

OBSAH

ÚVOD.....	1
ZÁKLADNÍ INFORMACE	1
METODICKÝ POSTUP	1
1. POPIS SOUČASNÉHO STAVU, VLASTNOSTÍ A PROBLÉMŮ ÚZEMÍ, VYHODNOCENÍ JEHO DOSAVADNÍHO VÝVOJE	10
1.1. HORNINOVÉ PROSTŘEDÍ	10
1.2. VODNÍ REŽIM	24
1.3. HYGIENA PROSTŘEDÍ.....	35
1.4. PŘÍRODA A KRAJINA.....	45
1.5. ZEMĚDĚLSKÝ PŮDNÍ FOND A POZEMKY URČENÉ K PLNĚNÍ FUNKCÍ LESA	53
1.6. SOCIODEMOGRAFICKÉ PODMÍNKY	61
1.7. HOSPODÁŘSKÉ PODMÍNKY	70
1.8. REKREACE A CESTOVNÍ RUCH	76
1.9. VEŘEJNÁ DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURA	99
1.10. VEŘEJNÁ TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA - ENERGETIKA A SPOJE.....	122
1.11. VEŘEJNÁ TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA - VODOVODY A KANALIZACE.....	135
1.12. ZÁJMY OBRANY A BEZPEČNOSTI STÁTU A CIVILNÍ OCHRANY, OHROŽENÍ ÚZEMÍ PŘÍRODNÍMI JEVY A JINÁ RIZIKA.....	139
2. PŘÍRODNÍ, URBANISTICKÉ, ARCHITEKTONICKÉ, KULTURNĚ HISTORICKÉ A OSTATNÍ CIVILIZAČNÍ HODNOTY ÚZEMÍ, LIMITY VYUŽITÍ ÚZEMÍ.....	140
2.1. ÚVOD.....	140
2.2. HODNOTY ÚZEMÍ.....	141
2.3. LIMITY VYUŽITÍ ÚZEMÍ	142
3. ZÁMĚRY – AKTUALIZACE ÚAP MSK 2015.....	144
SEZNAM ZKRATEK.....	157

ÚVOD

ZÁKLADNÍ INFORMACE

Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu¹, ukládal krajským úřadům do poříditi do 30. 6. 2009 územně analytické podklady pro své správní území a každé dva roky poříditi jejich úplnou aktualizaci. Zhotovením prvních Územně analytických podkladů Moravskoslezského kraje² a jejich první úplnou aktualizací byla pověřena firma Ateliér T-plan, s.r.o., Praha. Následující úplné aktualizace odbor územního plánování, stavebního řádu a kultury Krajského úřadu Moravskoslezského kraje pořídil vlastními silami.

Řešeným územím ÚAP MSK je celý administrativní obvod Moravskoslezského kraje. Základní charakteristiky jsou uvedeny v následujícím přehledu:

Rozloha (km ²) k 31.12. 2016:	5 428
Počet obyvatel k 31.12. 2016:	1 213 311
Počet obcí:	300
z toho:	
počet obcí s rozšířenou působností	22
počet obcí s pověřeným obecním úřadem	30

Administrativně správní členění Moravskoslezského kraje je patrné z kartogramu č. 1.1.

METODICKÝ POSTUP

SPECIFICKÁ VÝCHODISKA, CÍLE A ÚKOLY ÚAP MSK

Metodický postup zpracování ÚAP MSK vychází z § 4, vyhlášky č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti³. „Analytická část“ ÚAP MSK navazuje na zpracování „datové části ÚAP“, jejímž obsahem je databáze prostorových údajů o území Moravskoslezského kraje na podkladě dat předaných poskytovateli údajů a získaných vlastním průzkumem. Podkladem pro rozbor udržitelného rozvoje území jsou také krajským úřadem pořízené územní studie na téma sídelní struktury, cílových charakteristik krajiny a umístování záměrů větrných elektráren. Další specifickou skutečností, kterou ÚAP reflektují, je probíhající pořizování aktualizace Zásad územního rozvoje Moravskoslezského kraje⁴.

Analytická část aktualizace ÚAP MSK 2017 zaměřena na splnění následujících cílů a úkolů:

- doplnění a aktualizace podkladů pro rozbor udržitelného rozvoje území

¹ Dále jen stavební zákon nebo SZ

² Dále jen ÚAP MSK

³ Dále jen vyhláška

⁴ Dále jen ZÚR MSK

- doplnění a aktualizace identifikace přírodních, urbanistických, architektonických, kulturně historických a ostatních civilizačních hodnot území
- rozbor udržitelného rozvoje⁵ území – na základě doplněných a aktualizovaných dat a posouzení aktuálního stavu územních podmínek pro:
 - ⇒ příznivé životní prostředí
 - ⇒ hospodářský rozvoj
 - ⇒ soudržnost společenství obyvatel
- identifikace problémů k řešení v ÚPD, vyplývajících
 - ⇒ z urbanistických, hygienických, dopravních nebo jiných územně technických závad
 - ⇒ ze záměrů na změny v území
 - ⇒ z jejich vzájemných střetů nebo střetů s limity využití území
 - ⇒ z ohrožení území přírodními jevy
 - ⇒ ze slabých stránek, hrozeb a rizik souvisejících s nevyvážeností udržitelného rozvoje území

PODKLADY PRO ROZBOR UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ÚZEMÍ

Základem je vyhodnocení stavu a vývoje území v rámci 12 „*hlavních tematických okruhů*“ (HTO), dále podrobněji členěných do „*dílčích témat*“ (DT). Toto členění (HTO 1 až 11) vychází z ust. § 4, odst. 1, písm b). vyhlášky. V zájmu komplexnějšího podchycení problematiky udržitelného rozvoje je doplněna o HTO 12 (viz tabulka níže).

Č.	Hlavní tematický okruh	Ozn.	Dílčí téma
1	Horninové prostředí	1a	Geomorfologie, geologické a hydrogeologické poměry
		1b	Nerostné suroviny
2	Vodní režim	2a	Povrchové vody
		2b	Podzemní vody
3	Hygiena prostředí	3a	Ovzduší
		3b	Hluková zátěž
		3c	Odpady
		3d	Brownfields
4	Příroda a krajina	4a	Biodiverzita a ekosystémy
		4b	Krajina
5	Zemědělská půda a PUPFL	5a	ZPF
		5b	PUPFL a lesní porosty
6	Sociodemografické podmínky	6a	Obyvatelstvo

⁵ Dál jen UR

Č.	Hlavní tematický okruh	Ozn.	Dílčí téma
		6b	Bydlení a občanská vybavenost
		6c	Struktura osídlení
7	Hospodářské podmínky	7a	Pracovní příležitosti, vyjíždka a dojíždka za prací
		7b	Ekonomická aktivita dle odvětví
		7c	Podnikatelská aktivita
8	Rekreace a cestovní ruch	8a	Rekreační oblasti
		8b	Individuální a hromadná rekreace
		8c	Kulturně historické, technicko historické, urbanistické, architektonické a sportovně rekreační atraktivita CR
9	Veřejná dopravní infrastruktura	9a	Silniční doprava
		9b	Železniční doprava
		9c	Letecká doprava
		9d	Cyklodoprava
10	Veřejná technická infrastruktura – energetika a spoje	10a	Zásobování elektrickou energií
		10b	Zásobování plynem
		10c	Zásobování teplem (CZT)
		10d	Spoje
11	Vodohospodářská infrastruktura	11a	Zásobování pitnou vodou
		11b	Odvádění a zneškodňování odpadních vod
12	Zájmy obrany a bezpečnosti státu, ohrožení území přírodními jevy a jiná rizika	12a	Zájmy bezpečnosti a obrany státu
		12b	Ohrožení území přírodními jevy (sesuvy, povodně)
		12c	Zóny havarijního plánování

Sledované jevy uvedené v příloze 1A (pouze vybrané jevy), resp. 1B (v plném rozsahu) vyhlášky č. 500/2006 Sb. v platném znění jsou rozděleny dle výše uvedených HTO:

Vybrané jevy dle přílohy 1A vyhl. č. 500/2006 Sb. v platném znění sledované v rámci ÚAP MSK a jejich rozdělení dle HTO

Ozn. jevu	Sledovaný jev - název	HTO	Poznámka
A57	dobývací prostor	1	
A58	chráněné ložiskové území	1	
A59	chráněné území pro zvláštní zásahy do zemské kůry	1	
A60	ložisko nerostných surovin	1	
A61	poddolované území	1	
A62	sesuvné území a území jiných geologických rizik	1	též HTO12
A44	vodní zdroj povrchové, podzemní vody včetně ochranných pásem	2	

Ozn. jevu	Sledovaný jev - název	HTO	Poznámka
A45	chráněná oblast přirozené akumulace vod	2	
A46	zranitelná oblast	2	
A47	vodní útvar povrchových, podzemních vod	2	
A48	vodní nádrž	2	
A49	povodí vodního toku, rozvodnice	2	
A50	záplavové území	2	
A51	aktivní zóna záplavového území	2	
A55	přírodní léčivý zdroj, zdroj přírodní minerální vody včetně ochranných pásem	2	
A4	plochy k obnově nebo opětovnému využití znehodnoceného území	3	vybrané jevy nadmístního významu
A65	oblast se zhoršenou kvalitou ovzduší	3	
A66	odval, výsypka, odkaliště, halda	3	vybrané jevy nadmístního významu
A85	skládky včetně ochranného pásma	3	vybrané jevy nadmístního významu
A86	spalovna včetně ochranného pásma	3	
A87	zařízení na odstraňování nebezpečného odpadu včetně ochranného pásma	3	vybrané jevy nadmístního významu
A21	územní systém ekologické stability	4	NR+R ÚSES dle ZÚR
A26	chráněná krajinná oblast včetně zón	4	
A27	národní přírodní rezervace včetně ochranného pásma	4	
A28	přírodní rezervace včetně ochranného pásma	4	
A29	národní přírodní památka včetně ochranného pásma	4	
A30	přírodní park	4	
A31	přírodní památka včetně ochranného pásma	4	
A32	památný strom včetně ochranného pásma	4	v podrobnosti odpovídající měřítku ÚAP
A33	biosférická rezervace UNESCO, geopark UNESCO	4	
A34	NATURA 2000 - evropsky významná lokalita	4	
A35	NATURA 2000 - ptačí oblast	4	
A36	lokality výskytu zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů s národním významem	4	
A42	hranice biochor	4	
A37	lesy ochranné	5	
A38	les zvláštního určení	5	
A39	lesy hospodářské	5	
A41	bonitovaná půdně ekologická jednotka	5	Ve formě tříd ochrany ZPF
A116	počet dokončených bytů k 31.12. každého roku	6	

Ozn. jevu	Sledovaný jev - název	HTO	Poznámka
A5	památková rezervace včetně ochranného pásma	8	
A6	památková zóna včetně ochranného pásma	8	
A7	krajinná památková zóna	8	
A8	nemovitá kulturní památka, popřípadě soubor, včetně ochranného pásma	8	
A9	nemovitá národní kulturní památka, popřípadě soubor, včetně ochranného pásma	8	
A10	památka UNESCO včetně ochranného pásma	8	
A11	urbanistické hodnoty	8	
A12	region lidové architektury	8	
A13	historicky významná stavba, soubor	8	
A14	architektonicky cenná stavba, soubor	8	
A15	významná stavební dominanta	8	Vybrané též v HTO 4
A16	území s archeologickými nálezy	8	
A19	místo významné události	8	
A20	významný vyhlídkový bod	8	
A56	lázeňské místo, vnitřní a vnější území lázeňského místa	8	
A88	dálnice včetně ochranného pásma	9	
A89	rychlostní silnice včetně ochranného pásma	9	
A90	silnice I. třídy včetně ochranného pásma	9	
A91	silnice II. třídy včetně ochranného pásma	9	
A92	silnice III. třídy včetně ochranného pásma	9	
A94	železniční dráha celostátní včetně ochranného pásma	9	
A95	železniční dráha regionální včetně ochranného pásma	9	
A96	koridor vysokorychlostní železniční trati	9	
A97	vlečka včetně ochranného pásma	9	vybrané prvky
A98	lanová dráha včetně ochranného pásma	9	
A102	letišť včetně ochranných pásem	9	
A103	letecká stavba včetně ochranných pásem	9	
A104	vodní cesta	9	
A71	výrobní elektřiny včetně ochranného pásma	10	jen nadmístního významu (s vyvedením výkonu do sítě 400 nebo 110 kV)
A72	elektrická stanice včetně ochranného pásma	10	TR 400/220/110kV a 110kV/22 kV
A73	nadzemní a podzemní vedení elektrizační soustavy včetně ochranného pásma	10	pouze vvn (400,220 a 110 kV)

Ozn. jevu	Sledovaný jev - název	HTO	Poznámka
A74	technologický objekt zásobování plynem včetně ochranného a bezpečnostního pásma	10	jen nadmístního významu
A75	vedení plynovodu včetně ochranného a bezpečnostního pásma	10	jen VTL a vtl.
A76	technologický objekt zásobování jinými produkty včetně ochranného pásma	10	jen nadmístního významu
A77	ropovod včetně ochranného pásma	10	jen páteřní rozvody, bez OP (součást linie)
A78	produktovod včetně ochranného pásma	10	jen páteřní rozvody, bez OP (součást linie)
A79	technologický objekt zásobování teplem včetně ochranného pásma	10	jen páteřní rozvody, bez OP (součást linie)
A80	teplovod včetně ochranného pásma	10	jen páteřní rozvody, bez OP (součást linie)
A81	elektronické komunikační zařízení včetně ochranného pásma	10	jen páteřní rozvody, bez OP (součást linie)
A82	komunikační vedení včetně ochranného pásma	10	jen páteřní rozvody, bez OP (součást linie)
A67	technologický objekt zásobování vodou včetně ochranného pásma	11	
A68	vodovodní síť včetně ochranného pásma	11	jen páteřní rozvody, bez OP (součást linie)
A69	technologický objekt odvádění a čištění odpadních vod včetně ochranného pásma	11	jen nadmístního významu
A70	síť kanalizačních stok včetně ochranného pásma	11	jen páteřní rozvody, bez OP (součást linie)
A54	objekt/zařízení protipovodňové ochrany	12	
A53	území zvláštní povodně pod vodním dílem	12	též HTO 2
A64	staré zátěže území a kontaminované plochy	12	též HTO 3
A84	objekty nebo zařízení zařazené do skupiny A nebo B s umístěnými nebezpečnými látkami	12	
A107	objekt důležitý pro obranu státu včetně ochranného pásma	12	
A109	vymezené zóny havarijního plánování	12	
A110	objekt civilní ochrany	12	
A111	objekt požární ochrany	12	
A112	objekt důležitý pro plnění úkolů Policie České republiky	12	
A114	jiná ochranná pásma	12	

Jevy dle přílohy 1B vyhlášky a jejich rozdělení dle HTO

Ozn. jevu	Sledovaný jev - název	HTO	Poznámka
B28	podíl vodních ploch na celkové výměře katastru	2	sledováno za obce
B35	počet obcí a obyvatel v oblastech se zhoršenou kvalitou ovzduší	3	
B36	hodnoty imisního znečištění životního prostředí a jejich vývoj	3	
B27	podíl zastavěných a ostatních ploch z celkové výměry katastru	4	sledováno za obce.
B30	koeficient ekologické stability KES	4	
B33	hranice bioregionů a biochor	4	
B34	hranice klimatických regionů		nesledováno - bez významu pro RURÚ.
B22	podíl zemědělské půdy z celkové výměry katastru	5	sledováno za obce.
B23	podíl orné půdy ze zemědělské půdy	5	
B24	podíl trvalých travních porostů z celkové výměry zemědělské půdy	5	
B25	podíl speciálních zemědělských kultur z celkové výměry zemědělské půdy	5	
B26	podíly tříd ochrany zastoupené v jednotlivých katastrálních územích	5	sledováno za obce.
B29	podíl lesů na celkové výměře katastru	5	sledováno za obce.
B31	stupeň přirozenosti lesních porostů		bez disponibilních údajů.
B32	hranice přírodních lesních oblastí	5	.
B1	vývoj počtu obyvatel	6	
B2	podíl obyvatel ve věku 0 – 14 let na celkovém počtu obyvatel	6	
B3	podíl obyvatel ve věku 65 let a více na celkovém počtu obyvatel	6	
B4	podíl osob se základním vzděláním	6	
B5	podíl osob s vysokoškolským vzděláním	6	
B11	výstavba domů a bytů	6	též HTO 7
B12	podíl neobydlených bytů na celkovém fondu	6	
B13	struktura bytového fondu	6	
B14	místně obvyklé nájemné	6	
B6	sídelní struktura	7	
B7	ekonomická aktivita podle odvětví	7	
B8	míra nezaměstnanosti	7	
B9	vyjíždějící do zaměstnání a škol	7	
B10	dojíždějící do zaměstnání a škol do obce	7	
B15	rekreační oblasti s celoročním a sezónním využitím	8	rekreační krajinné celky.
B16	počet staveb pro rodinnou rekreaci	8	
B17	kapacita a kategorie ubytovacích zařízení	8	

Ozn. jevu	Sledovaný jev - název	HTO	Poznámka
B18	lázeňská místa a areály	8	
B20	podíl obyvatel zásobovaných plynem	10	
B19	podíl obyvatel zásobovaných pitnou vodou z veřejného vodovodu	11	
B21	podíl obyvatel napojených na veřejnou kanalizaci	11	

Nad rámec požadavků přílohy 1A a 1B vyhlášky jsou v rámci některých HTO sledovány další jevy a ukazatele důležité pro popis a analýzu vlastností dotčeného území. Pozornost se v těchto případech zaměřuje na jevy nadmístního významu, relevantní měřítku tiskových výstupů výkresové části (1 : 100 000).

Základní územní jednotkou, pro kterou jsou jevy sledovány je „obec“, resp. její administrativní území. Ve vybraných případech může být konkrétní jev vyhodnocen pro jednotlivá katastrální území.

Textová část

Textová část podkladů pro rozbor udržitelného rozvoje území, která tvoří obsah tohoto svazku, je strukturována do těchto základních částí:

1. Popis současného stavu, vlastností a problémů území, vyhodnocení jeho dosavadního vývoje.
Dle jednotlivých HTO je (v závislosti na dostupnosti dat) je hodnocen vývoj v období 2001 – 2015 se snahou o zachycení dynamiky změn 2011/2001, 2013/2001, 2015/2001 a identifikace dílčích oblastí kraje:
 - ⇒ s významnými hodnotami nebo vysokým standardem vlastností a jevů v území (kladná odchylka) nebo
 - ⇒ s významným narušením těchto hodnot nebo výrazně nižším standardem (záporná odchylka).
 Referenční hladinou byly zpravidla kvantifikované cíle nebo standardy pro danou veličinu (vyplývající ze strategických dokumentů nebo stanovené zákonem). Tam kde tyto standardy nejsou stanoveny zmíněným způsobem, byl jako referenční údaj použit kontext hodnot řešeného území (průměr / medián).
2. Hlavní přírodní, urbanistické, architektonické, kulturně historické a ostatní civilizační hodnoty území, limity využití území.
3. Záměry na provedení změn v území v členění na:
 - ⇒ záměry obsažené v návrhu ZÚR MSK
 - ⇒ ostatní známé záměry
 - identifikované v rámci ÚAP ORP nebo v oborových koncepcích,
 - uplatněné poskytovateli údajů.

Grafické výstupy

Grafická část podkladů pro rozbor udržitelného rozvoje území je zpracována ve struktuře odpovídající členění textové části. Obsahuje jak mapové kompozice v měřítku tiskového výstupu 1:100 000 zpracované nad státním mapovým dílem RZM 50 („velká grafika“), tak kartogramy, kartodiagramy a schémata formátu A3 („malá grafika“).

1. Popis současného stavu, vlastností a problémů území, vyhodnocení jeho dosavadního vývoje. Grafické výstupy této části ÚAP jsou dokumentovány kartogramy, kartodiagramy a grafickými schémata formátu A3, které tvoří samostatnou přílohu ÚAP.
2. Hlavní přírodní, urbanistické, architektonické, kulturně historické a ostatní civilizační hodnoty území, limity využití území.

Grafické výstupy této části rozboru udržitelného rozvoje území obsahují v souladu s požadavky § 4, odst. 4 vyhlášky č. 500/2006 Sb. v platném znění tyto výkresy doplnění a aktualizace:

- ⇒ výkres urbanistických, architektonických, kulturně historických a ostatních civilizačních hodnot
 - ⇒ výkres krajinných a přírodních hodnot
 - ⇒ výkres limitů využití území (zobrazuje omezení změn v území z důvodů ochrany veřejných zájmů, vyplývajících z právních předpisů nebo stanovených na základě zvláštních právních předpisů nebo vyplývajících z vlastností území)
 - * I. limity vyplývající z civilizačních hodnot a vlastností území a z jejich zákonné ochrany
 - * II. limity vyplývající z přírodních hodnot a vlastností území a z jejich zákonné ochrany
3. Záměry na provedení změn v území
 - ⇒ Výkres záměrů na provedení změn v území 1:100 000 s rozlišením nových požadavků na změny v území ve výše uvedeném členění a vyznačením požadavků na územní koordinaci v ÚP obcí

ROZBOR UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ÚZEMÍ

Textová část rozboru je obsažena v samostatném svazku. Jeho struktura, použité metodické postupy a grafické přílohy jsou popsány v úvodu jednotlivých kapitol. Grafickou část tvoří výkres problémů k řešení v územně plánovacích dokumentacích - problémový výkres.

1. POPIS SOUČASNÉHO STAVU, VLASTNOSTÍ A PROBLÉMŮ ÚZEMÍ, VYHODNOCENÍ JEHO DOSAVADNÍHO VÝVOJE

1.1. HORNINOVÉ PROSTŘEDÍ

- Sledované jevy A57 – A62
dle vyhl. č. 500/2006 Sb.:
- Kartogramy a grafická č. 1.2 - 4
schémata (A3):

Geomorfologie, geologické a hydrogeologické poměry

GEOMORFOLOGIE

Územní Moravskoslezského kraje představuje prostor, ve kterém se setkávají tři orografické provincie: Česká vysočina, Západní Karpaty a Středoevropská nížina. V území jsou zastoupeny všechny typy reliéfu od hornatin přes vysočiny a pahorkatiny až po nížiny. Výšková diferenciací reliéfu MS kraje je patrná z grafického schématu 1.2.

Osou kraje je Oderská brána jako část čelní karpatské prohlubně, která prochází středem území ve směru jihozápad – severovýchod. Je to původem zlomová propadlina, na její modelaci se dále podílel pevninský ledovec a eroze řeky Odry, která zde vytvořila širokou nivu s četnými meandry.

Na severovýchodě přechází Oderská brána do Ostravské pánve a na západ od Odry při česko-polských hranicích do nížin a pahorkatin na obou březích Opavy, které jsou již součástí Slezské nížiny. Geograficky sem spadá i Osoblažská nížina na severozápadním okraji území.

Jádro Ostravské pánve tvoří plošina mezi údolím Odry a Olše. Tabule je vysoká průměrně 290 m a mírně zalesněná. Přírodní charakter reliéfu je značně pozměněn hospodářskou činností – hlušinové haldy a haldy strusky z hutnických provozů, poklesy terénu jako důsledek hlubinné těžby uhlí, často zaplavované srážkovou i podzemní vodou.

Oderská brána je rozhraním mezi orografickými provinciemi České vysočiny na severozápadě a Západních Karpat na jihovýchodě území.

Česká vysočina je na území kraje zastoupena pásmy Nízkého a Hrubého Jeseníku. Omezení Nízkého Jeseníku proti Oderské bráně i proti Hrubému Jeseníku a Opavské pahorkatině je tektonicky podmíněné a morfologicky výrazné. Členitější reliéf je následek erozní činnosti Moravice, Opavy a Odry. Horské pásmo Hrubého Jeseníku se vyznačuje úzkými hřbety, které prudce spadají do hlubokých koryt horských říček.

Ze Západních Karpat zasahují na území kraje Beskydy a jejich podhůří – Podbeskydská pahorkatina. Povrch pahorkatiny je mírně zvlněný, členitější je pouze Štramberská vrchovina s četnými pahorky a hřbety mladých vyvěřelin a vrchy vápencového Bradla.

Hornatinu Beskyd tvoří málo členěné ve vrcholu ploché hřbety dosahující výšky přes 1 000 m. Převážnou část tohoto pohoří v Moravskoslezském kraji zauímají Moravskoslezské Beskydy, které jsou Jablunkovskou brázdou odděleny od Slezských Beskyd. Jablunkovská vrchovina na jihovýchodním okraji území je již součástí Slovenských Beskyd.

GEOLOGICKÉ POMĚRY

Na území Moravskoslezského kraje se stýkají dvě regionálně geologické jednotky prvního řádu – Český masiv a karpatská soustava. Okraj karpatských příkrovů probíhá přibližně na linii Jeseník nad Odrou – Havířov. Území mezi čely karpatských příkrovů a výchozy Českého masivu kryjí sedimenty miocenní karpatské předhlubně.

Český masiv zasahuje na území kraje moravskoslezskou zónou, která se od západu k východu dále člení na krystalinikum, synklinorium metamorfovaných svrchnodevonských a spodnokarbonských sedimentů (oblast kulmu) a karbonské sedimenty ostravsko-karvinské části hornoslezské pánve.

V krystaliniku Hrubého Jeseníku tvoří jádro desenské klenby metamorfované krystalinické břidlice. Jejich obal i vrstvy vrbenského pásma tvoří fylity, kvarcity, různé druhy eruptiv. Okrajově zasahují do území výběžky jeseníckého amfibolitového masivu.

Oblast kulmu Nízkého Jeseníku tvoří několik pruhů stratigraficky i litologicky odlišných souvrství, které se vyznačují flyšoidním střídáním pelitů, drob, pískovců a slepenců. Podíl jílovitých a písčitých sedimentů v jednotlivých souvrstvích je proměnlivý. Výrazně petrograficky odlišné jsou moravické vrstvy, kde převažují černé jílovité břidlice.

V oblasti hornoslezské pánve pokračovala sedimentace až do svrchního uhlonosného karbonu. Pánev je vyplněna zvrásněnými sedimenty ostravského a karvinského souvrství převážně pískovci, prachovci a jílovci se slojemi uhlí. Celková mocnost sedimentů dosahuje až asi 3 800 m. Hlavními strukturální směry jsou linie SSV – JJZ směru (michálkovická a orlovská porucha) a přibližně východo-západní hřbety (ostravsko-karvinský a příborskotěšínský) a deprese – tzv. vymýtiny (dětmarovická, bludovická, oprechtická).

Karbon je překryt z větší části neogenními sedimenty, které vyplňují i Oderskou bránu a Poopavskou nížinu. Na bázi spodního badenu jsou v nejhlubších místech sedimentačního prostoru polohy bazálních klastik, většinou hrubozrnných písků a štěrků. V jejich nadloží převažují v neogenním souvrství jílovité horniny, nejčastěji vápnité jíly s polohami jemnozrnných až středně zrnitých písků. V osoblažském výběžku jsou písky a pískovce cenomanského stáří (křída).

Neogenní sedimenty vycházejí na povrch jen ojediněle, většinou jsou překryty sedimenty pleistocenního zalednění, které zasáhlo čelem ledovce až do Třinecké brázdy i do části horských údolí Moravskoslezských Beskyd a v okolí vodních toků jejich fluviaálními nánosy.

Karpatská soustava se dělí na oblast příkrovů a karpatskou předhlubeň a dále na jednotku podslezsko-žďánickou, slezskou a magurskou. Ve flyšovém vývoji se střídají jílovce,

prachovce a křemité, křemito-vápenité a jílovité pískovce. Ve slezské jednotce se kromě toho vyskytují vyvěřeliny těšinitové formace a v okolí Štramberka vápence.

HYDROGEOLOGICKÉ POMĚRY

Charakteristika hydrogeologických poměrů Moravskoslezského kraje vychází z Hydrogeologické rajonizace České republiky⁶ a v dalším dodržuje tedy toto členění.

Kvartér Opavy (rajon 1520)

Pro oběh a akumulaci mělké podzemní vody jsou rozhodující kvartérní fluviální uloženiny údolních vliv Opavy, Opavice a Moravice a nejnižších stupňů údolních teras. Ty tvoří hlavní kolektor s hladinou podzemní vody volnou nebo mírně napjatou, vždy průlinově propustnou. Podzemní voda hlavního kolektoru je zranitelná zvláště při spojitosti podzemních vod s vodami povrchových toků.

Kvartér opavské pahorkatiny (rajon 1550)

Kvartérní sedimenty, především glacigenní a glacifluviální, mají v rajonu rozhodující význam. Je pro ně charakteristické střídání průlinových kolektorů (písky, štěrky) s izolátory (slinité jíly, souvkové hlíny). V tomto území nevzniká jednotný zvodnělý systém. Propustnost je proměnlivá. Zranitelnost je způsobena většinou porušením nadložní vrstvy spraší a sprašových hlín.

Kvartér Odry (rajon 1510)

Pro oběh a akumulaci mělké podzemní vody jsou významné fluviální a glacigenní sedimenty. Kromě štěrkopísků a povodňových hlín údolní nivy Odry v Oderské bráně jsou součástí rajonu rozšířené kvartérní sedimenty při úpatí Nízkého Jeseníku. Hydrogeologický průlinový kolektor tvoří v rajonu převážně fluviální a glacifluviální písky a lokálně i písčité štěrky. Kolektor je lokálně zranitelný vzhledem k proměnlivému charakteru a mocnosti pokryvných útvarů a v důsledku spojitosti podzemních vod s vodou v otevřených tocích.

Kvartér Horní Bečvy (rajon 1631)

Kvartérní fluviální uloženiny řeky Bečvy tvoří štěrky vysokých terasových úrovní v denundačních zbytcích, štěrky a štěrkopísky hlavní (radslavické) terasy a plošně největší terasy údolního dna. Pro oběh a akumulaci podzemních vod jsou významné průlinově propustné nesoudržné uloženiny údolní terasy, které tvoří jednotný hydrogeologický celek, odvodňovaný tokem Bečvy.

Oderská brána (rajon 2212)

Tento vyčleněný podcelek Moravské brány přechází na SV plynule do Ostravské pánve. Tvoří ho neogenní sedimentární horniny. Nejvíce zvodněné jsou průlinově propustné bazální sedimenty, překryté pak převážně pelitickými izolátory. Směr proudění podzemní vody je od SZ k JV, tj. do Moravské brány. Infiltrace atmosférických srážek děje se z oblasti sousedního rajonu kulmu Nízkého Jeseníku.

⁶ Česká geologická služba, 2006, Sborník geologických věd Sv. 23, řada HIG

Kulm Nížkého Jeseníku a povodí Odry (rajon 6611)

Oběh podzemních vod je charakterizován pravou puklinovou propustností s hustotou sítí puklin v břidlicích s mělkým oběhem podzemních vod v zóně zvětrávání a pásnu podpovrchového rozpojení puklin. Výjimečně se zde vyskytují intenzivně zvodnělá směsná tektonická pásma zejména v karbonátových horninách a v zóně tektonického styku devonských hornin a hornin šternbersko-hornobenešovského pruhu, tj. břidlic a drob. Vydatnosti pramenů z devonských hornin jsou značné, zranitelnost je vysoká. Analogicky je hodnocen kulm v povodí Odry.

Ostravská pánev – ostravská část (rajon 2261) a karvinská část (rajon 2262)

Rozdělení rajónů tvoří tzv. orlovská porucha probíhající skoro S-J směrem od Orlové přes Frýdek na Frýdlant n. Ostravicí. V obou částech jsou uloženy uhlonosné karbonské horniny, které byly a v karvinské části dosud jsou předmětem dobývání. Nad karbonskými horninami jsou uloženy neogenní sedimenty. Jejich usazování začalo bazálními klastiky, pokračovalo dále vápnitými jíly (šlíry). Hloubkovou erozí vznikla koryta tzv. „vymýtiny“. Výplně vymýtin i bazální klastika jsou silně zvodněny a způsobily v minulosti značné těžební obtíže. Režim podzemních vod je výrazně ovlivněn důlní činností.

Na povrchu jsou neogenní sedimenty z větší části překryty glaciálními sedimenty ve facii z části hlinitých písků a šterkovitých písků s průlinovou propustností, která je v přehloubených subglaciálních depresích obvykle velmi dobrá. Hladina podzemní vody je volná nebo mírně napjatá.

V soutokové oblasti Olše a Stonávky je údolní niva vyplněna šterky a písky s překryvem fluvialních hlin s průlinovou propustností. Podzemní voda je v hydraulické spojitosti s povrchovým tokem. Zranitelnost neogenních výplní obou částí ostravské pánve je odvislá od lokálních poměrů.

V rajonu ostravské části se nacházejí přírodní léčivé zdroje jodobromových vod u Polanky nad Odrou se stanovenými ochrannými pásmy. V rajonu karvinské části se nacházejí přírodní léčivé zdroje jodobromových vod v Karviné a Darkově s ochranou stanovenou Režimem dočasné důlní ochrany.

Flyš v povodí Olše (rajon 3211)

Flyš v povodí Ostravice (Rajon 3212)

Flyš v povodí mezipovodí Odry (Rajon 3213)

Tyto rajóny se nacházejí v západním úseku vnějšího flyšového pásma. Jsou zde paleogenní a křídové sedimenty. Členitý terén podmiňuje vznik dílčích hydrogeologických struktur. Vzhledem k různé propustnosti i různé infiltraci se hydrogeologické struktury místy překrývají s hranicemi hydrologických povodí. Kritériem pro rozdělení rajónů je proto především hydrologie. V celku lze flyšové rajóny označit jako málo propustné.

Krystalinikum severní části Východních Sudet (Rajon 6431)

Hydrogeologické poměry rajonu jsou charakterizovány příznivějšími podmínkami v zóně zvětrávání, v pásnu podpovrchového rozpojení hornin a v tektonicky porušených úsecích. Propustnost hornin krystalinika je relativně nízké. Podzemní odtok se projevuje převážně jen

v místech tektonické predispozice a v případě výskytu krystalických vápenců v krystaliniku, zejména jsou-li zkrasovatělé. Zranitelnost podzemních vod je lokálně značná, nelze však předpokládat plošné kontaminace.

V rajonu se nacházejí přírodní léčivé zdroje uhličitých kyselek v Karlově Studánce se stanovenými ochrannými pásmy.

SVAHOVÉ DEFORMACE

Moravskoslezský kraj, zejména jeho jihovýchodní část, představuje území, které se vyznačuje značným výskytem různých druhů sesuvů v různém stadiu vývoje. Česká geologická služba eviduje v tomto regionu sesuvná území aktivní nebo potenciální ve všech geologických formacích s výjimkou rovinatých území na štěrkopískových terasách a sedimentech kontinentálního zalednění. Abnormální množství srážek s následnými povodněmi, které postihly Moravskoslezský kraj v roce 1997, vedly k iniciaci svahových pohybů ve velkém rozsahu.

Narušená stabilita svahu představuje omezující faktor využití území, který podstatně ovlivňuje inženýrsko-geologické podmínky výstavby. Kromě toho mohou sesuvné pohyby většího rozsahu působit i výrazné ztráty v zemědělské a zvláště lesní produkci – při obnažení skalního podkladu na svazích může být obnova lesních porostů i trvale znemožněna.

Míra omezení využití území v důsledku výskytu svahových deformací je schematicky vyjádřena v kartogramu č. 2. Jednotlivé regionálně-geologické jednotky lze z hlediska náchylnosti k svážným pohybům a jejich výskytu charakterizovány níže.

Oblast karpatského flyše v beskydských hornatinách

Flyšové horniny jsou v důsledku intenzivního zvětrávání pokryty většinou mocnými deluvii. Soliflukční procesy nahromadily na úpatích a v lokálních depresích svahové hlíny v mocnosti 5-10 m. Tyto sedimenty jsou většinou silně jílovité a málo uhelné a mohou být dlouhodobě v pomalém pohybu po svahu. Z geodymanických procesů má na svahové pohyby největší vliv svahová eroze, která je spolu s náhlými změnami nasycení vodou příčinou intenzivního rozvoje sesuvů plošného a proudového typu.

Podle mapy sesuvů GIS – Geofondu Praha jsou aktivní sesuvy evidovány zejména v údolí Čeladénky, v soutokové oblasti Bílé a Černé Ostravice, v údolí Mohelnice, Tyry, při soutoku Lomné s Rusňokem. Potenciální sesuvy jsou registrovány v rozsáhlých plochách po celém území Moravskoslezských Beskyd, nejvíce jsou soustředěny v širokém pruhu mezi vrchem Noříčí na západě a Lysou horou na východě.

Oblast karpatského flyše v podbeskydských pahorkatinách

Při méně dynamické modelaci povrchu a menším mocnostem deluviálního pokryvu je příčinou vzniku sesuvů v tomto území často boční eroze vodních toků nebo podmáčení svahových hlín.

V mapě sesuvů jsou aktivní a potenciální sesuvy registrovány zejména v údolí Lubé a na svazích Blahutovského vrchu, v údolí Jičínky a Zrzávky, v okolí Lichnova, v údolí Tichávký v okolí Tiché, v údolí Ostravice mezi Frýdkem-Místkem a Vratimovem, v údolí On-

dřejnice mezi Kozlovicemi a Hukvaldy a v Brušperku, v Jablunkovské brázdě a v širším okolí Nýdku.

Oblast ostravské pánve

Sesouvání bývá způsobeno erozní činností toků nebo podzemní vodou akumulovanou nad méně propustnými vložkami kvartérních a neogénních jíílů. Často je spojeno s poklesy terénu způsobenými poddolováním.

Nejvíce je postiženo území v pruhu jihovýchodně od Petřvaldu a v okolí Orlové a Doubravy, mezi Michálkovicemi a Radvanicemi a jihovýchodě od Bohumína.

Oblast Hrubého a Nízkého Jeseníku

Sesuvy se v tomto území vyskytují jen ve velmi omezením rozsahu. Zmenšenou stabilitu vykazují svahy s nepříznivým sklonem vrstev, kde dochází k vyvlečení navětralých výchozů hornin skalního podkladu pohybující se vrstvou suti. Při bázi svahů sjíždějí mocnější polohy deluviálních hlín v důsledku boční eroze vodních toků.

Výskyt sesuvů je evidován v údolí Opavy a jejich zdrojnic v okolí Vrbna pod Pradědem, v Jakubčovicích nad Odrou, Fulneku a Bílovci.

Nerostné suroviny

OCHRANA VÝHRADNÍCH LOŽISEK

Ochrana výhradních ložisek je legislativně zajištěna stanovením chráněných ložiskových území (§ 17 zákona č. 44/1988 Sb. o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon) v platném znění).

V chráněných ložiskových územích je možné veškeré stavby nebo zařízení, které by mohly využití ložiska ztížit nebo znemožnit, zřizovat pouze se souhlasem Ministerstva životního prostředí vydaném po projednání s příslušným Obvodním báňským úřadem a po splnění podmínek stanovených právníkem nebo fyzickou osobou, která z pověření MŽP ČR ochranu výhradního ložiska zajišťuje.

Podle ustanovení § 15 uvedeného zákona jsou rovněž zpracovatelé všech stupňů územně - plánovací dokumentace povinni hranice příslušných chráněných ložiskových území do této dokumentace zakreslit a navrhopvat řešení, které je pro ochranu výhradních ložisek nejvýhodnější.

V případě dobývacích prostorů stanovených před účinností výše uvedeného zákona (v původním znění, tj. před rokem 1988) pak jsou hranice chráněného ložiskového území totožné s hranicemi dobývacího prostoru.

Zvláštním případem jsou na území Moravskoslezského kraje výhradní ložiska černého uhlí, které jsou pokryty jedním velkým chráněným ložiskovým územím. Podmínky ochrany těchto ložisek pak stanoví dokument stanovený MŽP s názvem „Nové podmínky ochrany ložisek černého uhlí v CHLÚ české části Hornoslezské pánve“ v okrese Karviná, Frýdek – Místek, Nový Jičín, Vsetín, Opava a jižní části okresu Ostrava – město (poslední změna

rozhodnutí pod č.j.: 580/485/22/A-10/04 ze dne 30. 7. 2004) “. V grafické části dokumentu jsou vyznačeny jednotlivé plochy rozčleněné podle rozsahu podmínek ochrany ložiska (které de facto představují omezení pro výstavbu), v textové části jsou tyto podmínky konkretizovány. Míra omezení využití území vyplývající z ochrany výhradních ložisek je schematicky zobrazena v kartogramu č. 3.

PALIVA

Černé uhlí

Ložiska černého uhlí v okresech Opava, Ostrava-město, Karviná, Frýdek-Místek a Nový Jičín jsou součástí hornoslezské černouhelné pánve, zasahující na území ČR svým jižním okrajem a dosud dobývaném v prostoru zvaném jako ostravsko - karvinský revír (OKR). Jsou na území okresů Opava, Ostrava - město, Frýdek - Místek, Nový Jičín a Karviná tvořena ostravským souvrstvím, charakteristickým velkým množstvím slojí s uhlím sice vysoce kvalitním, ale malých mocností (do 1,5 m), což vedlo k ekonomicky odůvodněnému zastavení těžby v ostravské části OKR v 1. polovině 90. let a následné likvidaci zdejších dolů. Tato likvidace, prováděná zasypáváním důlních jam popílkem a cemento-popílkovou směsí, je již fakticky ukončena.

V okresech Karviná, Frýdek-Místek a Nový Jičín, jsou na podložním ostravském souvrství uloženy ještě různě mocné vrstvy mladšího souvrství karvinského, odlišné petrografické a ložiskové charakteristiky. Vrstvy jsou uloženy na rozdíl od podložního komplikovaně zvrásněného ostravského souvrství subhorizontálně, s jednoduchými tektonickými deformacemi charakteru zlomů, sloje jsou zejména v pásmu sedlových vrstev velmi mocné.

Mocnost vrstev karvinského souvrství narůstá od okrajů ke středům sedimentačních pánví v prostoru j. až jz. města Karviná, mezi obcemi Čeladná a Krásná a jv. města Frenštát pod Radhoštěm.

Pro existenci sídelních a ekonomických aktivit bez rušivých a devastujících vlivů těžby (poddolování) je významné územní rozšíření ložisek černého uhlí v ostravsko-karvinském revíru, vázané na tzv. ostravsko-karvinský hřbet pohřbeného paleoreliéfu, probíhající od Z k V mezi oběma městy, kde karbonské horniny místy vystupují až na dnešní povrch. Tento hřbet je na S a J lemován geologickými strukturami, nazývanými dětmarovický výmol a jižní bludovický výmol, kde se ložiska černého uhlí nevyskytují a nedochází a nebude zde proto docházet k dobývání a souvisejícím jevům (poklesové kotliny, apod.).

V současnosti je dotěžováno ložisko v působnosti Dolu Staříč v okrese Frýdek-Místek. Těžba černého uhlí se koncentruje na území okresu Karviná, zejména jeho východní části. Zde se do území mezi obcí Stonava a městy Orlová a Karviná soustřeďují nejzávažnější negativní vlivy těžby - vznik poklesových kotlin, přetváření krajiny, poškozování a odstraňování vegetace a půd, existence rozsáhlých odvalů a odkališť, průmyslové plochy těžebních a úpravárenských závodů. Toto území bude nadále předmětem doznívajících, ale i pokračujících důlních vlivů, neboť výhradně v této části Ostravsko - karvinského revíru lze očekávat další rozvoj těžby černého uhlí. Zároveň zde budou pokračovat intenzivní práce na sanaci a rekultivaci těžbou dotčeného území a snahy o jeho revitalizaci a využití pro běžné funkční využití (plochy zemědělské, lesní, průmyslové, plochy pro sport a rekreaci).

Netěžená výhradní ložiska černého uhlí se rozkládají na velké části výše uvedených okresů (z výjimkou okresu Opava, zde pouze sporadicky). Možnost jejich využití ve známém výhledu je (kromě níže uvedených ložisek) nereálná, a to s ohledem na jejich ložiskově geologické, resp. báňsko-technické charakteristiky (mocnost slojí, stupeň prouhelnění, hloubka uložení) a zásadní střety zájmů s ostatními funkcemi, hodnotami a vlastnostmi území (osídlení, příroda a krajina apod.).

Surovinovou rezervu v okrese Karviná představuje ložisko Dětmarovice-Petrovice. Perspektiva projektu otírky tohoto ložiska, připravovaného ve 2. polovině 80. let, s jámami v prostoru Závady, Prstné a Karviné-Borku, je však nejasná s ohledem na ekonomickou návratnost, územní náročnost a vlivy na životní prostředí. Případná realizace by s největší pravděpodobností vyžadovala zásadní revizi rozsahu a způsobu dobývání a souvisejících a doprovodných činností.

Nejvýznamnější surovinovou rezervou černého uhlí v rámci ČR zůstávají ložiska Frenštát-západ a Frenštát-východ v dobývacím prostoru Trojanovice (okres Frýdek.Místek). Vzhledem ke složitě řešitelným střetům zájmů (CHKO Beskydy, rekreace, osídlení) musí rozhodnutí o dalším postupu ve věci případného využití těchto ložisek vycházet jasně formulované pozice státu v rámci surovinové, resp. energetické politiky ČR.

Zemní plyn

Zemní plyn tvoří na území Moravskoslezského kraje ložiska jednak v kolektorech tvořených horninami pokryvných útvarů Českého masivu a zejména karpatských příkrovů a jednak je přítomný jako sorbovaný na stěnách pórů ve slojích černého uhlí (tzv. slojový metan – CBM).

Množství CBM závisí na stupni prouhelnění slojí a kolísá mezi 8–15 m³ metanu na 1 tunu uhlí. Potenciálně využitelné zásoby se vyskytují zejména v mocných slojích sedlových vrstev v nejvýchodnější části okresu Karviná. Průzkum těchto zdrojů a úvahy o jejich využití však delší dobu stagují. Důvodem je skutečnost, že přestože se jedná o ve světě vyzkoušenou a provozovanou technologii a navíc se plyn z uhelných slojí, zejména otevřených těžbou, také samovolně uvolňuje a stoupá k povrchu (tento jev, známý z oblasti výchozů karbonských uhlonosných hornin odedávna, se zvýraznil v souvislosti s ukončením dobývání v ostravské části pánve počátkem 90. let.), v podmínkách hornoslezské černouhelné pánve se dosud nepodařilo plyn sorbovaný ve slojích aktivně uvolnit a těžít. Průmyslová těžba metanu z povrchu terénu navíc vyžaduje poměrně rozsáhlá ochranná pásma těžebních vrtů a je proto územně náročná, zejména v podmínkách rozptýlené „slezské zástavby“ v okrese Karviná, kde jsou prognózovány nejnadějnější zásoby zemního plynu. Při současném stavu průzkumu není navíc ve větším rozsahu představitelná.

Těžba metanu se tak v současnosti omezuje na využití plynu z „degazovaných“ důlních děl, která zahrnuje taktéž bezpečnostní aspekt. A to jak jeho jímáním přímo v těžených slojích, tak ze starých jam uzavřených dolů, kde je plyn navíc jímán těžebními vrty z povrchu. Tento způsob se bude do budoucna uplatňovat ve stále větším měřítku a představuje v podmínkách kraje nezanedbatelný zdroj paliva pro místní teplárny, kotelny a kogenerační jednotky. Pro těžbu metanu jsou stanovovány tzv. *zvláštní dobývací prostory*, ve vymezení dobývacích prostorů černého uhlí, a tedy s nimi místy územně identické.

Metan se také uvolňuje vzestupem hladiny důlních vod v opuštěných a zaplavených šachtách, které metan vytlačují k povrchu. Tento aspekt významně ovlivňujícím sídelní aktivity zejména v částech města Ostravy s karbonskými horninami vystupujícími na povrch, kde dochází k migraci a vzestupu metanu, prostupujícího starými důlními díly na povrch.

Takových důlních děl, vzniklých zejména na přelomu 19. a 20. století východně od Ostravy, je v oblasti města Ostravy několik stovek. Stoupající metan se hromadí v dutinách (sklepy, staré studny, aj.), což je urychlováno ve dnech s klesajícím a nízkým atmosférickým tlakem. Při určitých koncentracích v ovzduší vytváří silně výbušnou plynnou směs s ničivými účinky na okolí.

Problém je v místních podmínkách řešen cestou spolupráce správců důlních děl (Ministerstvo životního prostředí ČR, soukromé subjekty) s orgány územního plánování a místně příslušnými stavebními úřady, detailním vymezením lokálních rizikových zón a jejich soustavným ověřováním a sledováním, terénním atmochemickým průzkumem a dlouhodobým odplynováním pomocí vrtů. Tento faktor je v současnosti omezen na nepříliš rozsáhlá území pravobřežní Ostravy a částí Karvinska (Petřvald, Orlová, Doubrava), ovšem s hustou zástavbou a značným počtem obyvatel.

Těžba ložisek zemního plynu vázaných na kolektory karpatských příkrovů probíhá jednak jižně Ostravy (Krmelín, Bruzovice, Lískovec) jednak na úpatí a úbočí Beskyd (Janovice, Komorní Lhotka, Tichá, Krásná p. Lysou horou, Pstruží, Morávka). Těžba je realizována „z vrtu“ s omezenými územními nároky. Přesto je její další perspektiva především na území CHKO Beskydy limitována střety zájmů s ochranou přírody a krajiny.

Některá v minulosti vytěžená ložiska plynu Příbor - jih (Štramberk) a Žukov (Třanovice) slouží jako podzemní zásobníky, kdy plyn je do vtlačován do kolektorů tvořených pórovitými horninami.

Ropa

Ložisko ropy Krásná pod Lysou horou je těženo spolu se zemním plynem z vrtu situovaného v prostředí Beskyd. S ohledem na striktní pravidla ochrany přírody a krajiny na území CHKO nelze vyloučit, že i přes pozitivní prognózy existence dalších ekonomicky využitelných ložiskových zdrojů v oblasti Beskyd nedojde uvedená činnost většího rozšíření.

RUDY

Zlatonosná ruda

Na území kraje zasahují okrajové partie ložiska Zlaté hory-východ ze zlatohorského rudního revíru. Zde již delší dobu probíhají likvidační práce, s možností obnovení těžby ukončené v první polovině 90. let se neuvažuje.

Ložisko Suchá Rudná-střed bylo kutacími podzemními pracemi i povrchově rýžováním těženo v minulosti. Předpoklad jeho ekonomického využití v současnosti neexistuje.

Železné rudy

Ložiska Horní Město a Horní Benešov jsou již od počátku 90. let nevyužívaná a jejich povrchové vlivy jsou sanovány. S jejich dalším využitím nelze počítat.

Polymetalické rudy

Ložiska v prostoru Horního Města jsou od počátku 90. let netěžená, likvidace důlních děl je ukončena. Další využití, stejně jako využití dosud netěženého ložiska Ruda u Rýmařova-sever není reálné a neuvažuje se s ním.

Obnovení těžby rud na ložiskách uzavřených počátkem 90. let není reálné z důvodu provedené nevratné likvidace důlních děl. Stejně tak není uvažováno případné využití ložisek dosud netěžených především z ekonomických důvodů. Rudy na ložiskách jsou vesměs chudé na obsahy kovů v nich obsažených, nutné investice na těžbu vysoce překračují možné výnosy, i v případě úvah o možném obnovení těžby v centrálním „zlatém sloupu“ v prostoru zlatohorského rudního revíru.

NERUDY

Vápenec

Významný zdroj představuje ložisko Štramberk v okrese Nový Jičín. Zde je vápenec těžen v dobývacím prostoru Štramberk 1 jako surovina pro výrobu vápna. Osud další výroby cementu, ukončené v 90. letech a znovu plánované v současnost, po odložení projektu výstavby cementárny samotným investorem zůstává nejasný.

Drobný výskyt v okrese Bruntál - ložisko Heřmanovice - je sporadicky těženo stěnovým lomem pro místní účely.

Sádrovec

Významná ložiska sádrovce jsou situována na Hlučínsku v samotné blízkosti hranic s Polskou republikou. Z nich ložisko Kobeřice-jih je dobýváno velkým jámovým lomem, v rezervě zůstávají ložiska Kobeřice-sever a Sudice se stanovenými dobývacími prostory Kobeřice I a Sudice. Spotřeba sádrovce v ekonomice ovšem značně poklesla v důsledku produkce energosádrovce odsiřovacími jednotkami velkých elektráren. Proto se s otevřením nového lomu v dohledné době nedá počítat. Ložiska Rohov- Strahovice a Třebom pak lze do budoucna hodnotit jako ložiskové výskyty bez možnosti jejich ekonomického využití.

STAVEBNÍ SUROVINY

Štěrkopísky

Území Moravskoslezského kraje je výrazně chudé na využitelné zdroje štěrkopísků. Stávající těžená ložiska jsou koncentrována do blízkého okolí Ostravy (které však představuje jejich hlavní odbytiště) v prostoru niv toků střední Opavy dolní Odry a Olše. Většina území kraje je odkázána výhradně na dovoz z okolí, zejména z přilehlých částí Olomouckého a Zlínského kraje (Náklo, Tovačov, Grygov, Hulín), potenciálně i z Polska. Dovoz ke krytí rostoucích potřeb stavebnictví je nutný i v samotné Ostravě, zejména v hrubších frakcích.

Ložisko Starý Bohumín je v současnosti výhradně přetěžováno (prohlubování jezera) v dobývacím prostoru Bohumín bez dalších významnějších nároků na územní rozšíření a vzhledem ke značným zásobám zasahujícím do velkých hloubek (cca 50 m) je důvodný předpoklad dlouholeté další existence těžební činnosti zde. Z územního hlediska je nutno dále počítat se snahou těžební společnosti o částečné plošné rozšíření těžby vně dobývacího prostoru (v jeho j. části). V daném případě by se jednalo o dobývání nevýhradního ložiska s nutnou změnou územního plánu města Bohumína.

Na terasy Odry je vázáno pravobřežní nevýhradní ložisko štěrkopísku Pudlov. Ložisko navazující svou jižní částí na dotěžený dobývací prostor Vrbice je již delší dobu uvažováno k těžbě s perspektivou doby exploatace až 15 let. Nevyjasněny však zůstávají způsob a místo úpravy vytěženého štěrkopísku a dopravní trasy z ložiska do úpravny a jeho expedice, nedořešeny jsou také majetkoprávní záležitosti. Projekt dobývání tohoto ložiska tak již prakticky 10 let stagnuje a jeho další perspektivy jsou značně nejasné.

Významných objemů dosahovaly v minulosti těžby štěrkopísků v nivě řeky Opavy na ložisku Dolní Benešov, těženém v dobývacích prostorech Dolní Benešov a Dolní Benešov I. V současnosti je dříve povolená těžba ukončena a probíhají jednání mezi těžební organizací a městem Dolní Benešov o jejím pokračování jednak v rámci stávajícího dobývacího prostoru Dolní Benešov na ploše malého rozsahu, kde se dosud s těžbou neuvažovalo, a také mimo dobývací prostor a plochu výhradního ložiska. Výsledky jednání dosud nejsou známy, i v kladném případě by se jednalo pouze o řešení krátkodobé, neřešící dlouhodobou poptávku po surovině v regionu.

Takovýmto zdrojem mělo být ložisko Kravaře-Kouty s dobývacím prostorem Kravaře stanoveným již v r. 1989, považované za surovinovou rezervu za dotěžené ložisko Dolní Benešov. Značné střety zájmů však vedly k tomu, že těžba malého rozsahu na max. 10 ha byla povolena na ložisku až po téměř 10 letech, přičemž nebyly vyřešeny otázky způsobu a místa úpravy vytěžené suroviny a její dopravy na silnici II/56. Následný vývoj v území (pokračující výstavba na okrajích města Kravaře, vyhlášení přírodní památky Koutské a zábřežské louky) vedly ke stavu, kdy již existující střety zájmů se ještě komplikovaly a znesnadnily řešení situace. Těžební organizace obdržela výjimku pro možnost zásahu do přírodní památky pro vybudování příjezdové komunikace, uvedený způsob řešení však s nově uvažovaným umístěním úpravny je však v rozporu s platným územním plánem města Kravaře. Možnosti otevření ložiska a jeho těžby tak nadále zůstávají nejasné.

Značného plošného rozsahu dosahuje ložisko maltařských písků Bohuslavice-Závada, které je těženo jámovým lomem suchým způsobem v dobývacím prostoru Bohuslavice. I přes značné poklesy objemů těžeb v 90. letech je těžba v současnosti stabilizovaná a v horizontu 10-15 let perspektivní. Nadále se však neuvažuje s dříve předpokládanou těžbou písků z vody na části výhradního ložiska.

Postupnou náhradu za tento zdroj představuje ložisko Bělá-Chuchelná obdobného charakteru. V západní části ložiska je stanoven dobývací prostor Bělá-Chuchelná, v němž dosud těžba pro střety zájmů s dotčenou obcí Bělá povolena nebyla, ze stejných důvodů se s nejasným výsledkem vleče proces stanovení dalšího dobývacího prostoru ve východní části ložiska.

Výhradní ložisko Ludgeřovice lze s ohledem na výrazné střety zájmů (existence plynovodu napříč ložiskem, nemožnost příjezdu k ložisku jinak než přes hustou zástavbu obce) považovat dlouhodobě za nevyužitelné.

Naprostou stejnou charakteristiku lze použít v případě ložiska Palhanec-Vávrovice s přítomností také slévárenských písků a již dříve stanoveným a netěženým dobývacím prostorem Palhanec na malé části ložiska. Jeho možné využití je blokováno nemožností vyvážet surovinu jinak než přes hustou zástavbu nevyhovující sítí místních komunikací. Snad by o něm mohlo být uvažováno v případě vybudování severní varianty obchvatu města Opavy, na který by se mohla připojit nově vybudovaná příjezdová komunikace k ložisku.

Ložisko Darkovice je charakterizována velmi nízkou kvalitou suroviny a obtížnými baňsko-technickými podmínkami případného dobývání (nepřítomnost vody k praní suroviny). Snahy o jeho využití těžbou kombinovanou s ukládáním odpadů do vytěžené jámy v nedávné minulosti narazily na rozhodný odpor veřejnosti v přílehlé místní části města Hlučína, v Darkovičkách.

Ložisko slévárenských a maltařských písků v Polance nad Odrou v okrese Ostrava–město s podružným výskytem štěrkopísků má pro zásobování kraje zanedbatelný význam a možnosti jeho využití jako zdroje pro stavební výrobu jsou omezené, realizovaný projekt částečného dotěžení se soustředí na získání prostoru pro ukládání stavebních odpadů.

Využití výhradních ložisek Nový Jičín-Šenov a Mankovice v okrese Nový Jičín není pravděpodobné s ohledem na příkré střety zájmů a fakt, že ložisko Šenov je již ze značné části zastavěno.

Ložisko Dolní Lutyně-Nerad s proměnlivým výskytem štěrkopísků různých frakcí, maltařských písků a písků slévárenských je znovu dobýváno. Těžba probíhá z vody v hlubokém jezeře, které bude postupně rozšiřováno na nové plochy.

V posledních letech nabývá na významu těžba štěrkopísku z nevýhradních ložisek. S ohledem na skutečnost, že počet výhradních ložisek štěrkopísku je omezený a nová nemohou být s ohledem na odlišnou legislativní situaci vymezována a stávající jsou postupně dotěžována, bude podíl těžeb nevýhradních ložisek neustále narůstat.

Malé ložiskové výskyty jsou známy v okrese Karviná v prostoru Stonavy, Albrechtic, Prstné, Marklovic a Louk n.Olší. Jsou místního významu, nevhodná pro průmyslovou těžbu.

Využití nevýhradního ložiska Kopytov-Šunychl v meandru Odry u Bohumína je prakticky znemožněno vážnými střety zájmů - existencí biokoridorů nadregionálních a regionálních ÚSES, případně nutností přepravy vytěžené a upravené suroviny napříč hustě osídleným územím (Šunychl, Nový Bohumín).

Nově jsou a budou otvírána ložiska v nivě Olše v prostoru mezi obcemi Dětmárovice a Dolní Lutyně (lokality Velké Lány a Bezdínek), která budou exploatována průmyslovým způsobem a dlouhodobě. Existují zde rovněž rezervy dalšího plošného rozvoje těžeb na okolní pozemky. Dochází tak zde (spolu s výhradním ložiskem Dolní Lutyně-Nerad) k významné koncentraci těžební činnosti, přičemž vlivy samotné těžební nemají zásadnější negativní vlivy, nicméně zvýšené dopravní zatížení může potenciálně (v případě současné těžby na všech lokalitách) znamenat komplikující faktor pro dotčené obce.

Ve značném stavu rozpracovanosti se nachází projekt otvírky nevýhradního ložiska v Kylešovicích u Opavy. V posledních letech však v tomto projektu není pokračováno, pravděpodobně z důvodu složité technologie úpravy těžené suroviny.

Stavební kámen

Významná (i z hlediska nadregionálního) výhradní ložiska stavebního kamene jsou soustředěna v západní a jihozápadní části kraje, což je podmíněno geologickou stavbou. Zdejší vrchovina Nízkého Jeseníku a Oderských vrchů je geologicky tvořena karbonskými drobnými vhodnými technologickými vlastnostmi.

Ložisko Jakubčovice nad Odrou, těžené v současnosti v dobývacím prostoru Heřmanovice u Oder představuje nejvýznamnější zdroj stavebních surovin v kraji, přičemž svým významem jeho hranice překonává. Současná produkce kameniva je používána zejména na významné dopravní stavby (dálnice, vysokorychlostní železniční koridory). I při předpokládaném částečném poklesu lze roční objemy považovat do budoucna za stabilizované. Lom je přitom vybaven technologiemi ať stávajícími (mokrý prání jemných frakcí) či plánovanými (snižování produkce kalů z praní použitím flokulačních jednotek), které významně snižují negativní vlivy těžby na životní prostředí. I při vysoké produkci tak lom nepředstavuje (s výjimkou dopravy suroviny) významnější zátěž pro své okolí.

Pro zásobování v rozsahu celého kraje jsou dále významná ložiska Valšov 1, Bílčice a Bohučovice, první dvě vzhledem ke své poloze také významná jako zdroj kameniva pro přilehlá okrajová území Olomouckého kraje. Ve všech případech jsou dobývána lomy vybavenými moderními technologiemi, s vytěžitelnými zásobami kamene postačujícími na dlouholetou těžbu. Nepředstavují významnější zdroj negativních vlivů pro své okolí.

Pouze místní význam má ložisko Krásné Loučky-Kobylí, otevřené dobývacím prostorem Krásné Loučky.

V surovinové rezervě zůstává ložisko Valšov 3, které představuje náhradu za odtěžované sousední ložisko Valšov s perspektivou těžby max. 3 až 5 let, přičemž je připravováno stanovení dobývacího prostoru. V případě jeho otevření však představuje kumulace dvou těžeben v daném místě potenciálně rizikový faktor s ohledem na vlivy dopravy, hluku a prašných emisí.

Možnou rezervu za ložisko Bílčice představuje ložisko Razová-Zadní vrch na protějším břehu Moravice v prostoru vodní nádrže Slezská Harta, náhradou ložiska Krásné Loučky-Kobylí by mohlo být blízké ložisko Hošťálkovy, náhradou ložiska Bohučovice pak ložisko Deštné-Kamenný vrch. Ve všech případech však otevření ložisek brání výrazné střety zájmů, nehledě na to, že dotěžení stávajících uvedených ložisek nelze v dohledné době očekávat.

Pro účely spotřeby převážně v blízkém okolí dostičuje produkce lomu Kajlovec, těžící surovinu nevýhradního ložiska úsporným způsobem technologiemi nenáročnou na zábor území a šetrnou ke svému okolí.

Cihlářská surovina

Výhradní ložiska jílu jsou rozmístěna po celém území Moravskoslezského kraje. Řada z nich je dobývána a slouží jako zdroje pro výrobu cihel různých druhů, v závislosti na kvalitě vstupní suroviny a vyspělosti a úrovni technologie.

Nejvýznamnější jsou ložiska Kunín se stejnojmenným dobývacím prostorem a ložisko Hlučín se stanoveným dobývacím prostorem Markvartovice. Zde je k dispozici další surovinová rezerva v podobě ložiska Hlučín-západ.

Všechna uvedená ložiska představují zdroje s perspektivou dlouhodobé činnosti. Řada dřívějších těžeb byla naopak ukončena, staré vytěžené dobývací prostory často slouží jako místa pro výstavbu skládek odpadů různých druhů.

Další ložiska bez přítomnosti existující navazující výroby, jako Řepiště-sever, zůstávají s ohledem na nutnost značné investice pro její zřízení, dosud bez možnosti využití.

Ložisko Havířov-západ, s ohledem na značné střety zájmů (zástavba, ochranná pásma), lze považovat i do budoucna za nevyužitelné.

Kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu

Pro část území Moravskoslezského kraje (západní část okresu Opava, východní část okresu Bruntál) v prostoru Nízkého Jeseníku byla v minulosti charakteristická těžba břidlic. V současné době těžba pod tlakem zahraniční konkurence na trhu buď stagnuje (ložisko Nové Těchanovice-Lhotka u Vítkova) nebo byla, vzhledem k dotěžení zásob, zastavena (ložiska Nové Oldřůvky, Svatoňovice-Staré Oldřůvky a Svobodné Heřmanice).

Ve východní části Beskyd se nalézá výhradní ložisko Řeka tvořené nazelenalými pískovci godulských vrstev používanými zejména jako dekorační kámen a dobývané velkým stěnovým lomem. Stejně pískovce, avšak nevýhradního ložiska, jsou dobývány v protější stěně údolí menším stěnovým lomem. Těžba a využití kamene zdejších zdrojů má dlouhodobou perspektivu.

NEGATIVNÍ VLIVY TĚŽBY NEROSTNÝCH SUROVIN

Všechny způsoby těžby nerostných surovin (povrchová, hlubinná, z vrtu) se různými způsoby a různou měrou projevují negativními vlivy na jednotlivých složkách životního prostředí a představují tak určitou zátěž území.

Dlouhodobá intenzivní hlubinná těžba černého uhlí (prováděná metodou stěnování na řízený zával) a navazující proces jeho úpravy jsou spojeny s výrazným ovlivněním krajiny, reliéfu, spádových a odtokových poměrů a vzniku rozsáhlých poklesových kotlin, odvalů a odkališť a tedy i s významným omezováním ostatních (tj. s těžbou nesouvisejících) aktivit. V ostravské části ostravsko-karvinského revíru, kde byla těžba v první polovině 90. let ukončena, tyto vlivy již postupně doznívají. Území nejvíce dotčené těmito aktivitami lze vymezit linií Karviná (k.ú. Doly, Louky) – Doubrava – Orlová (k.ú. Lazy) – Havířov (k.ú. Dolní Suchá, prostřední Suchá) – Hor. Suchá – Stonava. V dlouhodobém výhledu (v závislosti na postupném dotěžení využitelných zásob) bude toto území vyžadovat komplexní revitalizaci založenou na polyfunkčním využití rekultivovaných a revitalizovaných ploch ve vazbě na vlastnosti a požadavky okolního území. Tzv. komplexní řešení krajiny představuje provázaný systém organizačních, projekčních a technických opatření, realizovaných v průběhu celého procesu přípravy těžby, v jejím průběhu a především po ukončení těžby s cílem postižení všech faktorů ovlivňujících řešené území a minimalizujících vlivy těžby na ně.

Povrchové projevy hlubinné těžby rud na ložiskách v prostoru Horního Města a Horního Benešova z druhé poloviny 20. století, ukončeného v důsledku společenských a následně i ekonomických změn na přelomu 80. a 90. let, již doznívají. Vzhledem k tomu, že dotčené plochy jsou z převážné části stabilizovány, nepředstavují v současnosti závažnější územní problém.

Těžba ropy a zemního plynu realizovaná z vrtů má na povrchu jen velmi omezený územní rozsah. Riziko představuje kontaminace prostředí v případě havarijních situací spojených s únikem ropných látek především v přírodně hodnotném území Moravskoslezských Beskyd.

Povrchová těžba stavebních a nerudních surovin znamená zásah do původní krajiny s přetvořením reliéfu a často také vegetačního krytu. Průvodním jevem tzv. „suchých“ těžeb je zvýšená prašnost s vlivy na blízké okolí. Při „mokré“ těžbě je navíc obnažena hladina podzemní vody a s možným dopadem na hydrologické poměry a kvalitu podzemních vod a nepřímo též na přírodně hodnotné okolní biotopy slepých ramen, břehových porostů, mokřadů, nivních luk. Zátěž území představuje též cílová a zdrojová doprava spojená s provozem ložiska. Na území MS kraje představuje povrchová těžba zvýšenou zátěž území především v údolní nivě řeky Opavy (štěrkopísky) a lokálně v okolí větších kamenolomů na Odersku (Jakubčovice) a v oblasti Nízkého Jeseníku (Bílčice, Valšov).

Zátěž území těžbou nerostných surovin a její územní rozložení v MS kraji zobrazuje kartogram č. 4.

1.2. VODNÍ REŽIM

- Sledované jevy A44 - A55
dle vyhl. č. 500/2006 Sb.:
- Kartogramy a grafická č. 5.1 - 7
schémata (A3):

Úvod

Stav vodních poměrů Moravskoslezského kraje je dán výrazně rozdílným přírodním charakterem a ekonomickou exploatací jednotlivých oblastí. Oblast Jeseníků na severozápadě kraje a Beskyd na jihovýchodě představují výrazné zdrojové oblasti, vymezené jako chráněné oblasti přirozené akumulace vod, s vybudovanou soustavou vodních nádrží, především vodárenských. Naopak ve střední a severovýchodní části kraje (Ostravsko, Karvinsko, Třínecko) se koncentrují problémy narušení vodního režimu průmyslovou činností. V důsledku velkoplošných důlních poklesů vznikají i bezodtoká území, devastována jsou koryta toků, zejména Olše. Povrchové i podzemní vody jsou znečišťovány vypouštěním odpadních vod včetně slaných důlních vod. Desítky malých vodních nádrží zde vznikly zatopením poddolovaných poklesových kotlin nebo prostorů po těžbě štěrkopísků.

Po roce 1990 vstoupilo vodní hospodářství České republiky do nové etapy, kdy se dlouhodobě snižuje extenzivní využívání vodních zdrojů, dochází k výrazným poklesům odběrů vody i vypouštěného znečištění jak komunálního, tak průmyslového. Zároveň se však zvyšují nároky na jakost vody, zabezpečení jejich dodávek a nezastupitelnou funkci vody v krajině a v ekosystémech.

Plán hlavních povodí ČR vytváří podmínky pro dlouhodobě udržitelné hospodaření s omezeným vodním bohatstvím České republiky. Stanovuje rámcové cíle státní politiky v oblasti vod, které představují ochrana vod jako složky životního prostředí, ochrana před povodněmi a dalšími škodlivými účinky vod a udržitelné užívání vodních zdrojů a hospodaření s vodou.

Území Moravskoslezského kraje spadá téměř celé do povodí Odry, zbytek pak do povodí Moravy a přítoků Váhu. Koncepce hospodaření s vodami je zakotvena v plánech povodí, jež byly pro zpracování Zásad územního rozvoje Moravskoslezského kraje zohledněny.

Vodní bohatství kraje, povrchové a podzemní vody

Vodní bohatství Moravskoslezského kraje v relativním srovnání významně převyšuje ostatní kraje ČR. Tvoří jej především vodní zdroje, které jsou dnes využívány a mohou být využívány i v budoucnosti při respektování zájmů životního prostředí.

Výskyt vody na území MS kraje je závislý výhradně na atmosférických srážkách. Využitelné zdroje podzemních i povrchových vod jsou proto silně rozkolísané v průběhu let i měsíců.

Z území MS kraje spadá cca 97,4 % do povodí Odry a tedy úmoří Baltského moře. Zbývající část pak náleží do úmoří Černého moře, především v povodí Moravy (cca 2,4 % rozlohy kraje) a nepatrná část v povodí Váhu (cca 0,2 % rozlohy).

Průměrná nadmořská výška povodí Odry je 443 m n.m., průměrný roční úhrn srážek 808 mm, specifický odtok zde činí 10,8 l.s.⁻¹.km⁻². Úhrn srážek povodí Odry převyšuje obdobný ukazatel povodí Moravy cca o 40 %, specifický odtok je pak více než dvojnásobný.

Nejvýznamnější podíl na vodním bohatství kraje mají Beskydy a Jeseníky, kde v centrálních oblastech dosahují roční srážky až cca 1 400–1 800 mm. Zároveň však jsou územími s nejčastějším výskytem extrémních srážek (první a třetí místo v rámci ČR) a tedy i extrémních povodňových odtoků.

VODNÍ TOKY A VODNÍ NÁDRŽE

Vodní toky

Hlavním recipientem území MS kraje je Odra. Nejvýznamnější levostranné přítoky tvoří Opava s Moravicí, hlavními pravostrannými přítoky jsou Lubina, Ostravice s Morávkou a Olše. Do povodí Moravy jsou povrchové vody odváděny Oslavou a sítí jejích přítoků; část z nich je odváděna do Oskavy.

Na území MS kraje celkem 63 významných vodních toků v celkové délce 1 359 km. Pro správce těchto vodních toků jsou stanoveny jejich povinnosti při provozu a údržbě koryt toků a vodních děl včetně podmínek pro umožnění nakládání s vodami.

Z celkové délky významných a drobných vodních toků v povodí Odry je cca 20 % toků upravených. K nejvýznamnějším negativním antropogenním změnám patří zkrácení a zkapacitnění sítě významných vodních toků, odvodnění a meliorační úpravy drobných vodních toků. Nepříznivé změny vodního režimu v krajině se pak projevují zejména rozkolísáním velikosti povrchového odtoku se změnami splaveninového režimu, zrychlením odtoku velkých vod, zmenšením zásob podzemní vody, snížením samočisticí schopnosti toků a snížením migrace vodních živočichů.

Vodní nádrže

Vodní nádrže jsou základními kameny systémů zásobování vodou Moravskoslezského kraje. Enormní nároky na zásobování průmyslu a osídlení užitkovou a pitnou vodou bylo možno pokrýt pouze postupným budováním centrálních vodních zdrojů. Na území MS kraje je dnes vybudováno celkem 8 vodních nádrží s celkovým objemem 386 mil. m³, zásobním objemem 304 mil. m³ a ovladatelným ochranným objemem 38 mil. m³. Tyto nádrže tak mohou plně zajišťovat dodávky pitné vody pro obyvatelstvo, užitkové vody pro průmysl (v požadovaném množství i kvalitě i v suchých obdobích za nízkých vodních stavů). Zároveň zajišťují dostatečné průtoky v tocích pod nádržemi a tím i požadované množství vody v tocích pro vodní živočichy.

Jako vodárenské nádrže s odběrem pitné vody byly vybudovány nádrže Kružberk na Moravici (1958), Morávka na řece Morávce (1964), Šance na Ostravici (1970) a Slezská Harta na Moravici (2001). Pro odběry užitkové vody slouží nádrže Žermanice na Lučině (1962), Těrlicko na řece Stonávce (1963), Baška na řece Baštici (1963) a Olešná na řece Olešná (1964). Čtyři nevodárenské nádrže jsou využívány k intenzivní rekreaci u vody a k vodním sportům, na Slezské Hartě je rekreační využití omezeno zákazem plavidel se spalovacími motory a zejména klimatickými podmínkami.

Zásadní význam má protipovodňová ochrana vodních nádrží pro níže položená území, zejména pro města a obce. Snížení povodňových vln zabraňuje přelití ochranných hrází a tím podstatně sníží povodňové škody. Retenční účinek vodních nádrží má významně vyšší efekt, pokud se podaří včas ve vodní nádrži vytvořit větší ochranný prostor.

Vodohospodářská soustava povodí Odry

Vodohospodářskou soustavu tvoří celý komplex vodních nádrží, odběrů vody z toků, převodů vody a dopravy vody pitné a užitkové do spotřebišť. Priority a pravidla řízení této soustavy stanovuje manipulační řád, který člení nakládání s vodou do 5 tříd významnosti. Především jsou zajišťovány odběry pitné vody a minimální průtoky pod nádržemi, dále průmyslové odběry, rekreace na nevodárenských nádržích Žermanice, Těrlicko, Olešná a Slezská Harta a až v poslední řadě výroba elektrické energie ve vodních elektrárnách. Nároky na vodu jsou uspokojovány postupně podle zařazení do výše uvedených tříd. Součástí manipulačního řádu je také povodňové řízení, které zajišťují služby vodních děl a především vodohospodářský dispečink. Využitím srážkoodtokových modelů je dosahováno optimalizace

povodňové manipulace tak, aby byly eliminovány největší škody. Nejvýznamnější převody vody v rámci vodohospodářské soustavy představují:

- gravitační převod z řeky Morávky do nádrže Žermanice na Lučině
- odběr z řeky Olše a přečerpávání z nádrže Těrlicko do Třince pro potřeby průmyslu
- převod z Ostravice do nádrže Olešná
- převod povodňových průtoků z Olešné do Ostravice (ochrana průmyslového areálu a obcí)
- čerpání z toku Lubina do nádrže Tatra Kopřivnice.

Komplikovanost hospodaření s vodou v povodí s omezenými vodními zdroji a vysokými nároky na odběry vody vyjadřuje míra užití vody v území. Je to jeden z indikátorů hodnocení životního prostředí zemí OECD, vyjádřený poměrem celkových odběrů vody a odtoku z území. Podle Plánu hlavních povodí ČR činí míra užití vody v ČR cca 10 %. V povodí Odry je tento ukazatel cca 13 %.

Ochrana vod jako složky životního prostředí

VODNÍ ÚTVARY

Pro ochranu vod platí sjednocující pravidla v rámci celého evropského procesu vycházející ze směrnice č. 2000/60/ES. Směrnice požaduje, aby členský stát EU zajistil souvislý a souhrnný přehled o stavu vod v každé oblasti povodí, využitelný pro veřejnou správu.

Koordinovaný postup ochrany a využívání povrchových i podzemních vod je stanoven až do r. 2027. Zásadní je dosáhnout zlepšování stavu vod i vodních ekosystémů integrovanou ochranou množství a jakosti povrchových i podzemních vod. Ochranná opatření budou realizována v hydrologických povodích a hydrogeologických rajonech, přesněji specifikovaných vymezenými útvary povrchových a podzemních vod. Vodním útvarem se podle zákona vodního zákona míní vymezené významné soustředění povrchových nebo podzemních vod v určitém prostředí, charakterizované společnou formou výskytu, vlastnostmi a znaky hydrologického režimu. K tomu bylo provedeno vymezení vodních útvarů a postupně bude vypracován systém hodnotící stav a ekologický potenciál vodních útvarů. Aktuální vymezení útvarů povrchových a podzemních vod včetně jejich ovlivnění, resp. rizikovost je schematicky zobrazeno v kartogramech č. 5.1. a 5.2.

K vyhodnocení kvantitativního a kvalitativního stavu povrchových a podzemních vod – byl zvolen jako souhrnný hodnotící ukazatel rizikovost vodních útvarů. Rizikovost útvarů z hlediska splnění stanovených environmentálních cílů vyjadřuje rizika spojená s využíváním vod (kvantitativní stav), resp. s jejich znečištěním (chemický stav).

Hodnocení rizikovosti je průběžně zpřesňováno a prohlubováno v Plánu oblasti povodí Odry. Specifikovány jsou mimo jiné významné problémy v nakládání s vodami a návrhy správných postupů v oblastech ochrany vod jako složky životního prostředí, ochrany před povodněmi a ve vodohospodářských službách.

Vodní útvary povrchových vod

Vodní útvary povrchových vod se dělí na tekoucí a stojaté. Základem systému jejich vymezení je model říční sítě a evidence stojatých vod. Nejmenší samostatnou jednotkou pro vodní útvar byl zvolen tok řádu 4 s odpovídajícím povodím minimálně 10 km². Toky vyšších řádů včetně jejich mezipovodí jsou samostatnými, průtočnými vodními útvary. Samostatný vodní útvar pro stojaté vody je dán minimální plochou nádrže 0,5 km² a dobou zdržení v nádrži minimálně 5 dnů. Vymezení vodních útvarů je postupně zpřesňováno. Původní vymezení provedl v rámci „Implementace rámcové směrnice pro vodní politiku Evropských společenství“ Výzkumný ústav vodohospodářský T.G.M. Praha. Podle výsledků analýz a monitoringu vod jsou vodní útvary dále zpřesňovány v rámci prací na Plánech oblastí povodí.

U povrchových vod byly pro specifikaci chemického stavu vybrány relevantní znečišťující látky, které jsou součástí standardního monitorování v ČR. Ukazatelé a limity byly stanoveny jen pro koncentraci látek ve vodě. Pro vyhodnocení ekologického stavu je situace složitější, především pro nedostatek dat týkajících se jednotlivých biotických složek (fytoplankton, fyto-bentos, makrofyta, pentos a ryby). Proto byl pro hodnocení rizikosti ekologického stavu zvoleno použití vesměs abiotických ukazatelů podle přílohy č. V. Rámcové směrnice.

Hodnocení rizikosti vodních útvarů bylo provedeno jednak přímým hodnocením (data z monitoringu, reprezentativní pro jednotlivé útvary, zvláště pro chemický a ekologický stav), jednak nepřímým hodnocením (ve všech útvarech byl hodnocen významný zdroj bodového nebo plošného znečištění). Kombinace přímého a nepřímého hodnocení byla pro ekologický stav provedena pro BSK₅ a celkový fosfor. Ve výsledku byly útvary povrchových vod zařazeny do tříd nerizikové, nejisté a rizikové.

V oblasti povodí Odry je vymezeno 110 vodních útvarů, z nichž 8 je označeno jako stojaté vody. Vedle 7 vodních nádrží je zde jako výjimka zahrnut i Heřmanický rybník na Stružce (dávkový nádrž slaných důlních vod nemá vymezen odpovídající útvar tekoucí vody). Jako rizikové ve smyslu výše uvedených charakteristik je hodnoceno 77 útvarů.

V povodí Moravy na území MS kraje jsou vymezeny 4 vodní útvary (MO 46, 47, 48, 52), žádný z nich však není hodnocen jako silně ovlivněný nebo rizikový.

Kvantitativní ovlivnění povrchových vodních útvarů má většinou charakter morfologických změn (napřimování úseků toků, úprava břehů a koryt toků, zakrytí toku a vzdutí v jezových zdržích) nebo významných odběrů pro veřejné vodovody, průmysl, energetiku a zemědělství (odběr jednotlivý větší než 50 l/s nebo 10 % Q₃₅₅ nebo celkové odběry větší než 50 % Q₃₅₅). Na území MS kraje je takových odběrů 68 s celkovým odebíraným množstvím cca 182 mil. m³/r.

Podle této klasifikace (viz kartogram 5.1.) je silně ovlivněna většina vodních útvarů v povodí Opavy (zejména horní a dolní tok), Moravice, střední tok Odry včetně pravostranných přítoků a prakticky všechny vodní útvary stojatých vod na území kraje (vodní nádrže).

Vodní útvary podzemních vod

Vodní útvary podzemních vod jsou provizorně vymezeny podle současné hydrogeologické rajonizace ČR. Aby bylo možno kromě kvantitativního hlediska zhodnotit i jakost vod

v těchto útvarech, probíhá nová rajonizace, která rovněž zpřesní hranice hydrogeologických rajonů do měřítka 1:50 000. Zatím je v ČR vymezeno 137 útvarů podzemních vod. V povodí Odry je těchto útvarů 15, většinou v kvartérních sedimentech o mocnosti 15-50 m s průlinovou propustností a volnou hladinou (podrobněji viz kap. 1.1.).

Při vyhodnocení rizikovosti podzemních vod z hlediska kvalitativního byly jako velmi významné stanoveny vlivy plošných zdrojů ze zemědělství (dusík, pesticidy, speciálně atrazin) a dále bodových zdrojů znečištění (staré zátěže). Hodnocení kvantitativního stavu bylo provedeno z hlediska odběrů vody pro pitné nebo průmyslové účely ve vztahu k základnímu odtoku z vodního útvaru). Výsledkem bylo zařazení útvarů podzemních vod do dvou tříd - rizikové a nerizikové.

Z kartogramu 5.2. je patrné že uvedeným rizikům jsou vystaveny především útvary vázané na výše zmíněné kvartérní sedimenty hlavních vodních toků (Odra, Opava, Olše, Ostravice) a v ostravské pánvi.

JAKOST POVRCHOVÝCH A PODZEMNÍCH VOD

Jakost povrchové vody v tocích MS kraje se v posledním období výrazně zlepšila, je zřejmý markantní posun celého jádra Ostravské aglomerace z velmi znečištěné vody v V. třídě (toky Odra, Opava, Olše, Ostravice) do tříd II. a III. K obdobnému posunu došlo i na horních úsecích toků.

Hodnocení znečištění vodních toků podle ČSN 75 72 21 je prováděno na profilech státní sítě sledování jakosti povrchových vod, kterých je v povodí Odry 37. Sledovány jsou toky Odra, Opava, Moravice, Ostravice, Olše, Lučina, Jičinka, Zlatá Opavice, Olešná, Stonávka, Hvězdnice, Podolský a Černý potok. Celkem byly sledovány 4 skupiny ukazatelů (nejčastěji obecné, fyzikální a chemické ukazatele) v 5 třídách jakosti (neznečištěná až velmi znečištěná voda). Aktuální poznatky z tohoto hodnocení je možné shrnout do následujících bodů:

- Nejméně zatíženými toky jsou horní úseky řek Ostravice, Morávka, Odra a Morava. Řádově více znečištěné jsou dolní toky řek protékající průmyslovou aglomerací Ostravska.
- Bakteriální znečištění se výrazně projevuje na Odře, Olši, Opavě i Ostravici (imisi standardy hodnoty koliformních bakterií jsou překračovány cca ve 2/3 sledovaných profilů).
- Obdobně byly ve většině profilů hodnoceny AOX a celkový fosfor III. a vyšší třídou. Suma PAU dosahuje III. třídy na Olši, na Ostravici v Ostravě a na dolním toku Odry.
- Dlouhodobě jsou nebezpečnými látkami nejvíce zatížené profily Odra v Bohumíně, Ostravice v Ostravě a Olše pod Třincem. Na Odře byly výrazně zvýšené koncentrace rtuti, hliníku a železa, mírněji pak kadmia a olova.
- Vypouštěním splašků a splachem z polí nadále dochází k eutrofizaci vody ve vodních nádržích vlivem nadbytku minerálních živin, především sloučenin fosforu a také amoniakálního dusíku a dusičnanového dusíku. Z nevodárenských nádrží je méně vhodná voda pro rekreaci zejména na nádržích Baška a Olešná, v plné sezóně i na nádržích Těrlicko a Žermanice.

Jakost podzemních vod je sledována u mělkých vrtů v aluviích řek Odry a Opavy. Jde o vody s vysokým koeficientem filtrace a tedy snadno zranitelné a s rychlým rozšiřováním znečištění. Sledováno je 150 ukazatelů 2x za rok (jaro, podzim). Aluvia řek jsou antropogenní činností ovlivněny nejvíce. Nejvýraznějšími původci znečištění podzemních vod jsou dusíkaté látky, chloridy a kovy (zejména hliník). Výskyt PAU byl ve vyšší koncentraci zjištěn v lokalitě Krnov.

CHRÁNĚNÉ OBLASTI PŘIROZENÉ AKUMULACE VOD

Jsou to oblasti s příznivými přírodními podmínkami pro přirozenou akumulaci podzemních i povrchových vod.

Na území MS kraje byly Nařízením vlády ČSR č. 40/1978 Sb. vyhlášeny CHOPAV Beskydy (celková plocha oblasti 1 162 km², na území kraje 576 km²) a CHOPAV Jeseníky (rozloha 740 km², na území kraje 277 km²). Dalším Nařízením vlády ČSR č. 10/1979 Sb. byla vyhlášena CHOPAV Jablunkovsko o rozloze 147 km², která leží celá v MS kraji. Úhrnná výměra CHOPAV představuje cca 18,4 % z plochy kraje. Vymezení jednotlivých CHOPAV je patrné z výkresové části ÚAP.

Mezi hlavní omezení, která vyplývají z uvedených nařízení vlády patří zákazy významného zmenšování rozsahu lesních pozemků, rozsáhlého odvodňování pozemků a provádění zemních prací, těžby radioaktivních surovin a ukládání odpadů.

OCHRANNÁ PÁSMA VODNÍCH ZDROJŮ

Vodoprávní úřad je stanovuje k ochraně vydatnosti a jakosti zdrojů podzemních nebo povrchových vod, využívaných pro zásobování pitnou vodou. Dělí se na ochranná pásma I. a II. stupně. Stanovení ochranných pásem vodního zdroje je veřejným zájmem. V současné době jsou ochranná pásma vodních zdrojů nově vymezována ve smyslu ustanovení zákona vodního zákona. Pro dokončení revize ochranných pásem není dosud stanoven časový termín.

ZRANITELNÉ OBLASTI

Zranitelná oblast je pojem, který definuje vodní zákon. Jsou to oblasti, povodí nebo jejich části, kde vlivem úniku dusíku ze zemědělské činnosti dochází ke zvyšování koncentrace dusičnanů v povrchových a podzemních vodách s následnými nepříznivými dopady na celý vodní ekosystém v důsledku eutrofizace.

Nařízením vlády o stanovení zranitelných oblastí a o používání a skladování hnojiv a statkových hnojiv, střídání plodin a provádění protierozních opatření v těchto oblastech, ve znění pozdějších předpisů vymezují seznam tzv. zranitelných oblastí, která jsou definována výčtem katastrálních území v rámci České republiky. Na tyto zranitelné oblasti se vztahují určitá omezení ve způsobu hospodaření na zemědělské půdě - tzv. "akční program" zakazuje či omezuje aplikace určitých druhů hnojiv na zemědělské plochy, stanovuje aplikace hnojiv

v závislosti na klimatických a půdních podmínkách, klade požadavky na skladovací kapacity statkových hnojiv, stanovuje možnosti využívání půdy a zemědělské způsoby obhospodařování apod. Opatření uvedená v akčním programu musí zajistit, aby žádným zemědělským podnikem ve zranitelné oblasti nebylo překročeno určité množství aplikovaných statkových hnojiv na hektar využitě zemědělské půdy za rok s cílem postupného snižování znečištění vod, zapříčiněného splachy látek ze zemědělských zdrojů (dusičnanů apod.) a předcházet dalšímu takovému znečišťování.

Na území MS kraje je vymezena v povodí Odry zranitelná oblast o rozloze cca 1 296 km² zahrnující prakticky celý prostor tzv. oderského úvalu převážně na území okr. Nový Jičín a v menším rozsahu též Opava, Ostrava-město a Frýdek-Místek.

CÍLE A OPATŘENÍ V OCHRANĚ VOD JAKO SLOŽKY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Plán hlavních povodí ČR a obdobně Plán oblasti povodí Odry stanovují pro území MS kraje následující zásadní cíle a správné postupy v ochraně vod:

- u všech vodních útvarů dosáhnout jejich dobrého stavu (s výjimkou umělých a silně ovlivněných vodních útvarů, kde půjde o dosažení dobrého ekologického potenciálu a dobrého chemického stavu)
- omezit vstupy znečištění do podzemních vod a zlepšení stavu všech vodních útvarů těchto vod i při jejich dlouhodobé exploataci
- zlepšovat retenční schopnosti krajiny a stavu vodních ekosystémů včetně změn zemědělského hospodaření (snížení eroze)
- snižovat znečištění vod zvláště nebezpečnými látkami, dosáhnout snížení emisí znečišťujících látek podle požadavků národních právních předpisů a směrnic EU.

K dosažení stanovených cílů bude nutno realizovat v MS kraji zejména tato opatření:

- systematicky sledovat stav vod s vyhodnocením antropogenních vlivů jako podklad pro hodnocení stavu vodních útvarů
- realizovat mechanicko-biologické čištění odpadních vod ve všech obcích nad 2 000 ekvivalentních obyvatel
- zajistit přiměřené čištění odpadních vod v sídlech pod 2 000 ekvivalentních obyvatel
- podle aktualizovaného Programu rozvoje vodovodů a kanalizací identifikovat prioritní obnovy poruchových a zastaralých kanalizačních sítí
- specifikovat čistírny odpadních vod a kanalizační systémy průmyslových zdrojů znečištění, které nesplňují požadavky národních právních předpisů.

Přírodní léčivé zdroje a zdroje přírodních minerálních vod

Součástí přírodního potenciálu kraje jsou též přírodní léčivé zdroje a zdroje přírodních minerálních vod. Ve smyslu zákona mají všechny níže uvedené zdroje stanovená ochranná pásma.

Okres	Lázeňské místo (Zřídelní oblast)	Zdroj	Charakteristika
Bruntál	Karlova Studánka	<ul style="list-style-type: none"> • prameny Vladimír a Petr • peloidy Karlova Studánka, Malá Morávka a Hubertov 	zemitoželeznaté kyselky, prosté kyselky, slatiny
Bruntál	(Ondrášov-Moravský Beroun)	<ul style="list-style-type: none"> • pramen Ondrášovská kyselka i – vrt HJ 5 • pramen Astra 	stolní minerální vody
Bruntál	(Domašov-Sedm Dvorů)	<ul style="list-style-type: none"> • prameny BJ 12, BJ 101 a BJ 101A 	
Karviná	Darkov	<ul style="list-style-type: none"> • vrt NP 680 	slané jodobromové prameny
Karviná	Karviná 8	<ul style="list-style-type: none"> • prameny František a Miroslav • prameny Eduard a Vlasta • pramen Jordán • pramen Jaromír 	slané jodobromové prameny
Nový Jičín	Nový Darkov - Klimkovice	<ul style="list-style-type: none"> • jímací vrty NP 791 až NP 798 	slané jodobromové prameny
Nový Jičín	(Jeseník nad Odrou)	<ul style="list-style-type: none"> • pramen Zita • pramen Franc 	přírodní minerální vody

Souhrnné zhodnocení vodního bohatství MS kraje

Zjednodušeně je vodohospodářský význam území MS kraje zobrazen v kartogramech č. 6 a 7, které zachycují podíl vodních ploch resp. vodohospodářsky významných území⁷ na rozloze jednotlivých obcí kraje.

Z obou kartogramů je patrné, že zvýšený vodohospodářský význam v rámci MS kraje má především území podél hlavních vodních toků (Odra, Opava, Olše, Moravice), v okolí vodních nádrží (Slezská Harta, Kružberk, Šance, Morávka atd.) a dále území horských masívů Hrubého Jeseníku a Moravskoslezských, resp. Slezských Beskyd se statutem CHOPAV.

Ochrana před povodněmi a dalšími škodlivými účinky vod

Vznik povodní na území MS kraje je vyvoláván meteorologickými jevy, především kritickými srážkami (letní povodně způsobené regionálními srážkami o velké intenzitě) v oblastech Beskyd a Jeseníků. V zimním a jarním období jsou obdobné povodně způsobené táním sněhu zejména v kombinaci s deštěm.

Extrémní povodňové situace z let 1997 a 1998 vyvolaly vypracování dokumentu Strategie ochrany před povodněmi pro území ČR, který byl průběžně aktualizován. Tato opatření jsou podrobně rozpracována v Plánu hlavních povodí ČR a pro MSK v plánech oblasti povodí Odry a Moravy.

⁷ Definice vodohospodářsky významných území je uvedena v kartogramu.

STANOVENÁ ZÁPLAVOVÁ ÚZEMÍ

V územním plánování představují stanovená záplavová území podél významných vodních toků zásadní územní limit, který je nutno při umísťování aktivit v území respektovat. Rozsah záplavového území je dán rozlivem Q_{100} , stoleté velké vody s pravděpodobností výskytu jednou za 100 let. Dle § 66 vodního zákona stanovuje záplavové území vodoprávní úřad na návrh správce vodního toku. Uvnitř záplavového území je vymezována jeho aktivní zóna, místo soustředění průtoku s velkou rychlostí a unášecí silou. Omezení staveb a činností v záplavových územích stanovuje vodní zákon a také Politika územního rozvoje ČR.

Záplavová území stanovená předpisů včetně aktivní zóny jsou vymezena ve výkresové části ÚAP.

ZVLÁŠTNÍ POVODNĚ

Kromě povodní přirozených, způsobených přírodními jevy, může vzniknout povodeň i jinými vlivy, zejména poruchou vodního díla (v krajním případě až jeho protržením) nebo nouzovým řešením kritické situace na vodním díle. Takto vzniklá zvláštní povodeň má v řadě míst podstatně větší rozsah potenciální záplavy pod vodním dílem než stanovená záplavová území.

Opatření v ochraně před povodněmi, vyplývající z Plánů povodí, jsou uvedena výše. Trvale je však budou muset doplňovat další činnosti, zejména v oblasti prevence před povodněmi. V Moravskoslezském kraji k nim patří:

- v záplavových územích omezovat veškeré aktivity, zhoršující odtokové poměry
- realizovat efektivní návrhy preventivních protipovodňových opatření při kombinaci technických zásahů ovlivňujících velikost povodňového průtoku a opatření v krajině, zvyšujících přirozenou akumulaci vody v území
- upřesňovat podklady o rozsahu povodněmi ohrožených území a intenzivnější komunikací s veřejností dosáhnout širšího povědomí o povodňovém nebezpečí
- koordinovat plány ochrany před povodněmi s orgány Polské republiky.

OPATŘENÍ K OCHRANĚ PŘED POVODNĚMI

Současný stav

Retenční prostory stávajících vodních nádrží ve správě Povodí Odry, s.p., charakterizovaných v předchozím textu, mají klíčovou pozici v rámci opatření k ochraně před povodněmi.

Soustava nádrží Slezská Harta a Kružberk na řece Moravici sníží svým retenčním prostorem (v úhrnu 36 mil.m³) kulminaci povodňové vlny z cca 250 m³/s na 50 m³/s, tj. na 20 % původního průtoku. Vodní nádrž Šance na řece Ostravici sníží svým retenčním prostorem 16,21 mil.m³ kulminaci povodňové vlny z 313 m³/s na 70 m³/s, tj. na 22 % původního průtoku. Podobně i další vodní nádrže kritické povodňové průtoky zásadně snižují: vodní nádrž Morávka na řece Morávce na 27 %, vodní nádrž Žermanice na řece Lučině na 25 %, vodní nádrž Těrlicko na řece Stonávce na 43 % původního průtoku.

Realizace technických protipovodňových opatření na vodních tocích je zajišťována prostřednictvím Programu prevence před povodněmi v gesci Ministerstva zemědělství. Další formou ochrany před povodněmi jsou preventivní opatření v krajině, která zvyšují přirozenou akumulaci vody v území a zpomalují povodňové odtoky. Pro zajištění obnovy a stabilizace vodního režimu krajiny je realizován v gesci Ministerstva životního prostředí Program revitalizace říčních systémů.

Znamé záměry

Pro území MS kraje byla dne 21. dubna 2008 Usnesením vlády České republiky č. 444 schválena konečná varianta opatření na snížení povodňových rizik v povodí horního toku řeky Opavy s využitím přírodně blízkých povodňových opatření. V povodí řeky Opavy představuje ochrana před povodněmi nejzávažnější problém v rámci MS kraje. Při stoleté velké vodě je zde přímo ohroženo cca 6 000 obyvatel.

Zásady územního rozvoje MS kraje vymezují v lokalitě Nové Heřminovy na řece Opavě plochu nadmístního významu pro umístění vodní nádrže - menší nádrž Nové Heřminovy na území obcí Nové Heřminovy, Zátor a Čáková s max. kótou vzdutí 394,15 m n.m. a ochranným objemem 13 mil. m³ včetně navazující soustavy protipovodňových a revitalizačních opatření v korytě a v údolní nivě řeky Opavy v délce 24 km na území obcí Zátor, Čáková, Brantice a města Krnov a lokálních opatření (ohrázování) níže po toku až po město Opavu a na území Polska.

Další záměry na úseku protipovodňové ochrany byly do ZÚR převzaty ze schválených ÚPN VÚC na území MS kraje a z Plánu oblasti povodí Odry..

Ochrana území výhledových vodních nádrží

V ZÚR MSK jsou vymezeny rezervy pro územní ochranu výhledových vodních nádrží. Z původního počtu 21 lokalit Směrného vodohospodářského plánu z r. 1988 je v ZÚR MSK nadále sledováno pět „lokalit hydrologicky, geologicky a morfologicky vhodných pro akumulaci povrchových vod“ (LAPV) - Spálené na Opavici, Horní Lomná na Lomné, Spálov na Odře, Čeladná na Čeladence a Dlouhá Loučka na Oslavě.

Potřeba územní ochrany lokalit, jejichž vlastnosti umožňují významně akumulovat vodu v povodí, vyplývá z dlouhodobé strategie hospodaření s vodou a zohlednění potenciálních rizik souvisejících s možností klimatických změn, které mohou zásadně ovlivnit hydrologickou bilanci území (pokles průměrných průtoků ve vodních tocích, snížení úrovně hladiny podzemních vod, zvýšení výparu a častější výskyt suchých období atp.).

1.3. HYGIENA PROSTŘEDÍ

- Sledované jevy A4, A65, A66, A85, A87
dle vyhl. č. 500/2006 Sb.:
- Kartogramy a grafická schémata (A3): č. 8.1 - 13

Ovzduší

ZDROJE DAT

Vyhodnocení emisní a imisní situace ovzduší na území MS kraje vychází z následujících podkladů:

- Zdroje znečišťování
 - ⇒ emisní bilance podle krajů, publikované Českým hydrometeorologickým ústavem (dále ČHMÚ) na stránkách <http://www.chmi.cz/>
 - ⇒ sestava REZZO1 poskytnutá ČHMÚ
 - ⇒ výsledky periodického celostátního sčítání dopravy Moravskoslezského kraje (shp), poskytnuté Ředitelstvím silnic a dálnic ČR
 - ⇒ doporučené hodnoty krajských emisních stropů dle příslušného nařízení vlády.
- Imisní situace
 - ⇒ imisní limity stanovené nařízením vlády
 - ⇒ umístění měřicích stanic v souřadnicovém systému S-JTSK, poskytnuté ČHMÚ
 - ⇒ výsledky měření ve staniční síti poskytnuté ČHMÚ
 - ⇒ plochy překročení limitu dle analýzy ČHMÚ, která je podkladem pro každoroční vyhlášení Oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší samostatně pro jednotlivé látky – poskytnuto ČHMÚ

ZDROJE ZNEČIŠŤOVÁNÍ

Registr emisí a stacionárních zdrojů je v návaznosti na změny zavedené zákonem č. 201/2012 Sb. členěn na vyjmenované stacionární zdroje (REZZO 1 a REZZO 2), nevyjmenované stacionární zdroje (REZZO 3) a mobilní zdroje (REZZO 4).

Hlavními znečišťujícími látkami jsou:

- tuhé znečišťující látky (TZL)
- oxid siřičitý (SO₂)
- oxidy dusíku (NO_x)
- oxid uhelnatý (CO)

- těkavé organické látky (VOC)
- amoniak (NH₃)

TZL

Hlavním zdrojem emisí prachových částic je provoz motorových vozidel, těžký průmysl, výroba energií a vytápění domácností. Podíl zdrojů REZZO 1 a REZZO 2 na celkových emisích TZL v České republice je velmi významný – zdroje v Moravskoslezském kraji z nich tvoří přibližně 22 %. Mírný pokles emisí TZL byl zaznamenán u zdrojů REZZO 3 (lokální vytápění) a REZZO 4 (doprava), ovšem doprava tvoří nejmenší podíl na emisích TZL v Moravskoslezském kraji i v rámci ČR.

SO₂

Hlavními zdroji SO₂ jsou teplárny, elektrárny a výroba surového železa. Tyto zdroje emitují více než 90 % všech emisí SO₂.

NO_x

Obecně jsou primárním zdrojem (vytvářejícím až 55 % antropogenních NO_x) motorová vozidla. Při spalování ušlechtilých paliv v motorových vozidlech je dosahováno vysoké teploty hoření, a proto zde dochází k oxidaci vzdušného dusíku (N₂) na takzvané vysokoteplotní NO_x. Mezi další možné antropogenní zdroje úniku oxidu dusíku je nutné zařadit veškeré chemické procesy, kde jsou tyto oxidy přítomny a kde může k jejich úniku dojít.

NH₃

Hlavní podíl na celkových emisích amoniaku do atmosféry představuje rozklad lidských i zvířecích biologických odpadů, protože suchozemští živočichové se zbavují dusíku vylučováním močoviny, ze které je následně činností mikroorganismů amoniak uvolňován. Ostatní antropogenní zdroje se podílejí na celkových emisích jen menším dílem. Z tohoto důvodu jsou nejvýznamnějším zdrojem emisí zdroje kategorie REZZO 3 se započtenými zemědělskými zdroji.

CO

Emise CO v Moravskoslezském kraji vznikají zejména při výrobě surového železa, tato má na emisích CO podíl téměř 80 %.

VOC

Jedná se o širokou skupinu různorodých látek, u kterých není možné uvést žádný konkrétní příklad reprezentativní látky. Někdy je však tato skupina látek rozdělována na podskupiny podle R vět na:

- Látky klasifikované jako karcinogenní, mutagenní a toxické pro reprodukci, označované větami:
 - R45 Může vyvolat rakovinu.
 - R46 Může vyvolat poškození dědičných vlastností.
 - R49 Může vyvolat rakovinu při vdechování.
 - R60 Může poškodit reprodukční schopnost.

- R61 Může poškodit plod v těle matky.
- Halogenované organické látky klasifikované jako R40 Možné nebezpečí nevratných účinků.
- Ostatní látky, které mají velmi různorodé R věty a není možné je blíže skupinově specifikovat.

PAU, PCB, PCDD/PCDF a těžké kovy

Dominantním zdrojem emisí perzistentních organických polutantů jsou provozy pro výrobu železa a spalovací zdroje. Emise perzistentních organických polutantů a sledovaných těžkých kovů ze stacionárních zdrojů emisí jsou u zdrojů REZZO 1 stanoveny z dat ČHMÚ, u zdrojů REZZO 2 a REZZO 3 jsou pak stanoveny pomocí emisních faktorů ze spotřeby paliv.

Nejvýznamnější zdroje emisí

TOP zdroje znečišťování ovzduší v MSK

TOP zdroji se rozumí zdroje znečišťování ovzduší kategorie REZZO 1 (bývalé velké a zvláště velké zdroje znečišťování ovzduší) s nejvýznamnějším podílem na emisích základních znečišťujících látek, tj. TZL, SO₂, NO_x a CO. Kritériem pro výběr zdrojů je součet emisí TZL, NO_x a SO₂ v roce 2014. Toto kritérium bylo zvoleno vzhledem k tomu, že na imisním zatížení PM₁₀ (v současnosti nejvýznamnější problém kvality ovzduší v MSK) se nepodílí pouze primární emise TZL, ale také sekundární částice vzniklé reakcí prekurzorů (NO_x, SO₂, NH₃, příp. VOC):

- Veolia Energie ČR, a.s. - Elektrárna Třebovice
- TAMEH Czech s.r.o. - teplárna
- ČEZ, a. s. - Elektrárna Dětmarovice
- TŘINECKÉ ŽELEZÁRNY, a.s. - Výroba surového železa
- ArcelorMittal Ostrava a.s.-závod 12-Vysoké pece
- ENERGETIKA TŘINEC a.s. - provozy teplárny a tepelná energetika
- ČEZ, a. s. - Teplárna Vítkovice
- Veolia Energie ČR, a.s. - Teplárna Karviná
- Biocel Paskov a.s
- ArcelorMittal Ostrava a.s.-závod 13-Ocelárna

Tyto TOP zdroje se na souhrnu emisí tuhých látek, oxidu siřičitého a oxidů dusíku podílejí přibližně z 80 %.

Dlouhodobé emisně-imisní vztahy v Moravskoslezském kraji

Znečištění ovzduší v Moravskoslezském kraji je ovlivněno přímými emisemi znečišťujících látek ze stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší a z dopravy (mobilních zdrojů). Míru podílu celkových ročních emisí znečišťujících látek na ročním průměru imisí příslušné látky

Ize částečně vyhodnotit porovnáním těchto emisí ze zdrojů v celém Moravskoslezském kraji a průměrných imisí z celé sítě stanic imisního monitoringu. Pro porovnání výše uvedených údajů byla použita data z emisní bilance Českého hydrometeorologického ústavu. V průběhu let 2002 až 2014 došlo k významným změnám v počtu a v některých případech i v umístění lokalit měření imisí, což má vliv na vyhodnocení měřených dat. Imisní data spíše charakterizují menší oblasti o rozloze řádově jednotek až desítek km² s vyšší předpokládanou imisní zátěží, kde jsou soustředěny významné zdroje znečišťování. Naproti tomu je velmi nízké zastoupení „venkovských“ stanic, které reprezentují lokality o rozloze několika stovek km² a v jejichž okolí se žádné zdroje nenachází. Takto lze tedy závislost mezi emisemi a imisemi omezeně vyhodnotit jako orientační a prakticky jen pro zastavěné oblasti s blízkým významným průmyslem a s vysokou intenzitou automobilové dopravy.

Existuje řada neurčitostí, s kterými je při vyhodnocování emisní bilance a souvislostí mezi emisemi a imisemi uvažovat, patří mezi ně následující:

1. Na zvýšených imisních koncentracích znečišťujících látek se významně podílí tzv. špatné rozptylové podmínky, tedy stabilní stav atmosféry, kdy v oblasti Ostravsko – karvinské aglomerace dochází k hromadění emisí v atmosféře a tím i zvyšování imisních koncentrací znečišťujících látek.
2. Je zřejmé, že se na imisních koncentracích znečišťujících látek podílí zdroje znečišťování ovzduší z přilehlé části Polska (a naopak), avšak není dosud tento příspěvek kvantifikován. Podle posledních studií se odhaduje vliv zdrojů v Polsku na imisní situaci v Moravskoslezském kraji až na polovinu.
3. Emise zdrojů REZZO 1 a 2 (bývalé velké a střední zdroje) jsou vykazovány na základě periodických měření s četností 1 x za kalendářní rok, příp. 1 x za 3 kalendářní roky, přičemž měření emisí je objednáváno a hrazeno samotným provozovatelem a nemusí vždy objektivně postihovat běžný provozní stav. Kontinuální měření emisí u zdrojů REZZO 1 jsou prováděna přímo samotnými provozovateli a není zde tedy zaručeno nezávislé a objektivní vyhodnocení měřených dat.
4. Emise malých zdrojů jsou v REZZO 3 vypočítávány na základě údajů o způsobu vytápění domácností a mohou být zatíženy nepřesnostmi. Dle dosavadních zkušeností je dále u těchto malých zdrojů možné, že nespalují pouze paliva jako hnědé nebo černé uhlí nebo dřevo, ale také jiná paliva jako například odpadní papír, plastové obaly, zahradní odpad. Emise škodlivin při spalování těchto „paliv“ mohou být několikanásobně vyšší než při spalování uhlí nebo dřeva.
5. Emise těkavých organických látek jsou z drtivé většiny tvořeny malými zdroji v kategorii REZZO 3. Přitom více než 87 % tvoří dle ČHMÚ nesledované zdroje používající rozpouštědla. Tato bilance může být velice nepřesná.
6. Emise z mobilních zdrojů jsou v REZZO 4 vypočítávány na základě údajů o sčítání dopravy v 5 letých intervalech a jejich přepočtu na údaje platné pro aktuální rok.
7. V případě hodnocení podílu zdrojů na imisních koncentracích PM₁₀ nelze brát v úvahu pouze emise TZL, ale je potřeba uvažovat s přeměnou plyných znečišťujících látek emitovaných zdroji na sekundární částice reakcí v atmosféře. V současnosti jsou tyto přeměny primárních emisí NO_x, SO₂, NH₃ a VOC na sekundární částice – prašný aerosol, pouze odhadovány. Vzhledem k množství emisí prekurzorů sekundárních částic však

nelze podíl emisí NO_x, SO₂, NH₃ a VOC na imisních koncentracích PM10 opomíjet. Dle Národního programu snižování emisí se mohou sekundární částice na imisích PM10 podílet až z 55 % dle typu lokality. Obdobně je potřeba uvažovat i o přeměně prekurzorů emitovaných z lokálních topenišť a dopravy.

IMISNÍ SITUACE

Imisní limity

Imisní limity udávají maximální přípustné koncentrace znečišťujících látek v ovzduší. Rozlišují se:

- imisní limity pro ochranu zdraví lidí – jsou zavedeny s ohledem na působení jednotlivých škodlivin na lidský organismus
- imisní limity pro ochranu ekosystémů a vegetace – platí pro CHKO a oblasti v nadmořské výšce nad 800 m n.m.
- cílové imisní limity a dlouhodobé imisní cíle – jsou stanoveny k určitému datu, ke kterému by měly být všemi dostupnými prostředky splněny. Jsou stanoveny opět samostatně pro ochranu zdraví lidí a pro ochranu ekosystémů a vegetace.

V případě vybraných polutantů jsou dále stanoveny tzv. meze tolerance, které uvádí v jakém rozsahu je možné v daném roce tolerovat nadlimitní hodnoty znečištění ovzduší.

U limitů, které mají dobu průměrování kratší než 1 rok, je dále v některých přípustný počet překročení limitu během roku. Předkládané vyhodnocení je zaměřeno na problematiku překračování imisních limitů a cílových limitů pro ochranu zdraví lidí, jako hlavní hygienický problém z hlediska kvality ovzduší.

Oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší

Pro sledované pětileté období 2011-2015 se na území Moravskoslezského kraje nenachází plochy s překročeným limitem, dříve vyjádřené v kartogramech:

9.1. Překročení imisního limitu pro průměrné roční koncentrace NO₂

9.2. Překročení imisního limitu pro průměrné roční koncentrace benzenu

9.6. Překročení cílového imisního limitu pro průměrné roční koncentrace arsenu

Stav ovzduší nyní vyjadřují kartogramy:

10.1. Počet obyvatel v oblastech se zhoršenou kvalitou ovzduší – překročení ročních prům. koncentrace NO₂

10.4. Počet obyvatel v oblastech se zhoršenou kvalitou ovzduší – překročení ročních prům. koncentrace benzenu

10.6. Počet obyvatel v oblastech se zhoršenou kvalitou ovzduší – překročení ročních prům. koncentrace arsenu

Metodika poskytování ČHMÚ údajů se od poslední aktualizace změnila. Výsledky jsou dokladem známé skutečnosti, že MS kraj má nejhorší kvalitu ovzduší v rámci ČR a jednu

z nejhorších v rámci Evropy. Kromě vlastních zdrojů znečištění se na špatném stavu podílí i emise ze sousedního Polska. Nejvýznamnějším problémem jsou emise prachových částic PM₁₀. Zasažená oblast kraje zahrnuje kromě širšího území Ostravské aglomerace i Novojičínsko, Podbeskydí a částečně i Beskydy a Osoblažsko. Jedná se převážně o oblast s nejvyšší hustotou obyvatel, celkový počet obyvatel v oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší je více než milion. Z kartogramů 10.1. až 10.6. plyne, že většina obyvatel kraje spadá do oblasti zhoršené kvality ovzduší výskytem suspendovaných částic PM₁₀. Okolo sto tisíc obyvatel mohlo být v uplynulém období vystaveno nadlimitním koncentracím arsenu a benzo(a)pyrenu.

Hluková zátěž

HLUKOVÉ LIMITY

Ochrana před vnějším hlukem je zakotvena v zákoně o ochraně veřejného zdraví. Limitován je hluk ve vyjmenovaném (chráněném) prostoru a v oblasti do 2 m od vyjmenovaných typů staveb (chráněný venkovní prostor staveb). Chráněným venkovním prostorem se rozumí nezastavěné pozemky, které jsou užívány k rekreaci, sportu, léčení a výuce, s výjimkou lesních a zemědělských pozemků a venkovních pracovišť. Chráněný venkovní prostor je definován u bytových domů, rodinných domů, staveb pro školní a předškolní výchovu a pro zdravotní a sociální účely, jakož i funkčně obdobných staveb.

Hlukové limity pro vnější hluk stanovuje nařízení vlády o ochraně zdraví před nepříznivými účinky hluku a vibrací. Limit ekvivalentní hladiny akustického tlaku A LAeq,T pro hluk ve vnějším chráněném prostoru budov a ostatních chráněných venkovních prostorech se stanoví jako součet základní hladiny LAeq,T = 50 dB a korekce uvedené v následující tabulce. Pro noční dobu se připočítává další korekce -10 dB s výjimkou ochranného pásma dráhy, kde se připočítává korekce -5 dB.

ZDROJE HLUKU

Hlavním zdrojem hluku v území obecně je doprava, především doprava automobilová. Komunikace působí jako liniový zdroj hluku. Úroveň hladiny hluku emitované automobilem je závislá zejména na rychlosti vozidla – zatímco u nižších rychlostí je rozhodujícím zdrojem hluku motor, se stoupající rychlostí se zvyšuje význam hluku emitovaného z převodové soustavy. Ve vyšších rychlostech začíná převažovat hluk ze styku pneumatika–vozovka a u velmi vysokých rychlostí je rozhodující aerodynamický hluk. Mezi další faktory, které ovlivňují hluk z automobilové dopravy, patří zejména stáří vozidel, jejich technický stav a způsob jízdy. Díky technickému vývoji se na komunikacích pohybuje stále větší podíl automobilů s příznivějšími hlukovými charakteristikami, avšak pro vysoké rychlosti je omezování hluku z automobilové dopravy zlepšováním technické úrovně vozidel problematické.

Pro území Moravskoslezského kraje bylo provedeno vyhodnocení hlavních zdrojů hluku způsobovaného automobilovou dopravou. Obdobně jako v případě ovzduší byla jako podklad využita data celostátního sčítání dopravy ŘSD. Sčítání probíhá na nejvýznamnějších komunikacích, u kterých je zároveň nutné očekávat, že hluk z dopravy bude představovat problém z hlediska limitů. U komunikací nepokrytých sčítáním, tedy s poměrně nízkou inten-

zitou, je možné na základě zkušeností z provedených hodnocení hluku předpokládat hladiny akustického tlaku výrazně pod limitem.

Rozložení hlukové emise na jednotlivých komunikacích ve dne a v noci je zobrazeno v kartogramu 11.1. Byly identifikovány nejvýznamnější komunikace z hlediska hlukové emise. Na území Moravskoslezského kraje to jsou:

- silnice I/11 v Ostravě – ulice Rudná
- silnice I/11 v Havířově – ulice Ostravská
- silnice II/479 v Ostravě – ulice Opavská
- silnice I/58 v Ostravě – ulice Plzeňská, Mariánskohorská, Bohumínská
- silnice I/56 v Ostravě – ulice Místecká
- silnice R/56 mezi Ostravou a Frýdkem Místkem
- silnice I/48 ve Frýdku-Místku – ulice Janáčkova a Hlavní třída
- silnice I/48 v úseku mezi Starým Jičínem, Novým Jičínem a Příborem

HLUKOVÁ ZÁTĚŽ V OKOLÍ SILNIČNÍCH KOMUNIKACÍ

Na základě hlukové emise jednotlivých úseků silnic byla vypočtena vzdálenost, do níž zasahuje limitní izofona pro denní a pro noční hluk. Vzdálenosti byly vypočteny pro následující případy:

- překročení limitů pro starou zátěž ve dne, tj. 70 dB ve dne
- překročení limitů pro starou zátěž v noci, tj. 60 dB v noci
- překročení limitů pro hluk v okolí hlavních komunikací ve dne, tj. 60 dB ve dne
- překročení limitů pro hluk v okolí hlavních komunikací v noci, tj. 50 dB v noci

Jako nejzatíženější zástavbu je možné identifikovat:

- okolí páteřních komunikací v Ostravě
- okolí průtahu Frýdkem-Místkem
- okolí průtahu Havířovem
- okolí průtahu Opavou.

Pro identifikaci problémových lokalit byly provedena syntéza získaných údajů tak, že kategorie 2 (nejzávažnější) byly stanoveny místa, kde je překračován limit pro starou zátěž z automobilové dopravy, tj. 70 dB ve dne a/nebo 60 dB v noci. Do kategorie 1 (menší závažnost, ale stále hygienický problém) byly zařazeny lokality, kde se očekává překročení limitů pro hluk v okolí hlavních komunikací, tj. 60 dB ve dne a/nebo 50 dB v noci. Schematicky je popsána situace vyjádřena v kartogramu 11.2.

HLUK Z ŽELEZNIČNÍ DOPRAVY

Dalším liniovým zdrojem hluku je železniční doprava. Železniční doprava velmi významným zdrojem hluku, zejména v úsecích tzv. koridorů, kde se velké dopravní zatížení spojuje

s rychlostmi vlaků až 160 km/h. Hluk z železniční dopravy je méně vyrovnaný než hluk z dopravy automobilové, průjezdy vlaku mají menší frekvenci, o to však vyšší špičkové hladiny hluku. Kromě hluku působí železniční doprava i významnější vibrace.

V oblasti železniční dopravy je podkladem pro hodnocení hluku strategická hluková mapa železniční dopravy, kterou vypracoval Zdravotní ústav Ostrava. Toto mapování se ale zabývalo pouze nejvíce zatíženými úseky tratí (nad 60 tisíc vlaků za rok). V případě MSK se jedná pouze o trať Ostrava – Přerov, kde dochází vlivem železniční dopravy k zatížení území hlukem o hladinách od 35 do 85 a více decibelů. Jak je uvedeno výše, platí v okolí železniční dráhy limit hluku 60 dB pro den a 55 dB pro noc. Podle uvedeného podkladu je limit 60 dB pro denní hluk překračován v zastavbě následujících obcí:

- Jeseník nad Odrou
- Suchdol nad Odrou
- Pustějov
- Studénka
- Jistebník
- Polanka nad Odrou
- Svinov.

U všech lokalit se však jedná o zasažení velmi malého počtu domů (řádově jednotky) v těsné blízkosti dráhy. Z mapy hlukové zátěže je zřejmé, že na značné části trati jsou vybudovány protihlukové ochrany tak, aby chráněná zastavba nebyla zasažena nadlimitními hladinami akustického tlaku.

Odpadové hospodářství

ÚVOD

Odpadové hospodářství Moravskoslezského kraje je v současné době komplexně popsáno ve strategických dokumentech jako je Koncepce odpadového hospodářství MS kraje a Plán odpadového hospodářství⁸ MS kraje. Závazná část POH kraje definuje povinnosti a cíle převzaté z POH ČR a některé kvantifikuje na podmínky Moravskoslezského kraje a stanovuje povinnosti v odpadovém hospodářství kraje na 5 let.

Z hlediska plnění úkolů daných POH je možno koncepčně řešit především odpady skupiny 20 – komunální odpady, které jsou v kompetenci obcí. Odpady, které jsou produkovány podnikatelskou sférou jsou řešeny většinou nezávisle na bázi komerčního zájmu a jsou z tohoto pohledu obtížně regulovatelné.

Převažujícím trendem v objemově významných skupinách průmyslových odpadů je snaha o jejich maximální využívání jako náhrada primárních surovin. Prakticky je tato snaha naplňována několika způsoby, přičemž jedním z těchto způsobů je třídění odpadů a využívá-

⁸ Díle jen POH.

ní daných komodit mimo režim zákona o odpadech a tím také dochází k celkovému poklesu množství produkováných odpadů.

PRODUKCE ODPADŮ V MORAVSKOSLEZSKÉM KRAJI

Moravskoslezský kraj patří mezi nejvýznamnější producenty odpadů v rámci České republiky. Je to dáno především strukturou průmyslu, který je nejvýznamnějším producentem, a dále vysokou koncentrací osídlení v centrální a východní části kraje.

Z hlediska vývoje celkové produkce je patrný pozitivní trend víceméně sestupného vývoje produkce odpadů.

VÝZNAMNÁ ZAŘÍZENÍ PRO NAKLÁDÁNÍ S ODPADY V MS KRAJI

V Moravskoslezském kraji pracuje celá řada zařízení na využívání a odstraňování odpadů, které jsou většinou specializovaná a jednodruhová a spojená s určitým typem výroby nebo zpracováním určitého typu odpadu. Jejich územní rozložení je patrné z kartogramu 12.

Z hlediska územního zatížení jsou nejvýznamnějšími zařízeními skládky odpadů, jejichž kapacita je dostatečná nejen pro současnou produkci odpadů v kraji, ale je dostatečná také výhledově na období do roku 2020, kdy se předpokládá další významný pokles skládkování. Uvedené platí pro všechny kategorie odpadu.

Skládky na území MS kraje jsou zakresleny v grafickém schématu č. 12. V dalším výhledu POH MS kraje výstavbu nových lokalit skládek prakticky vylučuje, počítá se pouze s intenzifikací a rozšiřováním stávajících skládkových areálů.

Dalším významným zařízením nadmístního významu je spalovna nebezpečných odpadů SPOVO v Ostravě–Mariánských Horách v areálu Borsodchem. Aktuální kapacita je cca 17 kt vstupních odpadů.

Specifickým územím jevem, který se v největším rozsahu uplatňuje v oblasti Karvinska, jsou odvaly a odkaliště spojené s těžbou a úpravou černého uhlí. K ukládání uhelných kalů jsou využívány části poklesových kotlin, u kterých není reálné (vzhledem k dosud pokračující těžbě uhlí) ve známém výhledu počítat se stabilizací horninového prostředí, takže představují i do budoucna významný limit využití území pro umístování jiných aktivit. Tyto plochy jsou lokalizovány v území, jehož funkce budou i do budoucna významným způsobem determinovány činnostmi spojenými s těžbou a úpravou uhlí, příp. s výrobou energie. Jeho rámcové vymezení bylo v kap. 1.2. definováno linií Karviná (k.ú. Doly, Louky) – Doubrava – Orlová (k.ú. Lazy) – Havířov (k.ú. Dolní Suchá, prostřední Suchá) – Hor. Suchá – Stonava.

PLÁNOVANÉ PROJEKTY V ODPADOVÉM HOSPODÁŘSTVÍ

POH Moravskoslezského kraje definoval a kvantifikoval plnění stanovených cílů v oblasti komunálních odpadů a navrhl také způsoby jejich plnění až do fáze návrhu projektů včetně jejich variantních řešení. Tyto projekty se týkají výhradně komunálních odpadů, popř. jsou na tyto odpady navázány.

Odpady z průmyslové a podnikatelské sféry jsou řešeny v rámci standardních komerčních vztahů, proto se tyto projekty neobjevují v návrzích POH.

Krajské integrované centrum využívání komunálního odpadu (KIC)

Jedná se o projekt na využívání komunálních odpadů v kraji. Projekt je nastaven tak, aby jeho realizací byly dlouhodobě plněny cíle stanovené v POH, především cíl na pokles skládkování biologicky rozložitelných odpadů⁹, dále pak požadavek na efektivnější materiálové využívání komunálního odpadu a některé další požadavky.

Součástí KIC je plánovaná energetická jednotka na využívání zbytkových směsných komunálního odpadu. Alternativně je navržena také jednotka mechanicko-biologické úpravy, která je ale závislá na výsledcích ověření této technologie v rámci řešení úkolu vědy a výzkumu zadané MŽP ČR. Energetická jednotka je navržena na využívání 200 000 t směsných komunálních odpadů. V návrhu zatím není definován typ technologie, jsou stanoveny pouze podmínky, které by daný zdroj měl splňovat. Jedná se zejména o tyto parametry:

- energetická jednotka by měla pracovat v kogeneračním cyklu (společná výroba tepla a elektrické energie), musí být tedy napojena na CZT, popř. jiného odběratele tepla
- musí plnit veškeré platné emisní hodnoty
- musí být umístěna v lokalitě dopravně dostupné pro plánovanou kapacitu odpadů.

Orientačně je prověřována lokalita bývalého dolu Barbora na Karvinsku.

Společnou nevýhodou celé centrální oblasti MS kraje je značné imisní zatížení, které omezuje případnou realizaci nových energetických zdrojů.

Projekty zaměřené na využívání separovaně sbíraných BRKO

Jednou z problematických oblastí nakládání s komunálním odpadem je oblast nakládání s BRKO, která je v současnosti řešena nedostatečně. V současnosti pracuje v kraji několik zařízení, které umožňují nakládání s BRKO. Jedná se především o kompostárny, jejichž problémem je odbyt výstupního produktu – kompostu, což má zásadní vliv na ekonomiku daných zařízení.

Ve stadiu příprav je v kraji několik projektů na moderní zařízení aerobního typu, které jsou schopny zpracovat širokou škálu biologicky rozložitelných odpadů včetně odpadní biomasy ze zemědělství. Výstupem daného zařízení jsou alternativně kompost k užití na půdě nebo kompost k energetickému využívání. Jedná se o oblast Opavy, Krnova nebo Kopřivnice.

Významné brownfields

Brownfield je nemovitost (pozemek nebo objekt), která se nachází na současně nebo v minulosti zastavěném území, která není efektivně využívána a která je zanedbaná a případně i kontaminovaná. Jedná se o nemovitost, kterou nelze efektivně využívat, aniž by proběhl proces její regenerace. Brownfield obvykle vzniká jako pozůstatek průmyslové, zemědělské, rezidenční či jiné aktivity. Problematiku lokalit, které lze označit jako brownfield, lze řešit buď obnovením jejich původní funkce, nebo nahrazením novým typem využití. Tyto lokality v současné době většinou dobře představují hygienickou nebo krajinnou zátěž území.

⁹ Dále jen BRKO.

Zároveň však představují potenciální zdroj územních rezerv, které je možné využít pro umístění ekonomických aktivit, které by jinak byly umístěny „na zelené louce“ se všemi územními a environmetálními dopady s tím spojenými.

V rámci „Vyhledávací studie pro lokalizaci brownfields na území Moravskoslezského kraje“ (Technoprojekt a.s. Ostrava 2007) bylo zmapováno více jak 200 brownfields lokalit, které představují postižená, nevyužívaná nebo nedostatečně efektivně využívaná území nad 2 ha.

Koncentrace ploch brownfields je výrazně rozdílná mezi východní a západní částí MS kraje, jak je patrné z kartogramu č. 13.

1.4. PŘÍRODA A KRAJINA

- Sledované jevy A21, A25 - A29, A3 - A36, A42
dle vyhl. č. 500/2006 Sb.: B30, B33
- Kartogramy a grafická schémata (A3): č. 14 - 17.2

Biodiverzita a ekosystémy

ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ PŘÍRODY

Zvláště chráněná území přírody na území MS kraje jsou zobrazena ve výkrese limitů – přírodní limity (1:100 000).

Národní park

Na území Moravskoslezského kraje není vymezen.

Chráněné krajinné oblasti

Na území Moravskoslezského kraje jsou vymezeny 3 chráněné krajinné oblasti (CHKO), přičemž CHKO Poodří je na území kraje vymezena v celém rozsahu, CHKO Beskydy a CHKO Jeseníky přesahují do sousedních krajů Olomouckého, resp. Zlínského.

CHKO Beskydy

CHKO Beskydy zahrnuje Moravskoslezské Beskydy, Vsetínské vrchy a Javorníky. Pásemné uspořádání jednotlivých horských hřebenů je orientované většinou ve směru SZ – JV. Území je členěno hluboce zaříznutými údolími o hloubce až 700 metrů, svahy hor jsou velmi strmé, hřbety zaoblené. Řídce se nacházejí povrchové a podpovrchové pseudokrasové jevy.

Lesy zaujímají cca. 70 % rozlohy. Většinou se jedná o druhotné smrkové monokultury. Přírodní lesy se zachovaly jen místy, zejména se jedná o květnaté bučiny a zbytky suťových lesů. Na nejvyšších beskydských vrcholech a jejich svazích zůstaly zachovány fragmenty přírodních horských smrčín. Zemědělská půda, hlavně louky a pastviny, zaujímá přibližně

25 % plochy. Významným fenoménem jsou květnaté louky s výskytem vstavačovitých rostlin. Ostatní výměru CHKO tvoří vodní toky, čtyři vodní nádrže a zastavěné území sídel.

CHKO Beskydy je začleněna v celé své ploše do sítě významných ptačích území (IBA). Oblast je významná především pro hnízdění ptačích druhů vázaných na přírodní pralesovité lesy s významným podílem buku. Vyskytuje se tu jediná původní populace puštíka bělavého (*Strix uralensis*) v ČR, hnízdí také sýc rousný (*Aegolius funereus*) a kulíšek nejmenší (*Glaucoedon passerinum*). Plochy bezlesí hostí např. početnou populaci chřástala polního (*Crex crex*) a tuháka obecného (*Lanius collurio*). Největší populace v ČR zde tvoří strakapoud bělohřbetý (*Dendrocopos leucotos*) a lejsek malý (*Ficedula parva*).

V rámci soustavy NATURA 2000 se na území CHKO nacházejí 2 ptačí oblasti (Beskydy, zčásti též Horní Vsacko) a Evropsky významná lokalita Beskydy. CHKO Beskydy plní důležitou funkci v rámci Bernské úmluvy (Úmluva o ochraně evropské fauny a flóry a přírodních stanovišť) z hlediska výskytu velkých šelem – vlka (*Canis lupus*), rysa ostrovida (*Lynx lynx*) a medvěda hnědého (*Ursus arctos*).

CHKO Jeseníky

Území CHKO Jeseníky je tvořeno masivem Hrubého Jeseníku s nejvyšším vrcholem Pradědem (1 492 m n.m.). Reliéf má charakter členité hornatiny s hluboce zaříznutými údolími. Geologicky je území tvořeno převážně kyselými horninami s nízkým obsahem živin. Téměř 80 % oblasti je pokryto lesem. Převažují smrkové monokultury a jen místy zůstaly zachovány původní jedlobočiny a přirozené smrčiny. Horní hranice lesa se nachází v nadmořské výšce okolo 1 300 m, nad ní je rozsahem nevelké, ale přírodovědecky velmi hodnotné přirozené bezlesí – horské hole. Kleč je zde nepůvodní dřevinou a její nepřítomnost v původní vegetaci je jedním z důvodů velkého druhového bohatství některých lokalit - např. na území Velké kotliny se uvádí výskyt 450 druhů vyšších rostlin. Ve vrcholových partiích jsou četná vrchoviště, rašeliniště, prameniště, na která navazují prudce tekoucí bystřiny lemované porosty olší.

CHKO Jeseníky je začleněna v celé své ploše do sítě významných ptačích území (IBA). Oblast je významná především pro lesní druhy ptáků a druhy horských luk včetně druhů zasahujících do oblasti údolních niv. Vyskytuje se zde pěvuška podhorní (*Prunella collaris*) a linduška horská (*Anthus spinoletta*), jejichž rozšíření je v ČR značně omezené. Kritická situace nastala u tetřeva hlušce (*Tetrao urogallus*) – výskyt je dokladován pouze ojediněle (jedinci), došlo také k rychlému snížení počtů tetřívka obecného (*Tetrao tetrix*). Očekává se návrat a hnízdění sokola stěhovavého (*Falco peregrinus*). Zvláštní pozornost zasluhuje ojedinělý výskyt kulíka hnědého (*Charadrius morinellus*) a slavíka modráčka tundrového (*Luscinia svecica svecica*).

V rámci soustavy NATURA 2000 byla na území CHKO vyhlášena Ptačí oblast Jeseníky, dále se zde nacházejí plošně méně rozsáhlé evropsky významné lokality (EVL).

CHKO Poodří

CHKO Poodří je vymezena v severní části Moravské brány a jižní části Ostravské pánve od obcí Mankovice a Vražné nedaleko Oder k jižnímu okraji Ostravy. Území je tvořeno úzkým pásem nivy řeky Odry s přilehlými terasami. Plochou krajinu s poli, podmáčenými loukami, převážně listnatými lesy a rybníky protínají oboustranné přítoky Odry, kanály a mlýn-

ské náhony. Tok řeky v převážné části rozsahu CHKO přirozeně meandruje a vytváří slepá ramena. Louky a lesy v blízkosti řeky jsou pravidelně zaplavovány. Lužní lesy s vrbami, topoly, osikami přecházejí na říčních terasách v dubohabrové háje a lipové javořiny. Louky jsou typické množstvím rozptýlené zeleně a spolu se soliterně rostoucími stromy dávají krajíně parkový vzhled. Hlavní hospodářskou činností je zemědělství, rybníky jsou využívány k chovu ryb.

Díky zachovalosti nivních mokřadních ekosystémů a poloze na evropsky významné tahové cestě ptactva byla CHKO Poodří zařazena do seznamu mokřadů mezinárodního významu v rámci Ramsarské úmluvy (Úmluva o mokřadech majících mezinárodní význam především jako biotopy vodního ptactva).

Dále je oblast Poodří začleněna do sítě významných ptačích území (IBA) a do soustavy NATURA 2000 jako Ptačí oblast Poodří. Území je významné především pro vodní a bažinné ptáky jak v době hnízdění, tak i při tahu. Na několika místech se vyskytuje bukač velký (*Botaurus stellaris*), hnízdí zde hohol severní (*Bucefala clangula*) a další vzácné kachny, husa velká (*Anser anser*), kormorán velký (*Phalacrocorax carbo*), zrzohlávka rudozobá (*Netta rufina*) a moták pochop (*Circus aeruginosus*). Z bahňáků je nejhojnějším hnízdním druhem čejka chocholatá (*Vanellus vanellus*), z méně častých břehouš černoocasý (*Limosa limosa*) a vodouš rudonohý (*Tringa totanus*). Existuje tu hnízdní kolonie racka chechtavého (*Larus ridibundus*). Většina území CHKO Poodří je součástí Evropsky významné lokality Poodří.

Maloplošná zvláště chráněná území¹⁰

Na území MS kraje se nachází více než 160 maloplošných zvláště chráněných území (MZCHÚ) přírody. jejich počet mírně roste každým rokem. Dle kategorií vymezených zák. č. 1144/1992 sb. ve znění pozdějších předpisů je na území kraj vymezeno:

- ⇒ 11 národních přírodních rezervací (NPR)
- ⇒ 7 národních přírodních památek (NPP)
- ⇒ 76 přírodních rezervací (PR)
- ⇒ 68 přírodních památek (PP).

Územní systém ekologické stability

V rámci ÚAP kraje jsou dokumentovány skladebné části územního systému ekologické stability (ÚSES) regionální a nadregionální úrovně. Vymezení segmentů ÚSES těchto hierarchických úrovní je převzato ze ZÚR MSK. ZÚR MSK vymezuje celkem:

- ⇒ 11 nadregionálních biocenter (NRBC)
- ⇒ 26 nadregionálních biokoridorů (NRBK)
- ⇒ 178 regionálních biocenter (RBC)
- ⇒ 143 regionálních biokoridorů (RBK).

Součástí NRBK K147 je speciálně v ZÚR vymezený a označený migrační koridor pro velké savce (OZ 1) prostorem Jablunkovské brázdy.

¹⁰ Národní přírodní rezervace, národní přírodní památky, přírodní rezervace, přírodní památky

Biokoridory ÚSES (nadregionální, regionální) jsou v ZÚR vymezeny osou, která určuje směr propojení, a definovány jako pás území o šířce 200 m (tj. 100 m na každou stranu od osy), v jehož rámci je možné provádět zpřesnění vymezení biokoridoru v rámci ÚP dotčených obcí při dodržení minimální požadované šířky 40 m.

Rovněž vymezení nadregionálních, regionálních biocenter ÚSES je nutné v rámci ÚP dotčených obcí upřesnit v podrobnějším měřítku větší znalosti místních podmínek. Zásadou je dodržení lokalizace biocentra v daném prostoru, alespoň minimálního požadovaného parametru výměry a dalších principů vymezování ÚSES (1 000 ha pro NRBC, resp. 10 až 40 ha pro RBC dle cílového typu ekosystému).

Biosférická rezervace UNESCO, geopark UNESCO

Uvedené jevy se na území MS kraje nevyskytují.

Lokality výskytu zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů s národním významem

Na území Moravskoslezského kraje se nacházejí biologicky cenné lokality, u nichž lze předpokládat v dalších letech zřízení speciální zákonné ochrany, nejčastěji prostřednictvím některé z kategorií MZCHÚ. Podkladem pro vymezení těchto lokalit jsou výstupy projektu Ministerstva životního prostředí ČR „Optimalizace sítě maloplošných zvláště chráněných území v ČR“ (tzv. Česká NATURA). Výstupy projektu přinesly upřesňující poznatky o skutečném rozšíření a aktuálním stavu některých vzácných a řídké se vyskytujících biotopů. V rámci projektu bylo na území Moravskoslezského kraje vytipováno celkem 21 nových lokalit významných pro ochranu stávajících nedostatečně chráněných, vzácných a významných biotopů z hlediska druhové ochrany. Celková výměra navržených lokalit činí cca 0,26% z celkové výměry Moravskoslezského kraje, u všech lokalit je navrhována ochrana formou kategorie územní ochrany „přírodní památka“.

Památné stromy

Na území MS kraje je evidováno více než 400 památných stromů (jednotlivé / skupiny / stromořadí) chráněných dle § 46 zák. č. 114/1992 Sb.

Bioregiony a biochory

Bioregiony (biogeografické regiony) jsou individuální (unikátní) jednotky biogeografického členění, kterých je na území Česka vymezeno celkem 91. Číselný kód každého bioregionu je tvořen číslem podprovincie a pořadovým číslem bioregionu v rámci dané podprovincie. Na území MS kraje zasahují bioregiony Provincie střeoevropských listnatých lesů, a to podprovincií Hercynské, Polonské a Západokarpatské:

- ⇒ Podprovincie Hercynská: Nízkojesenický (1.54), Krnovský (1.55), Jesenický (1.70)
- ⇒ Podprovincie Polonská: Vidnavský (2.1), Opavský (2.2), Ostravský (2.3), Pooderský (2.4)
- ⇒ Podprovincie Západokarpatská: Hranický (3.4), Podbeskydský (3.5), Beskydský (3.10).

Biochory jsou typologické (opakující se) jednotky biogeografického členění, kterých je na území Česka vymezeno celkem 366 (v celkem 9 186 segmentech). Označení typů biochorů názvem a číselným kódem vyjadřuje kombinaci vegetačního stupně, georeliéfu a charakteru půdního substrátu.

NATURA 2000

Evropsky významné lokality a ptačí oblasti zahrnuté do soustavy Natura 2000 včetně EVL, jsou zobrazeny ve výkresu přírodních limitů (1:100 000).

Evropsky významné lokality

Na území Moravskoslezského kraje se nachází více než 50 evropsky významných lokalit (EVL). Nejpočetněji jsou zastoupena území, jejichž předmětem ochrany jsou konkrétní evropsky významné druhy (tzv. druhové lokality), zejména evropsky významné druhy živočichů. Evropsky významné druhy rostlin jsou předmětem ochrany pouze ve 3 EVL (Praděd, Beskydy, Skalské rašeliniště).

Z „druhových“ lokalit je největší část tvořena lokalitami, v nichž jsou předmětem ochrany obojživelníci (nejčastěji: čolek velký, kuňka žlutobřichá a ohnivá). V dalších EVL jsou předmětem ochrany lesní a luční druhy hmyzu (páchník hnědý, lesák rumělkový, střevlík hrboletý, modrásek bahenní, ohniváček černočárý aj.). Dále jsou na území Moravskoslezského kraje významně zastoupeny „druhové“ evropsky významné lokality, v nichž předmětem ochrany jsou kolonie netopýrů v domech či v bývalých důlních dílech a vodní druhy živočichů (ryby, mihule, měkkýši). Pouze v několika EVL jsou předmětem ochrany větší druhy savců (vydra říční, rys, vlk, medvěd).

V plošně nejrozsáhlejších lokalitách jsou předmětem ochrany typy evropských stanovišť. Nejčastěji zastoupeným typem stanoviště jsou shodně luční, lesní, mokřadní a lužní stanoviště, dále jsou zastoupeny stanoviště sutí a skal, po jedné EVL jeskyně, křoviny, horská (alpínská) stanoviště.

Ptačí oblasti

Na území MS kraje se nacházejí čtyři ptačí oblasti: Jeseníky, Beskydy, Poodří, Heřmanův stav – Odra – Poolší.

Ptačí oblast Jeseníky (CZ0711017)

Tato PO byla vyhlášena Nařízením vlády ČR č. 599/2004 Sb. Území ptačí oblasti je částečně v překryvu s CHKO Jeseníky, celkově je však její rozloha nižší, než je rozloha CHKO Jeseníky. Předmětem ochrany ptačí oblasti jsou populace těchto druhů ptáků: jeřábek lesní (*Bonasa bonasia*) a chřástal polní (*Crex crex*) a jejich biotopy. Výměra PO Jeseníky je 52 205 ha.

Ptačí oblast Beskydy (CZ0811022)

Oblast byla vyhlášena Nařízením vlády ČR č. 687/2004 Sb. Ptačí oblast je částečně v překryvu s CHKO Beskydy. Předmětem ochrany ptačí oblasti jsou populace následujících

druhů ptáků: čáp černý (*Ciconia nigra*), jeřábek lesní (*Bonasa bonasia*), tetřev hlušec (*Tetrao urogallus*), kulíšek nejmenší (*Glaucidium passerinum*), puštík bělavý (*Strix uralensis*), žluna šedá (*Picus canus*), datel černý (*Dryocopus martius*), strakapoud bělohřbetý (*Dendrocopos leucotos*), datlík tříprstý (*Picoides tridactylus*) a lejsek malý (*Ficedula parva*) a jejich biotop. Jedná se o lesní druhy, z nichž některé vyžadují pralesovitý charakter porostů. Výměra PO Beskydy je 41 907 ha.

Ptačí oblast Poodří (CZ0811020)

Oblast byla vyhlášena Nařízením vlády ČR č. 25/2005 Sb. Hranice ptačí oblasti jsou totožné s hranicemi CHKO Poodří, území tvoří úzký pruh podél řeky Odry. Předmětem ochrany ptačí oblasti jsou populace těchto druhů ptáků: bukač velký (*Botaurus stellaris*), kopřivka obecná (*Anas streperaa*), ledňáček říční (*Alcedo atthis*), moták pochop (*Circus aeruginosus*) a jejich biotop. Výměra PO Poodří je 8 043 ha.

Ptačí oblast Heřmanský stav – Odra – Poolší

Oblast byla vyhlášena Nařízením vlády ČR č. 165/2007 Sb. Ptačí oblast je vymezena v oblasti Ostravska, Bohumínska a Karvinska, přičemž zahrnuje toky řek Odry a Olše, nivní louky a celou řadu rybníků i vodních ploch vzniklých těžbou štěrkopísku. Předmětem ochrany ptačí oblasti jsou populace bukáčka malého (*Ixobrychus minutus*), ledňáčka říčního (*Alcedo atthis*) a slavíka modráčka (*Luscinia svecica*) a jejich biotopy. Výměra PO Heřmanský stav – Odra – Poolší není v Ústředním seznamu ochrany přírody (ÚSOP) udána.

SOUHRNNÉ UKAZATELE PŘÍRODNÍCH HODNOT

Přírodní potenciál území

Doplňkový ukazatel nad rámec jevů vymezených přílohou č. 1 vyhlášky byl vygenerován s využitím geografické analýzy jako podíl nejvýznamnějších ploch chráněných dle zák. č. 114/1992 Sb. (CHKO, maloplošná ZCHÚ, přírodní parky, segmenty NR a R ÚSES, ptačí oblasti a evropsky významné lokality Natura 2000, lokality výskytu zvláště chráněných druhů) na rozloze správního obvodu obce.

Přírodní potenciál území MS kraje je schematicky znázorněn v kartogramu 14. Z kartogramu je patrné, že území s nejvyšším přírodním potenciálem představují horské masivy Hrubého Jeseníku a Moravskoslezských Beskyd a dále převážná část Vítkovské vrchoviny včetně údolí Moravice a sníženina Oderského úvalu. Na druhé straně však nezohledňuje (s výjimkou přírodních parků) krajinné hodnoty území a nelze tedy automaticky tvrdit, že ostatní části území, které vykazují snížené hodnoty mají nutně charakter přírodně narušených území. Krajinné hodnoty území jsou znázorněny na samostatném výkresu přírodních a krajinných hodnot území jako specifické typy krajiny.

Koeficient ekologické stability KES (B30)

Pro jednoduchý pohled na územní diferenciaci MS kraje z hlediska přírodních hodnot by použit koeficient ekologické stability (KES). KES je snadno zjistitelným ukazatelem na bázi údajů poskytovaných ČSÚ za každý rok. KES podává orientační informaci o zastoupení ploch s potenciálně vyšší úrovní ekologické stability, resp. o vzájemném poměru mezi plo-

chami ekologicky relativně stabilnějšími (trvalými kulturami – ekosystémy) a labilnějšími (technoantropocenózami).

Výpočet vychází z údajů evidence druhů pozemků v Katastru nemovitostí ČR. Ve výpočtovém vzorci ve formě zlomku jsou:

- ⇒ v čitateli (stabilnější plochy) druhy pozemků: lesy, vodní plochy, trvalé travní porosty, zahrady, ovocné sady, vinice,
- ⇒ ve jmenovateli (labilnější plochy): orná půda, chmelnice, zastavěné plochy a nádvoří.

Nedostatkem tohoto indikátoru je skutečnost, že ve výsledku hodnotí stejně území zastavěné, urbanizované („zabetonované“) a oblasti intenzivního zemědělství („polní krajina“).

Rozdíly vypočtených hodnot KES jednotlivých obcí jsou na území MS kraje extrémně výrazné. Kartogram 15.1. zpracovaný na základě vypočtených hodnot (zde výjimečně) pro jednotlivé katastry potvrzuje vysoké přírodní hodnoty oblasti Hrubého Jeseníku (včetně podhůří) a Moravskoslezských, resp. Slezských Beskyd, které lze charakterizovat jako krajinu přírodní nebo přírodě blízkou. Podhorské oblasti uvedených horských masivů a oblast Vítkovské vrchoviny představují zpravidla typ harmonické krajiny nebo přechodové pásmo mezi krajinou přírodní a harmonickou. Naopak nejnižší hodnoty KES vykazuje jednak centrální část ostravské pánve v důsledku intenzivní urbanizace (osídlení, těžký průmysl, těžba uhlí), jednak zemědělské oblasti s vysokým podílem orné půdy. Tyto oblasti lze považovat za území plně antropogenizované.

Z kartogramu 15.2. je patrné, že k největšímu úbytku ekologicky stabilních ploch došlo právě v oblastech s nejvyšší hodnotou KES. Toto zjištění se však dá vysvětlit nedostatkem vhodných (= ekologicky méně stabilních) ploch pro rozvoj sídel a související veřejné infrastruktury, zejména rezidenční zástavbu, ale také nekonceptním zastavováním volné krajiny namísto hledání rezerv v území již zastavěném.

Krajina

PŘÍRODNÍ PARKY

Na území MS kraje je vyhlášeno 5 přírodních parků.

Přírodní park Sovinecko

Vyhlášen byl v roce 1994 okresními úřady v Bruntále (obecně závazná vyhláška č. 8/94 ze dne 1.2. 1994), Olomouci a Šumperku. Jedná se o rozsáhlý přírodní park (20 251 ha) jižně od Rýmařova, k území MS kraje přísluší cca. polovina z celkové výměry. Podstatná část území přírodního parku náleží ke geomorfologickému celku Nízkého Jeseníku, jihozápadním okrajem prochází zlomová linie, která tvoří rozhraní vůči Hornomoravskému úvalu, severozápadní okraj zahrnuje výběžek Hanušovické vrchoviny. Posláním přírodního parku je zachovat typický ráz krajiny a lesní porosty s dochovanou strukturou a dřevinnou skladbou blízkou původním porostům, na které je vázána řada zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů.

Přírodní park Údolí Bystřice

Vyhlášen byl v roce 1995 okresními úřady v Olomouci a Bruntále (nařízení č. 3/1995 ze dne 9.10. 1995), celková výměra činí 9 804 ha. Nachází se jihovýchodně od Rýmařova, k území MS kraje náleží jeho menší část. Osu přírodního parku vytváří řeka Bystřice a její údolní niva. V sevřeném údolí Bystřice se místy zachovaly lesy s přirozenou druhovou skladbou stromového, keřového a bylinného patra (místy rozsáhlé porosty měsíčnice vytrvalé *Lunaria rediviva*). Západní a severní část území přírodního parku byla v minulosti odlesněna a přeměněna na pastviny a louky. Z těch zbyly po zásazích ve 2. polovině 20. století (odvodnění, rozorání) jen fragmenty. I na nich se však zachovaly některé vzácné druhy, mj. kosatec sibiřský (*Iris sibirica*).

Přírodní park Oderské vrchy

Byl vyhlášen okresním úřadem v Novém Jičíně v roce 1994 (obecně závazná vyhláška č. 8/94 ze dne 22.12. 1994), celé území přírodního parku o výměře 28 979 ha přísluší k MS kraji. Přírodní park se nachází se v jižní části fyto geografického okresu Jesenické podhůří, částečně zasahuje též do fytochorionu Moravská brána. Typickým rysem krajinného rázu přírodního parku jsou náhorní plošiny (paroviny) a hluboce zaříznutá údolí vodních toků, především řeky Odry, do podkladu prvohorních kulmských hornin s převládajícími drobnými a břidlicemi.

Přírodní park Podbeskydí

Vyhlášen byl okresním úřadem v Novém Jičíně v roce 1994 (obecně závazná vyhláška č. 5/94 ze dne 3.6. 1994), celé území přírodního parku o výměře 12 538 ha přísluší k MS kraji. Přírodní park Podbeskydí vznikl přehlášením oblastí klidu Červený kámen a Kojetín. Území přírodního parku má mírně zvlňený reliéf, krajinný ráz určuje mozaika lesů v zemědělské podhorské krajině.

Přírodní park Moravice

Vyhlášen byl v roce 1994 okresním úřadem v Opavě (obecně závazná vyhláška č. 3/94 ze dne 1.9. 1994), celé území přírodního parku o výměře 14 240 ha přísluší k MS kraji. Přírodní park je vyhlášen pro území údolí řeky Moravice, které je největším a nejdelším údolím protínajícím Nížky Jeseník. Zahloubená údolí a členitý reliéf podmiňují pestrost vegetačního krytu a na něj navazující fauny. V údolních polohách se poměrně výrazně projevuje inverze vegetační stupňovitosti.

TYPOLOGIE KRAJINY A KRAJINNÝ POTENCIÁL ÚZEMÍ

Typologie krajiny je předmětem samostatné územní studie Cílové charakteristiky krajiny na území Moravskoslezského kraje, kterou pořídil krajský úřad a která byla dokončena v prvním pololetí roku 2013. Území kraje je rozděleno do 7 oblastí krajinných typů a ty pak obsahují celkem 33 typů, tj. specifických krajin. Jednotlivé krajinné typy a krajinné oblasti jsou znázorněny v kartogramu 16.1. a ve výkresu krajinných a přírodních hodnot území.

PODÍL ZASTAVĚNÝCH A OSTATNÍCH PLOCH Z CELKOVÉ VÝMĚRY OBCE

Ukazatel, který do jisté míry charakterizuje krajinu z hlediska míry urbanizace. Vypovídací schopnost je determinována zařazením položky „ostatní plochy“ dle evidence Katastru nemovitostí. Tato území reprezentují širokou škálu od ploch zcela zdevastovaných, ploch dopravní infrastruktury či průmyslových areálů po plochy přirozených mokřadů, skal, travnatých lad, opuštěných lomů atp. V případě MS kraje však není možné tuto kategorii ploch pominout.

Regionální a lokální rozdíly na území Moravskoslezského kraje z hlediska tohoto ukazatele znázorňuje kartogram č. 17.1. Nejvyšší podíl zastavěných a ostatních ploch logicky vykazují centrální část kraje, rámcově vymezená územím okresů Ostrava a Karviná, na kterou navazují hlavní „urbanizační osy“ ve směru na Opavu, na Frýdek-Místek a Frýdlant n. O. (s již patrným efektem průmyslového areálu Huyn-dai v Nošovicích), resp. Český Těšín a Třinec. Další významnou oblastí se zvýšeným podílem těchto ploch je oblast Nový Jičín - Kopřivnice s vazbou na rozvíjející se průmyslovou zónu v prostoru letiště Leoše Janáčka v Mošnově. Ostatní významná centra osídlení se projevují už spíše lokálně v rámci svých správních obvodů.

1.5. ZEMĚDĚLSKÝ PŮDNÍ FOND A POZEMKY URČENÉ K PLNĚNÍ FUNKCÍ LESA

- Sledované jevy A37-A39, A41
dle vyhl. č. 500/2006 Sb.: B22 - B26, B29, B32
- Kartogramy a grafická č. 18 – 25.2.
schémata (A3):

Zemědělský půdní fond

Pojem zemědělský půdní fond zahrnuje tyto složky: ornou půdy, zahrady, ovocné sady, chmelnice, vinice a trvalé travní porosty.

PEDOLOGICKÁ CHARAKTERISTIKA

Území Moravskoslezského kraje se vyznačuje rozmanitým povrchem od rovin a nížinných pahorkatin až po hornatiny Hrubého Jeseníku a Moravskoslezských Beskyd. Západní a východní část území se od sebe podstatně liší geologicky (odlišným horninovým podložím), georeliéfem a geomorfologickým vývojem. Tyto rozdíly měly a mají vliv na ráz půdního pokryvu. Území kraje je tedy pedologicky velmi různorodé.

Kromě činitelů přírodních (matečná hornina, povrch, podnebí, vodní režim, vegetace aj.) je půda v tomto průmyslem a těžbou silně ovlivněném regionu utvářena a modifikována působením přímých lidských zásahů (zejména Ostravská pánev) a imisní zátěží. V důsledku těžební činnosti a aktivit s ní souvisejících vznikly na významné části území kraje půdy an-

tropogenního původu, s přemísenými půdními horizonty (kultizemě). Acidifikace kyselými dešti změnila chemismus půd, půdy jsou na mnoha místech kontaminovány těžkými kovy (kadmium, zinek, olovo aj.) z průmyslových provozů na Ostravsku (hutě, elektrárny, koksovy, velké chemické závody) a v polském Horním Slezsku.

Půdní typy

Půdní typ je souhrn půd stejného vývojového stupně, jejichž půdotvorné procesy byly vyvolány a řízeny obdobnými půdotvornými faktory a které tudíž mají souhlasné znaky a tím i půdní horizonty. K hlavním typům půd ve vrcholových oblastech Hrubého Jeseníku a Moravskoslezských i Slezských Beskyd náležejí horské podzoly. V nižších polohách na ně navazují přechodné typy – kryptopodzoly (rezivé půdy). V územích silně ovlivněných podzemní vodou - podél vodních toků, u řek Odry a Opavy se soustavami rybníků, v okolí pramenišť - se nacházejí glejové půdy a fluvizemě. Ve středohorských oblastech a vyšších polohách vrchovin (celá východní část Bruntálska, jih Opavska a Novojičínska) jsou vytvořeny především kyselá až silně kyselá kambizemě (hnědé půdy). Nejúrodnější půdy, zařaditelné do přechodného půdního typu mezi černozeměmi a luvizeměmi, se vyskytují na severu Opavska a v severním cípu kraje (Osoblažský výběžek). Na Novojičínsku (Moravská brána) a též Ostravsku a Karvinsku (Ostravská pánev) se nacházejí především úrodné luvizemě.

Dle genetické klasifikace se na území ČR vyskytuje 12 hlavních půdních typů. V Moravskoslezském kraji z nich mají největší zastoupení:

- kambizemě – KM (hnědá půda) – patří do skupiny půd hnědých, nejrozšířenější půdní typ v ČR, kvalita půd a základní fyzikální, chemické a biologické vlastnosti jsou velmi rozdílné, v závislosti na substrátu
- pseudogleje – PG – patří do skupiny půd hydromorfních, vyskytují se na rovinách, plošinách, mírně skloněných úpatích svahů, převažují sušší půdní stavy, proschnutí půdy bývá spojeno s jejím zatvrdnutím
- luvizemě – LM – patří do skupiny půd illimerických, jsou to půdy kyselá až mírně kyselá, dobře zásobené živinami, hůře vodou, mají méně příznivé fyzikální vlastnosti (jsou uléhavé)
- fluvizemě – FM (nivní půda) – patří do skupiny půd nivních, jsou v blízkosti vodních toků, mají velmi příznivý vodní režim, obecně jsou dobře obdělavitelné, ale v případě glejových procesů je obdělavitelnost podstatně zhoršená
- hnědozemě – HM – patří do skupiny půd illimerických, obvykle jde o hluboké půdy, mírně až středně humózní, jde o nejlepší obilnářskou půdu s vysokou agronomickou hodnotou
- podzoly – PZ – patří do skupiny půd podzolových, vyvinuly se v nejvyšších horských polohách ve vlhkém a chladném klimatu.

Půdní druhy

Charakter podložních hornin a jejich zvětralin (především zrnitost) vedly ke vzniku různých půdních druhů. Ve vrcholových horských oblastech západní části území na metamorfovaných horninách (Hrubý Jeseník) a ve východní části na flyši (Moravskoslezské a Slezské

Beskydy) převládají hlinitopísčité a písčitohlinité půdy s obsahem skeletu v rozmezí 10-50 %. Ve vrchovinách (Nízký Jeseník a území severně od něj až po hranici s Polskem – Zlatohorská vrchovina) mají půdy zrnitost převážně jílovitohlinitou. V níže položených územích (Moravská brána, Ostravská pánev, vnitrohorské kotliny a široká údolí) převládají půdy hlinité.

ROZSAH ZPF NA ÚZEMÍ KRAJE

Moravskoslezský kraj má cca 270 tis. ha zemědělské půdy, což představuje cca 50 % z celkové rozlohy a při **poklesu o cca 500 ha za dva roky** tato výměra stále klesá. Jedná se o mírně podprůměrný podíl zemědělské půdy v ČR, který řadí Moravskoslezský kraj na 8. místo mezi kraji v ČR. Hlavním důvodem jsou přírodní podmínky na území kraje – velké zastoupení podhorských a horských území s nepříznivým klimatem a méně úrodnými, k zemědělství špatně využitelnými půdami (hnědé půdy, podzoly), často ve svazích s vysokou sklonitostí. V určitém rozsahu se projevuje též nemožnost zemědělsky využívat půdy, které by k tomu byly z hlediska svých vlastností velmi vhodné, z důvodů jiného funkčního využití předmětných ploch (okresy Karviná, Ostrava–město, částečně Frýdek-Místek).

Rozložení zemědělské půdy v rámci kraje je celkově velmi nerovnoměrné (viz kartogram 18). Nejvyšší zastoupení ZPF je logicky vázáno na území podél velkých řek Odry a Opavy. Z tohoto důvodů vykazují největší podíl na rozloze správního obvodu (přes 65%) především obce v ORP Opava, Kravaře, Bílovec a Nový Jičín. Naopak nejmenší rozsah ZPF mají jednak hustě zalesněné oblasti horských masivů Beskyd a Hrubého Jeseníku (ORP Frýdlant n.O., Jablunkov), ale také území v průmyslové oblasti Ostravska (ORP Ostrava, Karviná).

Méně než 10 % ZPF na celkové výměře mají obce Staré Hamry, Malá Morávka, Bílá, Ludvíkov, Karlova Studánka (absolutní minimum), naopak největší podíl, přes 90 %, představuje ZPF v obcích Rohov, Oldřišov, Sudice, Třebom (absolutní maximum).

STRUKTURA ZEMĚDĚLSKÉHO PŮDNÍHO FONDU

Údaje o struktuře ZPF (kartogramy 20.1. – 22.2.) vyjadřují míru zemědělského využití. Jedná se o relativní údaje v územním členění dle jednotlivých obcí kraje a jsou vyjádřeny ve dvou formách:

- ⇒ podílem na celkové rozloze obce
- ⇒ podílem na celkové rozloze ZPF v obci

V Moravskoslezském kraji se nevyskytují druhy pozemků vinice, chmelnice.

Orná půda (kartogramy 20.1. a 20.2.)

Orná půda jsou pozemky, na nichž se pravidelně pěstují obiloviny, okopaniny, píce, píce, technické plodiny, zelenina a jiné zahradní plodiny, nebo které jsou dočasně zatravňovány (víceleté plodiny na orné půdě, event. dočasné louky).

Kraj má cca 170 tis. ha orné půdy, což představuje přes 30 % z celkové výměry. Procento zornění ZPF je vzhledem k průměru za Česko mírně podprůměrné. Hlavním důvodem nižšího než průměrného (vzhledem k ČR) zastoupení orné půdy na území Moravskoslezského kraje jsou přírodní podmínky na území kraje – velký rozsah podhorských a horských

území s nepříznivým klimatem a méně úrodnými, k zemědělství špatně využitelnými půdami (hnědé půdy, podzoly), často ve svazích s vysokou sklonitostí. Tradičně podstatnou část ze zemědělské půdy v těchto polohách představují louky a pastviny (trvalé travní porosty), zatravnění zemědělské půdy je dotováno ze strany státu a EU.

Procento zornění ZPF do značné míry charakterizuje intenzitu zemědělského hospodaření. V okresech Opava a Nový Jičín přesahuje procento zornění celostátní průměr, naopak výrazně nižší je v okresech Bruntál a Frýdek–Místek. Mezi ORP mají největší % zornění (přes 80 %) území ve správních obvodech obcí Kravaře, Opava a Hlučín. Jedná se zároveň o území, v nichž je i celkové zastoupení zemědělské půdy vysoké. Nejnižší podíl orné půdy na celkové půdě zemědělské mají území ve správních obvodech ORP v horách a vrchovinách. Je možno je rozlišit na území, která mají celkově nízké zastoupení zemědělské půdy (ORP Frýdlant n.O., Jablunkov) a na území, v nichž je zemědělská půda zastoupena poměrně významně, ale je z velké části trvale zatravněna (ORP Rýmařov, Bruntál).

Ukazatel podílu orné půdy na celkové výměře obce, který je sledován v rámci ÚAP MSK, vyjadřuje zastoupení intenzivně zemědělsky využívaných ploch v celkové struktuře druhů pozemků na území obce. Rozptyl tohoto sledovaného jevu se v Moravskoslezském kraji pohybuje mezi hodnotami 0,0 % - 89 %. Znamená to, že na území kraje existují obce, ve kterých se orná půda vůbec nevyskytuje – jsou jimi Karlova Studánka a Malá Štáhle, v dalších 13 obcích nepřesahuje podíl 1 %. Naopak více než 85 % podíl orné půdy na celkové výměře je v obcích Rohov, Třebom a Sudice, v dalších 10 obcích kraje přesahuje 80 %.

Trvalé travní porosty (kartogramy 21.1. a 21.2.)

Trvalé travní porosty - ukazatel se skládá z dřívějšího ukazatele „louky“ a „pastviny“.

Kraj má velkou výměru trvalých travních porostů (TTP) – cca 86 tis. ha, a tato výměra roste na úkor orné půdy. Procento zatravnění ZPF (přes 30 %) je vzhledem k průměru za Česko (23 %) vysoké. Hlavním důvodem jsou přírodní podmínky na území kraje, kde v horských a podhorských polohách tradičně podstatnou část ze zemědělské půdy představují louky a pastviny (trvalé travní porosty). zejména v posledních letech dochází k podstatnému nárůstu zastoupení TTP, důvodem je zejména výrazná státní podpora a orientace některých zemědělců na extenzivnější, ekologicky příznivější formy hospodaření.

Největší výměry TTP má okres Bruntál, zejména obce v Nížkém Jeseníku (ORP Rýmařov, jihozápad ORP Bruntál), vysoké procento zatravnění mají i některá další území, v nichž je výměra zemědělské půdy celkově nižší (z okresu Bruntál ještě západ ORP Krnov, z okresu Frýdek–Místek ORP Jablunkov, jih ORP Frýdek–Místek, ORP Frýdlant n.O.).

Nižší podíl TTP než 5 % z celkové výměry území má celkem 57 obcí kraje, nejnižší je tento ukazatel u obcí Oldřišov (absolutní minimum), Otice, Jezdkovice, Šenov u Nového Jičína, vyšší než 40 % je u celkem 20 obcí, z toho u obcí Velká Štáhle (absolutní maximum), Malá Štáhle, Dolní Moravice, Rýžoviště, Písečná, Oborná, Rudná pod Pradědem, Čaková, Břidličná, Moravskoslezský Klokočov a Horní Město, přesahuje 50 %. Město Rýmařov, jako správní centrum obvodu ORP, má na svém území podíl TTP na celkové výměře 49,9 %, město Bruntál 36,8 %.

Speciální zemědělské kultury (kartogramy 22.1. a 22.2.)

Tzv. speciální zemědělské kultury zahrnují ovocné sady, zahrady, vinice, chmelnice. Ovocné sady jsou souvislé pozemky o výměře nad 0,25 ha osázené ovocnými stromy a pozemky, kde se pěstuje výhradně rybíz nebo angrešt. Zahrady jsou pozemky, na kterých se trvale a převážně pěstuje zelenina, květiny a jiné zahradní plodiny, zpravidla pro vlastní spotřebu, souvislé pozemky osázené ovocnými stromy nebo keři až do výměry 0,25 ha, které zpravidla tvoří souvislý celek s obytnými a hospodářskými budovami, školky ovocných nebo okrasných stromů, viničné školky a školky pro chmelovou sáď, pařeniště, skleníky a jpany, pokud nejsou na orné půdě.

Kraj má celkovou rozlohu ovocných sadů a zahrad cca 18 000 ha, což představuje 3,4 % z celkové výměry a tento stav je stabilní. Podíl na výměře zemědělské půdy (6,6 %) je vzhledem k průměru za Česko (5,0 %) relativně vysoký. Je dán celkově nadprůměrným stupněm urbanizace území kraje, zejména v prostoru Ostravské pánve, kde převládá tzv. rozptýlená slezská zástavba. Zahrady zde tvoří značnou část zastavěného území. Na celkové výměře položky „ovocné sady a zahrady“ se zahrady podílejí z 96 %, ovocné sady pouze ze 4 %.

Největší absolutní výměry zahrad a ovocných sadů má okres Frýdek–Místek, zastoupení z hlediska podílu na celkové ploše či ploše ZPF je však výrazně vyšší u okresů Ostrava–město a Karviná. Nejnižší je absolutní i relativní zastoupení ovocných sadů a zahrad v okrese Bruntál.

OCHRANA ZEMĚDĚLSKÉHO PŮDNÍHO FONDU – PODÍL TŘÍD OCHRANY ZPF (B26)

Zemědělská půda je klasifikována prostřednictvím bonitovaných půdně-ekologických jednotek (BPEJ). Podrobnosti stanovuje vyhláška MZe, kterou se stanoví charakteristika BPEJ a postup pro jejich vedení a aktualizaci.

Příslušnost zemědělské půdy ke konkrétní BPEJ znamená příslušnost k jedné z pěti tříd ochrany ZPF. Třída ochrany I. zahrnuje bonitně nejcennější půdy v jednotlivých klimatických regionech, třída ochrany V. půdy s velmi nízkou produkční schopností, většinou pro zemědělské účely postradatelné. Pro půdy zařazené do I. a II. třídy ochrany je metodickým pokynem požadován vysoký stupeň ochrany. Jejich výskyt v jednotlivých částech MS kraje, vyjádřený podílem na celkové rozloze obce, resp. podílem na celkové výměře ZPF v obci je schematicky znázorněn v kartogramech č. 19.1. a 19.2.

Data dle podkladu VÚMOP jsou využitelná v omezené míře. Třídy ochrany jsou stanoveny i v územích, která zjevně nepřísluší k zemědělskému půdnímu fondu. Hodnoty ukazatele zejména za území měst Opava, Petřvald, Studénka, Klimkovice, Kravaře, Havířov, Ostrava, Karviná, ale i mnohých jiných tak neodpovídají zcela skutečnosti. V těchto případech spíše než současný stav vyjadřuje ukazatel jakousi „pedologickou rekonstrukcí“.

Nejkvalitnější zemědělské půdy se na území Moravskoslezského kraje vyskytují v nížinných a pahorkatinných polohách v širším okolí řek Odry (Oderská brána, Ostravská pánev), Olše (Ostravská pánev) a Opavy (Středopolské nížiny). Z hlediska okresního členění se jedná o významné části okresů Opava, Nový Jičín, Ostrava–město, Karviná, z hlediska členění na správní obvody ORP o Krnov, Opavu, Kravaře, Hlučín, Bílovec, Nový Jičín, Kopři-

vnici, Ostravu, Bohumín, Orlovou, Karvinou a Havířov. Pro území okresů Ostrava–město a Karviná (a příslušná území správních obvodů ORP) platí, že kvalitní zemědělské půdy se zde vyskytovaly především v minulosti, v současnosti tvoří skutečný zemědělský půdní fond (převážně řazený do tříd ochrany I. a II.) méně než 50 % z celkové výměry území.

Z obcí vesnického charakteru, kde lze hodnoty ukazatele považovat za blízké skutečnosti, existují na území kraje obce, v nichž je celý zemědělský půdní fond tvořen půdami I. a II. třídy ochrany (podíl na celkové výměře obce přesahuje 90 %). Zcela logicky se opět jedná o obce Velké Hoštice (absolutní maximum dle výpočtu – 97,0 %), Otice, Holasovice, Chlebičov na Opavsku, na Osoblažsku Slezské Pavlovice, Rusín, Bohušov a v oblasti oderského úvalu Bravantice, Mankovice, Velké Albrechtice.

V kraji se nachází celkem 17 obcí, které na svém území nemají zemědělskou půdu třídy ochrany I. a II., dalších 30 obcí má zemědělskou půdu této kvality pouze v rozsahu do 5 % území.

ZMĚNY V ROZSAHU ZPF

V Moravskoslezském kraji, obdobně jako na území celé ČR, dochází ke stálému poklesu rozlohy zemědělské půdy. Vyhodnocení tohoto trendu ve formě změny podílu zemědělské půdy na celkové výměře obcí v letech je prezentováno v kartogramech č. 23.1 a 23.2.

Ve většině obcí MS kraje dochází trvale k úbytku zemědělské půdy, lokální mírné zvýšení výměry ZPF lze připsat spíše drobným úpravám v evidenci, než reálným změnám ve výměře ZPF.

Hlavní příčinou úbytku ZPF je pokračující urbanizace území¹¹ - výstavba průmyslových zón, skladových areálů a obchodně-komerčních center, výstavba dopravní infrastruktury, důsledky těžební činnosti zejména na Karvinsku a zvláště rezidenční suburbanizace – vznik nových lokalit rodinných domů v okolí Ostravy, Opavy, Frýdku-Místku, Třince, Českého Těšína, Havířova a Karviné a podhůří Beskyd.

Příčinou úbytku zemědělské půdy je v rovněž její zalesňování, které je ze strany státu dotováno (Nařízení vlády č. 239/2007 Sb., o stanovení podmínek pro poskytování dotací na zalesňování zemědělské půdy). Tento trend je významný především v podhorských a horských polohách (Beskydy, Bruntálsko, Krnovsko, Jablunkovsko – jihovýchodní část). V tomto případě nedochází k definitivní ztrátě půdy, ovšem zalesňování v širším měřítku přináší postupnou změnu rázu kulturní krajiny, ztrátu dokladů historického hospodaření (hranice plužin, pastviny v horských polohách, tzv. kulturní bezlesí) a v neposlední řadě omezení možnosti zaměstnání ve venkovských oblastech.

Pozemky určené k plnění funkcí lesa

KATEGORIZACE LESŮ

¹¹ Viz kartogram č.17.2. Změna podílu zastavěných a ostatních ploch (2009–2015)

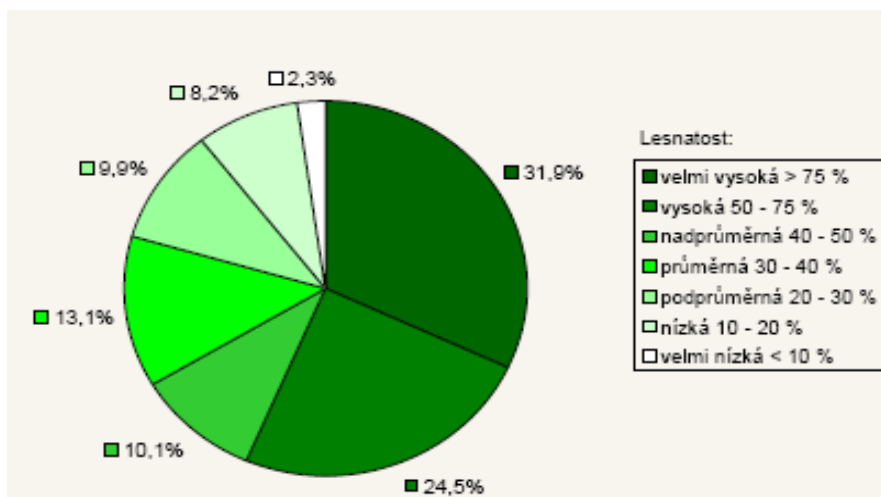
Lesy jsou dle lesního zákona zařazovány podle převažujících funkcí do tří kategorií, kterými jsou: lesy ochranné, lesy zvláštního určení, lesy hospodářské. Kategorie lesů ochranných a lesů zvláštního určení jsou dále členěny do subkategorií. Táž jednotka prostorového rozdělení lesa může být zařazena k více kategoriím (les ochranný, les zvláštního určení) či subkategoriím – dochází k překryvu kategorií či subkategorií. V evidencích bývá tato skutečnost uvedena či je příslušný les zařazen pouze do nadřazené (sub)kategorie.

Na území MS kraje, obdobně jako na území celé České republiky, výrazně převažují lesy hospodářské – tvoří cca. 85 % výměry lesů v kraji. Mezi lesy zvláštní určení je zařazeno 14 %, mezi lesy ochranné pouze 1 % výměry lesů (PUPFL).

LESNATOST ÚZEMÍ

Z celkové výměry Moravskoslezského kraje přísluší dle evidence Katastru nemovitostí ČR k pozemkům lesa cca 194 000 ha. Lesnatost dle obcí na území MS kraje je znázorněna na kartogramu č. 24.1. na základě dat poskytnutých ČSÚ.

Průměrná lesnatost správního obvodu obce je 29,9 %. Lesy jsou však na území kraje velmi nerovnoměrně rozloženy. Nejvyšší lesnatost je v horských oblastech Hrubého Jeseníku, Moravskoslezských Beskyd, Slezských Beskyd a v některých obcích především ve východní části Nížkého Jeseníku. V 26 katastrech s nejvyšší lesnatostí (> 75 %, průměrná lesnatost 85,7 %), které zaujímají přibližně 13 % rozlohy Moravskoslezského kraje, je soustředěna téměř 1/3 lesů a v 74 katastrech s vysokou lesnatostí (50 - 75 %, průměrná lesnatost 61,8 %), které zaujímají 14 % rozlohy Moravskoslezského kraje, další 1/4 lesů¹².

Výměra lesů v katastrech podle lesnatosti (Zdroj: Brhelová a kol., 2006)

HRANICE PŘÍRODNÍCH LESNÍCH OBLASTÍ

Na území Moravskoslezského kraje zasahuje 7 přírodních lesních oblastí (PLO), vymezených zejména na základě geomorfologických charakteristik území (kartogram 24.3.). Jedná se o PLO nížinné – PLO 32 Slezská nížina, pahorkatinné až vrchovinné – PLO 28 Předhoří Hrubého Jeseníku, PLO 29 Nížký Jeseník, PLO 39 Podbeskydská pahorkatina, PLO 41

¹² Brhelová a kol., 2006.

Hostýnské a Vsetínské vrchy a Javorníky a hornatinné – PLO 27 Hrubý Jeseník, PLO 40 Moravskoslezské Beskydy. Odlišnosti mezi těmito přírodními lesními oblastmi jsou v některých případech velmi výrazné a ovlivňují řadu krajinných a lesnických charakteristik. Mezi ně patří zejména lesnatost území, která se pohybuje od velmi nízké v rámci PLO 32 a 39 až po vysokou v hornatinných PLO 27 a 40. Jednotlivé PLO se dále liší např. ve vegetační stupňovitosti a tedy v přirozené druhové skladbě lesních porostů (nížiny - dub → střední a vyšší polohy - buk → horské polohy - smrk).

VĚKOVÁ STRUKTURA LESŮ

Vysoká rozloha 5. věkového stupně je způsobena zalesňováním zemědělských půd v padesátých letech 20. století. Výrazně nadnormální rozloha 1. věkového stupně (tedy porostů, které k datu počátku platnosti lesního hospodářského plánu dosahovaly věku 1 – 10 let) je způsobena kalamitami, které od první poloviny 90. let opakovaně postihují některé oblasti Moravskoslezského kraje. Nahodilé těžby velkého rozsahu, které zasahují i do mladých porostů, tak ještě posilují nadnormální zastoupení starých porostů (nad 90 let), protože při velkém rozsahu nahodilých těžeb jsou úmyslné těžby včetně obnovných odkládány.

DRUHOVÁ SKLADBA LESŮ - POROVNÁNÍ S PŘIROZENOU DŘEVINNOU SKLADBOU

Současná dřevinná skladba lesů v Moravskoslezském kraji je výsledkem dlouhodobého ovlivňování lesů člověkem. Původní přírodní lesy byly již před několika tisíci lety káceny, klučeny, žďářeny a vypásány, což vedlo kromě výrazného snížení rozlohy lesů také k významným změnám v jejich dřevinné skladbě. Od novověku byly při obnově lesů užívány hospodářské dřeviny – především smrk, jehož osivo a sadební materiál byl dostupný a který dával výborné hospodářské výsledky. Užitím smrku byly obnovovány lesy na našem území a lesnatost i v současnosti mírně narůstá, ale v důsledku lidské činnosti tak došlo k mnohonásobnému nárůstu zastoupení smrku na současných více než 67 %. Významně rovněž vzrostlo zastoupení borovice (asi 32x oproti přirozenému stavu), modřínu (7x), olší (2x), topolů a vrb (10x), v souvislosti s převládajícím pasečným hospodařením také břízy (25x). Naopak výrazně pokleslo zastoupení buku (více než 5x), dubů (1,6x) a v důsledku epidemie grafiózy také jilmů (20x), které se tak staly ohroženým druhem. Celkově nejvýraznější je ústup jedle (více než 21x), která by byla v přirozených lesích nejběžnější jehličnatou dřevinou a druhou nejběžnější dřevinou (po buku) vůbec.

ZMĚNY V LESNATOSTI ÚZEMÍ

Zhruba od poloviny 90. let dochází na území Moravskoslezského kraje k celkovému přírůstku ploch lesa v důsledku zalesňování (zejména zemědělské půdy). Důvodem je zejména dotační politika státu. Tento trend je významný především v podhorských a horských polohách, kde nárůst výměry lesní půdy vyplývá především z postupného zalesňování ZPF v podhorských a horských oblastech s méně příznivými podmínkami pro zemědělství (Jeseníky, Beskydy, Krnovsko, Bruntálsko, Odersko, Jablunkovsko – jihovýchodní část). Z hlediska zvýšení koeficientu ekologické stability krajiny je možné zalesňování hodnotit pozitivně, na druhé straně však znamená často ztrátu znaků kulturní krajiny jako historického

dědictví. Dalším faktorem vedoucím ke zvyšování lesnatosti je zalesňování v rámci rekultivační ploch dotčených těžbou uhlí (Ostravsko, Karvinsko).

Z kartogramu č. 25.1 a 25.2 je patrný přírůstek zastoupení PUPFL na území většiny obcí MS kraje.

1.6. SOCIODEMOGRAFICKÉ PODMÍNKY

Obyvatelstvo

POPULAČNÍ VÝVOJ A ROZMÍSTĚNÍ OBYVATEL

Dynamika vývoje počtu obyvatel v kraji jako celku je v posledních téměř padesáti letech velmi proměnlivá. V období mezi r. 1961 a 1991 docházelo k významnému nárůstu počtu obyvatel, a to zejména v obcích Ostravské aglomerace. Po r. 1991 se tento vývoj zastavil. Po následujících letech stagnace počtu obyvatel dochází v posledních letech k úbytku počtu obyvatel v kraji jako celku a zejména v některých jeho oblastech (Osoblažsko, Bruntálsko, Rýmařovsko, Vítkovsko, Karvinsko).

Počet obyvatel a hustota osídlení

Moravskoslezský kraj je z hlediska počtu obyvatel jedním z největších krajů České republiky. Počet obyvatel v jednotlivých obcích je uveden v kartogramu 26.

Nejvíce obyvatel měl přirozeně správní obvod obce s rozšířenou působností (dále jen ORP) krajského města Ostrava (více než 300 000 obyvatel). Více než 100 tis. obyvatel pak mírně převyšují ještě dva obvody (Opava a Frýdek-Místek). Na druhé straně 10 z 22 správních obvodů ORP nedosahuje ani 30 tis. obyvatel, z toho nejmenší obvod Vítkov má pouze přibližně 14 tis. obyvatel.

Rozmístění obyvatelstva uvnitř kraje je odrazem jeho dlouhodobých trendů v sociální a ekonomické sféře daného území. V procesu historického vývoje se výrazně koncentrovalo obyvatelstvo v centrální části kraje, především do prostoru Ostravské aglomerace mezi Opavou a Třincem. Zde se z řady dříve nevýznamných sídel stala města s více než 10 tis. obyvateli a populačně i ekonomicky zde vzrostla kromě Ostravy další velká města. Řada z nich měla především sídelní funkci (Havířov). Tento vývoj byl těsně spojen s rozvojem ekonomické základny, především hutnictví, těžby černého uhlí a následně i chemického průmyslu. Specifický význam zde má Opava jako druhé nejvýznamnější město kraje.

Útlum dalšího rozvoje ekonomické základny v Ostravsko–karvinské pánvi i v dalších městech kraje (Kopřivnice, Opava, Bruntál, Krnov a další) vedl k tomu, že se podstatně změnil vývoj obyvatelstva zaznamenaný zejména v padesátých a šedesátých letech a doznívající v sedmdesátých letech. Kdysi velmi dynamicky se rozvíjející území počalo měnit svůj vývoj ve směru stagnace a omezování celkového ekonomického rozvoje, a to se následně projevilo i ve vývoji počtu obyvatel.

Obyvatelstvo je i v současnosti uvnitř kraje rozloženo velmi nerovnoměrně, o čemž svědčí hustota zalidnění (kartogram 27). V kraji celkem je hustota zalidnění 230 obyvatel na

1 km², což je téměř dvojnásobná hustota zalidnění proti průměru ČR (130 obyvatel na 1 km²). Mezi hustě zalidněnou centrální a východní částí kraje a velmi řídkou zalidněnou západní částí kraje je velmi výrazný rozdíl. V západní části kraje je vyšší hustota zalidnění pouze na území měst či v jejich nejtěsnějším zázemí. Specifické problémy vyplývající z nízké hustoty zalidnění a z toho vyplývajícími problémy s využitím území jsou zejména v severozápadní části kraje (Albrechticko, Osoblažsko) a dále na Vítkovsku a Budišovsku. Nižší stabilita osídlení je daná jeho odlehlostí, nedostatkem pracovních příležitostí a skutečností, že je zde nízký podíl dlouhodobě stabilního obyvatelstva (dosídlení po II. sv. válce). Kumuluje se zde tak řada problémů, které ve svém souhrnu snižují ekonomický potenciál území.

Naproti tomu je vysoká hustota zalidnění v celém prostoru mezi Opavou, Ostravou a dále pak prakticky až na hranici se Slovenskem. Určitou výjimkou jsou jen odlehlejší horské oblasti Beskyd (Frýdlantsko, Frenštátsko, Jablunkovsko). Maximální koncentrace obyvatelstva je v jádrovém území kraje, kde v ORP Ostrava, Český Těšín, Havířov, Orlová je hustota zalidnění vyšší než 500 obyvatel na 1 km².

Celkový vývoj počtu obyvatel

Populační vývoj Moravskoslezského kraje po roce 1990 nebyl příliš příznivý, dokonce ani z hlediska srovnání mezi jednotlivými kraji ČR. V České republice dochází od roku 1991 nejprve k poklesu počtu obyvatel, po roce 2001 se však začíná populační vývoj obracet, takže v současné době je v ČR přibližně stejný počet obyvatelstva jako v roce 1991. Jinak je tomu v Moravskoslezském kraji, kde ubylo více než 2 % obyvatelstva, dynamika poklesu obyvatelstva se navíc ještě zvyšuje.

Nejproblémovější z hlediska populačního vývoje po roce 1990 jsou obvody obcí s rozšířenou působností Karviná, Krnov, Orlová, Rýmařov a Vítkov. Za populačně ztrátová území můžeme považovat v posledním desetiletí města, jež jsou obcemi s rozšířenou působností (s výjimkou Frýdlantu nad Ostravicí a Hlučína), z nich největší ztráty vykazují Havířov, Karviná, Nový Jičín, Orlová a Ostrava.

Celkově příznivý populační vývoj zaznamenán díky suburbanizaci převážně v obcích s dobrou dopravní dostupností center osídlení v podhorských oblastech Beskyd a v okolí Ostravy (Kaňovice, Budišovice, Nová Pláň, Václavovice, Malenovice, Čeladná). Vlastní Ostrava sice obyvatelstvo i nadále ztrácí, ale v celé řadě obcí v jejím zázemí dochází k přírůstkům počtu obyvatel.

Pokud jde o komponenty vývoje obyvatelstva, přirozenou měnu a migraci je situace v kraji jako celku ovlivňována především záporným migračním saldem. To se podílí na celkovém úbytku počtu obyvatel více než dvakrát silněji než přirozená měna.

Vývoj počtu obyvatel přirozenou měnou

V přirozené měně obyvatel došlo po r. 1995 k zásadní změně, a to z dosavadních přírůstků k úbytkům počtu obyvatel. Relativně nejméně příznivý vývoj počtu obyvatel přirozenou měnou byl v centrální a východní části kraje. Je zde řada měst a obcí, které kdysi velmi dynamicky rostly. Po zastavení tohoto růstu se v nich zhoršila věková skladba obyvatelstva a postupně v nich dochází k úbytkům počtu obyvatel přirozenou měnou. Obdobná je situace v západní části kraje s řadou obcí s úbytkem počtu obyvatel především na Bruntálsku a Kr-

novsku včetně řady obcí na Osoblažsku, jejichž dříve velmi příznivá věková skladba se postupně zhoršuje a obyvatelstvo v nich ubývá i přirozenou měnou. Naproti tomu v některých málo zalidněných obcích (např. na Vítkovsku) způsobí přistěhování skupiny obyvatel s větší než obvyklou porodností nejen znatelný procentní přírůstek obyvatel migrací, ale i přirozenou měnou.

Vývoj počtu obyvatel migrací

Migrační saldo (viz kartogram 34), jak již bylo uvedeno, má v procesu celkového vývoje počtu obyvatel větší váhu. Ve výsledku stěhování obyvatelstva je podstatný rozdíl mezi migračně ziskovou centrální částí kraje (s výjimkou většiny měst) a západní částí kraje a Vítkovskem, které jsou migračně silně ztrátové. Migračně ziskové byly zejména ORP Frýdlant nad Ostravicí, Frenštát pod Radhoštěm, Frýdek-Místek a Třinec, což svědčí o migrační atraktivitě Podbeskydí. V kraji jako celku jsou ale i další migračně zisková území, a to jednak ve většině obcí v zázemí Ostravy, a Opavy, ale i některé další obce v území s větší sídelní atraktivitou danou zejména příznivějším stavem životního prostředí. Takové obce jsou i na Bruntálsku a Rýmařovsku. Při sledování vývoje migračního salda v posledních letech se ukazuje, že jeho základní tendence, tj. směřování migračních proudů do zázemí měst stále trvá a proces suburbanizace bude mít své pokračování i v dalších letech. V některých případech, jako je bezprostřední zázemí Ostravy a Opavy a podhůří Beskyd, je to ostatně dlouhodobý proces, zahájený již v šedesátých letech tradičně vysokou intenzitou výstavby rodinných domů v širším zázemí Ostravy.

VĚKOVÁ SKLADBA OBYVATELSTVA

Věková struktura kraje je v porovnání s ostatními kraji ČR prozatím ještě relativně srovnatelná, ale stále se zhoršuje (viz kartogramy 29. a 30.).

Zatímco podíl obyvatel 0 – 14 let je v podstatě stabilní, počet obyvatel nad 65 let stále roste, meziročně od roku 2010 o cca 6 000 obyvatel. Nejvyšší podíl starších obyvatel je podle očekávání v ORP Havířov a Karviná, naopak nejnižší podíl starších obyvatel mají ORP Bruntál, Jablunkov, Kravaře a Orlová.

Období druhé poloviny minulého století, kdy měl celý kraj velmi příznivou věkovou skladbu obyvatelstva a některá jeho území měla nejlepší věkovou skladbu v rámci celé ČR je již překonáno.

VZDĚLANOSTNÍ SKLADBA OBYVATELSTVA

Dle údajů SLDB 2011 v Moravskoslezském kraji převládá spíše obyvatelstvo s nižší úrovní vzdělání. V Moravskoslezském kraji je podíl obyvatel starších 15 let pouze se základním vzděláním nebo bez vzdělání vysoký. Nižší úroveň vzdělanosti je zvláště v okrajových částech kraje na Vítkovsku, Rýmařovsku, jižní části Bruntálska a zejména na Osoblažsku (kartogram 31.1.). Největší podíl osob s ukončeným vysokoškolským vzděláním je obcí při západním okraji Ostravy a v obcích, kam směřuje suburbanizace, zejména v obcích v Podbeskydí, na Frýdecko-Místecku a Třinecku (kartogram 31.2). Problém vzdělanostní skladby obyvatelstva se vyhrcoje zejména v odlehlejších prostorech s horší dostupností městských

center se středními školami. Vyšší podíl obyvatel se středoškolským vzděláním s maturitou je zejména ve městech a v jejich bezprostředním zázemí.

Podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním je v kraji výrazně nižší než v průměru za ČR. Je výrazný rozdíl mezi podílem vysokoškoláků v západní a východní části kraje. Velmi nízký podíl této skupiny obyvatel mají spádové obvody Vítkov, Krnov, Bruntál, Rýmařov a východní část Opavska. Je to dáno zejména tím, že v těchto obvodech je nižší podíl městského obyvatelstva.

DOPLŇUJÍCÍ DEMOGRAFICKÉ CHARAKTERISTIKY

Národnostní skladba

Národnostní skladba je vzhledem ke způsobu sledování dat (přihlášení se k národnosti v rámci SLDB podle vlastního uvážení) údajem velmi nepřesným a málo relevantním. Podíl obyvatel jiné než české, moravské nebo slezské národnosti je v Moravskoslezském kraji poměrně vysoký, a to ve velmi rozsáhlé škále (kartogram 32). V kraji jako celku je podíl obyvatel jiné národnosti 9,8 % oproti 5,8 % v ČR jako celku. Významnější zastoupení vykazuje zejména národnost polská, dále slovenská, ale např. na Bruntálsku, Rýmařovsku, Krnovsku, Opavsku a zejména Hlučínsku také německá, na Krnovsku řecká. Významné zastoupení má také národnost vietnamská. Podíl romské národnosti nelze ze SLDB zjistit (viz výše). Nejvyšší podíly obyvatel jiných národností jsou ve spádových obvodech ve východní části kraje (Jablunkov, Třinec, Český Těšín), tedy tam, kde se uplatňuje ve skladbě obyvatelstva polské i slovenské etnikum. Na Jablunkovsku je řada obcí, ve kterých je více než třetina obyvatel těchto jiných národností (Hrádek, Milíkov, Dolní Lomná, Bukovec, Bocanovice). Také v jiných spádových obvodech je silné zastoupení nečeského obyvatelstva (Třinecko, Karvinsko, Těšínsko).

Sídelní stabilita

Sídelní stabilita je hodnocena na základě podílu obyvatel, kteří se narodili v obci současného trvalého bydliště. V ČR jako celku je srovnatelný podíl těchto obyvatel jako v Moravskoslezském kraji. Uvnitř kraje jsou však v sídelní stabilitě obyvatel poněkud větší rozdíly (viz kartogram 33). Na jedné straně jsou jako sídelně stabilizovanější spádové obvody Kravař, Jablunkova, Třince, a Opavy. Nižší sídelní stabilita je naproti tomu ve spádových obvodech Krnova, Bruntálu, Rýmařova a rovněž v pásu od Bohumínska přes Orlovsko, Havířovsko, po Karvinsko. Na Bruntálsku a Krnovsku jsou obce, ve kterých je podíl obyvatel v nich narozených menší než třetinový. To je dáno téměř kompletní výměnou obyvatelstva, která zde nastala po II. světové válce. Nově usídlené obyvatelstvo zde stále ještě „nezapustilo kořeny“. Naproti tomu oblast nižší sídelní stability ve východní části území je jednak důsledkem příchodu obyvatel za prací v průmyslu ve druhé polovině 20. století, jednak atraktivitou podbeskydských obcí, které získávají nové obyvatelstvo až v posledních desetiletích.

Výstavba bytů, bytový fond a jeho vybavenost

BYTOVÁ VÝSTAVBA

I přes oživení bytové výstavby v Moravskoslezském kraji po roce 2000 je intenzita bytové výstavby ve srovnání s ostatními kraji ČR nízká. Přesto má počet dokončených bytů v meziročním srovnání stoupající tendenci (viz kartogram 35). Počet dokončených bytů v bytových domech je v porovnání s byty v rodinných domech zanedbatelně malý.

Při hodnocení rozmístění výstavby bytů do dvou základních velikostních skupin obcí, tj. jednak do obcí s méně než 500 obyvateli a do obcí s 2 000 a více obyvateli se ukázalo, že v řadě obcí kraje dochází k tomu, že intenzita výstavby bytů v posledním desetiletí je vyšší v menších obcích, a to dokonce obcích do 499 obyvatel, než v obcích s 2 000 a více obyvateli. Tato tendence je patrná již při porovnání celostátních hodnot s příslušnými ukazateli za Moravskoslezský kraj. Zatímco v ČR jako je intenzita bytové výstavby v malých obcích do 500 obyvatel a v obcích s více než 2 000 obyvateli přibližně vyrovnaná, v Moravskoslezském kraji je v menších obcích výrazně vyšší ve srovnání s městy a většími obcemi.

Tento jev má v kraji určitou tendenci z dřívějších období, v podstatě od poloviny dvacátého století. Původně se projevoval v zázemí Ostravy s tradiční výstavbou rodinných domků zejména pracovníky s vyšší příjmovou úrovní a zájmem o bydlení na venkově. Takové bydlení mělo svoji dlouholetou tradici. V osmdesátých a devadesátých letech minulého staletí se výstavba rodinných domů stále více realizovala v podhůří Beskyd a tento proces v posledním desetiletí ještě zesílil. Kromě toho se tyto tendence rozšířily také do zázemí velkých měst a podhůří Jeseníků. Míra této specifické suburbanizace je v kraji poměrně vysoká, ale má jiný charakter než např. suburbanizace v okolí Prahy, ve Středočeském a Jihomoravském kraji, kde jsou budovány celé komplexy rodinných domů.

SKLADBA BYTOVÉHO FONDU

Podle výsledků SLDB bylo v roce 2011 na území Moravskoslezského kraje evidováno 532 334 bytů, z toho více než čtvrtina v SO ORP Ostrava. Vybavenost bytovým fondem tak byla podobná jako v celé České republice. Lišila se samozřejmě uvnitř kraje v rámci jednotlivých ORP a odpovídala přibližně struktuře osídlení i struktuře bytového fondu. Největší počet osob na jeden byt připadá v méně zalidněných územích s převahou rodinných domů (Kraavařsko, Jablunkovsko, Odersko, Vítkovsko). Nejnižší počet osob na 1 byt mají vysoce urbanizované ORP Ostrava, Karviná a Havířov s převahou bytů v bytových domech.

V kraji je obecně poněkud odlišnější struktura bytového fondu nežli v jiných krajích. V rodinných domech se nachází relativně nižší podíl bytů (36,0 % proti 42,6 % v ČR jako celku). Je to především v důsledku skladby bytů v největších městech, ve kterých byla po r. 1945 realizována rozsáhlá výstavba bytů, především v bytových domech (v Ostravě a dále v Karviné a Havířově), ale také v některých menších městech (Bruntál, zvláště pak Břidličná). Existuje zde však 18 převážně menších obcí, v nichž se nenachází žádný byt v bytovém domě, z toho pět obcí je ve správním obvodu Opava. Mezi jednotlivými spádovými obvody ORP je vysoký podíl bytů v rodinných domech jednak v širším zázemí Ostravy (Bílovec, Hlučín, Frýdlant nad Ostravicí, Kravaře) a v některých dalších územích (Odersko, Jablunkovsko). Nízký podíl bytů v rodinných domech je ve spádových obvodech ORP s velkými městy (Ostrava, Havířov, Karviná, Český Těšín). Vliv velkého města na kumulované údaje za celý spádový obvod je ovšem značný, příkladem může být ORP Frýdek-Místek, v jehož spádovém obvodu má většina obcí 80–90 % bytů v rodinných domech.

V kraji je rovněž vysoký podíl bytů postavených v panelových domech. Zatímco v ČR jako celku je těchto bytů 31 %, v Moravskoslezském kraji je to 41 %. Nejvyšší podíly takových bytů jsou v obvodech ORP Karviná, Havířov, Ostrava, Český Těšín, Bruntál a Kopřivnice. Nízký podíl panelových bytů je v obvodech Kravaře, Jablunkov, Hlučín, Frýdlant nad Ostravicí. Pro bytovou výstavbu šedesátých až osmdesátých let minulého století bylo příznačné, že se panelová výstavba dostávala i do venkovských obcí a malých měst a to zejména v západní části kraje. Takovými typickými příklady obcí s výstavbou bytů v panelových domech jsou obce Dvorce, Václavov u Bruntálu, Osoblaha, Staré Hamry aj.

Nízký podíl bytů v panelových domech je zejména ve venkovských obcích ORP Opava a Kravaře, kde je tento typ domů spíše výjimkou.

Syntetickým ukazatelem stáří bytů je jejich průměrné stáří bytového fondu (kartogram 37.2.). Nejstarší byty (přes 40 let) jsou na Krnovsku, Bruntálsku, Odersku a Vítkovsku, kde více než čtvrtina trvale obydleného bytového fondu byla postavena do roku 1945. Na druhé straně správní obvod Orlové a Havířova má téměř výhradně byty, které byly postaveny v letech 1945 – 1990, a proto je zde nejmladší bytový fond. Poměrně dost obcí v kraji však má bytový fond s výraznou převahou bytů, postavených ještě před koncem 2. světové války. Byty staré v průměru více než 60 let má obec Petrovice na Krnovsku, ale také pět obcí na Bruntálsku. Obecně jsou nejmladší byty v Ostravské aglomeraci (širší vymezení), starší byty na zbytku území, zejména na západě kraje.

Narůstající tendenci má počet neobydlených bytů (kartogram 36). Nejvyšší podíly neobydlených bytů mají 4 obce v ORP Krnov (zejména obec Petrovice), v nichž je neobydlena přibližně polovina bytového fondu, z toho téměř všechny byty z důvodu jejich rekreačního využití. Vysoký podíl rekreačně využívaných bytů je na Rýmařovsku, Krnovsku, Frýdlantsku, Vítkovsku a Bruntálsku.

ÚROVEŇ BYDLENÍ

Kvantitativní charakteristiky

Úroveň bydlení je hodnocena jak po kvantitativní, tak po kvalitativní stránce. Z kvantitativního hodnocení je sledován podíl cenzových domácností bez vlastního bytu (soužití domácností). Celková úroveň soužití cenzových domácností v kraji je sice obdobná, jako v ČR, mezi jednotlivými částmi kraje jsou však z hlediska tohoto ukazatele velké rozdíly. Vyšší míra soužití byla především v obvodech ORP Jablunkov, Odry, Frýdlant nad Ostravicí, Rýmařov, Bruntál. Nízká míra soužití je ve spádových obvodech Bohumín, Ostrava a Český Těšín. V řadě obcí je ale soužití cenzových domácností extrémně vysoké, více než 20 % domácností bez vlastního bytu je v některých obcích na Bruntálsku, Krnovsku, Rýmařovsku, Frýdeckomístecku a na Jablunkovsku.

Kvalitativní charakteristiky

Počet m² obytné plochy připadající na 1 obyvatele je v kraji mírně pod průměrem ČR. Relativně větší obytná plocha na jednoho obyvatele je ve spádových obvodech ORP Kravaře, Frýdlant nad Ostravicí, Opava, Bílovec, Krnov. Nízký počet m² na jednoho obyvatele je ve spádových obvodech Karviná, Orlová, Ostrava, Havířov, tedy v centrální části kraje s velkou výstavbou bytových domů v minulých obdobích.

Počet obyvatel připadajících na jeden byt v kraji je srovnatelný s celostátním průměrem. V MS kraji je nízký podíl bydlení v bytech v osobním vlastnictví, který má svou příčinu v **privatizaci bytového fondu do rukou majoritního vlastníka**. Značná část bytového fondu (zejména v Ostravské aglomeraci) byla privatizována velkým soukromým subjektům. To přineslo jak výraznou nespokojenost nájemníků (mediálně viditelnou), tak i řadu dalších důsledků, např. zvýšený zájem o výstavbu rodinných domů i u domácností s nižšími příjmy.

Nepříznivou skutečností je **velmi vysoký podíl bezdomovců** – dvakrát vyšší než průměr ČR, údaje ze sčítání 2011 potvrzují, že MS kraj je i krajem s absolutně nejvyšším počtem bezdomovců.

Občanská vybavenost

Celkový přehled o rozmístění zařízení základní občanské vybavenosti dávají kartogramy 38.1. až 38.5. Přes celkově vyšší standard (v porovnání s průměrem ČR) lze konstatovat řidší výskyt sledovaných zařízení v západní a zčásti i ve východní části kraje a vysoký výskyt zařízení vybavenosti v širokém pásmu území kolem Ostravy.

Hustota osídlení a poměrně velká průměrná velikost obce způsobuje, že obce v Moravskoslezském kraji mají velmi dobrou základní občanskou vybavenost. Na rozdíl od České republiky jako celku je ve většině obcí kraje nejen pošta, škola či zdravotnické zařízení, ale dokonce většina obcí má všechna tři zařízení současně. Pouze v 16 % obcí není ani jedno z uvedených zařízení. Téměř tři čtvrtiny obcí má na svém území školu, většinou devítiletou, ve třetině případů pak malotřídní a také poštu. Za základním lékařským vyšetřením nemusí jezdit mimo svoji obec obyvatelé v téměř dvou třetinách obcí kraje. Tato příznivá situace je dána tím, že v jádrové a východní části jsou většinou populačně velké obce a jejich vybavenost tomu musí odpovídat.

Plná základní občanská vybavenost je v naprosté většině obcí v oblasti Ostravské aglomerace. I na ostatním území kraje je většinou vcelku dobrá vybavenost všemi zařízeními základní občanské vybavenosti. Z krajského hlediska výrazně podprůměrná, nicméně z hlediska ČR průměrná, je pouze vybavenost školou a zdravotnickým zařízením v obcích ORP Bruntál. Tato situace může mít nepříznivé důsledky i v sídelní atraktivitě těchto obcí. Dojíždění dětí do škol je vždy považováno za nevýhodné a zájem o bydlení v takových obcích je zpravidla nižší. Poněkud horší situace je také v obcích ORP Vítkov.

Rušení škol v některých menších obcích vyvolává nutnost řešit cestování žáků do školy, na druhé straně však umožňuje využít často naddimenzované objekty k jiným účelům, zejména pro bydlení.

Největší vybavenost kulturními zařízeními je v krajském městě, na druhém místě je v kulturní vybavenosti Opava, za ní následují Frýdek-Místek, Nový Jičín a Český Těšín. Knihovna se nachází téměř ve všech obcích kraje.

Pokud se týká zdravotnických zařízení a zařízení sociální péče, i jejich zastoupení je nejvyšší v Ostravě, dále pak ve všech okresních městech kraje a rovněž i dalších městech s více než 20 tis. obyvateli. Nemocnice (vč. detašovaných pracovišť) se nachází v 17 ORP a rovněž v 9 dalších obcích.

Domovy pro seniory, případně DPS, se nacházejí ve všech 22 ORP a také v dalších obcích. Vzhledem ke stárnutí obyvatelstva kraje je však jejich kapacita již nyní nedostatečná.

Rozmístění, druhovost a kapacita škol odpovídají hustotě obyvatel, tzn. nejvíce těchto zařízení je v širěji vymezené Ostravské aglomeraci.

Struktura osídlení

Osídlení Moravskoslezského kraje je podstatně odlišné od osídlení většiny českých krajů. Kraj byl populačně největší ze všech krajů České republiky, ale kvůli migračním úbytkům své prvenství ztratil. Má celkem 300 obcí, které se skládají ze 623 místních částí (sídel). V kraji je 41 měst (z toho 5 statutárních měst a 2 obnovená historická města) a 3 městyse (obnovené), 6 okresních měst a 22 obcí s rozšířenou působností (ORP). Obce i sídla jsou v porovnání s celou Českou republikou co do počtu obyvatel velké. Zatímco v ČR má v současnosti administrativní obec v průměru cca 1 600 obyvatel, v průměru za Moravskoslezský kraj je to 4 000 obyvatel, tedy 2,5x více.

Tato skutečnost je dána dvěma základními faktory. Jeden z nich je historický vývoj administrativně-správního uspořádání, kdy bývalý Severomoravský kraj se vyznačoval velmi silnou integrací obcí v 70tých a 80tých letech minulého století a relativně malou dezintegrací na počátku 90tých let. Druhým faktorem je odlišnost samotné sídelní struktury. Lze to doložit tím, že v porovnání průměrné velikosti sídel je rozdíl mezi Moravskoslezským krajem a ČR ještě větší než rozdíl ve velikosti obcí. Průměrná velikost sídla v ČR je cca 700 obyvatel, v kraji jako celku je to cca 2 000 obyvatel, tedy téměř třikrát více. Z těchto základních hodnot je dobře patrná charakteristika osídlení i její výhledové problémy a potřeby.

Pokud jde o velikostní skupiny obcí podle počtu obyvatel, jsou na území kraje oproti celostátnímu průměru velmi slabě zastoupeny velikostní skupiny obcí do velikosti 1 000 obyvatel.

Tyto základní charakteristiky sídelní struktury kraje jsou typické především pro jádrovou část Ostravské aglomerace. Zde je průměrná velikost obce větší než 10 tis. obyvatel (obvody obcí s rozšířenou působností – ORP Havířov, Karviná, Bohumín, Český Těšín, Orlová). Pro tyto ORP je příznačný jak vysoký počet obyvatel v jejich jádrovém městě, tak vysoký počet obyvatel v obcích v jejich zpravidla malém územním obvodu. Naproti tomu jsou průměrné velikosti obcí v ORP v západní a střední části kraje již srovnatelné s průměrnými hodnotami v ČR (ORP Bruntál, Krnov, Rýmařov, Vítkov). V některých správních obvodech pověřených obecních úřadů (POÚ) jsou dokonce extrémně malé obce i v porovnání s celostátním průměrem (Osoblaha, Horní Benešov, Město Albrechtice). Obdobná je situace pokud jde o průměrnou velikost sídel, i ta je podstatně nižší v západní části kraje.

Podíl obyvatel v těchto velikostních skupinách je v kraji relativně méně diferencovaný. V obcích s více než 1 000 obyvatel žije v současnosti v ČR jako celku 82,8 obyvatel, v Moravskoslezském kraji je to ale 93,7 %. I v těch SO ORP, kde je poněkud vyšší zastoupení menších obcí a sídel, je přesto podíl obcí s více než 1 000 obyvateli dosti vysoký a přesahuje 70 % (ORP Bruntál, Rýmařov, Bílovec, Odry, Vítkov). V řadě SO ORP, zejména v jádrové části kraje, se obce do 1 000 obyvatel vůbec nevyskytují a osídlení je tvořeno jen většími obcemi a městy nebo výlučně městy.

Podobné je i rozmístění obyvatel do velikostních skupin sídel. Sídla do 49 obyvatel se v kraji vyskytují jen v SO ORP Bruntál, Rýmařov, Vítkov a Frýdek-Místek a až na ORP Rýmařov, je jejich podíl velmi nízký. Ve velikostní skupině sídel s 500–999 obyvateli je nižší podíl obyvatel v Moravskoslezském kraji než v ČR, naproti tomu u velikostní skupiny 1 000–1 999 obyvatel je vyšší podíl obyvatel v sídlech Moravskoslezského kraje než ČR jako celku. Uvnitř kraje jsou z hlediska velikosti obcí a sídel velké rozdíly mezi západní částí kraje, zejména územím Jeseníků a Osoblažska a východní částí kraje.

Z velikosti obcí a sídel vyplývá i značná rozloha jejich území a zejména pak rozloha území, které připadá na jedno sídlo. Průměrný počet km² připadajících na jednu administrativní obec je na území kraje podstatně vyšší než v ČR jako celku. Zatímco v průměru ČR připadá na jednu administrativní obec 12,62 km², v průměru za kraj je to téměř o polovinu více (18,15 km²). Územní obvody administrativních obcí jsou velké jednak v jádrovém území kraje (SO ORP Karviná a Ostrava), což je ovlivněno i počtem částí obce uvnitř jeho zastavěného území a vysokým stupněm urbanizace, která přesahuje i do dříve venkovského prostoru a dále pak v SO ORP Odry, Rýmařov a Frýdlant nad Ostravicí.

Plocha území připadající v průměru na jedno sídlo patří mezi významnější ukazatele svědčící o využití území. Z tohoto hlediska je velmi řídké osídlení především v ORP Frýdlant nad Ostravicí, Frenštát pod Radhoštěm, Jablunkov, Bruntál, Rýmařov a Vítkov, tedy zpravidla tam, kam zasahují horské oblasti Jeseníků, Beskyd a Oderských vrchů a působí periferní faktory.

Důležitým ukazatelem je pak průměrná vzdálenost mezi obcemi a sídly. V ČR jako celku je průměrná vzdálenost mezi obcemi 3,55 km, zatímco v Moravskoslezském kraji je to 4,26 km. Tento poměrně citlivý údaj vypovídá i o dostupnosti veřejné správy a zařízení občanské vybavenosti a služeb. Velké vzdálenosti mezi obcemi jsou v POÚ Fulnek, ORP Rýmařov, Frýdlant nad Ostravicí. Naproti tomu jsou v ORP Hlučín a Kravaře vzdálenosti mezi obcemi velmi malé. Průměrná vzdálenost mezi sídly je v kraji rovněž poměrně velká a to 2,95 km, oproti 2,29 km v ČR jako celku. Velká vzdálenost mezi sídly je zejména v ORP, do kterých zasahují horské oblasti Jeseníků a Beskyd (ORP Frýdlant nad Ostravicí, Frenštát pod Radhoštěm, Jablunkov, Bruntál, Rýmařov, Frýdek-Místek).

Významným kritériem pro hodnocení pozice v sídlení struktuře je dále podíl dojíždějících do zaměstnání na celkovém počtu pracovních příležitostí. Z tohoto pohledu je patrný výrazně vyšší podíl dojížděky do většiny měst a obcí ve východní a centrální části kraje včetně Opavska, kde většinou přesahuje 25 %. Přitom platí, že narůstá dojížděka do Ostravy jako centra aglomerace i ze širšího spádového území. V západní části MS kraje jsou cílem dojížděky zvláště Bruntál a Krnov, z hlediska nabídky pracovních příležitostí mají určitý význam i výrazně menší sídla Vítkov, Břidličná, Rýmařov, Horní Benešov a Město Albrechtice.

Dalším pohledem na osídlení Moravskoslezského kraje jsou kartogramy regionalizace (kartogram č. 39.1), vymezení Ostravské aglomerace (kartogram 39.2) a regionu hybnosti (kartogram 39.3.). Údaje jsou převzaté z a aktualizované Územní studie sídelní struktury Moravskoslezského kraje (IRI, 2014).

Z kartogramu regionalizace jsou zřejmé základní charakteristiky sídelní struktury kraje, zejména:

- vymezení přirozených regionů z hlediska dojížděky za prací, do škol, občanské vybavenosti atd.
- přirozená regionalizace neodpovídá správním hranicím ORP ani okresů
- přirozenými regiony jsou
 - **Bruntálsko**, které zahrnuje kromě ORP Bruntál celý ORP Rýmařov a po jedné obci ORP Krnov a Opava
 - **Krnovsko** – ORP Krnov kromě jedné obce
 - **Opavsko**, které zahrnuje téměř celý ORP Opava, celý ORP Vítkov a Kravaře a po jedné obci ORP Hlučín a Bruntál
 - **Novojičínsko**, které zahrnuje celý ORP Odry, Frenštát pod Radhoštěm, větší část ORP Koprivnice, dvě obce ORP Bílovec a jednu obec ORP Frýdlant nad Ostravicí
 - **Frýdeckomístecko**, které je tvořeno ORP Frýdek-Místek s výjimkou obcí na severním okraji a téměř celý ORP Frýdlant nad Ostravicí
 - **Třinecko**, zahrnující kromě ORP Třinec, Český Těšín a Jablunkov také po jedné obci ORP Frýdek-Místek a Havířov
 - **Ostravsko**, které kromě ORP Ostrava zahrnuje celý ORP Bohumín, Orlová, Karviná, téměř celý ORP Bílovec, Hlučín a Havířov a část ORP Opava a Frýdek Místek

Vliv Ostravy na sídelní strukturu se projevuje nejsilněji, což dokazuje i kartogram vymezení Ostravské aglomerace, v němž jsou zobrazeny hranice aglomerace, jejího širšího a užšího jádra. Kritéria vymezení byla následující:

- územně technická infrastruktura včetně vymezení bytového fondu
- ekonomická funkce (nabídka pracovních míst)
- sociálně demografická struktura (rozložení obyvatel, migrační toky)
- dopravní struktura (rozložení nákladní a osobní dopravy)

1.7. HOSPODÁŘSKÉ PODMÍNKY

- Sledované jevy B7 – B10
dle vyhl. č. 500/2006 Sb.:
- Kartogramy a grafická č. 40. – 49.
schémata (A3):

ÚVOD

Důležitým nepřímým dokladem a zrcadlem politických, společenských, hospodářských a sociálních změn je retrospektivní vývoj počtu obyvatel. Ze sčítání lidu ho můžeme sledovat od roku 1869, nejvýraznější změny však proběhly v období 1930-1950 (vysídlení německy

mluvícího obyvatelstva) a v následujícím socialistickém období (podle sčítání lidu 1950-1991), zejména v padesátých až sedmdesátých letech. Transformaci po roce 1989 a následující období sice charakterizuje z hlediska počtu obyvatel počáteční stagnaci a následující pokles, ve struktuře a rozmístění však proběhly pronikavé kvalitativní změny, jejichž společným znakem je přechod od předchozí nivelizace k často až extrémní sociální, hospodářské a regionální diferenciaci.

Nesporné je, že v nových podmínkách po roce 1989 přispěla k socioekonomickým problémům MS kraje celá řada faktorů. Byl to jednak předchozí historický a hospodářský vývoj a z hlediska celého státu poněkud okrajová geografická poloha, ale zejména pronikavý pokles významu těžkého průmyslu a jeho celková restrukturalizace a modernizace. Přechod k tržní konvergenci byl doprovázen realizací dvou opožděných základních procesů, deindustrializace a terciarizace. Z rozboru ekonomické aktivity obyvatelstva v MS kraji vyplývá, že tento zlom je dobře patrný a zasahuje celý region.

EKONOMICKÁ AKTIVITA

Celkový vývoj ekonomické aktivity

Ekonomická základna Moravskoslezského kraje byla dlouhodobě spojena hlavně s průmyslem, kterému dominovala těžba černého (koksovatelného) uhlí, hutnictví železa a oceli, chemie a těžké strojírenství.

Moravskoslezský kraj zaznamenal v období od roku 1991 největší pokles počtu ekonomicky aktivních obyvatel v průmyslu ze všech krajů ČR (o 40 %) a tento vývoj se promítl do nárůstu míry nezaměstnanosti; obdobný průběh vykázal ještě kraj Ústecký (pokles o 37,5 %), tedy v obou případech kraje s těžebním uhelným průmyslem. Právě markantní pokles průmyslové zaměstnanosti stojí v pozadí vývojového zlomu, ke kterému v kraji došlo v transformačním období.

Ještě v současnosti tvoří podnikatelské subjekty hutního, strojírenského a kovodělného průmyslu cca 56 % všech subjektů s více než 100 zaměstnanci na území kraje a tento stav je poměrně stabilní.

Základní znaky vývoje ekonomiky Moravskoslezského kraje v transformačním období po roce 1989:

- Při stagnaci či poklesu počtu obyvatel o cca 1% se o 4,3 % snížil počet ekonomicky aktivních obyvatel a tento trend nadále pokračuje. Obdobné bylo snížení ekonomické aktivity v ČR, i když v celorepublikovém úhrnu se míra ekonomické aktivity snížila poněkud méně.
- Stejně jako v celé ČR došlo v období 1991-2001 k výrazné redukci zaměstnanosti v zemědělství a lesnictví o 64 %, reálně se však jednalo o organizační a majetkové přesuny po rozpadu velkých zemědělských podniků doprovázené intenzifikací výroby.
- Nejvýznamnějším trendem byl čtvrtinový pokles ekonomické aktivity průmyslu. Tento pokles byl výraznější než v ČR, což bylo dáno orientací ekonomiky kraje na těžký průmysl, kterého se desindustrializace dotkla mnohem výrazněji.

- Poslední výraznou změnou byl více než čtvrtinový vzestup ve službách a ostatních nevýrobních odvětvích. V porovnání s ČR byla ale tato orientace ekonomiky výrazně silnější a postatě odstranila zaostávání kraje v rozvoji odvětví nevýrobní sféry za ostatním územím ČR.
- Výrazně vyšší ekonomická aktivita obyvatelstva je ve východní části kraje a ve městech a jejich bezprostředním zázemí.
- Ve velkých městech došlo k největšímu poklesu ekonomické aktivity v Ostravě, Karviné, Třinci, Kopřivnici a ve Frýdku-Místku, z venkovských oblastí pak v prostoru Bílovecka, v jižní části Rýmařovska, Bruntálska a Vítkovska a dále v horských oblastech Jeseníků a Beskyd.
- Přírůstek počtu EAO zaznamenaly převážně obce v zázemí měst - v pozadí se skrývá proces suburbanizace doprovázený kvalitativně novými formami pohybu za prací, do škol a za službami (individuální automobilová doprava).

Regionální diferenciací podílu EAO na celkovém počtu obyvatel, resp. v přírůstku nebo úbytku celkového počtu ekonomicky aktivních osob (EAO) v období 2001-2011 jsou patrné z kartogramů č. 40 a 41.

Ekonomická aktivita v sektorové struktuře

Pro kraj je stále charakteristická nadprůměrně vysoká zaměstnanost v průmyslu a výrobě vůbec, spíše průměrný podíl zaměstnaných ve službách a ostatních nevýrobních odvětvích a rovněž velmi nízká zaměstnanost v zemědělství, která je oproti průměru ČR o více než třetinu nižší (viz kartogramy 42.1. až 42.3.).

Vývoj zaměstnaností v zemědělství zaznamenal výrazný pokles na celém území kraje s výjimkou části oblasti Jeseníků. Hluboký pokles se odehrál zejména v centrální ostravské části v širokém pásu od Opavska přes Hlučínsko až po Třinec a Jablunkovsko a dále v oblastech „vnitřní“ i „vnější“ periferie (Osoblažsko, Bruntálsko, Krnovsko, jz. část ORP Opava, sev. část Těšínských Beskyd). Je to projevem toho, že v širším zázemí Ostravy nejsou pro zemědělskou výrobu vhodné podmínky a je zde spíše zájem o rozvíjení nezemědělských odvětví. V dříve tradičních zemědělských územích v západní části kraje se zásadně omezila dřívější „přezaměstnanost“ v zemědělství, zejména ve zdejších státních statcích, po jejichž privatizaci počet zaměstnaných výrazně poklesl.

Ve výrobním sektoru je vysoký podíl zaměstnaných v zázemí větších měst. Pro vývoj tohoto sektoru je v případě MS kraje určující vývoj v průmyslu. K poklesu ekonomicky aktivních v průmyslu došlo prakticky v celé centrální a východní části kraje, kde se nejvíce projevuje desindustrializace při které jsou zanikající pracovní příležitosti v odvětví těžkého průmyslu jen zčásti nahrazovány pracovními příležitostmi v jiných průmyslových odvětvích. Nejvýraznější pokles vykázala velká města Ostrava, Bohumín, Karviná, Třinec, Frýdek-Místek. V dalších letech se tento proces úbytků pracovníků v průmyslu může zmírnit v důsledku rozvoje průmyslových zón a využívání opuštěných výrobních a i nevýrobních objektů (brownfields). Západní část kraje zaznamenala stagnaci nebo dokonce nárůst ekonomicky aktivních v sekundéru. Tento nárůst je však dán především nízkou základní úrovní r. 1991, kdy řada aktivit ještě neexistovala nebo byla „skryta“ v podobě „přidružené výroby“ zemědělských družstev.

Jak už bylo konstatováno výše, nárůst zaměstnanosti v terciéru v převážné většině obcí MS kraje částečně eliminoval pokles zaměstnanosti v průmyslu, zemědělství a lesnictví. „Terciarizace“ tak převzala určitou stabilizační úlohu v podobě přesunu EOA z primární a sekundární sféry do flexibilních terciárních činností s dopadem na změny v pohybu za prací. Nejvyšších hodnot dosahuje index v malých obcích s méně než 1 tis. obyvatel. Z velkých měst nad 20 000 obyvatel zaznamenala vyšší nárůst pouze Kopřivnice. U ostatních velkých měst je tento poměr nižší, což je ovšem dáno mj. vysokou základnou r. 1991. V terciárním sektoru je zaměstnáno jednoznačně nejvíce obyvatel (v relativním vyjádření) v horských rekreačních střediscích a největších městech regionu. V řadě měst MS kraje však vývoj terciéru probíhá ve znamení úbytků ekonomicky aktivních.

ROZLOŽENÍ PRACOVNÍCH MÍST, DOJÍŽDKA A VYJÍŽDKA DO ZAMĚSTNÁNÍ

Rozložení pracovních míst v MS kraji ukazuje rozložení převážné části sídel s největší nabídkou pracovních příležitostí do dvou „pásů“:

- „slezského“, zahrnujícího sídla podél státní hranice s Polskem (Opava, Hlučín, Ostrava, Bohumín, Orlová, Karviná, Havířov, Český Těšín, Třinec)
- „podbeskydského“, zahrnujícího Nový Jičín, Kopřivnici, Frýdek-Místek, Frenštát pod Radhoštěm, Frýdlant nad Ostravicí a sídla podél dálnice D1.

V západní části kraje je sídel s dostupnou a dostatečnou nabídkou pracovních míst podstatně méně, relativně lépe jsou na tom pouze Vítkov, Odry, Krnov a obce podél významných komunikací. Nejhorší je situace v odlehlejších oblastech Hrubého a Nízkého Jeseníku a zejména na Osoblažsku, v jeho nejsevernějším výběžku. Ve východní části kraje je kritický nedostatek pracovních míst pouze v nejdlejších beskydských obcích.

Kartogram č. 43 dále ukazuje význam středních a menších měst z hlediska dojížděky do zaměstnání. Kromě Ostravy a Opavy tak z hlediska dojížděky dominují Bohumín, Nový Jičín, Mošnov, Frenštát pod Radhoštěm, Staříč, Stonava, Třinec, dále Karviná, Kopřivnice, Bruntál a Krnov.

V období mezi r. 1991 a 2011 se snížil počet pracovních míst ve všech spádových územích ORP s výjimkou Frenštátska a Hlučínska. K zásadním změnám v počtu pracovních míst došlo v úrovni obcí, v některých se snížil jejich počet i na pouhou desetinu. Nejvyšší relativní úbytky počtu pracovních míst byly v obcích Orlovsko, Oderska, Bílovecka a Karvinska.

Stejně jako v České republice celkem, tak i v Moravskoslezském kraji vyjíždí za prací mimo obec svého trvalého bydliště přibližně 40 % ekonomicky aktivních obyvatel. Nejméně obyvatel samozřejmě vyjíždí za prací z velkých měst a většiny administrativně správních center na úrovni ORP.

PODNIKATELSKÉ AKTIVITY

V ekonomické základně kraje se přes veškeré velké strukturální změny stále prosazují velké průmyslové i jiné podniky v centrech. Dokládá to i velmi rozdílná struktura organizačních forem s vysokým podílem firem nad 100 pracovníků, obchodních společností na 1 000

obyvatel a velmi slabé zastoupení soukromých podnikatelů. Spolu s krajem Vysočina vykazuje MS kraj nejmenší soukromou podnikatelskou aktivitu.

Evidence počtu podnikatelských subjektů má závažná metodická úskalí a může sloužit jen k hrubé orientaci. Vysoký počet subjektů na 1000 obyvatel v Beskydech (území ORP Frenštát pod Radhoštěm a Frýdlant nad Ostravicí) svědčí o významu podnikání fyzických osob ve stavebnictví, ale i lesnictví, v odvětvích cestovního ruchu a v celé terciární sféře, čímž je kompenzován úbytek počtu pracovníků v zemědělství a těžkém průmyslu. Vysoká podnikatelská aktivita je také na území ORP Ostrava a ORP Opava. V porovnání jednotlivých spádových území ORP je nejnižší podíl podnikatelských subjektů na území ORP Orlová a Karviná, relativně nízký také na území ORP Havířov a ORP Bohumín.

NEZAMĚSTNANOST

Závažným fenoménem ekonomického vývoje MS kraje v období po r. 1990 je nezaměstnanost, která trvale překračuje celorepublikový průměr - podíl nezaměstnaných dosažitelných v ČR 5,2 % k datu 30. 9. 2016. V MS kraji tento průměr ke stejnému datu činí 7,6 %, (viz kartogram č. 45.1.)

Z hlediska úrovně nezaměstnanosti je situace výrazně nejhorší v západní části kraje (Bruntálsko, Rýmařovsko, Osoblažsko a dále na Budišovsku, Vítkovsku, na Karvinsku a v nejsevernějším výběžku Hlučínska). Problém uvedených regionů v tomto ohledu komplikuje také absence vnějších rozvojových impulsů, způsobená jak jejich nevýhodnou geografickou polohou (horský masiv Hrubého Jeseníku, Vojenský újezd Libavá), tak sousedstvím s podobně stagnujícími regiony na polské straně hranice.

Počet uchazečů na jedno pracovní místo kopíruje pořadí podle nezaměstnanosti s výjimkou Ostravy-města, kde je sice vysoká míra nezaměstnanosti, ale relativně nízký počet uchazečů o jedno pracovní místo. V Ostravě je také třetí nejvyšší počet volných pracovních míst v dosahu 40 minut dojížděky. Ještě větší nepoměr mezi počtem nezaměstnaných a počtem dosažitelných pracovních míst je na Karvinsku.

PRŮMYSLOVÉ ZÓNY

Jedním z možných řešení na snížení míry nezaměstnanosti je výstavba průmyslových zón. Základními požadavky na tyto lokality je především dobrá dopravní dostupnost s možností využití více druhů přepravy, lokalita o stanoveném rozsahu a příznivých územně technických podmínkách, umožňujících co nejjednodušší napojení na inženýrské sítě a v neposlední řadě dostatečné množství kvalifikované pracovní síly. Jejich využití je vedle čistě výrobních aktivit velmi často zaměřeno na logistiku, skladování a poskytování širokého spektra komerčních služeb.

Na území MS kraje vzniklo v posledních letech několik významných průmyslových zón (Kopřivnice-Vičovice, Ostrava-Hrabová, Karviná-Nové Pole, Ostrava-Mošnov, Havířov-Dukla). Jednou z nejvýznamnějších zahraničních investic v rámci celé ČR je výrobní areál firmy HMMC v Nošovicích. Pro další investiční záměry je vymezeno rozšíření rozvojové plochy nadmístního významu v prostoru letiště Ostrava-Mošnov ve schválených Zásadách územního rozvoje Moravskoslezského kraje. Ve stádiu příprav je také průmyslová zóna Barbora na Karvinsku v místě brownfieldu.

Z lokalizace průmyslových zón je patrné, že všechny jsou umístěny ve východní části kraje s těsnou vazbou na hlavní sídelní centra a v blízkost hlavních dopravních tahů.

Kromě těchto nejvýznamnějších průmyslových zón, které mají charakter nadmístního významu jsou již většinou využívány, nebo zcela zaplněny, jsou v kraji i další, méně významné průmyslové zóny. Některé z nich se nacházejí i v západní části kraje. Jedná se o průmyslové zóny v Krnově a Rýmařově a průmyslovou zónu v Bolaticích ve správním území ORP Kravaře.

Je logické, že do těchto prostor se bude zájem investorů koncentrovat i v budoucnu především ve spojitosti s postupným dokončováním hlavních silničních tahů.

Pro účely oživení sociálně ekonomického rozvoje je nutné připravovat i tzv. „brown-fields“ (opuštěné výrobní areály nebo jinak devastované plochy), byť tato příprava je technicky, ekonomicky i časově mnohem náročnější a nemůže být jediným řešením poptávky po nových rozvojových plochách.

MÍSTNĚ OBVYKLÉ NÁJEMNÉ

Vyhodnocení místně obvyklého nájemného (kartogram 46) je provedeno na základě podkladů získaných z webových stránek Ministerstva pro místní rozvoj. Jedná se o orientační a do značné míry nepřesné údaje na základě odhadu znalce. V některých městech je nesprávně stanoven převládající typ zástavby pro odhad nájemného (Ostrava-Poruba, Karviná – převládá panelová zástavba, odhad proveden pro zděnou zástavbu).

DAŇOVÉ PŘÍJMY OBCÍ

Doplňkovým a nepřímým ukazatelem ekonomického potenciálu především veřejného sektoru jsou daňové příjmy obcí. Ze semikvantitativních údajů prezentovaných v kartogramu 48 je patrná výrazná diferenciací daňových příjmů. Největší příjmy na obyvatele mají Ostrava, Mošnov, Nošovice, Malá Morávka, Nová Pláň, Rusín, Stonava, Staré Hamry a Bílá. U posledních čtyř jmenovaných je příčinou mj. velmi nízký počet obyvatel obce.

ZMĚNA VÝMĚRY ZASTAVĚNÝCH PLOCH

Jako dalším nepřímý ukazatel dynamiky ekonomického vývoje bylo použito vyhodnocení přírůstku / úbytku zastavěných ploch ve správních obvodech obcí MS kraje za období 2009-2015. Z kartogramu 49 je jednoznačně patrné, že stavební rozvoj spojený s průmyslovou ale i bytovou výstavbou se soustředil především do obcí na severním úpatí Beskyd, v západním okolí Ostravy a také z důvodu příznivých cen pozemků na východ od Ostravy.

1.8. REKREACE A CESTOVNÍ RUCH

- Sledované jevy A5 - A16, A19 - A20
dle vyhl. č. 500/2006 Sb.: B15 – B18
- Kartogramy a grafická schémata (A3): č. 50. – 52.

Úvod

Z hlediska rekreace a cestovního ruchu má území Moravskoslezského kraje značně rozdílný charakter. Nejvýznamnějšími oblastmi jsou Beskydy a Jeseníky, které představují území s jedinečnou přírodní a rekreační hodnotou. Časové využití obou oblastí je celoroční, s významnou zimní sezónou. Současná intenzita jejich rekreačního využití a požadavky na jeho další rozvoj dosahuje zejména v Moravskoslezských Beskydech mezních hodnot a dostává se do vážných střetů se zájmy ochrany přírody a se zájmy vodohospodářskými.

V oblasti Hrubého Jeseníku a jeho podhůří významně rozvíjí zvláště zimní rekreační aktivity, byly vybudovány nové sedačkové lanovky (Malá Morávka, Karlov, Dolní Moravice, Václavov), stabilizovaná zimní střediska (Praděd, Andělská Hora) plánují prodloužení sjezdovek a vleků.

V okrajové části Nízkého Jeseníku leží poměrně intenzivně rekreačně využívaná oblast Vítkovské a Domašovské vrchoviny a oblast Oderských vrchů. Oblast Polomské plošiny (Kyjovicko, Bílovecko) má s charakter příměstského rekreačního zázemí pro obyvatele Ostravy a Opavy. Jihozápadní část Krnovska a Osoblažsko jsou využívány zejména k individuální rekreaci (chalupaření). Příhraniční části Hlučínska a Kravařska jsou navštěvovány zejména cykloturisty, okolí hlučínských jezer je významnou rekreační zónou i pro obyvatele Ostravy. Na Rýmařovsku a v severozápadní části Bruntálska jsou rozsáhlé lokality individuální rekreace. Specifický charakter má oblast Ostravsko–karvinské aglomerace, jejíž rekreační využití je orientováno na příměstskou každodenní rekreaci obyvatel.

Z hlediska rekreace a cestovního ruchu je území Moravskoslezského kraje rozčleněno do následujících oblastí:

- **Beskydy – Valašsko**
- **Těšínské Slezsko**
- **Jeseníky – východ (Euroregion Praděd)**
- **Opavské Slezsko**
- **Poodří – Moravské Kravařsko**
- **Ostravsko**

Oblasti neodpovídají důsledně geologickému členění území a vznikly na základě spolupráce obcí v cestovním ruchu. Území některých z nich nekončí na hranicích kraje.

Charakteristika rekreačních oblastí

BESKYDY - VALAŠSKO

Územní vymezení:

Oblast Beskydy - Valašsko zahrnuje širší území Moravskoslezských Beskyd a jejich okolí. Její součástí je celé správní území ORP Frýdlant nad Ostravicí a Frenštát pod Radhoštěm, téměř celé správní území ORP Frýdek-Místek s výjimkou tří nejuvýchodnějších obcí, jižní část správního území ORP Nový Jičín a jižní část správního území ORP Kopřivnice. Kromě toho jsou do ní zařazeny také čtyři obce na jihovýchodě správního území ORP Ostravy.

Oblast nemá z hlediska rekreace a cestovního ruchu jednotný charakter. Zahrnuje jak oblasti horské – vrcholové partie Beskyd pokryté souvislými lesními porosty, tak oblasti podhorské – podhůří Moravskoslezských Beskyd s hustým osídlením a se značnou koncentrací rekreačních zařízení a konečně oblasti údolní s intenzivní zástavbou a průmyslem. Kromě přírodních krás zaujme v této oblasti místní folklór, lidová architektura a historie.

Z kulturních atraktivit je možné jmenovat např. městskou památkovou rezervaci Nový Jičín, město klobouků, Hukvaldy proslavené místním rodákem Leošem Janáčkem, Frýdek-Místek a jeho baziliku minor, město automobilů Kopřivnici, městskou památkovou rezervaci Štramberk s pověstnou Trúbou a jeskyní Šipkou, rodiště Sigmunda Freuda a městskou památkovou rezervaci Příbor, Frenštát pod Radhoštěm s lanovým parkem, vstupní bránu do Beskyd Frýdlant nad Ostravicí. Turisticky zajímavými horskými resorty jsou obec Bílá s nejznámějším lyžařským centrem a rájem pro děti, Pustevny, Ostravice, Malenovice, Morávka, Krásná, Staré Hamry s širokou nabídkou pro pěší a cykloturistiku. V Beskydech je také možno věnovat se golfu, paraglidingu, jezdeckví a dalším aktivitám. Relaxaci slouží rehabilitační a wellnessová centra, přehradní nádrže a aquaparky. V poslední době nabývá na významu také gastroturistika díky nabídce krajových specialit.

Časové využití (z hlediska rekreace a cestovního ruchu) je celoroční, s významnou zimní sezónou. V zimním období se s podporou Moravskoslezského kraje udržují běžecké lyžařské stopy – tzv. Beskydská magistrála.

Významná místa

Štramberk, Kopřivnice, Příbor

Štramberk a Příbor jsou městské památkové rezervace, kulturně a historicky atraktivní sídla. Štramberk je proslulý dřevěnou lidovou architekturou, dochovaným historickým jádrem města s hradem a unikátní věží Trúba. Je zde též jeskyně Šipka s archeologickými nálezy, muzeum Zdeňka Buriana aj. Kopřivnice zaujme Technickým muzeem Tatra, muzeem automobilových veteránů a Lašským muzeem. U vrcholku stejnojmenného kopce mezi městy Štramberk a Kopřivnice se tyčí rozhledna Bílá hora. K zajímavostem Příbora patří kromě dochovaného středověkého náměstí a Piaristické koleje rodný dům Sigmunda Freuda. Všechna tři města jsou propojena cyklostezkami.

Frenštát pod Radhoštěm, Trojanovice, Pustevny

Podoblast má horský charakter a zahrnuje část Radhošťské hornatiny s hřebenem Radhošť – Pustevny – Tanečnice – Čertův Mlýn, kde je situováno nejznámější horské středisko v Beskydech – Pustevny a navštěvované výletní a poutní místo Radhošť (oblast Pustevny a Radhoště leží zčásti mimo území Moravskoslezského kraje) a také nejvyšší vrchol Veřovic-kých vrchů – Velký Javorník s turistickou chatou a rozhlednou. Novou atrakcí je stezka Život v korunách stromů ve Frenštátě a rozhledna na Velkém Javorníku.

Frýdek-Místek

Město se dvěma památkovými zónami v historických jádrech původních sídel, zámek Frýdek s muzeem, bazilika minor ve Frýdku aj. V místní části Chlebovice, na úpatí Palkovic-kých hůrek, je vybudována rozhledna. Pro letní rekreaci slouží okolí přehrady Olešná s cyklostezkami a akvaparkem.

Hukvaldy, Palkovice, Kozlovice

Turisticky velmi atraktivní je obec Hukvaldy, rodiště Leoše Janáčka, dějiště mezinárodního hudebního festivalu Janáčkovy Hukvaldy, zřícenina hradu a rozlehlou oborou. Palkovic-ké hůrky jsou navštěvovány turisty a cykloturisty, nachází se zde lyžařský areál Za domem. V Kozlovicích je atraktivním cílem výletů areál Na mlýně.

Frýdlantsko

Podoblast zahrnuje obce Čeladnou, Kunčice p.O., Malenovice a Ostravici. Leží zde jak vysokohorské partie Moravskoslezských Beskyd včetně části vrcholu Lysé hory (který leží na rozhraní tří katastrů – Krásná – Staré Hamry – Ostravice), vrcholy Kněhyně a Smrku. Podhorské oblasti se vyznačují hustou zástavbou a značnou koncentrací rekreačních objektů a zařízení.

Staré Hamry, Bílá, Mezivodí, Grůň

Celé území leží v CHKO Beskydy a je z převážné části pokryto lesními masivy, významným prvkem je vodní nádrž Šance. Po hraničním hřebeni jsou vedeny turistické, cykloturistické a běžecké trasy. Jsou zde situovány významné rekreační lokality – Bílá s několika sjezdovkami a se sedačkovou lanovkou, Mezivodí, Bumbálka, Bílý Kříž, Grůň a také část vrcholu Lysé hory.

Morávka

Podoblast zahrnuje obce v povodí řek Morávky a Mohelnice, s velkou koncentrací rekreačních objektů zejména individuální rekreace (hlavně v obcích Morávka a Krásná), s atraktivními lokalitami Zlatník, Visalaje, Morávka–Sviňorky, Prašivá a Slavíč. Po hranici ČR a Slovenské republiky je vedena frekventovaná hřebenová turistická, cykloturistická a běžecká trasa. Hojně navštěvovaný pro svou snadnou dostupnost a výborné podmínky je také strojově upravovaný lyžařský běžecký okruh kolem vrchu Travného.

Starý Jičín, Nový Jičín, Hodslavice

Dominantou krajiny je zřícenina hradu Starý Jičín. Nový Jičín je městskou památkovou rezervací se zámeckým muzeem, významné je zde také muzeum klobouků firmy TONAK. V nedalekých Hodslavicích je rodný dům Františka Palackého, národní kulturní památka, sídlo Památníku Františka Palackého. Zdejší kostel je jedním z nejstarších dřevěných kostelů v Beskydech. V místě zrušené železniční trati Nový Jičín – Hostašovice je zprovozněna nová cyklostezka.

Hlavní rekreační funkce

K hlavním rekreačním funkcím území patří především turistika, a to jak letní – pěší turistika, cykloturistika, tak zimní – pěší turistika, běžecké lyžování. Další významnou funkcí jsou zimní sporty – sjezdové lyžování a snowboarding. Na vzestupu je také skialpinismus (zejména Lysá hora). Z letních sportů se rozvíjí golf a jízda na koni, pro kterou jsou zde velmi dobré podmínky. Dlouhodobou tradicí má již také paragliding, závěsné a bezmotorové létání. Oblastí Beskydy – Valašsko prochází významná regionální cyklostezka, která vede z Ostravy až do obce Ostravice.

Pěší turistika

Beskydy jsou prokány velmi hustou sítí značných turistických tras, která je vyhovující, a až na malé výjimky nevyžaduje rozšíření a doplnění. Je zde také vyznačena celá řada naučných stezek.

Cykloturistika

Také síť značených cykloturistických tras v řešeném území je velmi hustá. Bezpečná cyklostezka spojuje Frýdek-Místek s Ostravou, téměř kompletní je prodloužení do Beskyd. Cyklotrasy jsou zčásti vedeny po velmi frekventovaných silnicích, což vzhledem k narůstající automobilové dopravě není vhodné ani pro cyklisty, ani pro automobilisty.

Lyžařská turistika (běžecké trasy)

Běžecké lyžování je jednou z významných rekreačních funkcí Beskyd. V Beskydech jsou upravovány a hojně využívány stovky kilometrů běžeckých tras a okruhů, funguje systém středisek údržby tras.

Sjezdové lyžování a snowboarding

Sjezdové lyžování (včetně snowboardingu) je v Beskydech na vzestupu. Nejvýznamnějšími lyžařskými středisky jsou Bílá, Mezivodí, Pustevny, Palkovice, Grůň, Malenovice, Zlatník a Visalaje, Morávka - Sviňorky. Na Pustevnách, Grúni a na Bílé jsou sedačkové lanovky.

Golf

V současné době jsou v Moravskoslezské části Beskyd tři golfové hřiště, a to v Čeladné, v Ropici (oblast Těšínské Slezsko) a v Ostravici.

Rekreace u vody, vodní sporty

V Beskydech nejsou pro rekreaci u vody a vodní sporty příliš příhodné podmínky. Většími vodními plochami využívanými ke koupání jsou vodní nádrž v Kunčicích pod Ondřejníkem a vodní nádrž Štramberk. Po vyčištění bude atraktivní i vodní nádrž Olešná. V oblasti je řada koupališť, ke koupání jsou dále využívány řeky, zejména jejich splavy – Ostravice, Čeladenka, Morávka.

TĚŠÍNSKÉ SLEZSKO (EUROREGION TĚŠÍNSKÉ SLEZSKO)

Územní vymezení:

Těšínské Slezsko zahrnuje na území ČR (MS kraje) správní území ORP Bohumín, Orlová, Karviná, Havířov, Český Těšín, Třinec a Jablunkov a z ORP Frýdek-Místek obce Horní a Dolní Tošanovice a Třanovice.

Těšínské Slezsko leží v pohraniční oblasti severovýchodní části kraje. Územím protéká řeka Olše. Centrem oblasti jsou města Český Těšín a Ciesyn. Nejatraktivnější část regionu tvoří Těšínské Beskydy, které jsou oblíbeným výletním místem. Dalším magnetem Těšínského Slezska je lidová architektura a folklór – kolorit dřevěných staveb, zejména kostelíků, tradiční řemeslná výroba, lidové slavnosti a obyčeje. Pro odpočinek, ale zejména pro léčebné účely, jsou využívány prameny jodobromové minerální vody ve známých lázních Karviná - Darkov.

Významná místa:

Karviná

Historické jádro města (Fryštát) zaujme zejména zámekem a krajinářským parkem. Součástí správního území Karviné jsou Lázně Darkov, které slouží nejen k léčebným účelům, ale také jako centrum relaxace a wellness. Další atraktivitou je golfové hřiště v Karviné určené pro širokou veřejnost. Zajímavostí Karviné je šikmý kostel sv. Petra z Alkantary v místě, kde došlo během 40 let minulého století k poklesu půdy o 36 m. Poblíž Karviné je Golf Resort Lipiny přístupný široké veřejnosti.

Český Těšín, Chotěbuz

Město Český Těšín tvoří spolu s polským Cieszynem dvojměstí, propojené mj. cyklostezkami, pěšími trasami a parky. Původní historické jádro města je na polské straně Olše, centrum Českého Těšína je městskou památkovou zónou. Archeopark v Chotěbuzi pod oborou spolu s tzv. Rybím domem jsou vyhledávanými turistickými cíli.

Třinecko

Podoblast je tvořena městem Třinec a obcemi Komorní Lhotka, Smilovice, Řeka, Vendryně. Větší část území má horský charakter – zahrnuje hřebenové partie východní části Moravskoslezských Beskyd a severní části Slezských Beskyd, menší část zahrnuje intenzivně osídlenou severní oblast Jablunkovské brázdy. K nejvýznamnějším lokalitám z hlediska cestovního ruchu patří oblast Malého Javorového s lyžařským areálem a sedačkovou lanov-

kou a lyžařský areál v Řece. Na hranicích s Polskem je na nejvyšší hoře Slezských Beskyd, na vrcholu Velká Čantoryje, turistická rozhledna. Z polské strany sem vede sedačková lanovka. V Bystřici je velký sportovní areál s krytým bazénem.

Jablunkovsko

Zahrnuje kromě vlastního města Jablunkova ještě 14 dalších obcí. Hraničí na východě s Polskou republikou, na jihu se Slovenskou republikou. Území zahrnuje podstatnou část Slezských Beskyd a má z hlediska možností rozvoje cestovního ruchu ještě značný potenciál. K nejvýznamnějším rekreačním lokalitám patří Mosty u Jablunkova (lyžařský areál Fojtský Grůň, bobová dráha a lanové centrum), Horní a Dolní Lomná (lyžařské areály Přelač, Jestřábí, Severka), Bukovec (Ski areál Kempalands). Na Girové, nejvyšší hoře české části Jablunkovského mezihoří, je turistická chata. V nejvýchodnější obci ČR v Hřčavě je místo, kde se potkávají hranice tří států, tzv. Trojmezí. Místo je výjimečné tím, že z vrcholu asi 606 m n. m. je vidět panorama krajiny České, Slovenské a Polské republiky. Jedinečnou přírodní památkou je prales Mionší, který je největším komplexem přirozeného jedlobukového lesa karpatského typu na území ČR.

Havířov, Těrlická přehrada, Žermanická přehrada

Těrlická a Žermanická přehrada leží v odtržené poloze severně vlastních Beskyd a jsou zejména příměstskou rekreační oblastí pro Havířov a okolí. Rekreační využití oblasti obou přehrad se pohybuje na hranici únosnosti. V Havířově je kromě centra města vystavěného ve stylu tzv. Sorely památkově chráněný zámek a zejména klenot lidové architektury – Kotulova dřevěnka.

Bohumín

Okolí města je příznivé pro každodenní a krátkodobou rekreaci, zejména v letním období v prostředí rybníků (Kališovo jezero, Vrbice). Mezi Ostravou, Bohumínem a Rychvaldem leží evropsky významná lokalita Heřmanický rybník, hranici s Polskem tvoří přírodní památka Hraniční meandry Odry. Město a okolí má příznivé podmínky pro cykloturistiku a používání kola jako dopravního prostředku, vznikla zde poměrně hustá síť cyklostezek. Významná je regionální cyklostezka Bohumín – Ostrava – Frýdek-Místek s pokračováním do Beskyd. V Bohumíně je také významné sportovní centrum a akvapark.

Komorní Lhotka, Hnojník, Ropice

Komorní Lhotka je proslulá bylinnými lázněmi, které slouží hlavně pro relaxaci a wellness. Jezdecký klub v obci Hnojník nabízí výuku jízdy na koni, výcvik i ustájení koní. V Ropici je jedno z beskydských golfových hřišť.

Hlavní rekreační funkce

K hlavním rekreačním funkcím Těšínského Slezska patří v horských oblastech především zimní sporty – sjezdové lyžování, snowboarding a běžecké lyžování, mimo zimní sezonu pak turistika – pěší turistika, cykloturistika, jezdeckví na koních, paragliding. Pro rekreaci u vody jsou dobré podmínky u vodních nádrží Těrlicko a Žermanice. Významným segmentem cestovního ruchu je národopisná turistika spojená s gastroturistikou – Gorolski świato

v Jablunkově a Slezské dny v Dolní Lomné. Lázně Karviná – Darkov lákají mj. mezinárodní klientelu. Oblastí Těšínské Slezsko prochází páteční cyklotrasa kolem řeky Olše z Bukovce až do Bohumína, z velké části po samostatné cyklostezce.

Pěší turistika

Slezské Beskydy jsou protkány velmi hustou sítí značných turistických tras. Je zde také vyznačena celá řada naučných stezek. Mnohé trasy mají pokračování do sousedního Polska nebo na Slovensko. Jako záchytné body slouží horské chaty (Slavič, Girová, Čantoryje, Tetřev, Severka aj.).

Cykloturistika

Také síť značených cykloturistických tras v řešeném území je relativně hustá. Cyklotrasy jsou zčásti vedeny po velmi frekventovaných silnicích, což vzhledem k narůstající automobilové dopravě není vhodné ani pro cyklisty, ani pro automobilisty. Relativně bezpečná cyklotrasa vede kolem řeky Olše z Českého Těšína až do Bohumína. Z Bohumína vede cyklotrasa Bohumín – Ostrava – Frýdek-Místek – Ostravice.

Lyžařská turistika (běžecké trasy)

Běžecké lyžování má v Beskydech dlouhou tradici. Některé trasy jsou strojově upravovány a slouží i pro noční lyžování (Mosty u Jablunkova).

Sjezdové lyžování a snowboarding

Nejvýznamnějšími lyžařskými středisky v této části Beskyd jsou Mosty u Jablunkova, Javorový vrch, Řeka, Horní a Dolní Lomná a Bukovec.

Golf

Golfové hřiště je v Ropici a v Karviné. V sousední oblasti Beskydy – Valašsko jsou další golfové areály.

Rekreace u vody, vodní sporty

Pro rekreaci u vody a vodní sporty jsou vhodné přehrady Žermanice a Těrlicko a dále rybníky v okolí Bohumína.

Lázeňství a wellness

Významné lázně s jodobromovou vodou jsou v Karviné – Darkově, v Komorní Lhotce jsou bylinné lázně a wellnesscentra.

POODŘÍ – MORAVSKÉ KRAVAŘSKO

Územní vymezení:

Poodří – Moravské Kravařsko je krajinářsky velmi zachovalé území rozprostírající se podél řeky Odry, procházející Moravskou bránou na Ostravsko. Přírodní dominantou je Chráněná krajinná oblast Poodří s unikátními lužními lesy, mokřadními loukami a soustavami rybníků. Za zmínku stojí hojnost naučných stezek, na kterých lze spatřit většinu v ČR hnízdí-

cích ptáků. Poodří je ideální pro zájemce o pěší a cykloturistiku. Jedinečnou přírodu zpestřuje řada zámků a technických památek. Četné říční meandry a množství rybníků vytvářejí nezaměnitelný obraz živé, okouzlující krajiny. V současném rekreačním využití dominuje individuální rekreace. Časové využití oblasti je celoroční, s převahou letní sezóny.

Významná místa:

Kunín, Bartošovice

Zámek Kunín náleží k nejcennějším barokním zámkům celé Moravy. Původně na jeho místě stála renesanční tvrz, která byla později přestavěna zámek. Zámek v Bartošovicích je výraznou dominantou obce. V současné době slouží jako ubytovací zařízení a sídlo IC, k dispozici jsou reprezentativní prostory pro pořádání společenských akcí. V Bartošovicích sídlí také záchranná stanice volně žijících živočichů.

Bernartice nad Odrou

Významnou technickou památkou je zde tzv. Lesní mlýn, který má úplné mlýnské zařízení včetně vodního kola. Je jedním z mála nejlépe zachovaných vodních mlýnů na řece Odře. Jízdu na koních je možné provozovat v agroturistickém penzionu „U Hajtlů“.

Fulnek

Zdaleka viditelnou a z nejvýznamnější dominantou města je zámek stojící na vysokém ostrohu. Zámek není přístupný veřejnosti. Na náměstí je budova památníku Jana Ámose Komenského v budově bývalého českobratrského sboru ve Fulneku (národní kulturní památka), v němž učitel národů žil a působil. Významnou stavbou je také Klášter augustiniánů kanovníků.

Bílovec

Městu Bílovec vévodí renesanční zámek, na náměstí stojí renesanční radnice. Nedaleko Dolního Nového Dvora u Bravinného stojí dřevěný větrný mlýn. Je jediným dochovaným větrným mlýnem tzv. německého (berního) typu na Bílovecku s unikátním technickým řešením mlecího zařízení.

Studénka

V zámku ve Studénce sídlí Vagonářské muzeum, které mapuje vznik a vývoj našich železnic. Podrobně je zde zmapována historie vývoje výroby ve Vagónce Studénka od roku 1900 až po současnost. Zpracováním historických materiálů je vagonářské muzeum ojedinělým evropským unikátem.

Odry, Spálov

V místní části Oder, v Loučkách, stojí vodní mlýn Wesselsky. Jádrem rozsáhlého areálu památky ze 16. století je budova mlýna s funkční mlýnskou technologií. Součástí Oder je také ves Tošovice s areálem HEIPARK, kde je bobová dráha a v zimě možnost sjezdového lyžování. Z Oder vede nová cyklostezka Střecha Evropy podél řeky Odry k významnému poutnímu místu Panna Marie ve Skále (Mariastein) v místní části Klokočůvek.

Vražné

V obci Vražné, místní části Hynčice, je rodný dům zakladatele genetiky Johanna Gregora Mendela.

Stará Ves nad Ondřejnicí

Zámek v centru obce byl vystavěn v renesančním slohu ve 2. pol. 16. století zřejmě na místě původní tvrze. Svou slohovou čistotou i výjimečnou výzdobou se řadí k významným památkám Moravy a Slezska. Arkádové nádvoří je využíváno pro koncerty. Zámek slouží potřebám obce.

Mošnov, Albrechtický

Kromě samotného letiště Leoše Janáčka Ostrava v Mošnově, dostupného vlakovou dopravou, je lákadlem pro turisty také motokárová dráha s půjčovnou motokár v jeho blízkosti.

Hlavní rekreační funkce

Hlavní rekreační funkcí Poodří – Moravského Kravařska je díky malebné krajině a přírodním zajímavostem turistika. Zejména pro cykloturistiku má oblast ideální podmínky. Dalším významným segmentem je návštěva kulturních památek, muzeí a kulturně společenských akcí.

Zimní sporty – sjezdové lyžování, snowboarding, běžecké lyžování.

Pro sjezdové lyžování nejsou v Poodří – Moravském Kravařsku vzhledem k nadmořské výšce ideální podmínky. Jediným lyžařským areálem je HEIPARK v Tošovicích (Odry) s umělou sjezdovkou. V případě příznivých sněhových podmínek je oblast vhodná pro běžecké lyžování, strojově upravované stopy zde však nejsou.

Pěší turistika

Území je protkáno velmi hustou sítí nenáročných turistických tras.

Cykloturistika

Síť značených cykloturistických tras v oblasti Poodří – Moravského Kravařska je velmi hustá. Nově jsou vybudovány některé cyklostezky oddělené od motorové dopravy, nejdelší z nich je Střecha Evropy, z níž je prozatím hotov úsek Odry – Klokočůvek. Plánuje se prodloužení do Budišova nad Budišovkou. Některé trasy jsou však vedeny po frekventovaných komunikacích, s potenciální kolizí s automobilovou dopravou.

Rekreace u vody, vodní sporty, sportovní rybaření

V oblasti není žádné významné přírodní koupaliště, zato množství rybníků, vodních toků a slepých ramen řek vhodných pro rybaření.

JESENÍKY – VÝCHOD (EUROREGION PRADĚD)

Územní vymezení:

Oblast Jeseníky – východ zahrnuje celá správní území ORP Bruntál, Rýmařov a Krnov.

Území je velmi rozmanité, obsahuje nejvyšší partie Jeseníků, podhůří i náhorní plošiny a také Osoblažsko náležející do Polonské nížiny. Oblast Hrubého Jeseníku zahrnuje hřebenové partie s vrcholem Pradědu, které mají horský až vysokohorský charakter a jsou atraktivní zejména pro zimní sporty, s podhorskými částmi, využívanými pro rodinnou pobytovou rekreaci, pěší turistiku a cykloturistiku. Specifický potenciál, zejména pro agroturistiku a cyklistiku, má Nízký Jeseník s oblastí Slezské Harty, kde je hlavní rekreační funkcí rekreace u vody. Osoblažsko je zajímavé klidnou, částečně zvlněnou krajinou a unikátní úzkokolejkou Třemešná – Osoblaha. Bruntál, Rýmařov a Krnov jsou města s městskou památkovou zónou a četnými kulturními památkami.

Časové využití oblasti je celoroční, v horské části s převládající zimní sezónou, v podhorské části s převládající letní sezónou.

Významná místa:

Vrbno pod Pradědem, Andělská Hora, Karlovice

Kromě svého vlastního rekreačního potenciálu vytváří obslužné zázemí a východisko pro vrcholové partie Hrubého Jeseníku – zvláště pro oblast Pradědu. Sklárna Jakub v místní části Vrbna Mnichov je proslulá ruční výrobou lesního zeleného skla. Vrbno je východiskem jedné z nejkrásnějších jesenických turistických tras na Rejvíz (již v Olomouckém kraji). V Andělské Hoře se rozvíjí lyžařský areál Annaberg, který má být propojen se Ski Aréna Vrbno. Na Anenském vrchu nad obcí se nachází poutní kostel sv. Anny z roku 1769 s Křížovou cestou z roku 2005. V nedalekých Karlovicích je muzeum Kosárna, objekt je národní kulturní památkou.

Malá Morávka – Karlov

Podoblast Malá Morávka – Karlov lze považovat za nejatraktivnější v této části Jeseníků. Zahrnuje vrcholové partie Hrubého Jeseníku (Praděd–Ovčárna) a lyžařské středisko Malá Morávka–Karlov se sedačkovými lanovkami a zázemím evropské úrovně.

Karlova Studánka

Lázně Karlova Studánka s nejčistším ovzduším v kraji jsou vesnickou památkovou zónou s řadou malebných dřevěných a dřevem obložených budov. Pěkné zážitky nabízí výlet kolem vodopádů Bílé Opavy i nenáročné turistické trasy po bezprostředním okolí.

Žďárský Potok, Dolní Moravice, Václavov u Bruntálu

Žďárský Potok leží v okrajové části Hrubého Jeseníku. Podhorský charakter území, vyznačující se malebnou krajinou, předurčuje orientaci jeho rekreačního využití na klidové formy rodinné rekreace. Rekreační vybavenost území je omezena zejména na ubytovací zařízení (podniková rekreace, penziony) a na objekty rodinné rekreace (rekreační chaty

a chalupy). V Dolní Moravici a Václavově u Bruntálu jsou lyžařské areály se sedačkovými lanovkami.

Heřmanovice, Holčovice, Hošťálkovy

Obce ležící v severovýchodní části Jeseníků mají podhorský charakter, vyznačující se malebným prostředím s unikátně dochovanými stopami zemědělského využívání krajiny (hranice plužin) s předpoklady zejména pro rozvoj klidových forem rekreace (rodinná rekreace, pěší turistika, cykloturistika). Heřmanovice jsou vesnickou památkovou rezervací.

Slezská Harta

Oblast Slezské Harty leží v odtržené poloze Nízkého Jeseníku. Zahrnuje obce kolem vodní nádrže Slezská Harta. Její hlavní rekreační funkcí je rekreace u vody a vodní sporty; má tedy zcela odlišný charakter než ostatní převážná část řešeného území. Je to rozvojové území, v současné době téměř bez jakékoliv rekreační vybavenosti. Pro koupání zde však nejsou příliš vhodné klimatické podmínky. Největší pozoruhodností je skupina vyhaslých vulkánů, z nichž nejmohutnější je Velký Roudný. Po obou stranách Slezské Harty prochází naučná stezka Po vulkanitech. Na Velkém Roudném stojí rozhledna s výhledem na hřeben Hrubého Jeseníku, na Nízký Jeseník, Krnovsko, Opavsko, Beskydy a Oderské vrchy.

Sovinec, Jiříkov, Ruda, Rešovské vodopády

Sovinec je bývalé městečko s gotickým hradem na skalním ostrohu, dnes je součástí obce Jiříkov s Pradědovou zahradní galerií s řadou dřevěných vyřezávaných soch. Ve vesnici Ruda (obec Tvrdkov) je poutní kostel a Křížový vrch s unikátní pískovcovou křížovou cestou. Rešovské vodopády jsou národní přírodní památkou, kaňonovitou soutěskou protéká říčka Huntava.

Bruntál a Uhlířský vrch

Zámek v centru města, někdejší sídlo pánů z Vrba, prošel nákladnou barokní rekonstrukcí, díky níž se dochovala cenná sbírka původního vnitřního vybavení, kterou je možné vidět v rámci prohlídky bruntálského muzea, které v zámku sídlí. Nedaleký Uhlířský vrch jednou z nejmladších českých sopek. Kopec spolu s kostelem Panny Marie Pomocné tvoří výraznou dominantu místní krajiny, viditelnou z mnoha dálkových pohledů.

Krnov, Úvalno

Město na křižovatce někdejších obchodních cest nabízí nejen středověké a novověké památky (měšťanské domy, kostel sv. Benedikta, klášter minoritů, synagogu, zámek aj.), ale také architektonicky významné stavby a soubory z první poloviny 20. století (Flemmichova vila, Veletržní palác Silesia, Střelecký dům aj.). Významným rodákem je architekt Leopold Bauer. Cvilínskému kopci, výrazné krajinné dominantě, vévodí Poutní kostel Panny Marie Sedmibolestné a Povýšení svatého Kříže a zděná rozhledna. Další rozhledna je na nedalekém kopci Ježník a také v sousední obci Úvalno.

Město Albrechtice, Linhartovy

Ve správním území obce leží veřejně přístupný zámek Linhartovy se zajímavými stálými expozicemi. Pravidelně na něm probíhá řada kulturních událostí. Na území obce je také rozhledna Hraniční vrch a pivovar, který je technickou památkou.

Osoblaha, Slezské Rudoltice

Osoblaha byla na konci II. světové války téměř zničena. Významnou památkou je starý židovský hřbitov s dochovanými kamennými náhrobky. Turisticky atraktivní je úzkokolejka Třemešná – Osoblaha. Ve Slezských Rudolticích je zámek přezdívaný Slezské Versailles se stálou expozicí, na zámku je možnost ubytování. Ve správním území se nachází zbytky zaniklé obce Pelhřimovy s kostelem, který od roku 2001 opravuje Hnutí DUHA Jeseníky.

Hlavní rekreační funkce

K hlavním rekreačním funkcím Jeseníků patří především zimní sporty – sjezdové lyžování, snowboarding a běžecké lyžování, mimo zimní sezónu pak turistika – pěší turistika, cykloturistika. Z letních sportů se rozvíjí jízda na koni, pro kterou jsou zde velmi dobré podmínky. Rekreační u vody patří zatím v řešeném území mezi méně významné sporty, začíná se rozvíjet u vodní nádrže Slezská Harta.

Zimní sporty – sjezdové lyžování, snowboarding

Vysokohorské lyžování má pro oblast Jeseníků z hlediska rekreace a cestovního ruchu stěžejní význam; většina lyžařských areálů však leží v části Jeseníků spadající do Olomouckého kraje. Na území Moravskoslezského kraje jsou bezesporu nejatraktivnějšími lyžařskými středisky Praděd – Ovčárna a zejména střediska Malá Morávka - Kopřivná a Karlov s novými čtyřsedačkovými lanovkami. V současné době se rozšiřují lyžařské areály v Ludvíkově, Václavově u Bruntálu, Dolní Moravici. Rozšiřuje se lyžařský areál ve Vrbně pod Pradědem a Andělské Hoře.

Běžecké lyžování

V Jeseníkách jsou velmi dobré podmínky pro běžecké lyžování; slouží mu v podstatě téměř všechny letní turistické trasy (s výjimkou některých kotlin z důvodu lavinového nebezpečí). Mezi nejatraktivnější běžecké trasy patří hlavní hřebenová trasa z Rýmařova na Praděd a dále přes Švýcárnu, Červenohorské sedlo a Šerák na Ramzovou (vše již na území Olomouckého kraje) a soustava lyžařských udržovaných tras Jesenická magistrála.

Pěší turistika

Území je protkáno velmi hustou sítí značených turistických tras, která je vyhovující a až na malé výjimky nevyžaduje rozšíření a doplnění.

Cykloturistika

Síť značených cykloturistických tras v oblasti Jeseníků je velmi hustá. Trasy jsou však místy vedeny po frekventovaných komunikacích, s potenciální kolizí s automobilovou dopravou. Komfortní je cyklotrasa podél řeky Opavy z Krnova do Opavy, vedená převážně po cyklostezce.

Rekreace u vody, vodní sporty, sportovní rybaření

Na rekreaci u vody a vodní sporty je orientována Slezská Harta, v současné době se však zde tato funkce teprve začíná rozvíjet. Navrhuje se zde rozsáhlá síť rekreačních středisek vodních sportů a rekreace u vody (vodní lyžování, jachting, windsurfing apod.).

Vzhledem ke klimatickým podmínkám v Jeseníkách se ani do budoucna nedá počítat s výraznějším rozvojem této rekreační funkce.

OPAVSKÉ SLEZSKO

Územní vymezení:

Oblast Opavského Slezska zahrnuje celá správní území ORP Opava, Vítkov, Kravaře a Hlučín.

Území má jak části vrchovinné – Vítkovskou vrchovinu a Domašovskou vrchovinu, orientované zejména na turistiku všeho druhu (pěší, lyžařská, cykloturistika), tak části údolní – údolí Opavy, Moravice a údolní nádrže Kružberk, orientované zejména na rodinnou pobytovou rekreaci (chatové osady), hromadnou dětskou rekreaci (dětské letní tábory), na rekreaci u vody a vodáckou turistiku, lokality s kulturními památkami a atraktivitami – města Opavu, Hlučín, Kravaře, Vítkov, Budišov nad Budišovkou, zříceniny hradů Vikštejn a Vildštejn, lokality s technickými památkami a atraktivitami jako je Weissshunův náhon, Kružberská přehrada, mlýny, břidlicové doly a lomy, soustavy opevnění hranic z doby před II. světovou válkou aj. V řadě obcí se dochovaly zámky, z nichž veřejně přístupné jsou v Hradci nad Moravicí, Raduni a Kravařích; ostatní zámky jsou využívány převážně k jiným účelům. Krnovsko, Opavsko a Hlučínsko se vyznačují množstvím dochovaných staveb z rezného zdiva, charakteristických zejména pro slezskou architekturu.

Časové využití řešeného území z hlediska rekreace a cestovního ruchu je celoroční s významnější letní sezónou.

Významná místa

Vítkovsko

V této části území je soustředěna téměř polovina rekreační ubytovací kapacity celé oblasti. Zatížení území dosahuje nejvyšších hodnot, mezní hodnoty jsou významně překročeny u sídel v údolí Moravice. Většina ubytovací kapacity se nachází v objektech rodinné rekreace, část v hromadných zařízeních, část je využívána pouze sezónně jako dětské letní tábory. Další rozvoj ubytovací kapacity v sídlech u řeky Moravice nutno považovat za nežádoucí. Přírůstek ubytovací kapacity nutno orientovat mimo území přiléhající k řece.

Budišovsko

Přitažlivost tohoto krajinného celku spočívá ve zvlněné bohatě zalesněné krajině s optimálními podmínkami pro turistiku, cykloturistiku a běh na lyžích. Využití území pro rekreaci je omezeno v lokalitách s ochranným režimem vodárenské nádrže Kružberk. V kraji tradiční těžbě břidlice je věnována expozice v městském muzeu v Budišově nad Budišovkou. Šancí pro rozvoj je částečné otevření sousedního vojenského prostoru Libavá a dokončení cyklostezky Střecha Moravy z Oder do Budišova nad Budišovkou.

Hlučínsko – Prajská

Území, které pro prohrané Prusko-rakouské válce připadlo Prusku a teprve v roce 1920 bylo přičleněno k Československu, má dodnes svá specifika. Charakteristické jsou např. stavby z režného cihelného zdiva (Kaple sv. Kříže v Chuchelné, kostely a kaple v Sudicích, Ludgeřovicích, Kobeřicích, Strahovicích a Hlučíně, stáj v Rohově, myslivna v Bělé aj. Na území hraničícím před II. světovou válkou s Německem byly vybudovány systémy opevnění, z nichž nejznámější je Areál čs. opevnění v Hlučíně – Darkovičkách. Významným turistickým cílem je obec Bělá s líhni pstruhů a rybí restaurací, léčebnými Priessnitzovými bazény, labyrintem, léčivým pramenem a hřebčínem. Veřejně přístupný je zámek v Kravařích se zámeckým muzeem, parkem a golfovým hřištěm. Golfové hřiště je také v zámeckém parku v Šilheřovicích. V Bolaticích je zajímavý skanzen lidových tradic a řemesel. K rekreaci u vody jsou nejen místními, ale i obyvateli Ostravy využívána tzv. Hlučínská jezera, zatopené štěrkové lomy.

Opava

V Opavě sídlí Slezské zemské muzeum a Zemský archiv. Ve městě je množství význačných staveb ze starší i nedávné minulosti. Unikátní stavbou slezské gotiky z režného zdiva je Kaple sv. Kříže a dále Konkatedrála Nanebevzetí Panny Marie. Z doby renesance se dochovaly zejména měšťanské domy a městská věž Hláška, z baroka městské domy a paláce a Františkánský klášter. K emblematickým opavským stavbám moderní architektury patří obchodní dům Breda-Weinstein, kostel sv. Hedviky od Leopolda Bauera a vily od bratří Šlapetů.

Hradec nad Moravicí, Raduň

Území má z hlediska atraktivity nejlepší předpoklady pro posílení rekreační funkce v oblasti. Jsou zde např. veřejnosti přístupné zámky Hradec nad Moravicí a Raduň s oranžerií, Vošárnou a zámeckou sýpkou, technická památka Weissshuhnův kanál, Slezská kalvárie, jezdecký klub, cvičné horolezecké skály s vyhlídkou a malebné prostředí Přírodního parku Moravice.

Jakubčovice, Stěbořice, Štáblovice, Hlavnice, Litultovice

V Jakubčovicích je turistickým lákadlem rozhledna Šance. Východně od obce Stěbořice je viditelná terénní vlna skrývající archeologickou lokalitu, slovanský kostrový mohylník z 9. století. V místní části Nový Dvůr je arboretum. Lipina, místní část Štáblovic, je vesnickou památkovou rezervací, jedná se tzv. raabizační ves, uměle založenou osadu z tereziánského období. Atraktivitou Hlavnice je Raabův větrný mlýn, další větrný mlýn je v místní části Litultovic v Cholticích.

Hrabyně

Národní památník 2. světové války v Hrabyni byl otevřen v roce 1980 jako Památník Ostravské operace. Areál tvoří správní budova, samotný památník, symbolický hřbitov a nástupní plocha. V roce 2000 jej vláda učinila ústředním památníkem 2. světové války v České republice.

Hlavní rekreační funkce

K hlavním rekreačním funkcím řešeného území patří především návštěva kulturních a technických památek a turistika, a to jak letní – pěší turistika a cykloturistika, tak zimní – běžecké lyžování. Síť značených pěších turistických tras je dostatečně hustá, stejně jako síť cykloturistických tras. Dále je to rekreace u vody, jízda na koni, sportovní rybolov. Pro sjezdové lyžování a snowboarding zde nejsou ideální podmínky.

Pěší turistika

Řešené území je protkáno sítí značných turistických tras, které jsou dále doplněny řadou nově navržených místních tras a okruhů a naučných stezek.

Cykloturistika

Také síť značených cykloturistických tras v řešeném území je velmi hustá, chybí zde však s výjimkou trasy Krnov – Opava a několika cyklostezek v Opavě a okolí bezpečné cyklostezky oddělené od motorové dopravy.

Návštěvy kulturních a historických památek

K nejvýznamnějším kulturním a historickým památkám patří v oblasti státní zámky Hradec nad Moravicí, Raduň a Kravaře se svými zámeckým parky. Navštěvovány jsou také zříceniny hradů Vikštejn a Vildštejn, muzea v Budišově nad Budišovkou, v Hlučíně a v Hradci nad Moravicí.

Návštěvy technických památek

Pozoruhodnou stavbou je papírenský (Weisshunův) náhon v Žimrovicích. V okolí Budišova nad Budišovkou je vybudována naučná Břidlicová stezka, která seznamuje návštěvníky s historií těžby břidlice v okolí; připravuje se i zpřístupnění bývalého břidlicového dolu Woodboys. K technickým památkám patří také větrné mlýny v Hlavnici a Litultovicích.

Rekreace u vody, vodní sporty, vodáctví

Ke koupání se využívají Hlučínská jezera, vodní nádrž Vítovka a vodní nádrž v Budišově nad Budišovkou. Významným fenoménem z hlediska rekreace a cestovního ruchu oblasti je vodáctví – řeka Moravice se cca 5x ročně sjiždí – od Kružberku po Žimrovický splav.

OSTRAVSKO

Územní vymezení:

Do turistické oblasti Ostravsko patří mimo statutární město Ostrava také obce Čaviosov, Dolní Lhota, Horní Lhota, Klímkovice, Velká Polom a Vřesina.

Území Ostravsko náleží k nejprůmyslovějším oblastem v ČR. Tato skutečnost je hlavním důvodem jeho nižší atraktivity pro tradiční formy cestovního ruchu. Oblast nelze řadit k typickým turistickým destinacím, pro které je charakteristické trávení volného času u vody a na horách. Potenciál území pro cestovní ruch jiného druhu je však významný. Hlavním specifikem je nebývalý rozsah technických památek, který umožňuje rozvíjet industriální cestovní ruch. Také vysoká urbanizace území nabízí širší možnosti pro rozvoj krátkodobého cestov-

ního ruchu – městskou, poznávací, nákupní či kongresovou turistiku (návštěva kulturních a sportovních zařízení, společenských akcí, shopping parků, zoologické zahrady, center volného času apod.). Lázně Klimkovice přitahují klienty z celé České republiky i ze zahraničí.

Pěší turistika na Ostravsku je méně významná, populární je výstup na haldu Ema, odkud je výhled na celou Ostravu s okolím a procházky kolem vodních toků Odry, Opavy, Ostravice a Lučiny. Velmi rozšířená je cykloturistika, mimo jiné kvůli vybudovaným cyklostezkám kolem řek Ostravice a Odry a díky cyklotrase kolem řeky Opavy.

Významná místa

Ostrava - město

Nejnavštěvovanějším areálem jsou Dolní Vítkovice s dochovanými provozními budovami dolu a vysokých pecí, s budovou plynojemu zrekonstruovaného na koncertní a kongresové centrum (Gong), vyhlídkovou věž Bolt Tower, novostavbou Světa techniky a dalšími revitalizovanými budovami v areálu. Koná se zde největší středoevropský festival Colours of Ostrava. Dalšími význačnými atraktivitami jsou zoologická zahrada a Slezskoostravský hrad. K významným rekreačním funkcím oblasti patří rekreace u vody. Nejlépe vybaveným koupalištěm je přírodní koupaliště v Ostravě – Porubě, největší ve střední Evropě s celkovou rozlohou vodní plochy 41 200 m² a novější koupaliště Ostrava – Jih. V tropických letních teplotách se ukazuje, že kapacita těchto zařízení není dostatečná, využívají je hojně i turisté z Polska. Ke koupání v přírodním prostředí, rybaření a vodním sportům je využíváno také Antošovické jezero.

Klimkovice

Lázeňský areál Sanatoria Klimkovice se rozkládá v lesnaté krajině na úpatí Nízkého Jeseníku, v krásné přírodní scénérii s výhledem na panoráma Beskyd. Vyhledáván je především kvůli léčebným koupelím ve zdejší jodobromové vodě, která má všestranné léčivé účinky na lidský organismus – napomáhá při léčbě pohybového ústrojí, nemocí neurologických i gynekologických, a příznivě též působí na cévní systém. Nabídku lázeňské péče doplňují nejrozličnější možnosti pro sportovní, společenské a kulturní vyžití. Kromě lázní stojí za návštěvu historické jádro města s náměstím, zámekem a městským parkem.

Vřesina, Čavisov, Dolní Lhota, Horní Lhota

Obce leží západně od Ostravy v lesnaté, harmonicky působící krajině. S Ostravou je spojuje tramvajová linka číslo 5 a procházejí jimi značené turistické trasy a cyklotrasy. V areálu Vřesinské strži se každoročně pořádá Mistrovství Evropy v Truck Trialu. V zimní sezóně je v Horní Lhotě v provozu Ski areál Vaňkův kopec se čtyřmi vleky.

Velká Polom

K nemovitými památkami obce náleží např. zřícenina vodní tvrze a bývalá sýpka, které soukromý vlastník postupně rekonstruuje. K nejnavštěvovanějším akcím obce patří místní letní karnevaly. Významnou stavbou je zdejší lihovar, který přijímá ovoce k pěstitelskému pálení a vyrábí i vlastní likéry. Obcí vede cyklostezka do Ostravy – Krásného Pole.

Lázeňství

Specifickým typem zdravotně rekreační aktivit (již zmíněných v předchozím přehledu) je lázeňství. Statut lázeňského místa ve smyslu zák. č. 164/2001 Sb. na území MS kraje mají:

- Lázně Karlova Studánka
- Lázně Karviná - Darkov
- Lázně Klimkovice

Jako lázeňské zařízení slouží také

- Beskydské rehabilitační centrum Čeladná (bez oficiálního statutu lázní).

Objekty individuální (rodinné) a hromadné rekreace

Oblasti s vysokou přírodní hodnotou v dobré dostupnosti sídelních center jsou zároveň velmi atraktivní z hlediska výstavby objektů pro individuální (rodinnou) a ubytovacích zařízení pro hromadnou rekreaci.

Všechna data jednoznačně potvrzují vysokou expozici oblastí horských masívu Hrubého Jeseníku a Moravskoslezských Beskyd a také okolí vodní nádrže Slezská Harta (Rázová, Leskovec, Roudno, Mezina). Objekty individuální rekreace dále vykazují vysokou koncentraci v obcích severozápadní části Vítkovska a v západní části Krnovska. Je však třeba rozlišovat mezi objekty individuální rekreace vzniklými přeměnou staveb pro bydlení (chalupami) a chatovými koloniemi jako cizorodým prvkem v přírodně a krajinářsky cenném území. Aktuální data o počtu objektů rodinné rekreace nejsou k dispozici.

Kulturně historické a technicko historické atraktivity CR

Území Moravskoslezského kraje patří z větší části mezi mladší sídelní území. S výjimkou Opavského Slezska, Hlučínska a Osoblažska bylo osídleno až v době pozdní středověké kolonizace (ve 13. a 14. století). Jihovýchodní horské a podhorské partie Beskyd byly osídleny nejpozději, v rámci novověké neplánovité kolonizace vyšších horských poloh. Podstatnou roli ve formování území i jeho hmotného dědictví sehrála industrializace, zejména související s těžbou uhlí a výrobou železa, která zásadně změnila ráz sídel i krajiny velké části kraje.

PAMÁTKOVÉ REZERVACE A ZÓNY

Na území kraje byly vyhlášeny 3 městské památkové rezervace a 2 vesnické památkové rezervace a dále 19 městských a 6 vesnických památkových zón.

Městské památkové rezervace a městské památkové zóny

městské památkové rezervace:	Nový Jičín
	Příbor
	Štramberk

městské památkové zóny:	Bruntál
	Rýmařov
	Brušperk
	Český Těšín
	Frýdek
	Místek
	Karviná
	Bílovec
	Frenštát pod Radhoštěm
	Fulnek
	Odry
	Budišov nad Budišovkou
	Hlučín
	Hradec nad Moravicí
	Opava
	Ostrava - Moravská Ostrava
Ostrava – Poruba (obytné soubory z 50. let 20. stol. „Sorela“)	
Ostrava – Přívoz (náměstí Svatopluka Čecha)	
Ostrava – Vítkovice (tovární město)	

Vesnické památkové rezervace a vesnické památkové zóny

vesnické památkové rezervace	Štáblovice - Lipina
	Heřmanovice
vesnické památkové zóny	Karlova Studánka
	Malá Morávka
	Petrovice
	Město Albrechtice - Piskořov
	Stará Ves - Žďárský Potok
	Komorní Lhotka

OSTATNÍ HODNOTNÉ URBANISTICKÉ SOUBORY

Ne všechny urbanisticky hodnotné soubory jsou předmětem památkové ochrany, proto je výčet hodnot území v této kategorii doplněn o následující soubory:

Havířov	obytný soubor z 50. let 20. stol. „Sorela“
Krnov	historické jádro města, architektura přelomu 19. a 20. stol.
Horní Benešov	historické jádro města
Holčovicko	lesní lánové vsi dochovaným členěním plužiny
Západní Bruntálsko	lesní lánové vsi dochovaným členěním plužiny

Budišovsko	lesní lánové vsi dochovaným členěním plužiny
Rýmařovsko	lesní lánové vsi dochovaným členěním plužiny
Janovsko	lesní lánové vsi dochovaným členěním plužiny
Hornoměstsko	lesní lánové vsi dochovaným členěním plužiny
Sovinecko	lesní lánové vsi dochovaným členěním plužiny
Roudno, Křišťanovice	lesní lánové vsi dochovaným členěním plužiny
Kravaře - Kouty	zachovaná původní parcelace a struktura zástavby uliční vsi
Ostrava - Hrabůvka	Jubilejní kolonie v Ostravě - Hrabůvce
Bílčice - Májůvka	dochovaný soubor vesnických chalup východosudetského typu
Hodslavice	historické jádro obce

NEMOVITÉ KULTURNÍ PAMÁTKY

V následujících přehledech jsou uvedeny pouze nejvýznamnější nemovité kulturní památky, které jsou rozděleny podle účelu.

Hrady a zříceniny hradů

Hukvaldy	Hukvaldy (zřícenina hradu)
Jiříkov	Sovinec (hrad)
Ostrava	Slezská Ostrava (zřícenina hradu)
Starý Jičín	Starý Jičín (zřícenina hradu)
Štramberk	Štramberská Trúba (hrad)
Bohušov	Fulštejn (zřícenina hradu)

Zámky veřejně přístupné (s expozicí)

Bartošovice	Bartošovice (zámek, informační centrum, ubytování)
Bruntál	Bruntál (muzeum a zámek)
Frydek-Místek	Frydek (muzeum a zámek)
Hlučín	Muzeum Hlučínska
Hradec nad Moravicí	Hradec nad Moravicí (zámek)
Karviná	Fryštát (zámek)
Klimkovice	Klimkovice (zámek a muzeum)
Kravaře	Kravaře (zámek a muzeum)
Kunín	Kunín (zámek)
Město Albrechtice	Linhartovy (zámek)
Nový Jičín	Nový Jičín (zámek a muzeum)
Raduň	Raduň (zámek)
Slezské Rudoltice	Slezské Rudoltice (zámek a muzeum, ubytování)
Studénka	Studénka (muzeum a zámek)

SAKRÁLNÍ PAMÁTKY – DŘEVĚNÉ KOSTELÍKY A KAPLE

Dřevěné kostelíky, kaple a zvoničky jsou nemovitými kulturními památkami, které jsou pro kraj charakteristické. Vyskytují se hlavně ve východní části kraje, převážně v Beskydech a Podbeskydí, ale jsou zastoupeny i na Jesenicku a ojediněle na Opavsku.

Albrechtice	kostel sv. Petra a Pavla
Bílá	kostel sv. Bedřicha
Brumovice	zvonička Brumovice
Bystřice	kostel Sv. Kříže
Čaková	zvonička Čaková
Čeladná	kaplička Čeladná
Hněvošice	kostel sv. Petra a Pavla
Hodslavice	kostel sv. Ondřeje
Hošťálkovy	zvonička
Hrčava	kostel sv. Cyrila a Metoděje
Karlova Studánka	kaple sv. Huberta
Kunčice pod Ondřejníkem	kostel sv. Prokopa a sv. Barbory
Nýdek	kostel sv. Mikuláše
Ostrava	kostel sv. Kateřiny Ostrava – Hrabová (replika)
Petrovice u Karviné	kostel Nanebevstoupení Páně Dolní Marklovice
Rýmařov	zvonička Jamartice
Řepiště	kostel sv. Michala
Sedliště	kostel Všech svatých
Staré Hamry	kostel Nejsvětější Trojice (Grůň)
Světlá Hora	kaple Nejsvětější Trojice Suchá Rudná
Štramberk	kostel sv. Kateřiny (m. č..Tamovice)
Třinec	kostel Božího Těla Guty
Vrbno pod Pradědem	kaple sv. Hedviky
Vršovice	kaple Panny Marie Sedmibolestné
Vyšní Lhoty	kaplička Vyšní Lhoty – Prašivá

NEJVÝZNAMĚJŠÍ SAKRÁLNÍ PAMÁTKY (MIMO DŘEVĚNÉ KOSTELY)

Sakrální památky uvedené v přehledu představují pouze ty nejvýznamnější, a to jak z hlediska jedinečnosti památky, tak z hlediska jejího umístění v krajině.

Andělská Hora	Anenský vrch - poutní kostel sv. Anny
Bruntál	Uhlířský vrch u Bruntálu - poutní kostel Panny Marie Pomocné
Frýdek-Místek	Poutní chrám Panny Marie ve Frýdku (Slezské Lurdy)
Fulnek	Kostel Nejsvětější Trojice
Karviná	Šikmý kostel sv. Petra z Alkantary
Krnov	Poutní kostel Sv. Kříže a Sedmibolestné Panny Marie na Cvilíně

Opava	Kaple sv. Kříže
Opava	Kostel sv. Hedviky
Opava	Konkatedrála Nanebevzetí Panny Marie
Ostrava - Mor. Ostrava	Katedrála Božského spasitele
Ostrava – Mar. Hory	Kostel Panny Marie Královny
Ostrava - Přívoz	Kostel Neposkvrněného početí Panny Marie
Spálov	Skála Panny Marie – poutní místo
Trojanovice	Radhošť - kaple sv. Cyrila a Metoděje
Tvrdkov	Ruda u Rýmařova - Křížový vrch - křížová cesta

NEJVÝZNAMĚJŠÍ TECHNICKÉ PAMÁTKY

Technické památky, zejména ty související s rozvojem hutní výroby a těžby uhlí, jsou pro kraj charakteristické. Světově unikátní je zejména komplex Dolní oblasti Vítkovic, tvořený dolem Hlubina, koksovnu a vysokopecním provozem Vítkovických železáren.

Ostrava - Vítkovice	Dolní oblasti Vítkovic
Ostrava - Michálkovice	Důl Michal (hornický skanzen)
Ostrava - Petřkovice	Hornické muzeum Landek
Vrbno pod Pradědem	Josefský hamr
Heřmanovice	Lorenzova (Vavřincova) huť
Třemešná - Osoblaha	úzkokolejná trať
Frenštát pod Radhoštěm	Mlýn Šmajstrla
Kozlovice	Šmírákův mlýn
Vendryně	vápenné pece
Karlovice	Kosárna
Hlučín - Darkovičky	areál opevnění
Třemešná - Osoblaha	úzkokolejka
Hradec nad Moravicí	Žimrovice - Weissshunův kanál (vodní kanál)

VĚTRNÉ MLÝNY

Větrné mlýny jsou specifickým druhem technické památky, který má v kraji poměrně hojně zastoupení.

Brušperk	Brušperk
Hukvaldy	Hukvaldy – Dolní Sklenov
Horní Životice	Horní Životice
Lichnov	Lichnov
Hodslavice	Hodslavice
Libhošť	Libhošť
Spálov	Spálov
Bílovec	Bílovec – Stará Ves, Bravinné

Studénka	Studénka
Zbyslavice	Zbyslavice
Hlavnice	Hlavnice
Litultovice	Litultovice – Choltice

MÍSTA S VÝZNAMNÝMI PAMÁTKAMI LIDOVÉ ARCHITEKTURY

Kromě výše uvedených vesnických památkových rezervací a zón se na mnoha místech kraje zachovaly památky lidové architektury, zejména obytná stavení a související hospodářské budovy. Nejvýznamněji jsou zastoupeny v následujících obcích: Dobrá , Hrčava , Bukovec, Dolní Lomná, Holčovice, Kravaře a Kobeřice.

ROZHLEDNY

Členitý reliéf území a tradice pěší turistiky je příčinou vzniku mnoha rozhleden, četných zvláště v západní části kraje. Kromě toho je v horských a podhorských oblastech řada vyhlídkových míst, často spojených s poutními sakrálními stavbami.

Rozhledny

Bohumín	bývalá vodárenská věž Bohumín
Čeladná	Rozhledna Beskydského rehabilitačního centra
Dolní Lomná	Rozhledna Tetřev
Dolní Moravice	Rozhledna v Nové Vsi
Frenštát pod Radhoštěm	Rozhledna Velký Javorník
Frydek-Místek	Kabátice
Holčovice	Rozhledna Na Skalce
Hošťálkovice	Rozhledna Hošťálkovice
Hradec nad Moravicí	Bezručova vyhlídka
Hradec nad Moravicí	Rozhledna Šance
Hradec nad Moravicí	Vyhlídka Bílá věž
Karviná	Vyhlídková věž Karviná
Kopřivnice	Bezručova vyhlídka
Kozmice	Ptačí pozorovatelna u Kozmic
Krnov	Rozhledna Cvilín
Krnov	Rozhledna Ježník
Ludvíkov	Vyhlídková věž na Zámecké hoře
Malá Morávka	Praděd – vysílač
Město Albrechtice	Rozhledna Hraniční vrch
Milíkov	Rozhledna Kozubová
Nýdek	Velká Čantoryje
Odry	Rozhledna Olšová

Ostrava	Rozhledna na Landeku
Ostrava	Rozhledna Hošťálkovice
Ostrava	Bolt Tower
Ostrava	Vyhlídková věž Nové radnice
Soběšovice	Rozhledna Soběšovice
Staříč	Rozhledna Okrouhlá
Štramberk	Rozhledna Bílá Hora
Štramberk	Věž Štramberská Trúba
Úvalno	Rozhledna Hanse Kudlicha
Vyšní Lhoty	Rozhledna na Prašivé

RODIŠTĚ A PŮSOBIŠTĚ VÝZNAMNÝCH OSOBNOSTÍ

Některá místa kraje jsou spojena s rodištěm resp. působištěm významné osobnosti. Mnohá z nich nejsou obecně známa a mají potenciál stát se turistickou atraktivitou místa.

Hukvaldy	rodiště	Leoš Janáček	hudební skladatel
Hodslavice	rodiště	František Palacký	historik, spisovatel
Kopřivnice	rodiště	Zdeněk Burian	malíř, ilustrátor
Příbor	rodiště	Sigmund Freud	psychoanalytik
Fulnek	působiště	Jan Ámos Komenský	učitel národů
Vražné - Hynčice	rodiště	Gregor Johann Mendel	biolog
Háj ve Slezsku	rodiště	Vladislav Vančura	spisovatel
Hrabyně	rodiště	Prof. JUDr. Karel Engliš	významný český ekonom a politik
Ostrava	rodiště	Zdeněk Jirotka	spisovatel
Ostrava	rodiště	Vilém Závada	básník a překladatel
Ostrava	rodiště	Ilja Hurník	hudební skladatel
Úvalno	rodiště	Hans Kudlich	politik a lékař
Krnov	rodiště	Leopold Bauer	architekt
Opava	rodiště	Johann Palisa	astronom, objevitel 123 asteroidů
Opava	rodiště	Joy Adamsonová	bioložka, autorka příběhů o Ivici Else
Opava	rodiště	Petr Bezruč	básník
Opava	rodiště	Joseph Maria Olbrich	architekt

HISTORICKÉ KRAJINNÉ STRUKTURY

Zejména v západní hornaté části území se díky zemědělsky hůře obdělávatelné krajině dochovaly znaky historické krajinné struktury, hranice tzv. záhumenicových plužin. Záhumenicové plužiny jsou podlouhlé pozemky náležející k jednotlivým stavením řadových (lesních lánových) vsí, které se táhnou za humny statků až na hranice vesnického katastru. Toto uspořádání ukazuje na plánovité vymezení jednotlivých údělů, které vznikaly postupně jeden

vedle druhého tak, jak pokračovala kolonizace. Pásky plužin jsou patrné dodnes díky jejich vzájemnému oddělení pruhy listnatých dřevin. Nejzachovalejší kulturní krajinu s lánovými plužinami najdeme na Holčovicku, Západním Bruntálsku, Rýmařovsku, Janovsku, Hornoměstsku, Budišovsku, Sovinecku a v okolí Slezské Harty.

OSTATNÍ TURISTICKÉ ATRAKTIVITY

Ostatní turistické atraktivity, jako např. místa výhledů, bikeparky, akvaparky, lanové parky, golfové areály aj. nejsou pro svůj rozsah uvedeny.

1.8. DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURA

- Sledované jevy A88 – A98, A102, A104 dle vyhl. č. 500/2006 Sb.:
- Kartogramy a grafická schémata (A3): č. 53.1. – 55.3.
- Výkres limitů: vzhledem k měřítku výkresu nejsou ochranná pásma zobrazována

Širší přepravní vztahy a souvislosti

Moravskoslezský kraj a jeho jádrová oblast představují silně urbanizovaný prostor s významnými mezinárodními i vnitrostátními přepravními vztahy tranzitního i zdrojového a cílového charakteru.

Významným potenciálem pro rozvoj a socioekonomickou stabilitu kraje zařazení nadřazené dopravní infrastruktury do evropských přepravních sítí a struktur. Větev VIb. severojižního transevropského multimodálního koridoru (dále TEMMK) transevropské dopravní sítě (Trans European Network Transport; dále TEN-T), propojuje přes území ČR a prostor Moravské brány MS kraje významné sídelní a ekonomické struktury střední a východní Evropy v relaci Katowice - Ostrava – Wien s návaznostmi na II., III. a IV. TEMMK.

Multimodalita koridoru je na území Moravskoslezského kraje zajištěna dálnicí D1, modernizovanými koridorovými tratěmi č. 270 a 320 (II. a III. tranzitní železniční koridor ČR, dále TŽK), veřejným mezinárodním letištem Leoše Janáčka Ostrava s připravovaným veřejným logistickým centrem a pro nemotorovou dopravu dálkovou cyklistickou stezkou Odra – Morava – Dunaj, tzv. Jantarovou stezkou (ve výstavbě). Výhledově je v rezortních a krajských strategiích rozvoje sledováno další posílení tohoto transevropského koridoru novou vysokorychlostní tratí (VRT). Jako územní rezerva je dlouhodobě hájeno průplavní spojení Dunaj–Odra–Labe. Pro tyto výhledové záměry je v dosud platné ÚPD respektována územní ochrana.

Součástí sítě TEN-T je ve směru východ - jihozápad postupně realizovaná rychlostní silnice R48, navazující v prostoru Běloutína na dálnici D1 a pokračující ve směru na Frýdek-Místek a Český Těšín s rozvětvením na Polsko (prostor Bielsko-Biala) a prostřednictvím

silnice I/11 na Slovensko (prostor Žiliny a Pováží; návaznost na hlavní tah VI. TEMMK). Největším problémem na trase je dosud nerealizovaný úsek obchvatu Frýdku-Místku.

Největší koncentrace přepravních vztahů a z toho vyplývajících nároků na kapacitu a kvalitu dopravní infrastruktury je soustředěna do ostravsko-karvinské oblasti s přeshraničním přesahem do vojvodství Opolského a hornoslezské průmyslové oblasti Slezského vojvodství. Střední a západní část MS kraje je svými přepravními vztahy výrazně umírněnější. Patrná je zde každodenní doprava mezi významnějšími sídelními centry západní části kraje, tj. (Ostrava) - Opava – Krnov – Bruntál – Rýmařov (Rýmařov s převažujícími vazbami k Olomouckému kraji). Nezanedbatelný podíl v přepravních vztazích zde tvoří i doprava rekreační, vázaná na prostory Jeseníků.

Ze statistických údajů o přepravních objemech osob i nákladu jednoznačně vyplývá převažující vnitrostátní vztah mezi Moravskoslezským krajem a sousedním Olomouckým krajem. V dělbě přepravní práce mezi železniční a silniční dopravou je ve vnitrostátní dopravě takřka dvojnásobný objem nákladu přepraveného po silnici.

Silniční doprava

V souladu se zákonem č. 183/2006 Sb. a vyhláškou č. 500/2006 je v ÚAP kraje sledována dopravní infrastruktura republikového a nadmístního významu. V silniční infrastruktuře Moravskoslezského kraje jsou do této úrovně zařazeny dálnice, rychlostní silnice (silnice I. třídy), ostatní silnice I. třídy a silnice II. třídy. Přehled sledované sítě je uveden v následující tabulce.

Souhrnný přehled stávající dálniční, rychlostní a ostatní silniční sítě nadmístního významu	
Označení	Vedení tahu
Dálnice	
D1	Vražné – Ostrava – Bohumín
Rychlostní silnice	
R48	Frýdek-Místek – Dobrá – Horní Tošanovice – Český Těšín
R56	Ostrava, Hrabová – Frýdek-Místek
Ostatní silnice I. třídy	
11	(Hradec Králové – Šumperk) – Žďárský potok – Rýmařov – Bruntál – Opava – Ostrava – Havířov – Český Těšín – Třinec, Nebory – Jablunkov – hranice ČR/Slovensko
35	(Hrádek nad Nisou – Hranice na Moravě) – Bílá – hranice ČR/Slovensko
45	(Horní Loděnice) – Bruntál – Krnov – hranice ČR/Polsko
46	(Vyškov – Olomouc – Moravský Beroun) Dvorce – Opava – Sudice – hranice ČR/Polsko
47	(Vyškov – Hulín – Lipník nad Bečvou) – Vražné (Hynčice) – Odry – Fulnek – Ostrava
48	(Bělotín) – Frýdek-Místek; Český Těšín – hranice ČR/Polsko
48H	Horní Tošanovice – Český Těšín (I/11)
56	Opava – Hlučín – Ostrava – Ostrava, Hrabová; Frýdek – Místek – Frýdlant n. Ostravicí – Bílá
57	hranice ČR/Polsko – Bartultovice – Město Albrechtice – Krnov – Opava – Fulnek – Nový Jičín – (Valašské Meziříčí – Valašská Polanka – Horní Lideč – hranice ČR/Slovensko

Souhrnný přehled stávající dálniční, rychlostní a ostatní silniční sítě nadmístního významu	
Označení	Vedení tahu
58	(Rožnov pod Radhoštěm) – Frenštát pod Radhoštěm) – Příbor – Ostrava – Bohumín – hranice ČR/Polsko
59	Ostrava – Orlová – Karviná
67	Bohumín – Karviná – Chotěbuz – Český Těšín
68	Horní Tošanovice – Třinec, Nebory
Silnice II. třídy	
370	(Dolní Libina) Mirošínek – Rýmařov – Valšov
440	Albrechtice u Rýmařova – Dětrichov nad Bystřicí – (Horní Libavá)
441	(Velký Újezd R35 – Potštát) – Odry
442	Horní Benešov – Kružberk – Svatoňovice – Vítkov – Jakubčovice nad Odrou
443	Podlesí – Budišov nad Budišovkou – Melč – Opava
445	(Šternberk – Huzová) – Rýmařov – Karlova Studánka – Vrbno pod Pradědem – Heřmanovice – (Zlaté Hory)
449	Rýmařov – Jiříkov – (Dlouhá Loučka – Uničov – Litovel – Prostějov)
450	Bruntál – Karlova Studánka – (Bělá pod Pradědem)
451	Vrbno pod Pradědem – Karlovice – Nové Heřminovy
452	Holčovice – Karlovice – Bruntál – Leskovec nad Moravicí - Bílčice
453	(Jeseník – Rejvíz) – Heřmanovice – Město Albrechtice
457	(Javorník – Mikulovice – Zlaté Hory) – Jindřichov – Osoblaha – hranice ČR/Polsko
459	Krnov – Horní Benešov – Leskovec nad Moravicí
460	Úvalno – Velké Heraltice – Jakartovice
461	Opava/Komárov – Otice – Slavkov
462	Vítkov – Lesní Albrechtice
463	Skřipov – Bílovec
464	Opava – Bílovec - Studénka - Příbor
465	Hrabyně – Kyjovice – Výškovice
466	Rohov – Chuchelná – Píšť – hranice ČR/Polsko
467	Nové Sedlice – Kravaře – Kobeřice (souběh s I/46) – Sudice (souběh s I/46) – Třebom – hranice ČR/Polsko
468	Český Těšín – Třinec
469	Ostrava, Poruba – Hlučín – Darkovice – hranice ČR/Polsko
470	Ostrava, Hrušov – Rychvald – Orlová
471	Bohumín – Rychvald - Radvanice
472	Karviná – hranice ČR/Polsko
473	Frydek-Místek – Šenov – Petřvald
474	Hnojník – Třanovice – Těrlicko – Horní Suchá – Doubrava – Dětmárovice
475	Havířov – Horní Suchá – Lázně Darkov
476	Třinec – Horní Líštná – hranice ČR/Polsko
477	Ostrava, Hrušov – Frydek-Místek – Staré Město – Kunčice u Bašky

Souhrnný přehled stávající dálniční, rychlostní a ostatní silniční sítě nadmístního významu	
Označení	Vedení tahu
478	Klimkovice – Stará Bělá – Vratimov – Šenov
479	Ostrava, Poruba – Ostrava – Radvanice – Šenov
480	Lubina – Kopřivnice – Ženkla – Veřovice
482	Kopřivnice – Rybí
483	Hodslavice – Veřovice – Frenštát pod Radhoštěm – Kunčice pod Ondřejníkem – Nová Ves
484	Staré Hamry – hranice ČR/Slovensko
486	Krmelín – Brušperk – Hukvaldy – Vlčovice
648	Frýdek-Místek – Horní Tošanovice

Rychlostní silnice R48, silnice I. třídy č. 11, 35, 48 jsou součástí nadřazené mezinárodní sítě E:

- E75: (Gdaňsk - Katowice) – Český Těšín – Třinec – Mosty u Jablunkova – (Žilina – Budapešť – Bělehrad), na území MS kraje vedena po I/11
- E462: Brno – Vyškov – Olomouc – Frýdek Místek – Český Těšín (– Krakow), na území MS kraje vedena po I/48 a R48
- E442: Karlovy Vary – Liberec – Hradec Králové – Olomouc – Valašské Meziříčí – (Žilina), na území MS kraje veden po I/35.

ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU A PŘEDPOKLADY ROZVOJE

Územní diference silniční sítě

Území MS kraje je z hlediska „plošného pokrytí“, hustoty sítě a přepravního významu veřejné dopravní infrastruktury značně nevyrovnané. To souvisí s polohou hlavních dálkových tahů, s rozložením sídelní struktury i ekonomických aktivit. Hlavní koncentrace jsou soustředěny do východní části kraje, především do jeho jádrové oblasti při hlavním dálkovém koridoru vedeným Moravskou bránou. Výrazně slabší je pak jižní okrajová oblast při hranici se Zlínským krajem. Západní část kraje, zvláště pak okrajové části území při hranici s Polskem a na jihu na styku s Olomouckým krajem, vykazuje již značnou míru oslabení. Zvláštní specifika s nižší úrovní veřejné dopravní infrastruktury pak mají horská území Jeseníků a Beskyd.

Nejhustější dálniční a silniční síť (délka sítě na jednotku rozlohy) vykazuje jádrové území kraje a urbanizovaný prostor okresů Ostrava (cca 8,1 km/tis.ha) a Karviná (cca 4,6 km/tis.ha). Ostatní okresy jsou rozsahem sítě výrazně slabší a srovnatelné. Významné rozdíly mezi okresy jsou v technickém stavu sítě, jejím prostorovém vedení, kapacitě i kolizím ve vztahu k zastavěným územím sídel. Realizace sledovaných záměrů by měla tyto nevyrovnanosti postupně odstranit a v cílovém stavu zajistit vyváženou kvalitu sítě, odpovídající přepravním nárokům a potřebám, bezpečnosti provozu i úrovni životního prostředí v sídlech i ve volné krajině.

Dálnice a rychlostní silnice

Dálnice D1

Dálnice je součástí dlouhodobé koncepce a postupně realizované sítě dálnic a rychlostních silnic ČR s návaznostmi na evropskou dálniční síť. Je součástí větve VIb. TEMMK, ve směru na Polsko navazuje na připravovanou dálnici A1 Katowice – Lodž – Gdaňsk.

Rychlostní silnice R48

Také tato rychlostní silnice je součástí dlouhodobé koncepce a postupně realizované sítě dálnic a rychlostních silnic ČR s návaznostmi na nadřazenou silniční síť Polska. Je součástí mezinárodního tahu E462 Brno – Běltoín – Frýdek-Místek – Krakow. V republikových a nadmístních relacích, v návaznosti na dálnici D47-D1 tvoří páteřní osu silně urbanizované jihovýchodní části MS kraje s navazujícími nadřazenými tahy směřujícími do jádrové části kraje (R56), do východní části Zlínského kraje (I/56, výhledově R35), v přeshraničních souvislostech ve směru na Žilinu (I/11).

V současné době je v kategorii čtyřpruhové směrově rozdělené rychlostní silnice v provozu úsek Frýdek-Místek – Český Těšín a Rybí – Frýdek-Místek. Citelně chybí dosud nezahájený úsek Frýdek-Místek, jižní obchvat.

Rychlostní silnice R56

Silnice je součástí sítě dálnic a rychlostních silnic ČR. Zajišťuje propojení Ostravy s rychlostní silnicí R48.

Silnice I. třídy

Silnice I/11

Z hlediska širších vazeb představuje hlavní silniční koridor pro spojení východ - západ s návaznostmi na Olomoucký kraj, v opačném směru na Slovensko (dálnice D1 a D3). V úseku od hranice Olomouckého kraje po Rýmařov je stávající dvoupruhová trasa stabilizována. V úseku Rýmařov - Opava je sledována přestavba směrového vedení dílčích úseků trasy včetně nejvýznamnějších obchvatů Bruntálu, Velkých a Malých Heraltic a celková homogenizace v kategorii směrově nedělené dvoupruhové silnice. V úseku Opava – Ostrava je částečně dokončena čtyřpruhová směrově dělená silnice, která zajišťuje hlavní přepravní vztahy k jádrovému území kraje a k dálnici D1.

Realizován je jižní obchvat Opavy (úsek I/11 – I/57), problémový zůstává kolizní průchod silnice obytným územím Opavy – Komárova. Tento úsek je zpracován variantně jako jižní a severní obchvat a průchod územím sídla.

V průchodu Ostravou silnice přebírá funkci městské rychlostní silnice s návazností na prostor Havířova a dále jako dvoupruhová silnice na prostor Českého Těšína. Stávající úsek Český Těšín – Bystřice bude ve funkci dálkového tahu nahrazen koridorem čtyřpruhové směrově dělené silnice I. třídy navazující na R48 v trase Horní Tošanovice – Třinec, Nebory, v severním směru na připravovaný tah čtyřpruhové směrově dělené silnice I. třídy Ostrava, Hrušov – Havířov – Třanovice. Od Bystřice je koridor silnice I/11 Bystřice – Jablunkov – stát-

ní hranice ve svém průběhu realizovaný jako dvoupruh, výhledově s možností rozšíření na souvislý směrově dělený čtyřpruh.

Silnice I/35

Silnice je součástí mezinárodního tahu E442. Stávající trasa prochází pouze v krátkém úseku jihovýchodním okrajem MS kraje s přímou vazbou na silniční síť Slovenska ve směru na Žilinu. V koncepci přestavby a v koordinaci s navrhovanou rychlostní silnicí R48 je sledována přeložka silnice I/35 s peáží v úseku Hranice – Polom a dále v nové trase směrově děleného čtyřpruhu Dub - (Lešná - Valašské Meziříčí).

Silnice I/45

Silnice je jedním z hlavních nadřazených koridorů západní části kraje. V návaznosti na silnici I/46 spojuje Olomoucký kraj a město Olomouc s prostorem Bruntálu a Krnova s vazbou na Polsko. Kromě každodenních přepravních vztahů k Olomouci a Brnu a každodenní obsluhy území silnice zajišťuje hlavní přístup do rekreační oblasti východní části Jeseníků.

Přepravní význam silnice bude posílen navrhovanou přestavbou v úseku Dětřichov nad Bystřicí - Bruntál včetně východního obchvatu Bruntálu a přímou návazností na silnici I/57 ve směru na Bartultovice – Trzebinu a Prudník zajištěnou sledovaným západním obchvatem Krnova. Navrhované záměry jsou stabilizované v rámci ZÚR MSK.

V úseku Nové Heřmínovy - Loučky je navrhována přeložka silnice I/45, navazující na již upravený úsek Zátor – Krnov a obchvat Oborné v homogenizovaných parametrech dvoupruhové směrově nedělené silnice I. třídy. Návrh přeložky je zásadním způsobem ovlivněn důsledky sledované vodní nádrže Nové Heřmínovy. V souvislosti s vývojem situace kolem vodní nádrže a v koordinaci s přípravou varianty „menší nádrže“ byly aktualizovány původně zpracované studie přeložky silnice I/45 v dotčeném úseku Nové Heřmínovy – Zátor.

Silnice I/46

Silnice je vedena ve směru od Vyškova a Olomouce s orientací jihozápad – severovýchod do Opavy a dále ve směru na Kobeřice přes státní hranici do prostoru Racibórže. Silnice zajišťuje hlavní přepravní vztahy Opavska a návazně Bruntálska k Olomouckému kraji. Stávající trasa má řadu nevyhovujících a kolizních úseků, jejichž přestavba je ve svých záměrech stabilizovaná ve schválené ZÚR MSK. Zásadními záměry jsou přeložka silnice ve dvoupruhovém uspořádání v úseku Dvorce – Dolní Životice a přestavba dílčích úseků severně od Opavy s obchvaty Sudic, Hněvošic, Služovic a Pustých Jakartic. Cílem je zajištění kontinuálního tahu vedeného přes část polského území jako podpora pro oboustranný rozvoj příhraniční oblasti - součásti Schengenského prostoru v rámci EU. Pro průchod silnice prostorem Opavy bude využit plánovaný jihovýchodní obchvat města.

Silnice I/47

Přepravní význam silnice je v souvislosti s realizovanou dálnicí D1 omezen na funkci doprovodné a obslužné silnice s předpokladem přeřazení do sítě silnic II. třídy.

Silnice I/56

Silnice je páteří osou severního urbanizovaného pásu Opava – Ostrava s návazností na dálnici D1 a rychlostní silnici R56 Ostrava, Hrabová – Frýdek-Místek. Jižně od Frýdku-Místku silnice umožňuje zpřístupnění a obsluhu rozvojových prostorů Frýdlantska (čtyřpruh) a dále rekreační oblasti Beskyd (dvoupruh). V širších souvislostech napojuje jádrové území kraje na „rožnovský koridor“ - silnici I/35 s návazností na Zlínský kraj (Valašské Meziříčí), v opačném směru na Slovensko (Žilina).

Silnice I/57

Silnice I/57 hranice ČR/Polsko - Bartultovice - Krnov - Opava - Nový Jičín (- Vsetín - Valašské Meziříčí - hranice ČR/SR) s návazností na dálnici D1, rychlostní silnici R48 a na území Zlínského kraje pak na R49, má s ohledem na svůj průběh nadřazený přepravní význam, avšak s proměnlivými charakteristikami. Přenáší přepravní vztahy mezi Osoblažskem, Krnovskem, Opavskem, částečně Novojičínskem. V širších souvislostech zajišťuje vazby jižní části kraje k oblasti Valašského Meziříčí, Vsetínska a dále Slovenska. Nejzatíženějším úsekem na území Moravskoslezského kraje je úsek Opava – Hradec nad Moravicí, kde se projevuje výrazná spádovost a atraktivita blízkosti významného sídelního centra Opavy. Navažující úsek Hradec nad Moravicí až po křižovatku se silnicí II/463 ve směru na Bílovec a Studénku vykazuje nižší přepravní význam s poklesem intenzity dopravy. Další skokový pokles je patrný v úseku od křižovatky se silnicí II/463 ve směru na Březovou a Fulnek. V návaznosti na silnici I/56 je silnice I/57 součástí příhraničního koridoru Ostrava – Opava – Krnov – Bartultovice – Prudnik (Polsko) s okrajovou návazností na prostor Osoblažského výběžku. Tento dopravní koridor je potenciálem pro rozvoj dosud oslabené česko-polského příhraničí.

Předpokladem pro zkvalitnění dopravního koridoru a vyšší přepravní využití je přestavba kolizních a směrově nevyhovujících úseků včetně obchvatů sídel Města Albrechtice, Skrochovice. Problémem je stávající průtah obytnou částí Hradce nad Moravicí, na kterém jsou navrženy stavební úpravy s uplatněním prvků dopravního zklidnění silnice I. třídy na průtazích obcí.

Silnice I/58

Silnice zajišťuje přepravní vztahy ve směru od Rožnova pod Radhoštěm (Zlínský kraj) v relaci Frenštát pod Radhoštěm – Příbor – Mošnov – Ostrava – Bohumín – státní hranice. Zásadní přepravní význam má v návaznosti na silnici I/48 (R48) čtyřpruhový směrově nedělený úsek Příbor – Ostrava se souběžnou funkcí oboustranného přivaděče k mezinárodnímu letišti Leoše Janáčka Ostrava, navrhované rozvojové zóně a veřejnému logistickému centru. Vzrůstající přepravní význam v koordinaci s připravovanou R48 vyžaduje přestavbu silnice na bezpečnou a kapacitní směrově dělenou čtyřpruhovou silnici s obchvaty Mošnova a Krmelína s návazností na kapacitní komunikační síť Ostravy.

Silnice I/59

Silnice propojuje silně urbanizované území v koridoru Ostrava (I/11) – Karviná (I/67), Stávající úsek Ostrava – Orlová je v uspořádání směrově dělené čtyřpruhové silnice navazu-

jící úsek po Karvinou je v rámci dlouhodobě sledované koncepce přestavby navržen k rozšíření na směrově dělený čtyřpruh.

Silnice I/67

Silnice I/67 v návaznosti na dokončovanou dálnici D1 (MÚK Bohumín) přebírá funkci silničního přivaděče z prostoru Karvinska s posílenou funkcí nadřazené obvodové obsluhy příhraničního území Bohumín – Dětmárovice – Karviná. Vedení stávající silnice obytným územím dotčených sídel i její technické parametry jsou pro tuto přepravní funkci nevyhovující a vyžadují přestavbu. Výhledově by měla být silnice I/67 Bohumín - Karviná součástí nadřazené propojovací obvodové komunikace v relaci Bohumín (D1) – Karviná – Český Těšín (R48) s přímou návazností na páteřní koridor silnice I/11 ve směru na Slovensko (Žilina). Ta by svoji kvalitou a přímým zapojením do nadřazené dopravní sítě kraje, ČR, sousedního Polska a Slovenska vytvořila předpoklady pro možnou restrukturalizaci a nový ekonomický rozvoj Karvinska, které je v PÚR ČR vymezeno jako specifická oblast republikového významu (SOB 4 Karvinsko). Realizovaný je prozatím jihovýchodní obchvat Bohumína.

Byla provedena analýza současného stavu, kritických míst v trase a zhodnocena časová naléhavost přestavby silnice. Potvrdilo se, že stávající trasa vykazuje pouze lokální závady, které jsou ve vztahu ke stávajícímu dopravnímu zatížení a přepravním nárokům sice nepříznivé (především průtah Karvinou, lokální závada na průjezdu Loukami, nevyhovující napojení Chotěbuze), avšak nevyvolávají potřebu okamžité zásadní přestavby.

Silnice I/68

Stávající silnice propojuje rychlostní silnici R48 a silnici I/11 (v návrhu čtyřpruhová směrově dělená) v úseku Horní Tošanovice – Třinec Nebory.

Silnice II. třídy

Silnice II/370, II/440, II/449

Dvoupruhové silnice umožňují radiální vazby rozptýleného osídlení ve směru k Bruntálu. Prostorové vedení silnic je stabilizované.

Silnice II/441

Dvoupruhová silnice propojuje prostor Odry přes oblast Oderských vrchů a vojenského prostoru Libavá s rychlostní silnicí R35. V souvislosti se zprovozněním dálnice D1 dochází k postupnému poklesu přepravního významu. Silnice je výhledově stabilizovaná bez nároků na zásadnější přestavbu.

Silnice II/442

Dvoupruhová silnice je vedená v poloze „tangenty“ jihozápadní částí okresu Opava ve spojení Horní Benešov - Vítkov - Jakubčovice. Silnice je výhledově stabilizovaná bez nároků na zásadnější přestavbu.

Silnice II/443

Dvoupruhová radiálně vedená silnice zajišťuje spojení v ose Opava - Melč - Budišov nad Budišovkou s ukončením na okraji vojenského újezdu Libavá. Přepravní význam silnice zůstane výhledově spíše obslužný.

Silnice II/445, II/450, II/451, II/452

Dvoupruhové silnice ve směru od Rýmařova, Bruntálu a Nových Heřmínov (I/45) zpřístupňují a obsluhující rekreační oblasti Jeseníků.

Silnice II/457

Dvoupruhová silnice v návaznostech na silnice I/44 (Olomoucký kraj) a I/57 napojuje okrajovou oblast Osoblažska. V přeshraničních souvislostech zajišťuje vazby ve směru na Glogowek (Polsko).

Silnice II/459, II/460

Dvoupruhové silnice, v prostoru mezi Bruntálem a Opavou propojují silnice I/57, I/11 a I/46. Přepravní význam obou silnic zůstane i výhledově spíše omezený.

Silnice II/461

Dvoupruhová dopravně významná silnice je základem pro jižní obchvat Opavy (dvoupruhová směrově nedělená silnice II. třídy). Zatímco východní část jižního obchvatu je stabilizovaná, západní část byla na požadavek města Opavy přehodnocena v rámci Vyhledávací dopravní studie - UDI Morava, s.r.o. Záměr dostavby západní části jižního obchvatu Opavy, v návaznosti na stabilizované koridory navrhovaného severního obchvatu a jihovýchodní části jižního obchvatu, představuje součást celkové přestavby nadřazeného komunikačního systému města Opavy.

Navrhovaný západní segment obchvatu města je v souladu s požadavky města Opavy a aktuálními koncepčními záměry ŘSD ČR sledován v parametrech dvoupruhové, směrově nedělené silnice I. třídy.

Silnice II/462, II/463, II/465

Dvoupruhové silnice střední části kraje mají obslužný přepravní význam, výhledově bez nároků na zásadnější přestavbu.

Silnice II/464

Dvoupruhová silnice obsluhuje území ve spojení Opava – Studénka – Příbor. Nadmístní přepravní význam silnice je patrný v relaci Bílovec - Příbor s návaznostmi na dálnici D1 a silnici I/58 jižně od mezinárodního letiště Leoše Janáčka Ostrava. Silnice zde kromě základní obsluhy přejímá funkci silničního přivaděče k dálnici D1 - MÚK Butovice. Silnice je v současné době již po přestavbě a stabilizovaná.

Silnice II/466

Dvoupruhová silnice Rohov – Chuchelná – Píšť – hranice ČR/Polsko zajišťuje komunikační obsluhu příhraničního území.

Silnice II/467

Dvoupruhová obslužná komunikace je propojovací silnicí mezi I/11 - I/56 s pokračováním severně do prostoru Kobeřic a Třebomí s návazností na silniční síť sousedního Polska. V rámci návrhu zkapacitnění silnice I/56 a navrhované přeložky silnice I/11 Nové Sedlice – Suché Lazce budou s oběma silnicemi I. třídy řešeny mimoúrovňové křižovatky (Kravaře a Nové Sedlice).

Silnice II/468

Prostorově stabilizovaná silnice zajišťuje zpřístupnění a obsluhu území ve spojení Český Těšín – Třinec. Silnice je výhledově stabilizovaná bez nároků na zásadnější přestavbu.

Silnice II/469

Silnice je významnou příměstskou přepravní osou v relaci Ostrava, Poruba – Hlučín – Darkovice – hranice ČR/Polsko. Přepravní význam stoupá s blízkostí města Ostravy.

Silnice II/470, II/472, II/475

Silnice zajišťují přepravní funkci v jádrovém prostoru Ostrava – Bohumín – Karviná – Havířov. Ve stávajícím uspořádání a prostorovém vedení jsou i výhledově stabilizované.

Silnice II/471

Silnice II. třídy zajišťuje každodenní mikroregionální přepravní vztahy Bohumín - Rychnov s návazností na silnici II/470. Koridor přeložky silnice II/471 je v ZÚR MSK sledován jako územní rezerva s předpokladem dalšího prověřování všech souvislostí, případně zpřesnění koridoru podrobnější dokumentací.

Silnice II/473

Dvoupruhová silnice s obslužnou funkcí ve spojení Frýdek-Místek – Šenov – Petřvald. Kolizní úsek v prostoru Kaňovic je navržen k přestavbě.

Silnice II/474

Dvoupruhová silnice zajišťuje obsluhu území a sídelní struktury v ose Hnojník – Třanovice – Těrlicko – Horní Suchá – Doubrava – Dětmárovice s návazností na křižující silnice I/68, R48. Přepravní význam silnice výhledově poklesne po realizaci připravované čtyřpruhové směrově dělené silnice I. třídy Ostrava, Hrušov – Havířov – Třanovice a čtyřpruhové směrově dělené silnice I/68 Horní Tošanovice – Třinec, Nebory. Silnice je ve stávajícím koridoru výhledově stabilizovaná.

Silnice II/476

Dvoupruhová silnice zajišťující přeshraniční propojení Třinec - Horní Líštná/Leszna Górna - Skovzów. Ve schváleném ÚPN VÚC Beskydy (ve znění změn č. 1 a č. 2) je stabilizován záměr na prodloužení této silnice jihozápadně od Třince s napojením na připravovanou křižovatku čtyřpruhové silnice I/68 Horní Tošanovice – Třinec-Nebory a navazující přeložky čtyřpruhové silnice I/11.

Silnice II/477

Silnice je významnou doprovodnou silnicí (dvoupruh) k R56 ve spojení Ostrava, Hrušov – Frýdek-Místek – Staré Město – Kunčice u Bašky.

Silnice II/478

Je jednou z významných silnic, umožňujících tangenciální spojení ve směru od Klimkovic a dálnice D1 přes jižní část Ostravy do Vratimova. Silnice je navržena k zásadní přestavbě jako součást jižní tangenty.

Silnice II/479

Je silně zatíženou silnicí II. třídy, která prochází ve směru západ–východ hustě obydlenými částmi Ostravy (Poruba, Mariánské Hory a Moravská Ostrava). Výstavbou komunikační sítě města Ostravy, především pak tzv. severního spoje dojde k výraznému odlehčení této silnice.

Silnice II/480

Silnice je obslužnou komunikací v relaci Lubina – Kopřivnice – Veřovice. Její trasa je stabilizovaná bez nároků na zásadnější přestavbu.

Silnice II/482

Silnice Kopřivnice – Rybí, v současné době s přímou návazností na silnici I/48, je důležitou přepravní osou pro spojení Kopřivnicka s nadřazeným sídelním centrem Novým Jičínem. Dosavadní přepravní funkce se výrazně změnila realizací a zprovozněním rychlostní silnice R48 v úseku Kopřivnice – Příbor včetně nových mimoúrovňových křižovatek. Původní záměr na umístění MÚK Rybí (napojení II/482) byl v průběhu projektové přípravy jednotlivých staveb rychlostní silnice z dopravně inženýrských důvodů vyřazen. Tím je vyloučeno přímé napojení silnice II/482 na rychlostní silnici a silnice II. třídy bude pouze propojovací obslužnou komunikací bez výraznější dopravní zátěže. Lze předpokládat, že převažující objem přepravních vztahů Kopřivnicka k Novému Jičínu a naopak bude probíhat v nadřazené síti silnic I/58 a návazně R48.

Silnice II/483

Silnice je vedena po úpatí hřebene Beskyd ve spojení Frýdlant nad Ostravicí – Hodslavice. Její přepravní význam je především obslužný a rekreační s příčnými návaznostmi na lokální komunikační síť směřující do vnitřní části Beskyd. S ohledem na atraktivitu a dopravní zatížení silnice je v trase sledována významná přestavba s řadou přeložek (Veřovice - Frenštát p. R. přeložka, Frenštát p. R. – obchvat, Frenštát p. R – Kunčice p. O. přeložka, Kunčice p. O. přeložka).

Silnice II/484

Silnice ve spojení Staré Hamry – hranice ČR zajišťuje obsluhu území a přeshraniční návaznosti na silniční síť přilehlého území Slovenska. Silnice je stabilizovaná bez nároků na zásadnější přestavbu.

Silnice II/486

Silnice je v dílčím úseku Krmelín - Kopřivnice vedena po původní silnici I/56. Silnice má lokální obslužný význam bez nároků na významnější přestavbu.

Železniční doprava

Pátevní spojení MS kraje s nadřazenou celostátní i mezinárodní železniční sítí zajišťují dva železniční koridory:

- II. koridor: (Rakousko) - Břeclav - Přerov - Ostrava - Petrovice u Karviné - (Polsko),
 - ⇒ provozovaný modernizovanou tratí č. 270 Praha - Olomouc - Přerov - Ostrava – Bohumín
- III. koridor: (Německo) - Cheb - Plzeň - Praha - Olomouc - Ostrava - Petrovice u Karviné - Mosty u Jablunkova - (Polsko/Slovensko)
 - ⇒ provozovaný modernizovanou tratí č. 320 Bohumín - Dětmárovice - Mosty u Jablunkova - státní hranice se Slovenskem,
 - ⇒ s větví na Petrovice u Karviné na státní hranice s Polskem

Obě tratě jsou součástí mezinárodních železničních tahů AGC-E65 (Gdyně - Warszawa - Katowice - Petrovice u Karviné - Ostrava - Vídeň - Rjeka) a E40 (Le Havre - Nürnberg - Cheb - Praha - Ostrava - Košice - Lvov).

Kromě koridorových tratí je stávající železniční síť dále doplněna ostatními celostátními tratěmi a regionálními tratěmi s návaznostmi na sousední kraje. Regionální tratě mají z hlediska obsluhy území železniční dopravou v regionu nezastupitelnou funkci. Jejich význam je především v dojížděcí obyvatelstva do zaměstnání, v dílčích oblastech jsou zapojovány do systému rekreační dopravy. Na celostátní železniční síť jsou těmito tratěmi napojena významná sídla se silným průmyslovým potenciálem jako jsou Odry, Fulnek, Bílovec, Nový Jičín nebo koncové železniční stanice, které jsou východisky do rekreačních oblastí. Úplný přehled tratí na území MS kraje udává následující tabulka.

Souhrnný přehled stávající železniční sítě na území kraje

Označení tratě	Vedení tahu
Koridorové celostátní tratě	
270	(Praha – Česká Třebová – Přerov - Ostrava – Bohumín – hranice ČR
320	Bohumín – Dětmárovice – Mosty u Jablunkova - státní hranice se Slovenskem, Dětmárovice – Petrovice u Karviné
Ostatní celostátní tratě	
292	(Šumperk – Glucholazy) – Krnov
310	Opava, východ – Olomouc
321	Opava, východ – Ostrava – Havířov – Český Těšín
323	Ostrava – Frýdlant nad Ostravicí (– Valašské Meziříčí)
Regionální tratě	
278	Suchdol nad Odrou – Nový Jičín, město
279	Bílovec – Studénka

Označení tratě	Vedení tahu
298	Osoblaha – Třemešná ve Slezsku (úzkorozchodná)
311	Valšov – Rýmařov
312	Bruntál – Malá Morávka (mimo provoz)
313	Milotice nad Opavou – Vrbno pod Pradědem
314	Opava, východ – Svobodné Heřmanice (provoz omezen na víkendy)
315	Opava, východ – Hradec nad Moravicí
317	Opava, východ – Hlučín
318	Kravaře ve Slezsku - Chuchelná
322	Frýdek-Místek – Český Těšín
324	Frýdlant nad Ostravicí – Ostravice
325	Studénka – Veřovice

ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU A PŘEDPOKLADY ROZVOJE

Koridorové celostátní tratě

Trať č. 270

Dvojkolejná elektrizovaná trať Bohumín – Přerov, součást II. tranzitního železničního koridoru ČR. Podle dohody AGC¹³ je součástí dvou evropských mezinárodních železničních magistrál, tj. E65 Gdynia - Warszawa - Ostrava - Wien - Klagenfurt - Rijeka a E40 Le Havre - Paris - Nürnberg - Praha - Ostrava - Košice - Lvov. Prochází v dopravním koridoru společně s dálnicí D1/D47 jádrovým územím kraje. Modernizace II. tranzitního koridoru na rychlost do 160 km/hod. je dokončena.

Trať č. 320

Dvojkolejná elektrizovaná trať, v úseku Bohumín - Dětmárovice - Petrovice u Karviné - státní hranice je součástí II. tranzitního koridoru a mezinárodního tahu E65 (návaznost na trať č. 270), od Dětmárovic a Petrovic u Karviné na Český Těšín ve směru na hraniční přechod se Slovenskem v Mostech u Jablunkova je součástí III. tranzitního železničního koridoru a mezinárodního železničního tahu E40. Trať prochází východní částí okresu Karviná. Z důvodu permanentní sanace, odstraňující vlivy důlní činnosti na povrch území, je úsek trati mezi stanicemi Karviná - Louky tříkolejný.

Ostatní celostátní tratě

Trať č. 292

Dvojkolejná trať v současnosti vedená v peážní trase Jindřichov ve Slezsku – Mikulovice s úvratí v Glucholazech. Trať v osobní dopravě umožňuje spojení města Nysa a Glucholazy na polské straně s Krnovem, Bruntálem a Opavou. V nákladní dopravě tvoří nejkratší trasu z Opavska, Bruntálska a Krnovska na Poznaň a Berlín. Podmínkou pro vyšší využití je úprava hraničního úseku. Trať vyžaduje zásadní rekonstrukci a modernizaci pro zvýšení průjezdní rychlosti.

¹³ Dohoda EHK o hlavních železničních tratích.

Trat' č. 310

Trat' zajišťuje hlavní kolejové spojení v relaci Opava – Olomouc s návazností na koridorovou železniční uzel Olomouc (II. a III.) Trat' je stabilizovaná s předpokladem pouze optimalizačních úprav.

Trat' č. 321

Dvojkolejná elektrizovaná trat' je v úseku Ostrava-Svinov – Český Těšín doplňkovou tratí II. tranzitního železničního koridoru. V tomto úseku tvoří diagonální spojení mezi tratěmi č. 270 a č. 320 Je současně odlehčovací tratí pro mezinárodní tah E40. Trat' má dostatečnou provozní kapacitu kromě zapojení do stanice Ostrava-Svinov, které je sledované ke zdvojkolejnění. Traťový úsek Opava, východ – Ostrava je jednokolejný s motorovou trakcí navazující na II. tranzitní železniční koridor ve stanici Ostrava-Svinov. Zajišťuje spojení Opavska s Ostravskem. Její současný význam spočívá především v každodenní osobní dopravě s předpokladem začlenění do integrovaného přepravního systému. Sledovaná je modernizace traťového úseku Opava,východ – Ostrava-Svinov.

Z hlediska rozvoje příhraničního území a přeshraničních vztahů s Polskem se nabízí možnost prověřit podmínky pro prodloužení tratě ve spojení Opava, východ - Pilszcz s návazností na koncovou trat' přilehlé části Polska, tj. Pilszcz – Nowa Cerekwia – Baborów. Tento námět vyžaduje podrobnější prověření v koordinaci s polskou stranou.

Trat' č. 323

Trat' je zčásti dvojkolejná s motorovou trakcí s napojením na II. TŽK (trat' č. 270) ve stanici Ostrava, hlavní nádraží. Zajišťuje významné kolejové spojení Frýdecko-Místecka a Novojičína, v krajském přesahu napojuje dotčenou část MS kraje se Zlínským krajem a prostorem Valašského Meziříčí. Pro zkvalitnění a vyšší přepravní využitelnost tratě je úsek Ostrava, hlavní nádraží – Frýdek-Místek sledován k modernizaci včetně elektrizace. Pro odstranění úvratňových jízd přes žst. Ostrava-Kunčice je navržena ze žst. Vratimov jednokolejná spojka Vratimov - Ostravské Bartovice. Jako územní rezerva je sledována přeložka železnice v úseku Frýdlant – Kunčice p. O.

Regionální tratě

Regionální tratě jsou ve svých trasách stabilizované. Převážná část z nich je využívána pro každodenní i rekreační osobní dopravu se značným potenciálem pro začlenění do integrovaného přepravního systému kraje ve formě lehkého kolejového systému („vlakotramvaj“). Vybrané regionální tratě mají zásadní význam pro nákladní dopravu s návaznostmi na koridorové nebo ostatní celostátní tratě. Podmínkou pro vyšší využitelnost regionálních tratí je jejich postupná optimalizace a zavádění nových produktů komplexní nabídky služeb jak v osobní, tak v nákladní dopravě.

Jednou z nabídky nových služeb, které by mohly mít rozhodující vliv na stabilizaci území i rozvoj každodenních i rekreačních aktivit především v okrajových oblastech je prodloužení vybraných koncových tratí ve směru ke státní hranici s Polskem s návaznostmi na související kolejovou síť přilehlé části polského území. V tomto smyslu by bylo žádoucí v koordinaci s polskou stranou prověřit podmínky možného prodloužení regionálních tratí č. 298 Osoblaha – Třemešná ve Slezsku (úzkokolejná) a trati č. 318 Kravaře ve Slezsku – Chuchelná.

Trať č. 325

Trať navazuje na II. tranzitní železniční koridor, v opačném směru pak na celostátní trať č. 323 Ostrava, hlavní nádraží – Valašské Meziříčí. Trať získala na významu v souvislosti s novým kolejovým napojením pro osobní i nákladní dopravu žst. Sedlnice - dopravní letiště Ostrava-Mošnov.

Vysokorychlostní tratě

V rámci koncepce vysokorychlostních tratí (dále VRT) na území ČR je posílena větev VIb. TEMMK jednou z větví vysokorychlostní tratě. Na území MS kraje je VRT vedená prostorem Moravské brány v souběhu s dálnicí D1 a územně chráněným koridorem průplavního spojení Dunaj–Odra–Labe. Pro koridor VRT je dlouhodobě sledována územní rezerva v ZÚR MSK. Trasa je ve směru od Ostravy po státní hranici s Polskem navržena v několika větvích a dosud není rozhodnuto o výběru varianty a výsledném řešení.

Letecká doprava

ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU A PŘEDPOKLADY ROZVOJE LETECKÉ DOPRAVY

Na území Moravskoslezského kraje v současné době slouží k letecké dopravě a sportovní činnosti jedno mezinárodní veřejné letiště a tři veřejná vnitrostátní letiště.

Mezinárodní veřejné letiště

Letiště Leoše Janáčka Ostrava je součástí větve VIb. TEMMK s významným potenciálem pro rozvoj MS kraje a jeho podnikatelských aktivit. Je významným podpůrným faktorem pro zahraniční investory směřující do regionu. Svými parametry vzletové a přistávací dráhy s délkou 3 500 m a šířkou 63 m dává předpoklady pro vyšší využitelnost v osobní i nákladní přepravě. Podmínkou rozvoje je rozsáhlá přestavba včetně zázemí služeb, CARGO–terminálu s navazující průmyslovou zónou s plánovaným veřejným logistickým centrem.

Vnitrostátní veřejná letiště

Letiště Zábřeh u Dolního Benešova – umístěné cca 12,5 km východně od Opavy, má travnatou vzletovou a přistávací dráhu o rozměrech 900 x 90 m a vyhlášení výšková ochranná pásma. Je využíván především pro sportovní aktivity aeroklubu.

Letiště Krnov – umístěné cca 3 km jižně od Krnova, je vybavené travnatou vzletovou a přistávací dráhou o rozměrech 750 x 125 m. Je využíván především pro sportovní aktivity aeroklubu. Pro vyšší využitelnost je sledováno prodloužení vzletové a přistávací dráhy v ZÚR MSK.

Letiště Frýdlant nad Ostravicí - umístěné cca 1,5 km od Frýdlantu nad Ostravicí, je vybaveno travnatou vzletovou a přistávací dráhou o rozměrech 800 x 85 m. V současné době je letiště dočasně uzavřeno.

Vodní doprava

ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU A PŘEDPOKLADY ROZVOJE

Průplavní spojení D-O-L

Na území MS kraje je v souladu s koncepcí MD ČR dlouhodobě sledován koridor oder-ské větve průplavního spojení Dunaj–Odra-Labe. Vodní cesta je součástí větve VIb. TEMMK a součástí evropské dohody AGN o hlavních vnitrozemských vodních cestách mezinárodního významu, ke které ČR přistoupila v roce 1999.

Vodní cesta na řece Ostravici po Ústí Lučiny

Pro rozvoj vodní dopravy na území MS kraje je tato cesta dlouhodobě sledována. Výhledový záměr v návaznosti na průplavní spojení D-O-L sleduje alternativní zpřístupnění opuštěného území prostoru Vítkovic pro posílení výhledového rozvoje ekologicky čistých podnikatelských aktivit.

Kombinovaná doprava - logistika

ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU A PŘEDPOKLADY ROZVOJE

Pro rozvoj kombinované dopravy a logistiky jsou na území MS kraje vhodné předpoklady. Tento systém, který není dosud na území ČR ani kraje systémově založen, sleduje soustředování výkonů a služeb do logistických center a terminálů kombinované dopravy, které budou situovány v místech multimodálních uzlů a návazností na nadřazené sítě. Na území MS kraje jsou pro situování a založení logistických center sledovány tyto lokality:

Terminál s logistickým centrem Bohumín-Vrbice

Navrhovaná lokalita je napojena na dálnici D1/D47 (MÚK Bohumín), na II. a III. tranzitní železniční koridor (trať č. 270), výhledově na vodní cestu D–O–L.

Terminál Český Těšín

Navrhovaný terminál je situovaný v bezprostřední blízkosti a návaznosti na rychlostní silnici R48 a koridorovou trať ve směru na Slovensko.

Veřejné logistické centrum Ostrava

Politika územního rozvoje ČR obsahuje záměr na vymezení ploch pro Veřejné logistické centrum Ostrava. Záměr VLC je jeho lokalizován v rámci rozvojových ploch pro ekonomické aktivity v prostoru letiště Leoše Janáčka Ostrava v Mošnově.

Lanové dráhy

Beskydy

Pro rekreační využití jsou v současné době na území Beskyd využívány staré jednose-
dačkové lanovky Trojanovice-Ráztoka – Pustevny, Oldřichovice – Javorový vrch a moderní
čtyřsedačková lanovka Bílá – Zbojník a dvousedačková lanovka Staré Hamry – Grůň.

Jeseníky

Pro rekreační využití jsou v současné době na území Jeseníků vybudovány čtyřsedač-
kové lanovky Václavov u Bruntálu – Čerták, Dolní Moravice, Malá Morávka – Kopřivná a
Malá Morávka – Karlov. Plánovanými záměry jsou sedačkové lanovky v Andělské Hoře a ve
vrcholových partiích Pradědu (Ovčárna).

Cyklistická doprava

ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU A PŘEDPOKLADY ROZVOJE

Pojem „cyklistická doprava“ je třeba chápat zejména jako alternativu k motorové dopra-
vě na kratší vzdálenosti v rámci sídel a jejich okolí. Kolo může být ekologickou alternativou
k dopravním prostředkům, které svým provozem, emisemi i zabíráním cenného místa pro
statickou dopravu jsou dlouhodobě neudržitelné. Cyklistická doprava v rámci sídel má
v Moravskoslezském kraji ve srovnání s ostatními kraji (Olomoucký, Pardubický) velké rezerva-
vy. V sídlech jsou budovány osamocené úseky, které zůstávají nepropojené, resp. propojené
pouze po frekventovaných komunikacích. Chybí ucelená koncepce, systém půjčování kol
nemá zavedeno zatím žádné město.

Samostatnou kapitolou je cyklistika jako druh turistiky. Moravskoslezský kraj je
v hlavních směrech napojen na síť dálkových evropských i celostátních cyklistických tras,
které jsou doplněny hustou sítí regionálních a lokálních cyklotras. Nadmístní síť cyklistických
stezek na území MS kraje je realizována pouze v dílčích úsecích a vyžaduje zásadní do-
stavbu. Hotové jsou úseky Slezské magistrály Krnov – Opava – Kravaře (chybí úsek Kravaře
– Hlučín – Ostrava), a téměř hotová je cyklostezka kolem řeky Ostravice do Beskyd v trase
Ostrava – Frýdek-Místek – Frýdlant n. o. – Ostravice (chybí úsek Baška – Pržno). V trase
zrušené železniční trati Nový Jičín – Hostašovice byla vybudována také nová cyklostezka.
Další dálkovou trasou je cyklotrasa Český Těšín – Bohumín podél řeky Olše, místy po samo-
statném tělese. Z Bohumína se na beskydskou cyklostezku napojuje v Ostravě cyklostezka
podél Odry, která dále pokračuje přes Mariánské Hory, Zábřeh a Výškovice do Proskovic
jako součást „Jantarové stezky“. Cyklotrasa „Střechy Evropy“ by měla napojit Krnovsko,
Bruntálsko, Budišovsko a Odersko na „Jantarovou stezku“, prozatím je hotova pouze cyklo-
stezka Spálov – Odry.

V souladu s Národní strategií rozvoje cyklistické dopravy v ČR jsou sledovány záměry
na výstavbu potřebné infrastruktury, která umožní maximální segregaci nemotorové cyklistic-
ké dopravy do samostatných stezek (viz tabulka níže).

Cyklotrasa	Dotčené ORP	Dotčené obce
Eurovelo č. 4 Odra – Morava – Dunaj	Odry	Mankovice
	Nový Jičín	Jeseník nad Odrou, Suchdol nad Odrou, Hladké Životice
	Bílovec	Pustějov, Studénka
	Ostrava	Ostrava
	Bohumín	Bohumín
Greenways - evropský turistický koridor; Krakow – Wien – páteřní trasa	Český Těšín	Český Těšín
	Frýdek Místek	Třanovice, Dolní Domaslavice, Horní Domaslavice, Vojkovice, Nošovice, Nižní Lhoty, Vyšní Lhoty, Raškovice, Baška, Palkovice, Kozlovice, Hukvaldy
	Frýdlant n Ostravicí	Janovice, Pržno
	Kopřivnice	Kopřivnice, Štramberk
	Nový Jičín	Rybí, Šenov u Nového Jičína, Nový Jičín, Starý Jičín
Greenways - evropský turistický koridor; Krakow – Wien, boční trasa I; Bukovec - Kamenité	Jablunkov	Bukovec, Písek, Písečná, Jablunkov, Bočanovice, Návsí, Milíkov
	Třinec	Košaňska, Vendraně, Třinec, Smilovice, Komorní Lhota
	Frýdek-Místek	Dobratice, Vyšní Lhoty
Greenways - evropský turistický koridor; Krakow – Wien, boční trasa II; Hukvaldy – Týn nad Bečvou	Frýdek-Místek	Hukvaldy, Fryčovice,
	Kopřivnice	Kateřinice, Trnávka, Petřvald
	Nový Jičín	Nový Jičín
	Ostrava	Stará Ves nad Ondřejnicí
	Bílovec	Albrechtíčky, Studénka
	Nový Jičín	Bartošovice, Kunín, Suchdol nad Odrou, Bernartice nad Odrou, Jeseník nad Odrou, Starý Jičín
Hradec nad Moravicí – Opava – státní hranice ČR/Polsko	Opava	Hradec nad Moravicí, Branka u Opavy, Otice, Opava,
Jakartovice – Opava	Bruntál	Svobodné Heřmanice
	Opava	Bratříkovice, Jakartovice, Hlávnice, Mladecko, Litultovice, Dolní Životice, Slavkov, Štáblovice, Uhlířov, Otice
Prajzká cesta státní hranice Polsko/ČR – Oldřišov – Vřesina – Šilheřovice – Koblov	Opava	Oldřišov, Hněvošice, Služovice
	Kravaře	Štěpánovice, Bolatice
	Hlučín	Bohuslavice, Závada, Vřesina, Hať, Šilheřovice
	Bohumín	Bohumín
	Ostrava	Ostrava

Cyklotrasa	Dotčené ORP	Dotčené obce
Střecha Evropy státní hranice ČR/Polsko – Krnov – Slezská Harta – Budišov nad Budišovkou – Odry (– Hranice)	Krnov	Krnov, Brantice, Zátor
	Bruntál	Milotice nad Opavou, Bruntál, Dlouhá Stráň, Mezina, Nová Pláň, Razová, Leskovec nad Moravicí, Roudno, Bilčice, Křišťanovice, Dvorce
	Vítkov	Budišov nad Budišovkou, Svatoňovice, Čemná ve Slezsku, Vítkov
	Odry	Spálov, Heřmanice u Oder, Jakubčovice nad Odrou, Odry, Vrážné
Kylešovice – Chvalíkovice – Hradec nad Moravicí	Opava	Opava, Chvalíkovice, Branka u Opavy, Hradec nad Moravicí
Valšov – Malá Morávka (nadregionální cyklostezka směřující do Jeseníků)	Bruntál	Valšov, Lomnice, Václavov u Bruntálu
	Rýmařov	Břidličná, Velká Štáhle, Malá Štáhle, , Dolní Moravice
Slezská magistrála (Jeseník –) Krnov – Opava – Hlučín	Krnov	Heřmanovice, Holčovice, Město Albrechtice, Krnov, Úvalno
	Opava	Brumovice, Holašovice, Neplachovice, Opava, Velké Hoštice, Štítina, Mokré Lazce, Háj ve Slezsku
	Kravaře	Kravaře
	Hlučín	Dolní Benešov, Kozmice, Hlučín
Cyklistická magistrála Jablunkov – Třinec – Český Těšín – Chotěbuz	Jablunkov	Jablunkov, Návsí, Hrádek
	Třinec	Bystřice, Vendryně , Třinec,
	Český Těšín	Český Těšín, Chotěbuz

V grafické části ÚAP (Výkres problémů k řešení v ÚPD) jsou tyto cyklotrasy orientačně vyznačeny formou „ideového propojení“ dotčených obcí.

Dostupnost dopravní sítě

Dostupnost obcí k dopravním sítím a přepravním systémům individuální i veřejné dopravy je jedním z významných ukazatelů, který vyjadřuje polohový potenciál obce, spolupůsobí při hodnocení podmínek rozvoje a vývojové dynamiky obce a regionu. Jako podklad pro rozbor udržitelného rozvoje území byla vyhodnocena dostupnost obcí ve vztahu k silniční a železniční infrastruktuře.

METODIKA HODNOCENÍ DOSTUPNOSTI DOPRAVNÍ SÍTĚ

Pro hodnocení dostupnosti dopravní sítě na úrovni ÚAP kraje byly stanoveny následující kritéria a hodnocení, která dle funkční úrovně jednotlivých druhů dopravní infrastruktury zohledňují polohu mimoúrovňových křižovatek (MÚK – u dálnice a rychlostních silnic), železničních stanic a zastávek a průběh sítě vůči jednotlivým obcím kraje (dostupnost).

Hodnocená stávající dopravní infrastruktura a její identifikace vychází z předané databáze ŘSD ČR - Silniční databanky v Ostravě, u aktuálně dokončených staveb z předané databáze projektové dokumentace a z geodatabáze ZÚR MSK.

Výsledky hodnocení jsou zobrazeny v doprovodných kartogramech č. 53.1. – 53.4. (silniční síť), resp. č. 54.1. – 54.2. (železniční síť).

Dálniční a silniční síť

Dostupnost dálnic a rychlostních silnic - vztah k mimoúrovňovým křižovatkám

Ukazatel:	Bodové a verbální hodnocení:
1. MÚK situována na území obce	15 bodů – velmi dobrá
2. MÚK situována do 5 km od obce	10 bodů – dobrá
3. MÚK situována do 20 km od obce	5 bodů – dostačující
4. MÚK situována nad 20 km od obce	0 bodů – nedostačující

Dostupnost silnic I. třídy – průběh silnice I. třídy územím obce

Ukazatel:	Bodové hodnocení:
5. Průchod silnice I. třídy územím obce - ano	7 bodů
6. Průchod silnice I. třídy územím obce - ne	0 bodů

Dostupnost silnic II. třídy – průběh silnice II. třídy územím obce

Ukazatel:	Bodové hodnocení:
7. Průchod silnice II. třídy územím obce - ano	5 bodů
8. Průchod silnice II. třídy územím obce - ne	0 bodů

Dostupnost nadřazené silniční sítě (dálnice, rychlostní silnice, silnice I. třídy)

Verbální hodnocení dostupnosti	Bodové hodnocení:
Velmi dobrá dostupnost zajištěna v kombinaci ukazatelů: od 1. do 1.+5.	15 – 22 bodů
Dobrá dostupnost zajištěna v kombinaci ukazatelů: od 5. do 5.+3.	7 – 12 bodů
Dostačující dostupnost zajištěna dle ukazatele: 3.	5 bodů
Nedostačující	0 bodů

Celková dostupnost silniční sítě (dálnice, rychlostní silnice, silnice I. a II. třídy)

Kombinační úroveň dostupnosti obce - poloha MÚK a silnic I. a II. třídy vůči obci	Verbální hodnocení souhrnné dostupnosti
<ul style="list-style-type: none"> • MÚK + silnice I. třídy na území obce • MÚK + silnice I. a II. třídy na území obce • MÚK + silnice II. třídy na území obce • Silnice I. třídy na území obce, MÚK do 5km • Silnice I. a II. třídy na území obce, MÚK do 5km 	Velmi dobrá
<ul style="list-style-type: none"> • MÚK na území obce • Silnice II. třídy na území obce + MÚK do 5km • Silnice I. a II. třídy na území obce + MÚK do 20km 	Dobrá

Kombinační úroveň dostupnosti obce - poloha MÚK a silnic I. a II. třídy vůči obci	Verbální hodnocení souhrnné dostupnosti
<ul style="list-style-type: none"> Silnice I. třídy na území obce + MÚK do 20km Silnice I. třídy na území obce Silnice I. a II. třídy na území obce 	
<ul style="list-style-type: none"> MÚK do 5km Silnice II. třídy + MÚK do 20km 	Dostačující
<ul style="list-style-type: none"> Silnice II. třídy na území obce MÚK do 20km 	Nedostačující

Kartogram je zpracován na základě vymezených kombinačních úrovní dostupnosti dálniční a silniční sítě, ke kterým je přiřazeno verbální hodnocení. Takto zpracovaný rozbor celkové dostupnosti nezahrnuje podrobnosti, které by bylo žádoucí uplatnit pro následnou expertní kalibraci výsledků použité metodiky na základě podrobné znalosti území a situace.

Železniční síť

Dostupnost celostátních tratí – vztah k železničním stanicím (žst.) a zastávkám (žzst.)

Ukazatel:	Bodové a verbální hodnocení:
9. žst a žzst. situovány na území obce	15 bodů – velmi dobrá
10. žst a žzst. situovány do 5 km od obce	10 bodů – dobrá
11. žst a žzst. situovány do 20 km od obce	5 bodů – dostačující
12. žst a žzst. situovány nad 20 km od obce	0 bodů – nedostačující

Dostupnost regionálních tratí – vztah k železničním stanicím a zastávkám

Ukazatel:	Bodové a verbální hodnocení:
13. žst a žzst. situovány na území obce	10 bodů – velmi dobrá
14. žst a žzst. situovány do 5 km od obce	4 bodů – dobrá
15. žst a žzst. situovány do 20 km od obce	3 bodů – dostačující
16. žst a žzst. situovány nad 20 km od obce	0 bodů – nedostačující

Celková dostupnost železniční sítě (železniční stanice a zastávky na celostátních a regionálních tratích)

Verbální hodnocení souhrnné dostupnosti	Bodové hodnocení
Velmi dobrá dostupnost zajištěna v kombinaci ukazatelů: od 9. do 9.+13.	15 – 25 bodů
Dobrá dostupnost zajištěna v kombinaci ukazatelů: od 10. do 10.+14.	10 – 14 bodů
Dostačující dostupnost zajištěna v kombinaci ukazatelů: od 14. do 11.+14.	4 – 9 bodů
Nedostačující	0 bodů

VYHODNOCENÍ DOSTUPNOSTI DOPRAVNÍCH SÍTÍ

Dálniční a silniční síť

Dostupnost dálnic a rychlostních komunikací byla hodnocena ve vztahu k D1 a rychlostní silnici R48. Z kartogramu č. 53.1. je patrná velmi dobrá nebo dobrá dostupnost celého „podbeskydského pásu“ a dále Ostravy a Bohumína včetně okolních obcí s vazbou na transevropský multimodální koridor sítě TEN-T. Západní část kraje cca od linie Vítkov – západní část Opavy zůstává i nadále bez přímých vazeb na tyto dopravní tahy.

Diferenciace území MS kraje z hlediska dostupnosti „nadřazené silniční sítě“, tj. dálnic, rychlostních silnic a silnic I. třídy, je patrná z kartogramu č. 53.3., který je „součtem“ předchozího kartogramu č. 53.1. (viz výše) a kartogramu č. 53.2, jehož obsahem je samostatné vyhodnocení silnic I. třídy. Potvrzena je velmi dobrá a dobrá dostupnost východní části kraje. V západní části kraje pak vykazují dobrou dostupnost pouze města a obce na silnicích I. třídy. Ostatní části území, tj. Vítkovsko jižní a severní část ORP Rýmařov, severní část ORP Bruntál společně se západní částí Osoblažska a ORP Krnov jsou dostupná pouze silnicemi II. třídy.

Tyto závěry potvrzuje celkové vyhodnocení zahrnující současně i síť silnic II. třídy (kartogram č. 53.4.). Jednotlivé obce na Osoblažsku, Bruntálsku, Vítkovsku a Opavsku nejsou dostupné ani silnicemi II. třídy. Ve východní části kraje nejsou dostupné silnicemi II. třídy pouze obce v prostoru „Trojmezí“ na Jablunkovsku.

Železniční síť

Hodnocení dostupnosti jednotlivých částí kraje po železnici vychází podstatně příznivěji. Nejlepší podmínky má opět východní polovina kraje s přímou vazbou jádrového území na VIb. transevropský multimodální koridor sítě TEN-T, mezinárodní železniční magistralu a vnitrostátní koridorové tratě. Přibližně 36 % obcí kraje je v dobré až velmi dobré dostupnosti k celostátním tratím. Zbývající obce MS kraje jsou až na výjimky v dostačující dostupnosti k žst. a žzst. celostátních tratí (kartogram č. 54.1.)

Z vyhodnocení dostupnosti obcí ke všem železničním tratím (kartogram č. 54.2.) je patrné, že přibližně 94 % obcí MS kraje je v dobré až velmi dobré dostupnosti k železničním tratím (vzdálenost žst. a žzst. na celostátních a regionálních tratích do 5 km).

Dostupnost obcí s rozšířenou působností a krajského města

Alternativní pohled na dostupnost území poskytuje analýza dostupnosti obcí s rozšířenou působností (ORP), které ve většině případů plní funkci přirozených spádových center pro obce svého správního obvodu. Analýza vychází výhradně ze stávající silniční a železniční sítě na území kraje. Dostupnost spádového centra, které většinou disponuje vyšším standardem občanské vybavenosti a vyšší nabídkou pracovních příležitostí je důležitou územní podmínkou ovlivňující jak hospodářský rozvoj, tak soudržnost obyvatel v území.

Z kartogramu je patrné, že výrazně zhoršenou dostupnost svých spádových center vykazují tyto oblasti:

- Obce v centrální části Beskyd (ORP Frýdlant n. O. a Frýdek-Místek) – obtížná dostupnost je dána horským reliéfem; potřeba zkvalitnění dopravní dostupnosti je dána spíše významem rekreační než sídelní funkce dotčených obcí; limitem komplikujícím řešení tohoto problému trvale zůstanou vysoké přírodní hodnoty území (CHKO).
- Obce v západníma jihozápadním okolí Ostravy na severovýchodních svazích Vítkovské vrchoviny v mezilehlém prostoru mezi páteřními tahy silnice I/11 a dálnice D 47; částečné zlepšení situace by mělo přinést úplné dokončení kapacitní silnice I/11 v úseku Ostrava (prodloužená Rudná) – Vřesina – Mokré Lazce – Opava.
- Hraniční území spádových obvodů ORP Bruntál (vých. část), ORP Opava (JZ okraj) a ORP Vítkov (záp. část) – oblast s nízkou hustotou osídlení a značnou geografickou vzdáleností od jmenovaných sídelních center. Jediná silnice I. třídy č. 46 zajišťuje spojení na ORP Opavu, navíc prakticky bez napojení největšího sídla v tomto prostoru – Budišova nad Budišovkou. Prostorové vazby na Bruntál jsou omezeny vodní nádrží Slezská Harta, vazby na Olomoucký kraj limituje existence VÚ Libavá. Možným výhledovým řešením je jednak zkvalitnění dopravního napojení sídel na silnici I/46 a především posílením vzájemných sídelních vazeb rozvojem sítě silnic II. třídy v osách Budišov n. B. – I/46 (Dvorce) – I/45 (Bruntál), resp. Budišov n. B. – Moravský Beroun (Olomoucký kraj),
- Hraniční území spádových obvodů ORP Bruntál (sz. okraj) a ORP Krnov (jz. okraj) – severní okraj horského masivu Hrubého Jeseníku. U většiny obcí (kromě Vrbna p. P.) převažuje rekreační funkce nad sídelní, částečným řešením problému je zkvalitnění stávající sítě silnic II. třídy.
- Osoblažsko – periferní, prostorově „odloučená“ poloha vůči vnitrozemí, řešením je posílení prostorových vazeb na nejbližší sídelní centra (Krnov, Opava) přes území Polska.

1.10. VEŘEJNÁ TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA - ENERGETIKA A SPOJE

- Sledované jevy A71 – A82
dle vyhl. č. 500/2006 Sb.: B20
- Kartogramy a grafická schémata (A3): č. 56
- Výkres limitů: vzhledem k měřítku výkresu nejsou ochranná pásma zobrazována

Zásobování elektrickou energií

ZDROJE ELEKTRICKÉ ENERGIE S VÝKONEM NAD 1 MW

Výrobu elektrické v Moravskoslezském kraji a její dodávku do rozvodných energetických sítí zajišťují následující zdroje:

- Tepelná elektrárna ČEZ a.s., Elektrárna Dětmorovice (EDĚ) byla postavena v letech 1972-1976 a svým výkonem 800 MW je největší klasickou elektrárnou na Moravě a ve Slezsku. Nachází se u Karviné, v těsné blízkosti polských hranic a hned vedle hlavní železniční tratě Bohumín - Žilina. Elektrárna ročně vyrobí cca 205 TWh elektrické energie a více než 800 TJ tepla, které dodává především do soustavy CZT Orlová. V EDĚ jsou instalovány 4 výrobní bloky, každý o elektrickém výkonu 200 MW. V blokových transformátorech s výkonem 225 MVA se elektrická energie transformuje na napětí 110 kV a pomocí vedení 110 kV je výkon distribuován do rozveden v Bohumíně, Vratimově, Albrechticích a Doubravě.
- Veřejné tepelné energetické zdroje:
Elektrárna Třebovice (ETB), Teplárna Přívoz (TPV), Výtopna Mariánské Hory (VMH), Teplárna ČSA (TČA), Teplárna Karviná (TKV), Teplárna Frýdek–Místek (TFM) Teplárna Krnov (TKR).
- Závodní elektrárny:
Energetika Vítkovice a.s. Ostrava, Arcelor Mittal a.s. Ostrava, Energetika Třinec a.s., Bicoel Paskov a.s., Energetika Kopřivnice a.s., ŽDB a.s. Bohumín, Válcovny plechu a.s. Frýdek–Místek, Moravské Cukrovarny a.s. Opava, Ostravské vodárny a kanalizace a.s. Ostrava, Slezan Frýdek–Místek a.s., Semperflex Optimit a.s. Odry.
- Vodní elektrárny:
MVE Kružberk (provozovatel ENERGO – PRO Czech s.r.o.), MVE Slezská Harta a MVE Šance (provozovatel Povodí Odry s.p.).
- Větrné elektrárny:
VE Odry Veselí, VE Dvorce – Moravský Beroun, VE Oldříšov, VE Hať.
- Kogenerační jednotky:

Jedná se o zdroje s výkonem 0,58 – 1,95 MW provozované a.s. Green Gas DPB Paskov v lokalitách činných i uzavřených dolů (Vrbice, Chlebovice, Sviadnov, Staříč, Paskov, Odra-Přívov, Muglinov, Dukla, František-Orlová, Rychvald, Darkov), které jako paliva využívají důlní (degazační) plyn. Celkový výkon těchto zdrojů dosahuje cca 11 MW. Vyrobenou el. energii dodává a.s. Green Gas DPB Paskov do lokální distribuční soustavy 22 kV – a.s. NWR – OKD. Další kogenerační jednotku s výkonem 1,98 MW provozuje Moravia Energo a.s. v Třinci. Pro základní technické parametry těchto zdrojů a jejich lokalizaci je nutno vyžádat podklady u provozovatele těchto zařízení. V následující tabulce nejsou proto uvedeny.

Přehled zdrojů el. energie se základními technickými parametry je uveden v tabulce:

Zdroje elektrické energie s výkonem nad 1 MW na území MS kraje

Název zdroje	Výkon turbin MWe	Celkový inst. výkon) MWe	Vyrobená energie GWh	Palivo
Elektrárna Dětmorovice	4 x 200	800,00	2500	ČU
Elektrárna Třebovice - Ostrava	2x72+1x30	174,00	1060	ČU, LTO
Teplárna Přívov - Ostrava	1 x 12,8	12,800	65	ČU, OP
Teplárna Čs.armády - Karviná	2 x 12	24,00	71	ČU, ZP, Biomasa
Teplárna Karviná	1x15+1x40	55,00	298	ČU, EP, Biomasa
Teplárna Frýdek - Místek	1 x 3	3,00	15	ČU
Teplárna Krnov	1 x 4,8	4,80	31	ČU, HU, Biomasa
Výtopna Mariánské Hory	1 x 0,7	0,70	5	OP
Energetika Vítkovice - Ostrava	2x16+1x32 1x22+1x25	79,00	240	ČU, hutní plyny
Teplárna Arcelor Mittal - Ostrava	8x25+2x17.5 1x19	254,0	1380	ČU, hutní plyny
Energetika Třinec (EII +EIII)	1x20+1x14,5+1x17 1x32+1x12+1x1	96,50	620	ČU, hutní plyny
Biocel Paskov	2x20.8	41,60	140	ČU, biomasa
Energetika Kopřivnice	2x12	24,00	11	ČU, ZP
ŽDB Bohumín	1x5+1x0,7	5,7	11	ČU
Válcovny plechu Frýdek - Místek	1x4	4,0	-	ČU
Moravské cukrovary Opava	1x2,6+1x1,6	4,20	6,3	HU
Ostravské vodovody a kanalizace	2x 0,667	1,31	3,5	bioplyn
Slezan Frýdek - Místek	1x1+1x0,25	1,25	1,6	ZP
Semperflex Optimit Odry	1x2,5	2,50	-	TTO
MVE Kružberk	1x4,38	4,38	7,1	-
MVE Slezská Harta	1x2,65+1x0,4	3,05	12,1	-
MVE Šance	1x0,2+1x0,83	1,03	4,5	-
VE Odry Veselí	2 x 2	4,00	-	-
VE Dvorce	7 x 2	14,00		

Název zdroje	Výkon turbin MWe	Celkový inst. výkon) MWe	Vyrobená energie GWh	Palivo
VE Oldříšov	1 x 2	2,00		
BE Hat'	1 x 2	2,00		

Celkově je v území provozováno 25 zdrojů elektrické energie s výkonem nad 1 MW a celkovým instalovaným výkonem cca 1 600 MW. Výkon ostatních zdrojů v území se odhaduje na 70 MW.

NADŘAZENÁ PŘENOSOVÁ SOUSTAVA VVN

Nadřazená přenosová soustava zajišťuje přenos el. výkonu s vazbou na Polskou republiku. V území regionu je zastoupena vedeními VVN 400 a 220 kV:

- VVN 460 400 kV Nošovice – Albrechtice
- VVN 443 400 kV Albrechtice – Wielopole
- VVN 444 400 kV Nošovice – Wielopole
- VVN 459 400 kV Nošovice – Horní Životice
- VVN 245-246 220 kV Lískovec – Kopanina, Bujakow
- VVN 458 400 kV (Krasíkov) – Tvrdkov - Horní Životice

Uzlovými body nadřazené přenosové soustavy na zemi Moravskoslezského kraje jsou transformační stanice:

- 400/110 kV Albrechtice 2x250 MVA
- 400/110 kV Nošovice 2x250 MVA
- 400/110 kV Horní Životice 2x250 MVA
- 220/110 kV Lískovec 2x250 MVA
- 400/110 KV Kletné 2 x 250 MVA (ve skutečnosti Hladké Životice)

Správcem nadřazené přenosové soustavy je ČEPS, a.s. Praha (Česká přenosová soustava, a.s.).

DISTRIBUČNÍ SOUSTAVA VVN

Distribuční soustava VVN - 110 kV zajišťuje přenos el. výkonu z uzlových bodů nadřazené přenosové soustavy a elektráren pro napájecí uzly - transformační stanice VVN/VN..

Distribuční síť 110 kV je na území Moravskoslezského kraje značně zahuštěna. Provozovatelem sítě 110 kV je převážně ČEZ – Distribuce a.s. a NWR - OKD a.s. (vedení 110 kV důl Darkov – důl ČSM – Polská republika).

OCHRANNÁ PÁSMA

Pro eliminaci vlivu energetických zařízení na životní prostředí (hluk TR, elektromagnetické pole vedení), k zajištění jejich spolehlivého provozu, k ochraně života, zdraví a majetku osob je nutno respektovat ochranná pásma (OP) nadzemních vedení VVN 400, 220 a 110 kV, vedení VN 22 kV a distribučních trafostanic.

Ochranné pásmo těchto nadzemních vedení je vymezeno svislými rovinami vedenými po obou stranách vedení ve vodorovné vzdálenosti měřené kolmo na vedení na obě jeho strany:

- u napětí nad 220 kV do 400 kV včetně 20 m (25 m)
- u napětí nad 110 kV do 220 kV včetně 15 m (20 m)
- u napětí nad 35 kV do 110 kV včetně 12 m (15 m)
- u elektrických stanic venkovních nebo v budovách 20 m od oplocení nebo s napětím větším než 52 kV od vnějšího líce zdiva

Pozn. Údaj v závorce platí pro zařízení postavená před platností 1. energetického zákona tj. před rokem 1995.

Uvedená OP jsou považována za limity využití území nadmístního významu. Ochranná pásma zdrojů elektrické energie nebyla zjištěna.

V grafické části dokumentace jsou bodově zobrazeny zdroje el. energie s výkonem nad 1 MW (kromě kogeneračních jednotek) a trasy vedení VVN - 400, 220 a 110 kV, včetně elektrických stanic VVN. Vzhledem k použitému měřítku se ochranná pásma těchto zařízení nezobrazují.

Zásobování plynem

Na území Moravskoslezského kraje jsou provozovány 2 kvalitativně rozdílné systémy zásobování plynem - systém zemního plynu naftového a systém zemního plynu karbonského z důlní včetně povrchové degazace.

SYSTEM ZEMNÍHO PLYNU NAFTOVÉHO

Tento systém je nejvýznamnějším distribučním systémem plynu na území Moravskoslezského kraje. Tvoří jej tranzitní VTL plynovody s předávacími stanicemi, podzemními zásobníky plynu (PZP) a distribuční soustava VTL plynovodů a regulačních stanic, jejichž prostřednictvím je plyn rozváděn do rozsáhlé sítě místních plynovodů (středotlaké a nízkotlaké), pokrývající významné a odběratelsky vstřícné lokality v území.

Tranzitní plynárenská soustava (VTL)

Součástí tranzitní plynárenské soustavy jsou tranzitní VTL plynovody, předávací stanice plynu a podzemní zásobníky.

VTL plynovody

Páteřním tranzitním plynovodem dopravující rozhodující podíl zemního plynu do území Moravskoslezského kraje je VTL plynovod DN 700, PN 63 Hrušky - Příbor, resp. Libhošť (631 106), kde se plyn ve vstupním objektu (předávací stanici) rozděluje do 3 VTL plynovodů:

- DN 500, PN 63 Libhošť – Rybí (631 107 - pro podzemní zásobník plynu Štramberk)
- DN 700/500, PN 63 Příbor – Klimkovice (611 001 – pro PS VTL/VTL Děhylov)
- DN 500, PN 63 Příbor – Třanovice (631 6106 pro podzemní zásobník plynu Třanovice).

Předávací stanice a podzemní zásobníky plynu

Jedinou předávací stanicí napojenou přímo z VTL plynovodu je předávací stanice Děhylov s výkonem 280 000 m³ h⁻¹. Zemní plyn je v této stanici přepouštěn do distribučních VTL plynovodů směrem na Bohumín, Ostravu a Opavu.

Podzemní zásobníky plynu

Pro zabezpečení sezónních odběrových výkyvů v dodávce zemního plynu jsou na území Moravskoslezského kraje provozovány 2 podzemní zásobníky plynu:

- PZP Štramberk
Zásobník byl vybudován v letech 1981–2000 na částečně vytěženém plynovém ložisku Příbor-jih, pod katastrálním územím obcí Štramberk, Kopřivnice, Ženkla, Závísice, Rybí a Žilina na ploše cca 30 km², plynový obzor určený ke skladování zemního plynu je uložen v hloubce 450–690 m pod povrchem. Plyn z VTL plynovodu, po zbavení mechanických a kapalných nečistot je následně dopravován z areálu PZP k jednotlivým těžebně – vtláčecím sondám. Skladovací kapacita zásobníku je 435 mil.m³ plynu při max. ložiskovém tlaku 4,3 MPa. Při těžbě se plyn v předávací stanici s výkonem 250 000 m³ h⁻¹ přepouští do distribučních VTL plynovodů směrem na Ostravu, Nový Jičín a Valašské Meziříčí.
- PZP Třanovice
Zásobník byl vybudován v letech 1994–99 na vytěženém plynovém ložisku Žukov v oblasti mezi obcemi Horní Žukov, Třanovice, Hradiště a Koňakov, plynový obzor pro uskladňování plynu se nachází ve střední hloubce 445 m pod povrchem. Skladovací kapacita zásobníku je 240 mil.m³ plynu při max. ložiskovém tlaku 3,9 MPa. Při těžbě se plyn v předávací stanici s výkonem 250 000 m³ h⁻¹ přepouští do distribučních VTL plynovodů směrem na Ostravu, Karvinou a Jablunkov.

Distribuční plynárenská soustava (VTL)

Součástí distribuční plynárenské soustavy jsou distribuční VTL plynovody a regulační stanice plynu.

Páteřním VTL plynovodem, kterým je zemní plyn dopravován do území Moravskoslezského kraje je plynovod DN 500, PN 40 Hranice – Nový Jičín – Příbor – Havířov, který pokračuje ve stejné dimenzi do Albrechtic – Českého Těšína – Třince a jako DN 300 do Jablunkova. Tento plynovod je propojen s předávacími stanicemi Děhylov, PZP Štramberk

a PZP Třanovice. Významná je rovněž severní větev VTL plynovodů napojená z předávací stanice Děhylov směrem na Bohumín – Dětmárovice – Albrechtice (DN 500/300), kde se napojuje na páteřní plynovod a směrem na Opavu – Brumovice – Krnov – Město Albrechtice – Jindřichov – Zlaté Hory (DN 500/300), kde v Brumovicích dochází k propojení s plynovodem Křelov (OLK) - Břidličná – Brumovice (DN 300/250). Bezpečnost provozu dále zvyšují příčná propojení mezi páteřním plynovodem a severní větví v trasách Děhylov – Rychaltice a Děhylov – Klimkovice – Studénka – Libhošť.

Z PZP Štramberk je do Zlínského kraje vyveden VTL plynovod DN 500, PN 40 Štramberk – Valašské Meziříčí.

Na uvedené VTL plynovody navazuje řada dalších propojovacích plynovodů, odboček a přípojek nižším dimenzí, kterými je plyn přiváděn k jednotlivým plynofikovaným sídlům, příp. velkoodběratelům plynu s vlastní regulační stanicí.

Z uvedených plynovodů je na území Moravskoslezského kraje napojeno množství regulačních stanic plynu, jejichž výkon se odhaduje na 1,3 mil. m³h⁻¹.

V současné době je na území Moravskoslezského kraje plynofikována většina měst a obcí včetně většiny jejich místních částí. K obcím s více než 1 000 obyvateli, které nejsou plynofikovány, patří Dvorce, Karlovice a Osoblaha. Významnou městskou částí, která není dosud plynofikována, je místní část Skalice patřící k Frýdku-Místku.

SYSTEM ZEMNÍHO PLYNU KARBONSKÉHO

Tento systém odvádí plyn z důlní a povrchové degazace. V bývalém ostravsko-karvinském uhelném revíru, ze kterého zůstala v provozu jen karvinská část, je rozšířen středotlaký systém důlního degazačního plynu, který propojuje aktivní i uzavřené doly. Důlní plyn se jako ekologické palivo využívá v provozu kogeneračních jednotek v lokalitách Vrbice, Chlebovice, Sviadnov, Staříč, Paskov, Odra Přívoz, Muglinov, Dukla, František Orlová, Rychvald, Darkov. Vyrobenou el. energii dodává a.s. Green Gas – DPB do lokální distribuční soustavy. Dále se důlní plyn využívá u vybraných odběratelů.

Green Gas – DPB Paskov také povrchově těží zemní plyn karbonský na ložiscích Příbor, Bruzovice, Krmelín a Tichá. Vytěžený plyn je dodáván do sběrných VTL plynovodů, které zásobují vybrané odběratele, příp. jsou propojeny do distribuční soustavy VTL plynovodů zemního plynu naftového.

Zemní plyn karbonský se těží také na ložiscích Janovice, Morávka, Komorní Lhotka a Krásná. Vytěžený plyn je dodáván výhradně do distribuční sítě VTL plynovodů zemního plynu naftového.

BIOPLYN A SKLÁDKOVÝ PLYN

Bioplyn produkují ČOV Ostrava, Přívoz, Karviná, Orlová – Poruba, Český Těšín, Bohumín, skládkový plyn pak skládky tuhého komunálního odpadu v Ostravě, Frýdku-Místku, Horní Suché, Ludgeřovicích, Holasovicích, Klokočově a Životicích u Nového Jičína. Využití těchto plynů má pouze lokální charakter a ve většině případů se využívá jako palivo v kogeneračních jednotkách.

Koksárenský, vysokopecní, příp. směsný plyn jsou hutní plyny, které jsou vedlejším produktem hutní výroby. Tvoří významnou palivovou základnu vlastních hutních závodů, příp. jsou dodávány pouze pro velkoodběratele s výrobní spotřebou.

OCHRANNÁ PÁSMA

Plynárenská zařízení jsou uložena v zemi a svým provozem životní prostředí zásadně neovlivní. K zajištění spolehlivého provozu, k zamezení nebo zmírnění účinků havárií plynových zařízení a k ochraně života, zdraví a majetku osob je nutno respektovat ochranná pásma (OP) a bezpečnostní pásma (BP) VTL plynovodů, VTL plynovodů a RS a ochranné pásmo STL a NTL plynovodů. Ochranným a bezpečnostním pásmem se rozumí prostor vymezený svislými rovinami vedenými ve vodorovné vzdálenosti od jeho půdorysu:

	Bezpečnostní pásmo	Ochranné pásmo
VTL do DN 500	150 m	4 m
VTL do DN 300	100 m	4 m
VTL nad DN 250	40 m	4 m
VTL do DN 250	20 m	4 m
VTL do DN 100	15 m	4 m
pro regulační stanice VTL (od půdorysu na všechny strany)	20 m	4 m
pro regulační stanice VTL (od půdorysu na všechny strany)	10 m	4 m

Bezpečnostní vzdálenosti vrtů od objektů a zařízení jsou stanoveny vyhláškou Českého báňského úřadu na 150 m.

Uvedená OP jsou považována za limity využití území nadmístního významu.

V grafické části dokumentace jsou zobrazeny trasy plynovodů VTL včetně předávacích stanic a regulačních stanic. Vzhledem k použitému měřítku se bezpečnostní pásma zařízení VTL nezobrazují.

Produktovody

Na území Moravskoslezského kraje v současné době nejsou produktovody provozovány. Před dokončením je výstavba produktovodu DN 200 Loukov – Sedlnice a dále do Mošnova. Hlavním účelem výstavby nového produktovodu, který spojí středisko ČEPRO a.s. v Loukově s novým skladem pohonných hmot v Sedlnicích, je doprava pohonných hmot, automobilového benzínu a motorové nafty, pro potřeby distribuce a potřeby Státní správy hmotných rezerv v Moravskoslezském kraji. Nový produktovod DN 200 zajistí plynulý a bezpečný způsob přepravy pohonných hmot s malými nároky na skladovací prostory a současně odpadne pracná a riziková manipulace při přepravě pohonných hmot železničními cisternami.

Zásobování teplem

Kombinovaná výroba elektřiny a tepla a jeho rozvod v horké vodě do soustavy centralizovaného zásobování teplem (CZT) by mohla patřit k nejučelnějším z ekologického i ekonomického hlediska (úspora paliva vyplývající z kombinované výroby elektřiny a tepla + snížení emisní zátěže). Ve skutečnosti však velké monopolní dodavatele tepla nic nenutí k údržbě infrastruktury vedení tepla a koncový uživatel zaplatí všechny ztráty vzniklé nedostatečnou izolací potrubí (v zimním období jsou trasy viditelné na povrchu jako pruhy roztátého sněhu). V mnohých městech proto sílí tlak obyvatel na odpojení od monopolního dodavatele a přechod na menší lokální plynové kotelny resp. vlastní kotle.

Podíl bytů v bytových domech (BD) zásobovaných teplem z teplárenských zdrojů soustav CZT (182 750 bytů) dosahuje cca 60 % z celkového počtu bytů v BD na území Moravskoslezského kraje a charakterizuje vysoký stupeň centralizace dodávek tepla, zejména ve východní části území.

Podle způsobu vytápění je možno území Moravskoslezského kraje rozdělit na oblasti:

- s centralizovaným zásobováním teplem (CZT) z ústředních zdrojů tepla s výkonem nad 5 MW
- s decentralizovaným zásobováním teplem z průmyslových, blokových, domovních koteľen a lokálních zdrojů.

Centralizované zásobování teplem

Centralizované zásobování teplem v území je zastoupeno rozsáhlými soustavami CZT v Ostravě, Karviné, Havířově, Orlové, Frýdku–Místku, Třinci, Kopřivnici a Krnově, dále několika menšími soustavami v Novém Jičíně, Bohumíně, Českém Těšíně a Stonavě.

CZT Ostrava

Základními teplárenskými zdroji na území města Ostravy jsou zdroje spol. Veolia: Elektrárna Třebovice (ETB), Teplárna Přívoz (TPV), Výtopna Mariánské Hory (VMH) a špičkové zdroje Mobilní kotelna Jižní Město (MKJM) a Mobilní kotelna Teplárny Přívoz (MK TPV). Dalšími dodavateli tepla do soustav CZT na území města jsou dále Energetika Vítkovice (45 MW) a Arcelor Mittal Ostrava (140 MW). Teplárenské zdroje ETB, TPV, Energetika Vítkovice a Arcelor Mittal a VMH jsou provozovány s kombinovanou výrobou tepla a elektrické energie.

Ve městě jsou provozovány 2 horkovodní soustavy Poruba–Jižní město se společným zdrojem ETP a dodávkou tepla Teplárny Arcelor Mittal a Šalamouna se zdroji ETB a VHM (dodávka horké vody přes redukční a výměňkovou stanici (RVS) Fifejdy) a dodávkou tepla z Energetiky Vítkovice. K parním soustavám provozovaným na území města patří rozsáhlá soustava Ostrava-střed se zdroji TPV a VMH s dodávkou páry přes RVS Fifejdy a menší parní soustavy Martinov a Svinov s dodávkou páry z ETB. Malé teplovodní soustavy jsou provozovány v lokalitách Přívoz - Slovenská (TPV) a Svinov - Elektrárenská (ETB).

Na území města je provozováno přes 600 předávacích stanic (PS), celkový špičkový odběr ze soustav CZT na území Ostravy (mimo odběr vlastních zdrojů a průmyslových závodů ve kterých jsou umístěny) dosahuje cca 825 MW.

CZT Havířov – Karviná

Primárním výrobcem a distributorem tepla pro horkovodní soustavu CZT Havířov a Karviná je Veolia se svými zdroji Teplárna Karviná (TKV) a Teplárna Čs. Armády (TČA). K propojení dříve samostatných soustav došlo v r. 1998 horkovodem 2x DN 600. Mimo topnou sezónu jsou obě soustavy hydraulicky propojeny a teplo je dodáváno pouze z jednoho zdroje do Havířova i Karviné (zpravidla z TKV). Ze společné horkovodní soustavy je napojeno cca 250 PS, špičková dodávka tepla do soustavy dosahuje cca 350 MW.

Soustava CZT Orlová

Jediným zdrojem horkovodní soustavy CZT Orlová je elektrárna Dětmartovice (provozovatel ČEZ a.s.), s instalovaným tepelným výkonem 1 932 MW_t. Jedná se o kondenzační elektrárnu s neregulovanými odběry tepla. Z horkovodní soustavy města Orlové, která je napojena tepelným napaječem 2x DN 400, je napojeno 49 PS, špičková dodávka tepla do soustavy dosahuje cca 70 MW_t.

Soustava CZT – Frýdek–Místek

Jediným zdrojem horkovodní soustavy je Teplárna Frýdek–Místek (TFM - provozovatel Veolia) s tepelným výkonem 151 MW_t a kombinovanou výrobou el. energie. Z teplárny Frýdek-Místek je prostřednictvím horkovodní sítě napojeno 110 PS, špičkový odběr dosahuje cca 128 MW_t.

Soustava CZT – Kopřivnice

Jediným zdrojem horkovodní soustavy je teplárenský zdroj Energetiky Kopřivnice a.s. s tepelným výkonem 353 MW_t a kombinovanou výrobou el. energie. Prostřednictvím horkovodní sítě je napojeno 35 PS, špičková dodávka tepla do soustavy dosahuje cca 50 MW_t.

Soustava CZT – Krnov

Jediným zdrojem horkovodní soustavy je Teplárna Krnov (TKR - provozovatel Veolia) s tepelným výkonem 102 MW_t a kombinovanou výrobou el. energie. Prostřednictvím parní sítě je napojeno cca 26 PS, špičková dodávka tepla do soustavy dosahuje cca 45 MW_t.

Přehled teplárenských zdrojů pro uvedené soustavy CZT s jejich základními parametry a počtem vytápěných bytů je uveden v následující tabulce:

Teplárenské zdroje pro soustavy CZT v MS kraji

Název zdroje CZT	CKU	ICZ	Instal. tepelný výkon MW _t	Palivo	Soustava CZT	Teplo nosné medium
ČEZ a.s. Praha, Elektrárna Dětmartovice (EDĚ)	62 596	2	2 026	ČU, ZP nafta	Orlová	horká voda
Veolia Energie ČR, Elektrárna Třebovice I, II (ETB)	71 543	22	773	ČU, proplástek LTO	Ostrava	horká voda, pára
Veolia Energie ČR, Teplárna Přívoz I, II (TPV)	71 376	3	232	ČU, ZP, koks. plyn	Ostrava	horká voda, pára

Název zdroje CZT	CKU	ICZ	Instal. tepelný výkon MWt	Palivo	Soustava CZT	Teplo nosné medium
Veolia Energie ČR, Výtopna Mariánské Hory (VMH)	71 383	7	60	koksárenský plyn	Ostrava	pára
Teplárna Arcelor Mittal - Ostrava	71 422	24	1 110	ČU, hutní plyny	Ostrava	horká voda
Energetika Vítkovice - Ostrava	71 407	14	361	ČU, ZP, koks. plyn	Ostrava	horká voda
Veolia Energie ČR, Teplárna Karviná (TKV)	66 410	37	248	ČU, deg. plyn, biomasa	Karviná, Havířov	horká voda
Veolia Energie ČR, Teplárna ČSA (TČA)	66 410	10	228	ČU, ZP, deg. plyn, biomasa	Karviná, Havířov	horká voda
Veolia Energie ČR, Teplárna Frýdek-Místek (TFM)	76 067	15	151	ČU	Frýdek-Místek	horká voda
Veolia Energie ČR, Teplárna Krnov (TKR)	67 473	3	102	ČU, HU, biomasa	Krnov	pára
Energetika Třinec – E2, E3	77 089	46	557	proplástek, ZP, hutní plyny	Třinec	horká voda
Energetika Kopřivnice	66 939	55	353	ČU, ZP	Kopřivnice	horká voda
CELKEM			6 201			

Vysvětlivky :

CKU číslo katastrálního území

ICZ identifikační číslo zdroje

Všechny uvedené zdroje jsou podle zákona o ochraně ovzduší klasifikovány jako stacionární, zvláště velké spalovací zdroje (s tepelným výkonem nad 50 MW) zařazené v registru REZZO 1.

V některých větších městech jsou dále provozovány lokální soustavy ústředního vytápění, které zásobují teplem pouze některé městské části nebo sídliště. Jedná se o města Bohumín, Bruntál, Břidličná, Český Těšín, Frýdlant nad Ostravicí, Hlučín, Jablunkov, Nový Jičín, Opava, Příbor, Rýmařov, Studénka, Vratimov, Vrbno pod Pradědem. Většina těchto soustav prošla modernizací zdrojů i tepelných sítí, zdroje jsou v řadě případů osazeny kogeneračními jednotkami (KGJ) na zemní plyn. Počet vytápěných bytů z těchto lokálních soustav se odhaduje na cca 17 500.

OCHRANNÁ PÁSMA

Ochranné pásmo rozvodu tepelné energie je vymezeno svislým rovinami vedenými po obou stranách zařízení ve vodorovné vzdálenosti 2,5 m měřené kolmo k tomuto zařízení.

Ochranná pásma technologických zařízení na výrobu tepla nebyla zjištěna.

Spoje (elektronické komunikace)

Oblast telekomunikací a radiokomunikací vykázala v posledních desetiletích výrazně dynamický kvantitativní i kvalitativní růst, nesrovnatelný s rozvojem ostatních odvětví technické infrastruktury. Zásadními projevy změn v oblasti telekomunikací a radiokomunikací posledních let je rozvoj mobilních telefonních systémů a jejich plošné uplatnění a internetu. Nové digitální technologie umožňují koncentrovat do společných elektronických komunikačních sítí (optických i bezdrátových) vyšší kapacitu tradičních a nových služeb, tj. hlasové, datové, textové i multimediální služby. Tyto služby poskytuje řada organizací, což vytváří nezbytnou konkurenci.

TELEKOMUNIKACE

Telekomunikační provoz na pevné síti v Moravskoslezském kraji je členěn do atrakčních obvodů jednotlivých digitálních ústředen (RSU – Remote Subscriber Unit), které jsou základním územním prvkem telefonní sítě. Několik vhodně seskupených digitálních ústředen je sdruženo do uzlového bodu, kterým je hostitelská digitální ústředna (HOST), která tvoří základní prvek meziměstské telefonní sítě a zajišťuje vnitřní telefonní styk uvnitř uzlu a meziměstský styk mezi HOST. V uplynulých letech byla v kraji vybudována rozsáhlá síť dálkové optické přenosové sítě. V území je dále rozšířena pevná komunikační síť mnoha lokálních společností.

OCHRANNÁ PÁSMA

Ochranné pásmo u podzemních komunikačních vedení je vymezeno na 1,5 m od krajního vedení. Ochranná pásma digitálních telefonních ústředen nebyla zjištěna. Vzhledem k použitému měřítku se ochranná pásma podzemních komunikačních vedení nezobrazují.

ZHODNOCENÍ SOUČASNÉHO STAVU A NOVÝCH ZAMĚRŮ

Kapacita digitálních telefonních ústředen v území je dostatečná. Prakticky dokončena je také výstavba dálkové optické přenosové sítě a rekonstrukce účastnických přístupových sítí ve městech a ostatních sídlech s vyhovujícími parametry. Nové požadavky na změny ve využití území v souvislosti s výstavbou nových komunikačních vedení nebyly zjištěny.

RADIOKOMUNIKACE

Tyto služby zahrnují šíření televizních a rozhlasových programů, internetu, přenos meziměstských telefonních hovorů, včetně služeb operátorů mobilní sítě.

Pokrytí území televizním signálem

Území Moravskoslezského kraje je pokryto televizním signálem státní televize i komerčních stanic z televizních vysílačů, jejichž provozovatelem jsou Radiokomunikace a.s.. Přehled televizních vysílačů je uveden v následující tabulce:

Přehled televizních vysílačů na území MS kraje

Název vysílače	Umístění vysílače	Výkon kW
Ostrava	Hošťálkovice (287 m.n.m)	600
		100
		100
		2
		150
Jeseník	Praděd (1492 m.n.m.)	320
		190
		320
Frýdek - Místek	Lysá Hora (1313 m.n.m)	300
		0,25
Třinec	Javorový vrch (945 m.n.m.)	0,30
		0,10
Nový Jičín	Veselský kopec (555 m.n.m.)	100
Valašské Meziříčí	Radhošť (1129 m.n.m.)	0,10
		0,20
		0,20

Okrajově do území zasahuje signál z okolních televizních vysílačů Olomouc–Radíkov a Zlín–Tlustá Hora.

Pro pokrytí televizním signálem je dále provozováno 24 televizních převaděčů, z nichž převážná část je situována v okrese Bruntál. Východní část území Moravskoslezského kraje je pokryta pozemním digitálním signálem (DVB –T) z vysílače Ostrava - Hladnov.

Pokrytí území rozhlasovým signálem

Rozhlasovým signálem je území Moravskoslezského kraje pokryto z rozhlasových vysílačů, které jsou vesměs totožné s televizními vysílači, kromě televizního vysílače Veselský kopec. V pásmu VKV je dále v území provozováno několik soukromých, příp. licencovaných vysílačů.

Radioreléové spoje

Tyto spoje jsou určeny pro přenos televizní a rozhlasové modulace a přenos telefonních hovorů a přenosu dat. K dálkovému přenosu je určeno spojení mezi základními objekty v majetku Radiokomunikací a.s. (RS). K realizaci datových radioreléových zákaznických spojů v území se využívá základnových stanic na vytipovaných výškových objektech s umístěním technologického radiového uzlu. Mezi základními objekty v majetku Českých radiokomunikací a.s. a základními stanicemi (ZS) je realizován radioreléový spoj značné přenosové kapacity a samotný spoj pro zákazníka je pak dále realizován mezi základní stanicí a zákazníkem. Provoz všech těchto spojů vyžaduje přímou viditelnost sousedních stanic.

Významné pátevní velkokapacitní radioreléové trasy vedené nad řešeným územím, zobrazené v grafické dokumentaci jsou uvedeny v následujícím přehledu:

- RS Praděd - RS Hošťálkovice, Opava, Radíkov, Veselský kopec, Litický Chlum
- RS Hošťálkovice - Veselský Kopec, Radhošť, Lysá Hora, Javorový vrch, Karviná
- RS Veselský kopec - RS Holý kopec, Radhošť, Dušná
- RS Radhošť - RS Lysá Hora
- RS Javorový vrch - RS Frýdek–Místek, Třinec.

Kruhové ochranné pásmo kolem objektů o poloměru 500 m je nutno respektovat kolem RS Hošťálkovice (limit nadmístního významu).

Ministerstvo vnitra ČR pro svá spojení, přenosy datových souborů a informací používá také technologii radioreléových spojů Radiokomunikací a.s. Jedná se o trasu Radíkov – Holý kopec – Veselský kopec – Hošťálkovice.

Pro přenos datových souborů na jednotlivá ředitelství policie ČR používá MV ČR vlastní radioreléové spoje. V řešeném území se jedná o následující trasy radioreléových spojů:

- KS PČR Ostrava 30. dubna – Gymnázium Hladnovská – Michálkovická, 160 – Javorový vrch
- Ostrava, Ostrčilova (výškový dům) – Lysá Hora, DI PČR Vítkovice
- Lysá Hora – OŘ PČR Karviná, OO PČR Havířov Šumbark
- dále jsou využívány sdružené trasy s Radiokomunikacemi a.s.:
 - ⇒ RS Hošťálkovice – Ostrava Ostrčilova (výškový dům)
 - ⇒ Ostrava, Ostrčilova (výškový dům) – Kamenná – Maleník - Holý kopec.

Nad řešeným územím provozují České radiokomunikace a.s. a operátoři mobilních sítí dalších několik stovek skoků radioreléových tras zákaznického charakteru, které nejsou graficky dokumentovány.

Mobilní telefonní síť

Území MS kraje je prakticky celé pokryto signálem mobilních operátorů. Problémy jsou v příhraničním území, kde je silnější signál polských resp. slovenských operátorů. Na části území (Hrčava) není signál tuzemských operátorů dosažitelný vůbec.

OCHRANNÁ PÁSMÁ

Ochranné pásmo radiového vysílacího zařízení a radiového směrového spoje vzniká dnem nabytí právní moci rozhodnutí vydaného podle zvláštního právního předpisu. Parametry těchto ochranných pásem, rozsah omezení a podmínky ochrany stanoví na návrh vlastníka těchto zařízení a spojů příslušný stavební úřad v tomto rozhodnutí.

V grafické části ÚAP jsou zobrazeny televizní vysílače s ochranným pásmem (České radiokomunikace), ochranná pásma vysílacího zařízení MV - GŘ HZS ČR, radioreléové trasy jednotlivých poskytovatelů a jejich radiové stanice, dále zájmové území Ministerstva obrany pro nadzemní stavby a území pro zajištění provozu radiokomunikačních prostředků ve správě SSK MV.

1.11. VEŘEJNÁ TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA - VODOVODY A KANALIZACE

- Sledované jevy A67-A70
dle vyhl. č. 500/2006 Sb.: B19, B21
- Kartogramy a grafická schémata (A3): č. 57, 58

Úvod

Za vodohospodářskou službu se považují veškeré činnosti, které zajišťují pro obyvatelstvo a hospodářskou činnost odběry, akumulaci, úpravu a rozvody povrchových nebo podzemních vod a rovněž odvádění a čištění odpadních vod.

V gesci Ministerstva zemědělství byl v minulých letech pro všechny kraje ČR zpracován základní koncepční dokument pro obor vodovodů a kanalizací „Plán rozvoje vodovodů a kanalizací“ (PRVKUK), který se průběžně aktualizuje.

Zásobování pitnou vodou

Úroveň zásobování pitnou vodou v mezikrajském srovnání je v Moravskoslezském kraji velmi dobrá. Podle údajů ČSÚ je v kraji připojeno na vodovod 98 % z celkového počtu obyvatel, což řadí MS kraj na třetí místo za Hlavní město Prahu a Karlovarský kraj. Tyto údaje potvrzuje i kartogram 57.

Extenzivní vývoj v zásobování vodou byl ukončen v r. 1989. Po desetiletích trvalého růstu potřeb vody, budování centrálních zdrojů a růstu ztrát vody nastal zlom, kdy především díky růstu cen vody pro obyvatele a restrukturalizaci průmyslu došlo k prudkému poklesu výroby pitné vody. V podobných relacích lze vysledovat i další ukazatele; charakteristická je specifická spotřeba vody fakturované pro domácnosti, která klesla proti roku 1989 prakticky na polovinu. Trvalý pokles dodávek pitné vody však již nepokračuje takovým tempem jako v prvním desetiletí transformace ekonomiky.

Dosud se nepodařilo zvrátit nepříznivý vývoj ve ztrátách vody, které klesají velmi pomalu (cca o 1 % za rok) a dosahují v ČR více než třetiny spotřeby na osobu a den.

OSTRAVSKÝ OBLASTNÍ VODOVOD

Centrální část Moravskoslezského kraje je zásobována pitnou vodou v rámci nejrozsáhlejší a nejsložitější vodárenské soustavy v ČR – Ostravského oblastního vodovodu (OOV). Hlavními kapacitními zdroji jsou vodní nádrže Kružberk a Slezská Harta na řece Moravici v Jeseníkách a nádrže Šance na řece Ostravici a Morávka na řece Morávce v Beskydech. Kapacita hlavních úpraven vody činí v úhrnu 4 850 l/s, z toho cca:

- úpravna Podhradí pod nádrží Kružberk 2 200 l/s

- úpravna Nová Ves pod nádrží Šance 2 200 l/s
- Vyšní Lhoty pod nádrží Morávka 450 l/s.

Kostru vodárenského systému tvoří dva přivaděče z úpravny vody Podhradí do vodojemů Krásné Pole u Ostravy. Odtud navazuje severní větví obchvat města Ostravy přivaděčem do Karviné s napojením Ostravy, Bohumínska a Orlové. Jižní větev tvoří přivaděč Krásné Pole, Záhumenice, Bělá s napojením Studénky a propojením na zdroje nádrže Šance a Morávka. Z úpravny vody Nová Ves jsou jednotlivými větvemi OOV napojeny oblasti Bruzovice, Krmelín, Karviná a dále Čeladná, Frenštát p.R., Kopřivnice, Nový Jičín.

Nejvýznamnější dodavatel pitné vody v MS kraji zásobuje z veřejných vodovodů cca 720 tis. osob a provozuje více než 4 000 km vodovodních sítí a celkem 21 úpraven vod. Na základě smluvních vztahů dodává pitnou vodu do města Ostravy, Studénky, Hlučína a dalších obcí.

Z razantního poklesu výroby pitné vody vyplývá relativně velká rezerva v kapacitách úpraven vody u centrálních zdrojů vody. Systém OOV ukazuje v současné době přebytek ve zdrojích 1 500 l/s. Volná kapacita je využívána k dodávkám pitné vody mimo území Moravskoslezského kraje.

SKUPINOVÝ VODOVOD BRUNTÁL

Mimo OOV je samostatně zásobováno Bruntálsko (odběr pitné vody z úpravny vody Karlov s výkonem 120 l/s (Malá Morávka) a odběr z nádrže Slezská Harta s úpravnou vody Leskovec s výkonem 100 l/s). Propojením těchto zdrojů vznikl v severozápadní části kraje významný vodárenský systém, zásobující cca 34 tis. obyvatel.

SKUPINOVÝ VODOVOD KRNOV

Město Krnov zásobuje vodou společnost Krnovské vodovody a kanalizace, s.r.o. Zdroji vody jsou prameniště a úpravna vody Zlatá Opavice (kapacita 90 l/s) a prameniště Kostelec (kapacita 50 l/s). Na skupinový vodovod jsou napojeny i okolní obce, celkem je zásobováno více než 27 tis. obyvatel.

OSTATNÍ VÝZNAMNÉ SKUPINOVÉ VODOVODY

Podzemní vodou z prameniště Třemešná (artézácká studna s vydatností cca 1 000 m³/d) je zásobováno Osoblažsko. Vodovod provozuje „Voda - zájmové sdružení obcí Třemešná-Damašek“ v celkem 15 sídlech, napojeno je cca 2 000 obyvatel.

Společnost AQUA stop v.o.s. spravuje vodovody v oblasti Vrbno pod Pradědem, Karlovice, Karlova Studánka, napojeno je cca 8 300 obyvatel v pěti sídlech.

Na území Moravskoslezského kraje je mimo OOV a vodovodu města Ostravy provozováno ještě dalších cca 80 skupinových vodovodů. Převážná část těchto vodovodů však již nejsou samostatnými skupinovými vodovody, vznikla z původních městských vodovodů a v technickém dosahu OOV byla postupně na tento systém připojena nebo jsou ze systému OOV doplňovány původní místní zdroje.

System OOV dnes svým významem přesahuje úroveň kraje. Z OOV v Karviné je řešena dodávka vody v kapacitě až 160 l/s do města Jastzrembie zdroj v Polské republice. Přivaděč Fulnek – Hranice – Přerov s kapacitou až 160 l/s dopravuje vodu do systémů vodovodů v oblasti Hranice, Lipník, Přerov v Olomouckém kraji.

Z místních skupinových vodovodů přesahuje hranice kraje vodovod Porubská Brána. Ze zdroje podzemní vody s kapacitou cca 20 l/s je zásobováno několik obcí na území Zlínského i Olomouckého kraje.

ZÁSOBOVÁNÍ UŽITKOVOU VODOU

Průmyslové vodovody Ostravska a Karvinska jsou zásobovány v rámci vodohospodářské soustavy Povodí Odry. Nevýznamnějšími zdroji jsou nádrže Žermanice a Těrlicko, doplňované odběry z toků a převody vody. Součástí systému jsou i záložní akumulace v nádržích Šance, Baška a Olešná. Významné průmyslové podniky mají stanovenou zabezpečenou dodávku vody zpravidla z více zdrojů.

Přehled největších odběratelů užitkové vody a maximální povolený odběr:

- Vítkovice, a.s., 600 l/s z Odry, 600 l/s z Opavy, 400 l/s z Ostravice
- Borsodchem Mchz, s.r.o., a.s., 666 l/s z Odry
- ArcelorMittal Ostrava a.s., 700 l/s z Ostravice
- OKD, a.s. 8,8 mil. m³/rok z nádrže Těrlicko
- TŽ Třinec, 5,5 mil. m³/rok z nádrže Těrlicko
- Elektrárna Dětmarovice, 10 mil. m³/rok z Olše
- Důl ČSA, 6,1 mil. m³/rok z Olše.

Kanalizace a čištění odpadních vod

Úroveň odvádění a likvidování odpadních vod patří k základním atributům vyspělé společnosti a představuje jeden ze základních ukazatelů životní úrovně obyvatel. Odstraňování komunálního i průmyslového znečištění je nezbytné pro dosažení dobrého stavu vod a navazujících ekosystémů v krajině.

V porovnání s problematikou zásobování obyvatelstva vodou je situace v odvádění a čištění komunálních odpadních vod na území MS kraj výrazně méně příznivá. MS kraj je s počtem obyvatel bydlících v domech připojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu na sedmém místě mezi kraji ČR. Podíl připojených obyvatel je nižší než je průměr České republiky. V čištění odpadních vod je rovněž situace v kraji relativně nepříznivá, podíl čištěných vod z celkového množství odpadních vod je menší než průměr ČR.

Hlavními provozovateli kanalizačních sítí a ČOV v MS kraji jsou Severomoravské vodovody a kanalizace Ostrava, a.s. (odpadní vody čistí v 65 ČOV s denní kapacitou cca 270 000 m³ za den), Ostravské vodárny a kanalizace, a.s., Vodovody a kanalizace Bruntál, a.s. a Krnovské vodovody a kanalizace, s.r.o.

V Moravskoslezském kraji je provozováno cca 150 čistíren odpadních vod, z toho s nevyhovujícím pouze mechanickým čištěním je 14 ČOV. Zbývající ČOV jsou mechanicko-biologické. S účinným odstraňováním biogenních prvků se však vypořádává jen cca 60 ČOV.

VÝZNAMNÉ KANALIZAČNÍ SYSTÉMY MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE

Podle Plánu rozvoje vodovodů a kanalizací MS kraje tvoří nadmístní kanalizační systémy na území MS kraje jednotná stoková síť a ústřední čistírna odpadních vod Statutárního města Ostravy a dále kanalizační síť a ČOV města Frýdku-Místku.

Ostatní lokality s počtem obyvatel nad 5 000 EO mají odpadní vody odváděné ze správního území měst a obcí (včetně jejich místních částí) a nevytváří tedy nadmístní systémy.

Město Ostrava má jednotnou kanalizační síť, která odvádí odpadní vody z 23 místních částí na ústřední kanalizační čistírnu. Současný ekvivalent přiváděného znečištění je cca 370 000 EO. Předpokládá se napojení dalších 5 místních částí se zvýšením látkového zatížení na 470 000 EO. Na ústřední ČOV Ostrava jsou kromě komunálních odpadních vod čištěny i koncentrované fenolčpavkové vody z koksoven a odpadní vody z chemičky. Čistírna proto neplní limit v ukazateli veškerého dusíku ve vyčištěné vodě (předřazená denitrifikace není dostatečně účinná). ÚČOV bude nutno rekonstruovat.

Město Frýdek-Místek je odkanalizováno převážně jednotnou stokovou sítí na mechanicko-biologickou čistírnu.

Město Brušperk má jednotnou kanalizační soustavu a mechanicko-biologickou ČOV.

Město Krnov má jednotnou kanalizaci zakončenou mechanicko-biologickou ČOV.

LIKVIDACE PRŮMYSLOVÝCH ODPADNÍCH VOD

Odpadní vody z průmyslových závodů jsou z podstatné části likvidovány na městských ČOV. Vlastní čistírny mají producenti biologicky obtížně čistitelných odpadních vod jako Vítkovice, ArcelorMittal Ostrava, ŽDB Bohumín, Elektrárna Dětmárovice a další. Většina dolů OKD čistí odpadní vody na odkalištích.

Specifickými problémy ostravské aglomerace je vypouštění detritových, silně mineralizovaných důlních vod do povrchových toků (Karvinský potok znečišťuje Olši, Stružka přes dávkovací nádrž Heřmanice znečišťuje Odru). Zastavením těžby bylo ukončeno vypouštění důlních vod z ostravské části revíru, z karvinské části však pokračuje. Vypouštění důlních slaných vod limituje mezistátní salinitní dohoda s Polskem.

PLNĚNÍ POŽADAVKŮ SMĚRNICE RADY ES O ČIŠTĚNÍ MĚSTSKÝCH ODPADNÍCH VOD

V podmínkách přistoupení ČR k Evropské unii je obsaženo přechodné období do 30.12. 2010, během něhož měly být splněny požadavky Směrnice Rady č. 91/271/EHS o čištění městských odpadních vod. Pro naplnění požadavků Směrnice nutno zajistit, aby:

- všechny aglomerace s počtem ekvivalentních obyvatel větším než 2 000 byly vybaveny stokovými soustavami a odpadní vody z nich byly před vypuštěním podrobeny sekundárnímu čištění,

- v aglomeracích s počtem EO větším než 10 000 byly městské odpadní vody před vypouštěním čištěny podle přísnějších požadavků,
- městské odpadní vody z aglomerací menších než 2 000 EO byly před vypouštěním „přiměřeně čištěny“, tj. aby při jejich vypouštění do recipientu byly splněny emisní limity, zejména v územích, vyžadujících zvláštní ochranu.

V Moravskoslezském kraji je téměř 20 „aglomerací“ s ČOV nevyhovující požadavkům a 7 aglomerací, u kterých nebyly ve stanoveném termínu požadavky uvedené směrnice splněny.

1.12. ZÁJMY OBRANY A BEZPEČNOSTI STÁTU A CIVILNÍ OCHRANY, OHROŽENÍ ÚZEMÍ PŘÍRODNÍMI JEVY A JINÁ RIZIKA

- Sledované jevy A53, A62, A64, A84, A107, A109-112 dle vyhl. č. 500/2006 Sb.:
- Kartogramy a grafická výkres limitů schémata (A3):

Zájmy obrany a bezpečnosti státu a CO

V rámci této skupiny byly sledovány jevy:

- objekty a ochranná pásma důležitá pro obranu státu
- objekty důležité pro plnění úkolů Policie ČR
- objekty civilní ochrany
- objekty požární ochrany.

Ohrožení území přírodními jevy a jiná rizika

Do této skupin jevů byly zařazeny tyto jevy:

- zóny havarijního plánování
- objekty nebo zařízení zařazené do sk. A nebo B s umístěnými nebezpečnými odpady
- staré ekologické zátěže
- území zvláštní povodně pod vodním dílem
- svahové deformace

2. PŘÍRODNÍ, URBANISTICKÉ, ARCHITEKTONICKÉ, KULTURNĚ HISTORICKÉ A OSTATNÍ CIVILIZAČNÍ HODNOTY ÚZEMÍ, LIMITY VYUŽITÍ ÚZEMÍ

2.1. ÚVOD

Tato kapitola obsahuje stručný shrnující komentář k nejvýznamnějším hodnotám a limitům území MS kraje, identifikovaným zobrazeným v těchto výkresech grafické části ÚAP:

- Výkres krajinných a přírodních hodnot
- Výkres urbanistických, architektonických, kulturně historických a ostatních civilizačních hodnot
- Výkres limitů využití území (zobrazuje omezení změn v území z důvodů ochrany veřejných zájmů, vyplývajících z právních předpisů nebo stanovených na základě zvláštních právních předpisů nebo vyplývajících z vlastností území (§26, odst. 1 zák. č. 183/2006 Sb.)
 - ⇒ I. Limity vyplývající z civilizačních hodnot a vlastností území a z jejich zákonné ochrany
 - ⇒ II. Limity vyplývající z přírodních hodnot a vlastností území a z jejich zákonné ochrany.

Rozčlenění hodnot a limitů do výše uvedených výkresů bylo motivováno především snahou o maximální čitelnost a přehlednost mapových kompozic. Územní překryv několika vlastností a funkcí v konkrétních plochách je zcela standardním jevem v území a v měřítku 1:100 000 může komplikovat interpretaci finálního tiskového výstupu.

Za „hodnotu“ je považován jakýkoliv jev nebo vlastnost území (nezávisle na ukotvení v platné legislativě), který pozitivně ovlivňuje územní podmínky některého ze základních pilířů udržitelného rozvoje – tzn.:

- složky životního prostředí
- hospodářský rozvoj
- soudržnost obyvatel v území.

Kritériem pro rozlišení „přírodních“ a „ne-přírodních“ (tj. urbanistických, architektonických, kulturně historických a ostatních civilizačních) hodnot je především původ vzniku (geneze) daného jevu nebo vlastnosti, tj. zda byl vytvořen přírodou nebo člověkem. Až v druhé řadě bylo v některých případech použito „kritérium užitku“, z hlediska lidského společenství, tzn. standardní antropocentrický náhled.

Definice „limitu využití území“ je formulována v § 26 stavebního zákona jako „...omezení změn v území z důvodu ochrany veřejných zájmů, vyplývajících z právních předpisů nebo stanovených na základě zvláštních právních předpisů nebo vyplývajících z vlastností území“.

V rámci ÚAP kraje byla pozornost prioritně zaměřena na hodnoty a limity nadmístního významu, tj. buď s přesahem na území správních obvodů minimálně dvou obcí nebo (častěji) s ohledem na zobrazitelnost v měřítku použitého mapového díla (RZM 1:50 000), resp. v měřítku tiskového výstupu grafické části (1:100 000).

Z důvodu přehlednosti výkresů jsou v nich vymezeny pouze základní kategorie hodnot a limitů území. Aby nedocházelo k duplicitě jevů v podkladových výkresech limitů a hodnot, jsou jevy, které jsou současně hodnotami i limity využití území, zobrazeny pokud možno pouze v jednom z výkresů.

Výčet a popis lokalit, kde se tyto hodnoty uplatňují, je obsažen v datové části ÚAP a v samostatné tabulkové příloze *Hodnoty území*.

2.2. HODNOTY ÚZEMÍ

Přírodní a krajinné hodnoty území:

I. HORNINOVÉ PROSTŘEDÍ A POVRCHOVÉ VODY

- SOPKA
- DP – dobývací prostor
- CHLÚ – chráněné ložiskové území
- vodní nádrž

II. KRAJINNÉ HODNOTY

- přírodní dominanty
- kulturní dominanty
- krajinné horizonty – nadregionální
- krajinné horizonty – regionální
- významné znaky krajiny
- místo krajinného rázu
- oblast krajinného rázu

VYMEZENÍ KRAJINNÝCH TYPŮ

- A – oblasti specifických krajin Hrubého Jeseníku a zlatohorské hornatiny
- B – oblasti specifických krajin Nížkého Jeseníku
- C – oblasti specifických krajin Opavské pahorkatiny
- D – oblasti specifických krajin Moravské brány
- E – oblasti specifických krajin Ostravské pánve
- F – oblasti specifických krajin Beskydského podhůří
- G – oblasti specifických krajin Moravskoslezských a Slezských Beskyd
- přechodové pásmo krajinných typů

Civilizační a kulturní hodnoty území:

I. URBANISTICKÉ HODNOTY

- urbanistické hodnoty sídel, dochované osídlení krajiny (změna názvu)
- Sorela

II. KULTURNÍ A HISTORICKÉ HODNOTY ÚZEMÍ

- nemovitá národní kulturní památka
- městská památková rezervace

- městská památková zóna
- vesnická památková rezervace
- vesnická památková zóna
- zámek s expozicí
- hrad/zřícenina
- větrné a vodní mlýny
- ostatní technické památky
- ostatní významné nemovité kulturní památky
- rozhledna, vyhlídková věž
- systém opevnění (před 2. s v. válkou)
- poutní místa (přidat novou vrstvu)
- oblast s výrazně dochovaným členěním plužiny

III. SPORTOVNĚ REKREAČNÍ ATRAKTIVITY

- lyžařské středisko
- lázně, wellness
- aquapark, koupaliště, krytý bazén
- golfové hřiště
- zoo, arboreta

IV. VEŘEJNÁ DOPRAVNÍ A TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA

- letiště veřejné s mezinárodním provozem
- letiště veřejné s vnitrostátním provozem
- plocha pro vzlety a přistání
- dálnice i. třídy
- dálnice ii. třídy
- silnice i. třídy
- silnice ii. třídy
- silnice iii. třídy
- železniční trať – mezinárodní koridor
- železniční trať celostátní
- železniční trať regionální
- železniční trať úzkorozchodná

V. REKREAČNÍ OBLASTI

- Beskydy – Valašsko
- Jeseníky
- Opavské Slezsko
- Ostravsko
- Poodří – Moravské Kravaňsko
- Těšínské Slezsko

2.3. LIMITY VYUŽITÍ ÚZEMÍ

Přírodní limity využití území:

- dobývací prostor
- chráněné ložiskové území
- sesuvné území

- územní systém ekologické stability (nadregionální a regionální)
- ptačí oblast Natura
- evropsky významná lokalita Natura
- národní přírodní památka/rezervace
- přírodní památka/rezervace
- přírodní park
- chráněná krajinná oblast
- dálkové migrační koridory
- migračně významná území
- chráněná oblast přirozené akumulace vod
- ochranné pásmo vodního zdroje
- zranitelná oblast
- záplavové území - aktivní zóna
- stanovené záplavové území Q100
- povodňové riziko
- vodní tok
- útvar povrchových vod stojatých
- les
- nejvyšší ZPF (1. a 2. třída ochrany)

Civilizační limity využití území:

- elektrárna tepelná
- elektrárna větrná
- regulační stanice plynu VTL
- venkovní stanice (rozvodna, transformovna 400 kV)
- areál skladu pohonných hmot
- el. vedení sítě ZVN a VVN
- plynovod s tlakem nad 40 barů
- plynovod s tlakem do 40 barů
- dálkový vodovodní řad
- skupinový vodovod
- významná stanice na RR trase
- páteřní radioreléová trasa
- skládka
- spalovna
- objekty zařazené do sk. A nebo B s umístěnými nebezpečnými látkami
- vymezená zóna havarijního plánování
- objekt důležitý pro ochranu bezpečnosti státu
- OP objektu důležitého pro ochranu bezpečnosti státu
- železniční trať - mezinárodní, celostátní, regionální
- železniční trať úzkorozchodná
- dálnice I. tř. a II. tř.
- silnice I. tř., II. tř., III. tř.
- letiště mezinárodní, vnitrostátní
- plocha pro vzlety a přistání
- OP letiště

- lázně
- vnitřní území lázeňského místa
- vnější území lázeňského místa
- městská památková rezervace/zóna
- vesnická památková rezervace/zóna
- národní kulturní památka

3. ZÁMĚRY – AKTUALIZACE ÚAP MSK 2017

1. ZÁMĚRY NADMÍSTNÍHO VÝZNAMU, KTERÉ JSOU SOUČÁSTÍ GRAFIKY (VÝKRESU ZÁMĚRŮ)

Záměry na provedení změn v území, zobrazené v příslušném výkrese, obsahují záměry poskytovatelů údajů a záměry z platných ZÚR MSK. Jedná se o následující jevy:

Záměry na provedení změn v území:

ZÁMĚRY POSKYTOVATELŮ A ZÁMĚRY Z ÚAP SO ORP NA PROVEDENÍ ZMĚN V ÚZEMÍ:

- elektrická stanice VVN (110 kV)
- rozšíření elektrické stanice
- elektrická stanice ZVN (400 kV)
- větrná elektrárna
- integrované centrum pro nakládání s odpady
- suchá ochranná nádrž
- silnice I. třídy
- silnice II. a III. třídy
- vysokorychlostní železniční trať
- železniční trať
- tramvajová trať
- cyklostezka
- plynovod VTL s tlakem nad 40 barů
- plynovod VTL do tlaku 40 barů včetně
- plynovod ST
- elektrické vedení ZVN (400 kV)
- vedení elektrické sítě VVN
- elektrické vedení (připojení větrných elektráren)
- průplavní spojení Dunaj – Odra – Labe
- nadregionální biokoridor
- revitalizace vodního toku
- suchá ochranná nádrž
- lokalita vhodná pro akumulaci vod
- nadregionální biocentrum

- vzletová a přistávací dráha
- produktovod
- integrované centrum pro nakládání s odpady
- plochy výroby
- průmyslová zóna

ŘEŠENÍ ZÚR MSK

- plochy a koridory nadmístního významu pro dopravní infrastrukturu, technickou infrastrukturu, protipovodňová opatření, ekonomické aktivity a ÚSES
- územní rezervy pro dopravní a technickou infrastrukturu, územní rezervy pro lokality vhodné pro akumulaci vod

Níže uvedený přehled představuje pouze záměry na provedení změn v území neobsažené v platných ZÚR MSK, pokud není navržena jejich změna nebo úprava (záměr je stabilizován). Jsou však uvedeny podněty od poskytovatelů údajů o území nebo z aktualizovaných ÚAP SO ORP k prověření změny vymezení koridorů a ploch, definovaných v platných ZÚR MSK; u těchto záměrů je současně uvedeno označení ze ZÚR MSK 2010.

Na konci seznamu je uveden výčet záměrů ze ZÚR MSK, které se již ÚAP MSK neobsahují z důvodů realizace dané stavby nebo doporučení záměr dále nesledovat (na základě údajů od poskytovatelů, příp. ÚAP SO ORP).

Označení obcí v posledním sloupci tabulek znamená dotčení obce samotným záměrem dle údajů o území, nikoli případným koridorem záměru (vymezení koridoru je předmětem územně plánovací dokumentace).

DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURA

Silniční doprava

Ozn. ÚAP MSK	Ozn. v ZÚR MSK 2010	Specifikace záměru	Obec
Dis1	DZ5	I/67 Bohumín – Karviná, dvoupruhová směrově nedělená silnice I. třídy – severní varianta dle studie ŘSD.	Bohumín, Dětmarovice, Dolní Lutyně, Karviná
Dis2	D54, D55	I/56 Opava – Dolní Benešov - výsledná varianta dle studie.	Dolní Benešov, Kravaře, Opava, Štěpánkovice, Velké Hoštice
Dis3	D501	I/57 Vrchy - obchvat (varianta 1 dle studie).	Březová, Fulnek, Vrchy
Dis4	D81	I/58 Frenštát pod Radhoštěm – Vlčovice (doporučená varianta dle studie).	Frenštát pod Radhoštěm, Kopřivnice, Lichnov, Tichá
Dis5	D4, D5, D43	I/35 Lešná – Palačov (dle DÚR).	Starý Jičín

Ozn. ÚAP MSK	Ozn. v ZÚR MSK 2010	Specifikace záměru	Obec
Dis6	D55, D56, D57, D513	I/56 Dolní Benešov – Ostrava (výsledná varianta dle studie).	Bohuslavice, Dolní Benešov, Hlučín, Kozmice, Ludgřovice, Markvartovice, Ostrava
Dis7	D30, D31, D511, D512, D202, D521, D35	I/11 Havířov – Třanovice (varianty řešení).	Havířov, Horní Suchá, Orlová, Petřvald, Šenov, Těrlicko, Třanovice
Dis9	D52	I/47 Odry, východní obchvat, dvoupruhová směrově nedělená silnice I. třídy.	Odry
Dis11	D22	I/11 přeložka Horních Životic a Horního Benešova.	Horní Benešov, Horní Životice, Razová, Sosnová
Dis12	D44	I/45 Valšov, západní obchvat, dvoupruhová směrově nedělená silnice I. třídy.	Lomnice, Moravskoslezský Kočov, Valšov
Dis13	D20, D45	I/45 Bruntál, obchvat, dvoupruhová směrově nedělená silnice I. třídy.	Bruntál, Oborná, Milotice nad Opavou
Dis15	D526	I/45 Dětřichov nad Bystřicí – obchvat, dvoupruhová směrově nedělená silnice I. třídy.	Dětřichov nad Bystřicí, Lomnice
Dis16	D527	I/45 Lomnice – obchvat, dvoupruhová směrově nedělená silnice I. třídy.	Dětřichov nad Bystřicí, Lomnice
Dis17	D45, D529	I/45 Bruntál, obchvat, dvoupruhová směrově nedělená silnice I. třídy.	Bruntál, Oborná, Staré Město
Dis18	D302	I/45 Krnov, západní obchvat včetně napojení na I/57, dvoupruhová směrově nedělená silnice II. třídy.	Brantice, Krnov
Dis21	D61	I/57 Vysoká, směrové úpravy, dvoupruhová směrově nedělená silnice I. třídy.	Vysoká
Dis22	D61	I/57 Vysoká – Damašek, směrové úpravy, dvoupruhová směrově nedělená silnice I. třídy.	Liptaň, Třemešná, Vysoká
Dis23	D62	I/57 Město Albrechtice, obchvat, dvoupruhová směrově nedělená silnice I. třídy.	Město Albrechtice, Třemešná
Dis24	D63	I/57 Linhartovy, přeložka, dvoupruhová směrově nedělená silnice I. třídy (Město Albrechtice).	Město Albrechtice
Dis25	D62	I/57 - územní rezerva pro vedení přeložky sil. I/57 (východní velký obchvat - územní rezerva).	Město Albrechtice, Třemešná
Dis26	D66	I/57 Úvalno – Brumovice, lokální úprava, dvoupruhová směrově nedělená silnice I. třídy.	Brumovice, Úvalno

Ozn. ÚAP MSK	Ozn. v ZÚR MSK 2010	Specifikace záměru	Obec
Dis27	D64, D302	I/57 Krnov, severní obchvat, dvoupruhová směrově nedělená silnice I. třídy.	Krnov
Dis28	D28	I/11 Mokré Lazce – Hrabyně, přeložky a homogenizace šířkového uspořádání, čtyřpruhová směrově dělená silnice I. třídy.	Háj ve Slezsku, Hrabyně, Mokré Lazce, Velká Polom
Dis29	D67	I/57 Skrochovice, západní obchvat, dvoupruhová směrově nedělená silnice I. třídy.	Brumovice, Holasovice
Dis30	D50	I/46 Jakartovice – Litultovice, přeložka a homogenizace šířkového uspořádání, dvoupruhová směrově nedělená silnice I. třídy.	Dolní Životice, Jakartovice, Leskovec nad Moravicí, Litultovice, Mladecko
Dis31	DZ5	Obchvat Dětmarovic - přeložka silnice I/67.	Dolní Lutyně, Dětmarovice, Karviná
Dis32		Úprava trasy silnice I/67 Karviná-Louky.	Karviná
Dis33		Obchvat Děhylova.	Děhylov, Dobroslavice, Ostrava
Dis34a	DZ3a	Přeložka sil. I/45 v úseku Nové Heřminovy.	Čaková, Milotice nad Opavou, Nové Heřminovy, Zátor
Dis34b	DZ3a	Přeložka sil. I/45 v úseku Nové Heřminovy (dle tech. studie - rozdělení stavby na 2 etapy).	Čaková, Milotice nad Opavou, Nové Heřminovy, Zátor
Dis35s		Průchod silnice I/11 územím Opava – Opava-Komárov - „varianta Sever“ (čtyřpruhová komunikace).	Nové Sedlice, Opava, Velké Hoštice
Dis35j		Průchod silnice I/11 územím Opava – Opava-Komárov - „varianta Jih“ (čtyřpruhová komunikace).	Nové Sedlice, Opava, Raduň
Dis35p		Průchod silnice I/11 územím Opava – Opava-Komárov - „varianta Průtah“ (čtyřpruhová komunikace).	Opava
Dis36	D32	Životice – Český Těšín, přeložka, dvoupruhová směrově nedělená silnice I. třídy.	Albrechtice, Český Těšín, Chotěbuz
Dis37	D133, D134, D135	Přeložka silnice II/483 (Veřovice, Frenštát p/R, Kunčice p.O.) - dvoupruhová směrově nedělená silnice II. třídy.	Frenštát pod Radhoštěm, Kunčice pod Ondřejníkem, Lichnov, Tichá
Dis38	D136	Přeložka silnice II/483 - obchvat Čeladné.	Čeladná

Ozn. ÚAP MSK	Ozn. v ZÚR MSK 2010	Specifikace záměru	Obec
Dis39		Silnice III. třídy - Nošovice.	Nižní Lhoty, Nošovice, Vojkovice
Dis40	D54, D55, DZ2	Silnice I. třídy.	Opava
Dis41	DZ2	Silnice II. třídy - Západní část jižního obchvatu Opavy.	Opava, Otice
Dis42	D5	Silnice R48 (upřesnění dle projektové dokumentace Nového Jičína).	Jeseník nad Odrou, Nový Jičín, Rybí, Sedlnice, Starý Jičín, Šenov u Nového Jičína
Dis43	DZ4c	Přeložka silnice I/57 územím Hradce nad Moravicí.	Hradec nad Moravicí
Dis44	D51, D520	Přeložka silnice I/46 – obchvat Hněvošic a Služovic.	Hněvošice, Oldřichov, Služovice
Dis45	D78, D79	I/58 – obchvat Mošnova.	Mošnov
Ozn. ÚAP MSK	Ozn. v ZÚR MSK 2010	Specifikace záměru	Obec

Železniční doprava

Ozn. ÚAP MSK	Ozn. v ZÚR MSK 2010	Specifikace záměru	Obec
Diz1	D507	Vysokorychlostní trať (VRT) Běloutín – Bohumín, nová stavba.	Bílov, Bohumín, Hladké Životice, Jistebník, Kujavy, Makovice, Ostrava, Pustějov, Studénka, Suchdol nad Odrou, V. Albrechtice, Vražné
Diz3		Vlakotramvaj (Orlová – Ostrava).	Orlová, Ostrava, Rychvald
Diz4		Vlakotramvaj (Hlučín – Ostrava).	Hlučín, Ludgeřovice, Markvartovice, Ostrava
Diz5		Modernizace trati č. 321 v úseku Ostrava (Svinov) – Havířov – Český Těšín.	Albrechtice, Český Těšín, Havířov, Horní Suchá, Chotěbuz, Karviná, Ostrava, Šenov, Vratimov

Ozn. ÚAP MSK	Ozn. v ZÚR MSK 2010	Specifikace záměru	Obec
Diz6		Zdvoukolejnění trati č. 321 (316) v úseku Ostrava-Svinov – Opava.	Děhylov, Dobroslavice, Háj ve Slezsku, Mokré Lazce, Opava, Ostrava, Štítina
Diz7		Optimalizace trati č. 322 a její elektrifikace v celé trase – v úseku Český Těšín – Frýdek-Místek.	Český Těšín, Dobrá, Dobratice, Dolní Tošanovice, Frýdek-Místek, Hnojník, Horní Tošanovice, Nošovice, Ropice, Střítež, Vojkovice
Diz9		Elektrifikace trati č. 323 v úseku Ostrava-Kunčice – Frenštát pod Radhoštěm (Valašské Meziříčí); zvojkolejnění trati č. 323 v úseku Vratimov – Frýdek-Místek.	Baška, Bordovice, Čeladná, Frenštát pod Radhoštěm, Frýdek-Místek, Frýdlant nad Ostravicí, Hodslavice, Hostašovice, Kunčice pod Ondřejníkem, Lichnov, Metylovice, Mořkov, Ostrava, Pržno, Pstruží, Řepiště, Staré Město, Veřovice, Vratimov
Diz13 (a, b, c)	D507	Vysokorychlostní trať (VRT) Bohumín – hranice ČR/PL (řešení ve více variantách).	Bohumín, Dolní Lutyně, (Dětmarovice, Petrovice u Karviné)
Diz14		Železniční trať č. 317 Opava-východ – Hlučín je navrhována k optimalizaci (ve vybraných úsecích zdvoukolejnění) a elektrifikaci.	Dolní Benešov, Hlučín, Kozmice, Kravaře, Opava, Velké Hoštice

Ostatní doprava

Ozn. ÚAP MSK	Ozn. v ZÚR MSK 2010	Specifikace záměru	Obec
Our1		Letiště Ostrava, a.s. - vzletová a přistávací plocha (územní rezerva).	Petřvald
Div1	D517	Průplavní spojení Dunaj – Odra – Labe (územní rezerva).	Albrechtíčky, Bartošovice, Bernartice nad Odrou, Bohumín, Jeseník nad Odrou, Kunín, Mošnov, Ostrava, Petřvald, Sedlnice, Stará Ves nad Ondřejnicí, Starý Jičín, Studénka, Šenov u Nového Jičína, Šilheřovice

Ozn. ÚAP MSK	Ozn. v ZÚR MSK 2010	Specifikace záměru	Obec
Dic1		Cyklostezka Odry – Morava – Dunaj.	Bohumín, Hladké Životice, Jeseník nad Odrou, Jistebník, Mankovice, Ostrava, Pustějov, Stará Ves nad Ondřejnicí, Studénka, Suchdol nad Odrou, Velké Albrechtice

ENERGETICKÁ INFRASTRUKTURA

Plynoenergetika

Ozn. ÚAP MSK	Ozn. v ZÚR MSK 2010	Specifikace záměru	Obec
Esp1		VTL plynovod Libhošť (kompresorová stanice) - Třanovice (PZP).	Baška, Dobruška, Dolní Domaslavice, Dolní Tošanovice, Fryčovice, Frýdek-Místek, Frýdlant nad Ostravicí, Horní Tošanovice, Hukvaldy, Janovice, Kateřinice, Krásná, Libhošť, Metylovice, Nižní Lhoty, Nošovice, Palkovice, Pržno, Příbor, Raškovice, Sedlnice, Skotnice, Staříč, Třanovice, Vojkovice, Vyšní Lhoty
Esp6	P2, P5, P22	Rekonstrukce stávajícího VTL plynovodu DN 500 v trase Havířov (Suchá) – Albrechtice – Český Těšín (Žukov) s vymístěním části trasy mimo zastavěná území.	Albrechtice, Český Těšín, Horní Suchá, Chotěbuz
Esp7		Havarijní propojení - VTL plynovod DN 200 mezi stávající PRS Nošovice a VTL plynovodem DN 150 (trasa Komorní Lhotka - Nošovice).	Nižní Lhoty, Nošovice
Esp8		STL plynovod - plynofikace obcí.	Kružberk, Nové Lublice, Staré Těchanovice, Svatoňovice

Ozn. ÚAP MSK	Ozn. v ZÚR MSK 2010	Specifikace záměru	Obec
Esp9		VTL plynovod mezi Albrechticemi a Stonavou.	Albrechtice, Stonava
Esp10		VTL plynovod Dětmárovice – Karviná-Staré Město (Nové Pole)	Dětmárovice, Karviná
Esp11		VTL plynovod Fryčovice – Příbor.	Fryčovice, Hukvaldy, Příbor

Elektroenergetika

Ozn. ÚAP MSK	Ozn. v ZÚR MSK 2010	Specifikace záměru	Obec
Ese13	EZ4	El. Stanice 110 kV v koridoru nadzemního VVN2x110kV Poruba-Plesná.	Ostrava
Ese14		Transformovna 110/22 kV Opava-Kylešovice (Opava jih).	Opava
Ese15		Rozšíření rozvodny 110 kV Hoštice.	Velké Hoštice
Ese17		Rozšíření rozvodny 110 kV Lískovec.	Žabeň
Ese21	EZ1, EZ2	Nadzemní elektrické vedení VVN 110 kV Břidličná – Dětrichov nad Bystřicí (– Šternberk).	Břidličná, Dětrichov nad Bystřicí, Ryžoviště
Ese23	EZ1, EZ3, E327	Nadzemní el. Vedení VVN 110kV Horní Životice – Dvorce (– Moravský Beroun).	Bílčice, Dvorce, Horní Životice, Jakartovice, Křišťanovice, Staré Heřminovy, Svobodné Heřmanice
Ese24	E27, E327	Vedení 110 kV - propojení rozvodny 110/22 kV ve Vítkově s rozvodnou 400/110 kV v Horních Životících.	Bratříkovice, Hlavnice, Horní Životice, Jakartovice, Lhotka u Litultovic, Litultovice, Melč, Mladecko, Moravice, Radkov, Svobodné Heřmanice, Vítkov
Ese25		Elektrické vedení 110 kV pro TR Opava-Kylešovice (Opava Jih).	Opava, Velké Hoštice
Ese27	EZ7	Elektrické vedení 110 kV - TR Kletné – TR Nový Jičín.	Bernartice nad Odrou, Hladké Životice, Mankovice, Suchdol nad Odrou, Šenov u Nového Jičína
Ese28	EZ4	Nadzemní VVN 2x110kV Poruba-Plesná.	Ostrava, Vřesina
Ese39	E5	Lískovec-Nošovice, vvn 699 Rekonstrukce stávajících nadzemních vedení 110 kV - navýšení přenosové schopnosti vedení.	Bruzovice, Dobrá, Frýdek-Místek, Nošovice, Sedliště, Sviadnov, Žabeň
Ese47		Větrný park Bílčice - 9 x VTE.	Bílčice
Ese56		Větrný park Křišťanovice - 6 x VTE.	Křišťanovice
Ese57		Větrný park Hošťálkovy - 3 x VTE.	Hošťálkovy

Ozn. ÚAP MSK	Ozn. v ZÚR MSK 2010	Specifikace záměru	Obec
Ese64		Větrný park Čaková – 6 x VTE.	Čaková
Ese65		Větrný park Moravice-Melč - 6 x VTE.	Moravice, Melč
Ese66		Větrný park Nové Lublice - 3 x VTE.	Nové Lublice
Ese74		Větrný park Dívčí Hrad - 3 x VTE.	Dívčí hrad
Ese75		Větrný park Bratříkovice - 5 x VTE.	Bratříkovice
Ese87		Větrná elektrárna Hať - 1 x VTE.	Hať
Ese88		Větrná elektrárna Leskovec – 1 x VTE.	Leskovec nad Moravicí
Ese89		Nová el. stanice - TR 400/110/22 kV Dětmrovice.	Dětmrovice
Ese90		Elektrické vedení 110 kV Dětmrovice.	Dětmrovice
Ese91		Podzemní kabelové vedení pro větrný park Bílčice, Křišťanovice - připojení do rozvodny Horní Životice.	Bílčice, Horní Životice, Jakartovice, Křišťanovice, Leskovec nad Moravicí, Staré Heřminovy, Svobodné Heřmanice, Velké Heraltice
Ese92		Podzemní kabelové vedení pro větrný park Bratříkovice, Nové Lublice, Moravice-Melč - připojení do rozvodny Horní Životice.	Bratříkovice, Hlavnice, Horní Životice, Jakartovice, Kružberk, Lhotka u Litultovic, Litultovice, Melč, Mladecko, Moravice, Nové Lublice, Svobodné Heřmanice
Ese94		Elektrická stanice VVN (110 kV) - rozvodna Bratříkovice.	Bratříkovice
Ese95		Větrný park Hlinka - 4 x VTE.	Hlinka
Ese96		Větrný park Slezské Pavlovice - 4 x VTE.	Slezské Pavlovice
Ese97	E501, EZ7	Elektrické vedení 400 kV V456 Prosenice – Kletné.	Hladké Životice, Mankovice, Suchdol nad Odrou, Vražné
Ese98		Elektrické vedení 400 kV V44 zapojení stanice Dětmrovice.	Dětmrovice, Petrovice u Karviné
Ese99		Elektrická stanice 400 kV Nošovice 2.	Nošovice
Ese100		Větrná elektrárna Starý Jičín - 1 x VTE.	Starý Jičín
Ese101		Větrná elektrárna Zátor - 1 x VTE	Zátor
Ese102	-	Větrný park Leskovec - 7 x VTE.	Leskovec nad Moravicí
Ese105		Podzemní kabelové vedení Moravice – Bratříkovice pro větrné elektrárny	Bratříkovice, Jakartovice, Lhotka u Litultovic, Litultovice, Mladecko, Moravice
Ese106		Větrné elektrárny Budišov nad Budišovkou 10 x VTE	Budišov nad Budišovkou
Ese107		Větrné elektrárny Lomnice 10 x VTE	Lomnice
Ese108		Větrné elektrárny Valšov 5 x VTE	Valšov
Ese109		Elektrické vedení 110 kV – Dětmrovice – Petrovice u Karviné	Dětmrovice, Petrovice u Karviné
Ese110		Větrné elektrárny Hať – 1 x VTE o výkonu cca 2–4	Hať

Ozn. ÚAP MSK	Ozn. v ZÚR MSK 2010	Specifikace záměru	Obec
		MW.	
Ese111		Elektrické vedení VVN (110 kV).	Bartošovice, Mošnov, Sedlnice, Studénka
Ese112		Větrná elektrárna Čaková - záměr obce.	Čaková
Ese113		Větrné elektrárny Hněvošice - 2 x VTE.	Hněvošice
Ese114		Větrné elektrárny Křišťanovice - 2 x VTE.	Křišťanovice
Ese115		Větrné elektrárny Oldřišov - 3 x VTE.	Oldřišov
Ese116		Větrné elektrárny Rohov - 2 x VTE.	Rohov
Ese117		Větrné elektrárny Sudice - 4 x VTE.	Sudice
Ese118		Větrné elektrárny Třebom - 5 x VTE.	Třebom

Produktovody

Ozn. ÚAP MSK	Ozn. v ZÚR MSK 2010	Specifikace záměru	Obec
Esv2	PR1	Úprava koridoru produktovodu DN 200.	Hodslavice, Hostašovice, Libhošť, Mošnov, Nový Jičín, Příbor, Rybí, Sedlnice, Skotnice, Životice u Nového Jičina

VODOHOSPODÁŘSKÁ INFRASTRUKTURA

Revitalizace říčních systémů

Ozn. ÚAP MSK	Ozn. v ZÚR MSK 2010	Specifikace záměru	Obec
Vhr4	VZ1a	Opava, Krnov - Nové Heřminovy - přírodě blízké úpravy koryta toku.	Brantice, Krnov, Nové Heřminovy, Zátor
Vhr10		Pustějovský potok, Pustějov - Kujavy - revitalizace koryta toku.	Bílou, Fulnek, Kujavy, Pustějov
Vhr11		Morávka, Raškovice - Morávka - příprava revitalizace koryta toku.	Morávka, Pražmo, Raškovice, Vyšní Lhoty
Vhr12		Křivý potok, Suchdol n/O - revitalizace koryta toku.	Hladké Životice, Suchdol nad Odrou
Vhr13		Opusta II, Dolní Benešov - revitalizace koryta toku.	Bohuslavice, Bolatice
Vhr14		Mohelnice, Raškovice - protipovodňová opatření a revitalizace toku.	Krásná, Raškovice

Protipovodňová ochrana

Ozn. ÚAP MSK	Ozn. v ZÚR MSK 2010	Specifikace záměru	Obec
Vhp01	PO8	Hvozdnice od pramene po ústí do toku Moravice - levostranný přítok Litultovického potoka v ř. km 2.05, Choltice - zhotovení suché nádrže.	Litultovice
Vhp02	PO14	Velká od pramene po ústí do toku Opava - Velká, Stěbořice - zřízení suché nádrže.	Stěbořice
Vhp03		Porubka od pramene po ústí do toku Odra - Porubka, Vřesina - zřízení suché nádrže.	Ostrava, Vřesina
Vhp04		Odra od toku Lubina po tok Opava - Polančice, Rakovec, Klimkovice a Polanka n/O - zřízení 2 suchých nádrží a úprava potoka.	Klimkovice
Vhp05		Nádrž Šance na toku Ostravice - převedení extrémních povodní.	Ostravice, Staré Hamry
Vhp06		Povodí Bečvy, Hať - zřízení 1 suché nádrže.	Hať
Vhp07		Zlatý potok, Odry - zřízení suché nádrže.	Lichnov
Vhp08		Pravostranný přítok Butovického potoka v ř. km 3,62 Studénka - Butovice - zřízení suché nádrže.	Studénka
Vhp09		Grasmanka, Starý Jičín - Jičina - příprava zřízení suché nádrže Jičina.	Starý Jičín
Vhp10		Rybník, Jeseník nad Odrou - příprava výstavby suché nádrže.	Jeseník nad Odrou
Vhp11		Machůvka, Stará Ves nad Ondřejnicí - zřízení suché nádrže.	Stará Ves nad Ondřejnicí
Vhp12		pravostranný bezejmenný přítok Bílovky v ř. km 8.18, Velké Albrechtice - zřízení suché nádrže Velké Albrechtice.	Velké Albrechtice
Vhp13		levostranný bezejmenný přítok Pištského potoka v ř. km 4.67, Pišť - zřízení suché nádrže Svinné.	Pišť
Vhp14		levostranný bezejmenný přítok Lučického potoka v ř. km 1.11, Jeseník nad Odrou - Blahutovice - příprava výstavby 2 suchých nádrží.	Jeseník nad Odrou
Vhp15	AV502	Suchá nádrž - poldr na Oslavě - Dlouhá Loučka.	Jiříkov
Vhp26		Vodní nádrž Dlouhá Loučka na Huntavě (LAPV).	Horní Město, Tvrdkov
Vhp28	AV510	Vodní nádrž Spálené (LAPV).	Heřmanice, Holčovice
Vhp29	AV505	Vodní nádrž Spálov (LAPV).	Budišov nad Budišovkou, Černá ve Slezsku, Odry, Spálov, Svatoňovice, Vítkov
Vhp30	AV507	Vodní nádrž Horní Lomná (LAPV).	Dolní Lomná, Horní Lomná
Vhp32		Polančice, Rakovec, Klimkovice a Polanka n/O – zřízení 2 suchých nádrží a úprava potoka.	Klimkovice, Olbramice
Vhp34		Porubka, Vřesina – zřízení 2 suchých nádrží.	Ostrava, Vřesina

ROZVOJOVÉ PLOCHY

Ozn. ÚAP MSK	Ozn. v ZÚR MSK 2010	Specifikace záměru	Obec
Pvs1		Průmyslová zóna "Nad Barborou".	Karviná
Pvs19		Plochy výroby na území Dolního Benešova.	Dolní Benešov
Pvs20		Průmyslová zóna Studénka - Nová Horka (prům. zóna pro skladování a lehký průmysl).	Studénka
Po1		Integrované centrum pro nakládání s odpady v místní části Fulneku - Děrné.	Fulnek
Po2		Krajské integrované centrum pro nakládání s odpady.	Karviná

ÚZEMNÍ SYSTÉM EKOLOGICKÉ STABILITY

Ozn. ÚAP MSK	Ozn. v ZÚR MSK 2010	Specifikace záměru	Obec
B1	182	Nadregionální biocentrum "Na skřítku" (V ZÚR MSK 2010 je biocentrum "Na skřítku" regionální).	Stará Ves
B2	30	Nadregionální biocentrum "Sovinec" (zvětšení plochy oproti zázresu biocentra v ZÚR MSK 2010).	Horní Město, Jiříkov, Rýmařov, Tvrdkov
B3	91	Nadregionální biocentrum "Černý les" (změna plochy oproti zázresu v ZÚR MSK 2010).	Ludgeřovice, Markvartovice, Ostrava, Šilheřovice
B4	92	Nadregionální biocentrum "Oderská niva" (změna plochy oproti zázresu v ZÚR MSK 2010).	Albrechtický, Bartošovice, Bernartice nad Odrou, Hladké Životice, Jistebník Jistebník nad Odrou, Kunín, Mankovice, Ostrava, Petřvald, Pustějov, Stará Ves nad Ondřejnicí, Studénka, Vražné
B5	97	Nadregionální biocentrum "Hukvaldy" (změna plochy oproti zázresu v ZÚR MSK 2010).	Frydek-Místek, Fryčovice, Hukvaldy, Kopřivnice, Kozlovice, Palkovice
B6	65	Nadregionální biocentrum "Slunečná" (změna plochy oproti zázresu v ZÚR MSK 2010).	Dětřichov nad Bystřicí, Lomnice
B7	88	Nadregionální biocentrum "Praděd" (změna plochy oproti zázresu v ZÚR MSK 2010).	Malá Morávka, Stará Ves, Vrbno pod Pradědem
B8	67	Nadregionální biocentrum "Cvilín" (změna plochy oproti zázresu v ZÚR MSK 2010).	Brumovice, Býkov-Láryšov, Krnov, Lichnov, Sosnová, Úvalno

Ozn. ÚAP MSK	Ozn. v ZÚR MSK 2010	Specifikace záměru	Obec
B9	20	Nadregionální biocentrum "Ptačí hora-Údolí Opavy" (změna plochy oproti zákresu v ZÚR MSK 2010).	Čaková, Milotice nad Opavou, Nové Heřminovy, Oborná, Široká Niva
B10	90	Nadregionální biocentrum "Dařanec" (změna plochy oproti zákresu v ZÚR MSK 2010).	Bělá, Bohuslavice, Bolatice, Chuchelná, Kobeřice, Závada
B11	10	Nadregionální biocentrum "Radhošť-Kněhyně" (změna plochy oproti zákresu v ZÚR MSK 2010).	Čeladná, Trojany
B12		Nadregionální biokoridor "Raškov - Jezernice" (zajištění návaznosti na Olomoucký kraj)	Jiříkov

2. ZÁMĚRY NADMÍSTNÍHO VÝZNAMU, KTERÉ NEJSOU SOUČÁSTÍ VÝKRESU ZÁMĚRŮ (ZÁMĚRY NEJSOU V MĚŘÍTKU 1:100 000 ZOBRAZITELNÉ)

DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURA

č.	záměr (nový/aktualizace)	Specifikace záměru
1	nový záměr	Celostátní železnice - železniční úvrať Frýdek-Místek

ENERGETICKÁ INFRASTRUKTURA

č.	záměr (nový/aktualizace)	Specifikace záměru
1	nový záměr	Rekonstrukce plynovodu Albrechtice – Mexiko (Stonava).
2	nový záměr	<p>Nové transformovny pro zajištění zásobování území včetně jejich napojovacího vedení:</p> <ul style="list-style-type: none"> • TR 110/22 kV Český Těšín (Svibice) • TR 110/22 kV Nový Jičín • TR 110/22 kV Ostrava Hrušov • TR 110/22 kV Moravská Ostrava • TR 110/22 kV Ostrava Plesná • TR 110/22 kV Opava Kylešovice • TR 110/22 kV Studénka • TR 110/22 kV Vendryně • TR 110/22 kV Opava Kateřinky (Opava – sever).
3	nový záměr	Tepelný napáječ (EDĚ) Dětmárovice – Orlová – Rychvald, pro

č.	záměr (nový/aktualizace)	Specifikace záměru
		napojení Rychvaldu na CZT.

VODOHOSPODÁŘSKÁ INFRASTRUKTURA

Protipovodňová ochrana, revitalizační opatření, zprůchodnění migračních bariér

č.	záměr (nový/aktualizace)	Specifikace záměru
1	doplnění záměru VZ1a ze ZÚR MSK 2010 (doplnit pouze do textu)	Soubor malých vodních nádrží (součást Opatření na horní Opavě - z celku 4) - suchá nádrž Jelení (obec Karlovice), suchá nádrž Lichnov III. (obec Lichnov), suchá nádrž Krnov (Krnov), suchá nádrž Lichnov V (Lichnov), suchá nádrž Loděnice (Holasovice).
2	doplnění záměru VZ1a ze ZÚR MSK 2010 (doplnit pouze do textu)	Opatření v prostoru jezu Kunov, opatření pod přehradní hrází Nové Heřminovy, opatření v úseku Zátor - Loučky, opatření v úseku Zátor – Brantice, opatření v úseku Brantice, opatření v úseku Brantice – Kostelec, opatření v úseku Krnov město, opatření v úseku pod Krnovem, opatření Skrochovice, opatření Holasovice, opatření ve výústění trati Čižiny, Brumovice - Pustý Mlýn (celek 2).

3. VYPUŠTĚNÉ KORIDORY ZÚR

Realizované stavby

Ozn. ÚAP MSK	Ozn. v ZÚR MSK 2010	Specifikace záměru	Obec
	PZ6	VVTL plynovod DN 500, PN63 PZP Třanovice – státní hranice ČR / Polsko.	Česky Těšín, Chotěbuz, Těrlicko, Třanovice
	PZ11	Plocha pro rozšíření uskladňovacích kapacit podzemního zásobníku plynu, Třanovice s využitím ložiska Staré pole.	Dolní Domaslavice, Horní Tošanovice, Těrlicko, Třanovice
	T4	Dětmarovice – Bohumín (TN) – výstavba tepelného napaječe 2x DN 350.	Dětmarovice, Dolní Lutyně, Bohumín
	PO17	Zkapacitnění vodního toku Otický příkop.	Otice, Opava
	DZ11	Železniční trať č. 325 Studénka – Sedlnice, rekon-	Studénka, Pustě-

Ozn. ÚAP MSK	Ozn. v ZÚR MSK 2010	Specifikace záměru	Obec
		strukce a zkapacitnění.	Nová, Bartošovice, Sedlnice
	D9	R48 Rychaltice – Frýdek-Místek, nová stavba, čtyřpruhová směrově dělená rychlostní silnice.	Hukvaldy, Fryčovice, Frýdek-Místek
	D80	I/58 Kopřivnice - křiž. R48, přeložka, dvoupruhová směrově nedělená silnice I. třídy.	Kopřivnice, Příbor
	D25	I/11 Opava, jižní obchvat (úsek I/11 - I/57), dvoupruhová směrově nedělená silnice I. třídy.	Otice, Opava
	D86	I/67 východní obchvat Bohumína, přeložka, dvoupruhová směrově nedělená silnice I. třídy.	Bohumín
	D200	Žst. Sedlnice – dopravní letiště Ostrava – Mošnov – nová stavba (jednokolejná, elektrizovaná).	Mošnov, Sedlnice
	E7	Vratimov – vybudování uzlu 400 kV.	Vratimov
	E9	(EDĚ) – Nošovice – Albrechtice – vedení 400 kV v souběhu se stávající trasou.	Bruzovice, Dobrá, Horní Bludovice, Lučina, Pazderna, Nošovice, Soběšovice, Žermanice
	E45	Nošovice – Albrechtice (VVN) – zvýšení přenosové kapacity vedení 400 kV VVN 460.	Albrechtice, Havířov, Horní Bludovice, Horní Suchá, Těrlicko
	EZ7	Elektrické vedení 110 kV - TR Kletné – TR Nový Jičín.	Bernartice nad Odrou, Hladké Životice, Mankovice, Suchdol nad Odrou, Šenov u Nového Jičína

Dále nesledovat

Ozn. ÚAP MSK	Ozn. v ZÚR MSK 2010	Specifikace záměru	Obec
	DZ7	Silnice II/482 Kopřivnice, severozápadní obchvat.	Kopřivnice
	E40	Trafostanice 110/22 kV HMZ-RD.	Bruntál
	D502	I/57 – Kunín – Šenov, přeložka, dvoupruhová směrově nedělená silnice I. třídy.	Kunín, Šenov u N. Jičína

SEZNAM ZKRATEK

AOPK	Agentura ochrany přírody a krajiny
As	Arsen
BaP	Benzo(a)pyren
BRKO	Biologicky rozložitelný komunální odpad
BZN	Benzen
CBM	metan vázaný na uhelnou sloj, slojový metan (coal – bads – metan)
CD	Cenzová domácnost
ČD	České dráhy
CZT	Centrální zásobování teplem
ČGS	Česká geologická služba
ČHMÚ	Český hydrometeorologický úřad
ČOV	Čistička odpadních vod
ČSÚ	Český statistický úřad
ČZÚK	Český úřad zeměměřičský a katastrální
D-O-L	Dunaj – Odra - Labe (průplavní spojení)
DP	Dobývací prostor
DT	Dílčí téma
EAO	Ekonomicky aktivní obyvatelstvo
EDĚ	Elektrárna Dětmarovice
EO	Ekvivalentní obyvatel
EVL	Evropsky významná lokalita (Natura 2000)
ETB	Elektrárna Třebovice
FSC	Forest Stewardship Council
HTO	Hlavní tematická oblast
CHKO	Chráněná krajinná oblast
CHLÚ	Chráněné ložiskové území
CHOPAV	Chráněná oblast přirozené akumulace vod
ICZ	Identifikační číslo zdroje
ISOH	Informační systém odpadového hospodářství
k.ú.	katastrální území
KIC	Krajské integrované centrum (využívání odpadů)
KES	Koeficient ekologické stability
KO	Komunální odpad
KPZ	Krajinná památková zóna
kV	Kilovolt
kW	Kilowat
kWh	Kilowathodina
LAPV	Lokality vhodné pro akumulaci povrchových vod
LHO	Lesní hospodářské osnovy

LHP	Lesní hospodářský plán
LVS	Lesní vegetační stupeň
MPR	Městská památková rezervace
MPZ	Městská památková zóna
MSK	Moravskoslezský kraj
MW	Megavat
MWh	Megawathodina
MZCHÚ	Maloplošné zvláště chráněné území přírody
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NO_x	Oxidy dusíku
NPP	Národní přírodní památka (MZCHÚ)
NPR	Národní přírodní rezervace (MZCHÚ)
NRBc	Nadregionální biocentrum (ÚSES)
NRBk	Nadregionální biokoridor (ÚSES)
OBÚ	Obvodní báňský úřad
OKD	Ostravsko karvinské doly
OP	Ochranné pásmo
OOV	Ostravská oblastní vodovod
OPRL	Oblastní plán rozvoje lesů
OŽPZe	Odbor životního prostředí a zemědělství
PEFC	Program for the Endorsement of Forest Certification Schemes
PO	Ptačí oblast (Natura 2000)
PLO	Přírodní lesní oblast
PLZ	Přírodní léčivý zdroj
PM₁₀	Poletavý prach
POH	Plán odpadového hospodářství
PP	Přírodní památka (MZCHÚ)
PR	Přírodní rezervace (MZCHÚ)
PRVKUK	Plán rozvoje vodovodů a kanalizací
PUPFL	Pozemky určené k plnění funkcí lesa
PÚR	Politika územního rozvoje
PZP	Podzemní zásobník plynu
RBc	Regionální biocentrum (ÚSES)
RBk	Regionální biokoridor (ÚSES)
RKC	Rekreační krajinný celek
RUR	Rozbor udržitelného rozvoje
RZM 50	Rastrová základní mapa v měřítku 1:50 000
ŘSD	Ředitelství silnic a dálnic
SO₂	Oxid siřičitý
SU	Sčítací úsek (při sčítání dopravy)
SV	Skupinový vodovod
SZ	Stavební zákon

SŽDC	Správa železniční dopravní cesty
TTP	Trvalé travní porosty
TZL	Tuhé znečišťující látky
TŽK	Tranzitní železniční koridor
ÚAP	Územně analytické podklady
ÚHDP	Úhrnné hodnoty druhů pozemků
ÚHÚL	Ústav pro hospodářskou úpravu lesů
ÚP / ÚP O	Územní plán obce
ÚPD	Územně plánovací dokumentace
ÚPN VÚC	Územní plán velkého územního celku
UR	Udržitelný rozvoj
ÚSES	Územní systém ekologické stability
ÚTOK LDF MZLU	Ústav tvorby a ochrany krajiny Lesnické a dřevařské fakulty Mendelovy zemědělské a lesnické university v Brně
VE	Větrná elektrárna
VPD	Vzletová a přistávací dráha
VPR	Vesnická památková rezervace
VPZ	Vesnická památková zóna
VTL.	Vysokotlaký (plynovod)
VÚ	Vojenský újezd
VVN	Velmi vysoké napětí
VTL.	Velmi vysokotlaký (plynovod)
ZÚR	Zásady územního rozvoje
žst.	Železniční stanice
žzst.	Železniční zastávka